

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Σάββατο 15 - Κυριακή 16 Αυγούστου 2020 • Έτος 129 • Αρ. φύλλου 622

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΝΙΚΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗ

Οι εξελίξεις στο Βαρώσι θα κρίνουν το πλαίσιο λύσης

Πρόταση Αναστασιάδη για σύσταση Τεχνικής Επιτροπής για περικλειστί

Με υπαρκτό το σενάριο δημιουργίας τετελεσμένων από την Άγκυρα πριν τις «εκλογές» στο θέμα της Αμμοχώστου, ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης αναλύει σε συνέντευξή του στην «Κ» την πρόταση της κυβέρνησης για άμεση σύσταση Τεχνικής Επιτροπής για την ανοικοδόμηση και επανεγκατάσταση στην περικλειστί πόλη στη βάση και των σχετικών ψηφισμάτων των ΗΕ. Καλεί τα ε/κ κόμματα αλλά και τον Μουσταφά Ακιντζί να στηρίξουν την εν λόγω πρόταση, λαμβάνοντας υπόψη, όπως λέει, το τι πραγματικά επιδιώκει η Τουρκία τόσο για την εκλογική διαδικασία όσο και για την μορφή λύσης του Κυπριακού. **Σελ. 6**

Οι διακηρύξεις που γίνονται σχέδια και «νόμοι»

Τα τελευταία πέντε χρόνια γίνονται συγκεκριμένες κινήσεις και σχεδιασμοί για άνοιγμα του Βαρωσιού υπό τ/κ διοίκηση. Σήμερα, οι συζητήσεις και οι στρατηγικές αναθερμαίνονται σε ένα συνδυασμό «προεδρικών εκλογών» και συνολικών τουρκικών σχεδιασμών στην Ανατολική Μεσόγειο. **Σελ. 7**

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ **Σελ. 8**
✓ Μήπως πέταξε το πουλί των Βαρωσίων ή ακόμα;
ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ **Σελ. 9**
✓ Από τις ευκαιρίες στις δράσεις
ΑΝΝΑ ΜΑΡΑΓΚΟΥ **Σελ. 9**
✓ Τι σημαίνει η Αμμόχωστος για μένα

«Θυμηθείτε την Αμμόχωστο»!

«Ο θρύλος θέλει τα πληρώματα από τις 104 γαλέρες και τις 6 γαλεάσσες της Βενετίας, να ρίχνονται στη ναυμαχία της Ναυπάκτου κατά των Οθωμανών, (07/10/1571), με την ιαχή «θυμηθείτε την Αμμόχωστο». Άρθρο του Παναγιώτη Χριστιά. **Σελ. 7**

ΠΕΝΤΕ ΤΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Απροπαράσκειμοι στο Υπ. Παιδείας για το άνοιγμα των σχολείων

Επιστρέφουν οι μαθητές 4 με 7 Σεπτεμβρίου

Χωρίς σαφή σχεδιασμό για τον τρόπο με τον οποίο θα επαναλειτούργησουν τα σχολεία, βρίσκονται τα αρμόδια Υπουργεία Παιδείας και Υγείας, λίγες μέρες πριν από την μεγάλη επιστροφή των μαθητών. Προς το παρόν, εξετάζονται πέντε σενάρια προς αυτή την κατεύθυνση, με το επικρατέστερο να αφορά στην παρουσία συγκεκριμένου αριθμού σε κάθε τάξη και στην εκ περιτροπής φοίτηση. Πολλές είναι οι εκκρεμότητες και τα ζητήματα που προκύπτουν, με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να λαμβάνουν τις τελικές αποφάσεις τους μία μόλις εβδομάδα πριν από την επαναλειτουργία των σχολείων. Τα κριτήρια, βάσει των οποίων

θα γίνει αυτό κατορθωτό, είναι σχεδόν αποκλειστικά επιδημιολογικά και αυτά θα καθορίσουν την τελευταία στιγμή τον τρόπο επαναλειτουργίας των σχολείων και τα πρωτόκολλα τα οποία θα συσταθούν. Στο Υπουργείο Υγείας έχει συσταθεί μια υποεπιτροπή η οποία θα συναντηθεί την ερχόμενη Δευτέρα 17 Αυγούστου με λειτουργούς του Υπουργείου Παιδείας, προκειμένου να συνδιαμορφωθεί το σχετικό πρωτόκολλο και να ληφθούν οι τελικές αποφάσεις. Κοινή αντίληψη όλων είναι το ότι τα σχολεία θα πρέπει να επαναλειτουργήσουν, καθώς το γεγονός αυτό θα συμβάλει στην επανεκκίνηση της οικονομίας. **Σελ. 5**

Σπεύδει στα θέρετρα η Αστυνομία

Εντατικοποιούνται οι έλεγχοι λόγω του Δεκαπενταυγούστου

Μετά και την αύξηση των κρουσμάτων, το τριήμερο των εορτασμών του Δεκαπενταυγούστου, εντατικοποιούνται οι έλεγχοι της αστυνομίας για τυχόν παραβάσεις. Τα βλέμματα είναι επικεντρω-

μένα στα ορεινά και στα παραθαλάσσια θέρετρα, όπου αναμένεται ότι θα συγκεντρωθεί μεγάλος αριθμός πολιτών. Έλεγχος θα γίνεται και σε υπεραγορές, εστιατόρια και καφετέριες. **Σελ. 5**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

Σε παρατεταμένη κρίση η ανατολική Μεσόγειος

Ο Σεπτέμβριος είναι κρίσιμος μήνας καθώς θα διαφανεί κατά πόσο η Τουρκία θα κινηθεί όντως δυτικότερα στην περιοχή που οριοθέτησαν ως Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη η Ελλάδα και η Αίγυπτος. Θα διαπιστωθεί παράλληλα αν η ΤΡΑΟ θα τηρηθεί σε οικόπεδα που Τουρκία και Λιβύη όρισαν ως δικά τους. **Σελ. 3**

- Οι δύο σε τακτική διαχείρισης της κατάστασης. **Σελ. 4**
- Προς τη διπλωματία γέρνει η τουρκική πλάστιγγα. **Σελ. 4**
- Η επιστροφή της Γαλλίας στην Αν. Μεσόγειο. **Σελ. 15**
- Μπρά ντε φερ διαρκείας με την Άγκυρα. **Σελ. 16**
- Τι μαρτυρούν οι κινήσεις του Όρουτς Ρέις. **Σελ. 18**
- Γιατί σφριρίζει αδιάφορα ο Στόλτενμπεργκ. **Σελ. 19**

Από Οκτώβριο αλλαγές στο τμήμα Κοινωνικής Ευημερίας

Μαρία Κυρατζή: Υπάρχουν περιθώρια για βελτίωση

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας κλείνουν 70 χρόνια λειτουργίας και δεν έτυχαν ενός εκσυγχρονισμού πέραν μεμονωμένων προσαρμογών λέει στην «Κ» η διευθύντρια των ΥΚΕ Μαρία Κυρατζή, απορρίπτοντας ωστόσο τα περί ανικανότητας των λειτουργιών. Προτείνει για αλλαγές στο τμήμα από τον Οκτώβριο. **Σελ. 15**

Τι λύση ψάχνει η πλειοψηφία

Έρευνα βάσει πλαισίου Γκουτέρες

Έρευνα για το κατά πόσο το Κυπριακό είναι επιλύσιμο πραγματοποίησαν μέσω νέας μεθοδολογίας οι δύο ακαδημαϊκοί Χάρης Ψάλτης και Νεόφυτος Λοιζίδης. Όπως διαφαίνεται, την υποστήριξη ενός πακέτου λύσης επηρεάζουν σημαντικά το εδαφικό, το περιουσιακό και η ασφάλεια/εφαρμογή της λύσης, ενώ η εκτελεστική εξουσία δεν φαίνεται να επηρεάζει σε τόσο μεγάλο βαθμό. **Σελ. 10**

Αίνιγμα αποτελεί η σχέση παιδιών και COVID 19

Οι επιστήμονες συνεχίζουν να αναζητούν απαντήσεις

Η «μυστηριώδης σχέση» παιδιών και κορωνοϊού απασχόλησε τους επιστήμονες από την αρχή της πανδημίας, ιδιαίτερα επειδή η νόσος θεωρήθηκε «ασθένεια των ηλικιωμένων». Λίγο πριν ανοίξουν τα σχολεία, επιστήμονες προβληματίζονται για την σχέση των παιδιών με τον ιό. Μελέτη έδειξε ότι παιδιά ηλικίας 10 ως 19 ετών μπορούν να μεταδώσουν τον

Προχωρούν κανονικά οι σχεδιασμοί για τον Ακάμα

Κώστας Καδής: Περιορισμοί στη διακίνηση τετράτροχων

Δεν έχουν αλλάξει τα χρονοδιαγράμματα για το Εθνικό Δασικό Πάρκο Ακάμα, τονίζει στην «Κ» ο υπουργός Γεωργίας, Φυτικών Πόρων και Περιβάλλοντος Κώστας Καδής, προσθέτοντας ότι το έργο θα ολοκληρωθεί πριν από το τέλος του 2022. Το Σεπτέμβριο αναμένονται εξελίξεις στο θέμα του χαλκούμυ. **Οικονομική σελ. 4**

Μπáιντεν -Χάρις σε τροχιά νίκης

Στενός κλοιός για Τραμπ

Πρώτη φορά μια μαύρη γυναίκα διεκδικεί ένα τόσο υψηλό αξίωμα ως υποψήφια ενός από τα δύο μεγάλα κόμματα της εξουσίας. Αναλυτές θεωρούν ότι εφόσον ο Μπάιντεν νικήσει τον Τραμπ, θα λειτουργήσει ως μεταβατικός πρόεδρος που θα φέρει στις ΗΠΑ ξανά την «κανονικότητα», για να παραδώσει τη σκυτάλη σε μια νεότερη γενιά πολιτικών υπό τη Χάρις. **Σελ. 21**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Επείγει!

Ήταν Αύγουστος του 1571 όταν κατελήφθη η Αμμόχωστος από τους Οθωμανούς. Ήταν Αύγουστος του 1974 όταν κατελήφθη το Βαρώσι από τους Τούρκους. Η ιστορία φαίνεται πως επαναλαμβάνεται τραγικά καθώς μας κοιτάζει συμφορές τα πυρκαγγωμένα καλοκαίρια της Ανατολικής Μεσογείου σε όλη τη θάλασσα. Η διαλυμένη Βηρυτός, η ισοπεδωμένη Συρία, η εξαθλιωμένη Λιβύη. Τούτη η θάλασσα επισφραγεί στα πλάσματα που την ζουν δεινά, ιδιαίτερα όταν αυτά δεν φροντίζουν ενωμένα να αντιμετωπίζουν τους κινδύνους. Εδώ, η μνήμη τις μέρες αυτές, μας πάει Μεσοορία, Αμμόχωστο κι από εκεί στην Καρπασία, καθώς 14 Αυγούστου 1974, ξεκίνησε η δεύτερη φάση της τουρκικής εισβολής. Χάσαμε κι άλλους ανθρώπους κι άλλους τόπους κι άλλους κόσμους. Κι όμως φαίνεται να ξεχνάμε. Να μη μαθαίνουμε από τα λάθη μας. Θυμηθείτε λοιπόν, επείγει!

Το καλοκαίρι σου σε μία κάρτα.

Πλήρωσε με κάρτες της Ελληνικής Τράπεζας από 29/07/2020 μέχρι 08/09/2020 και κέρδισε!

60 τυχεροί | 6 εβδομάδες | €60.000

20 τυχεροί που θα χρησιμοποιήσουν για πρώτη φορά την κάρτα τους, θα μοιραστούν ακόμα €10.000

Μάθε περισσότερα στο www.hellenicbank.com/summerwin. Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ

Ενας πνευματικός φάρος Δύσης και Ανατολής

Ο συγγραφέας Νίκος Νικολάου Χατζημιχαήλ σκιαγραφεί στην «Κ» την πνευματική ζωή της θαλασσοφιλήτης Αμμοχώστου, το αρχαίο θέατρο της Σαλαμίνας και η Δημοτική Βιβλιοθήκη της πόλης ήταν οι πνευματικές σταθερές μαθητών και κατοίκων. **Ζωή, σελ. 1**

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Ο αισθησιασμός του ελληνικού καλοκαιριού

Η ελευθερία της θάλασσας, η πρόκληση της ηδονικής ζωής και η περιπέτεια του πνεύματος απασχόλησαν αγαπημένους ξένους συγγραφείς. «Η θάλασσα είναι σαν τον έρωτα: μπαίνεις και δεν ξέρεις αν θα βγεις», λέει σε ένα ποιήμα του ο Ντίνος Χριστιανόπουλος. **Ζωή, σελ. 3-5**

Ο θάνατος του Αριστοτέλη Ωνάση

Ο Αριστοτέλης Ωνάσης εισήλθε στον χώρο της ναυτιλίας με δύο ατμόπλοια το 1932 και όταν πέθανε, το 1975, ήταν ο μεγαλύτερος εφοπλιστής δεξαμενοπλοίων στον κόσμο. Τακτικός φιλοξενούμενος της θαλαμηγού «Χριστίνα» ήταν ο Ουίνστον Τσόρτσιλ. **Σελ. 23**

ZENITH
THE FUTURE SINCE 1865

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Η ταφόπλακα του Βαρωσιού

Επμερώματα 14ης Αυγούστου 1974 η Διάσκεψη της Γενεύης ναυαγεί και το πρωί σπάξει η γραμμή κατάπαυσης του πυρός παρά τη Μια Μπλιά και τα τουρκικά τανκς προελαύνουν προς Αμμόχωστο. Σύμφωνα με το τουρκικό σχέδιο θα έφταναν μέχρι την εντός των τειχών πόλη, για να προστατεύσουν τους Τ/κ. Βγαίνοντας από τα τείχη στα Βαρώσια, στις 15 Αυγούστου, αντικρυσαν μια πόλη εγκαταλειμμένη. Η προδοσία που άφησε ανοχύρωτη την Κύπρο ολόκληρη, μετέβαλε το φρόβο των ανθρώπων, σε τρόμο θανάτου. Έτσι κι οι Βαρωσιώτες έφυγαν από τα σπίτια τους -προσωρινά όπως νόμιζαν- μέχρι να περάσει το κακό και χωρίς να πάρουν τίποτα. Το Βαρώσι ήταν τότε η πιο όμορφη πόλη του νησιού. Ξανθές παραλίες, καινούργια ξενοδοχεία, μοντέρνες καφετέριες κι ένα κόσμο ευγενή, κοσμοπολίτη που περιβαλλόταν και μια μποέμ φυσιογνωμία. Ένα κόσμο πλιοκαμένο, ξυπόλητο και ολίγον αλήτη. Ήταν μια νησιώτικη πολιτεία εσπεριδοειδών και αμύρας που άφηνε πίσω της μια γεωγραφική ουρά γοργόνας που σε έβγαζε στον Απόστολο Ανδρέα, με τη ρουμπινένια θάλασσα. Έτσι τη θυμάμαι στα δεκάξι μου χρόνια κι ας δεν ήρουνα Βαρωσιώτης κι έτσι την κλαίω από τότε.

Ακριβώς όπως οι φίλοι μου. Ο Άκος, ο Μενέλαος, ο Ανδρέας, ο Παύλος, η Άνα, η Αυγή κι οι άλλοι, εκείνοι που μας έφυγαν στο αιώνιο ταξίδι με τον καημό της. Το 1978 ήταν η πρώτη ευκαιρία να την πάρουμε πίσω, με το Αμερικανο-Βρετανο-Καναδικό σχέδιο λύσης. Προϋπόθεση να παρακαθήσει ο Σπύρος Κυπριανού σε συνομιλίες με τον Ραούφ Ντενκτάς. Το ΑΚΕΛ, με απαγορευτικό από τη Μόσχα και ο Σπύρος με απαγορευτικό από ντιβέλοπερς που επένδυσαν στη Λεμεσό, είπαν «όχι». Το 2004 με το σχέδιο Ανάν ήταν η δεύτερη ευκαιρία. Ο Τάσος Παπαδόπουλος, με τον Δημήτρη Χριστόφι, χωρίς να διαπραγματευτούν καθόλου το Σχέδιο είπαν το γνωστό «όχι» (θυμίζω ότι το 2019, θα έφευγε και ο τελευταίος Τούρκος στρατιώτης). Η τρίτη χαμένη για την Αμμόχωστο ευκαιρία ήταν τον Ιούλιο του 2017, στο Κραν Μοντανό, όπου ο Νίκος Αναστασιάδης αντί να εκ-

μεταλλευτεί τη δυνατότητα κατάργησης των Εγγυήσεων που του παρούσισε ο Γ.Γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες, απάντησε πως μόνο με την απόσυρση όλων των στρατευμάτων θα δεχόταν μια συμφωνία, για να γράψει κι αυτός μαζί με τους Σπύρο, Τάσο και Δημήτρη το όνομα του στην ταφόπλακα του Βαρωσιού. Με αφορμή το ναυάγιο στην Ελβετία το Δεκέμβριο του 2017, ενώπιον της κυβέρνησης κατετέθη η πρόταση Θεόφιλου, Αρέστη, Χατζηχαμηλή, η οποία μάλλον βρήκε θέση στις ελληνικές καλένδες. Στις 23/02/20 με αφορμή συνέδριο που έκανε η Άγκυρα στα Κατεχόμενα (15/02/20), με 5-6 υπουργούς και τον αντιπρόεδρο Φουάτ Οκτάι, από τούτη τη στήλη σημειώναμε, για πολλοστή φορά, ότι «η έλλειψη λογοδοσίας σε αυτό τον τόπο και η ατιμωρησία οδηγούν στην ασυδοσία. Τι ακολουθεί; Αυτό που μοιραία ακολουθεί στη γάγ-γραйна» ο ακρωτηριασμός. Αυτό που επίκειται τώρα και στο Κυπριακό, να χάσουμε και την περικλειστη Αμμόχωστο». Σήμερα, όποιος διαβάσει τον Ν. Στέλγια (σελ. 7), «Οι διακηρύξεις που γίνονται σχέδια και «νόμοι», θα σκηματίσει εικόνα όλων των τουρκικών κινήσεων για το Βαρώσι, τα τελευταία πέντε χρόνια.

Προκύπτει ότι ο μόνος που αντιστεκόταν στην Άγκυρα ήταν ο Μουσταφά Ακιντζί, τον οποίον η κυβέρνηση Αναστασιάδη, δια του ΥΠΕΞ Ν. Χριστοδουλίδη, καλεί τώρα που έφτασε ο κόμπος στο χτένι -και μετά τη σύσκεψη Ερντογάν-Τατάρ στις 04/08/20 στην Κωνσταντινούπολη για το Βαρώσι και την ανατροπή Ακιντζί- να στηρίξει πρόταση της για σύσταση Τεχνικής Επιτροπής για ανοικοδόμηση και επανεγκατάσταση στην περικλειστη. Γιατί τώρα; Μήπως στο Προεδρικό και το ΥΠΕΞ δεν έβλεπαν αυτά που έβλεπε ο διαπραγματευτής Ανδρέας Μαυρογιάννης («Κ», 26/07/20): «Δυστυχώς, εγώ θεωρώ εδώ και αρκετό καιρό ότι δεν είναι μόνο απειλές, ότι οι ενέργειες για τον εποικισμό των Βαρωσιών, είναι υπό εξέλιξη, έχουν ξεκινήσει εδώ και καιρό, είναι στο στάδιο της υλοποίησης». Τα άλλα είναι προφάσεις εν αμαρτίαις.

paraschos@kathimerini.com.cy

Ο πρόεδρος Τραμπ, σε πρόσφατη ενημέρωση του Τύπου, στον Λευκό Οίκο.

Νέος εχθρός για τον Τραμπ, τα ντους

Η μειωμένη ροή δεν του επιτρέπει να φτιάξει τα μαλλιά του όπως θα ήθελε

Αλλαγές στον νόμο για την επιτρεπόμενη ροή νερού κατά τη διάρκεια των ντους πρότεινε χθες η αμερικανική κυβέρνηση, έπειτα από τα παράπονα του προέδρου Ντόναλντ Τραμπ για τη δυσκολία περιποίησης των μαλλιών του. Σύμφωνα με νόμο που τέθηκε σε ισχύ το 1992 με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας, τα ντους στις ΗΠΑ δεν επιτρέπεται να παράγουν περισσότερα από 9,5 λίτρα νερού ανά λεπτό, ωστόσο η αμερικανική κυβέρνηση θέλει το όριο αυτό να μην αφορά το συνολικό εξάρτημα αλλά να ισχύει για κάθε ακροφύσιο του ντους ξεχωριστά. Οι αλλαγές αυτές, οι οποίες προτάθηκαν από το αμερικανικό υπουργείο Ενέργειας την Τετάρτη, ακολουθούν τις καταγγελίες του Τραμπ που έλαβαν χώρα τον

Πιέζει να αλλάξει ο όρος που καθορίζει το όριο στη ροή του νερού, προκαλώντας έντονες αντιδράσεις από ομάδες καταναλωτών και προστασίας του περιβάλλοντος.

περασμένο μήνα, σε συνέντευξη Τύπου στον Λευκό Οίκο, όταν παραπονέθηκε πως τα είδη μπάνιου στη χώρα δεν λειτουργούν σύμφωνα με τις προτιμήσεις του. «Θέλεις να κάνεις ένα ντους, δεν βγαίνει νερό. Θέλεις να πλύνεις τα χέρια σου, δεν βγαίνει νερό. Οπότε, τι κάνεις; Απλώς στέκεσαι

εκεί περισσότερο ή κάνεις για περισσότερα ώρα μπάνιο;» διερωτήθηκε ο Αμερικανός πρόεδρος, προτού συμπληρώσει πως «δεν ξέρω για εσάς, αλλά τα δικά μου μαλλιά πρέπει να είναι τέλεια».

Προηγούμενως, τον Δεκέμβριο του 2019, ο Τραμπ είχε γνωστοποιήσει πως οι περιβαλλοντικοί ρυθμιστές της κυβέρνησης εξετάζουν τους νεροκύτες, τις βρύσες και τις τουαλέτες της χώρας, για να αναθεωρήσουν τους κανόνες που αποσκοπούν στη διατήρηση του νερού και των καυσίμων που το θερμαίνουν.

Οι αλλαγές στο νομοσχέδιο για την επιτρεπόμενη ροή νερού προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις από ομάδες καταναλωτών και προστασίας του περιβάλλοντος,

οι οποίες υποστηρίζουν πως η προτεινόμενη χαλάρωση είναι σπάταλη, ανόητη και ακραία. «Με πέντε ή περισσότερα ακροφύσια θα έχουμε περίπου 40 λίτρα ανά λεπτό να εκτοξεύονται από την κεφαλή ενός ντους, αρκετά για να ξεβράσουν κάποιον έξω από το μπάνιο», σχολίασε χαρακτηριστικά στο πρακτορείο ειδήσεων Associated Press ο Αντρίου Ντελάσκι, εκτελεστικός διευθυντής της ομάδας εξοικονόμησης ενέργειας Appliance Standards Awareness Project.

Παρά τις προτάσεις του υπουργείου Ενέργειας, θεωρείται αβέβαιο εάν οι αλλαγές στη νομοθεσία θα προχωρήσουν καθώς, σύμφωνα με το πρακτορείο Reuters, η πρόταση ενδέχεται να αντιμετωπίσει δικαστική διαμάχη εάν τελικά επικυρωθεί.

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

15.VIII.1940

ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΣΟΜΑΛΙΑ: Δύναμεις εξελαφρών αγγλικών πολεμικών εφομβάρδισε χθες ιταλικές στρατιωτικές συγκεντρώσεις πλησίον της ακτής της αγγλικής Σομαλίας. Τα στρατεύματα καθώς και διάφορα αυτοκίνητα μεταφέροντα πολεμοφόδια διεσκορπίσθησαν συνεπεία του βομβαρδισμού και η προέλασις του εχθρού προς το Μπουλκάρ ανεκόπη. Ο εχθρός ενήργησε την Δευτέραν αεροπορικών επιδρομών εναντίον της Βερβέρας, η οποία ουδέν αποτέλεσμα είχαν όσον αφορά υλικάς ζημίας ή θύματα. Το Ρώτερ μεταδίδει την εξής ανάλυσιν της εν Σομαλία καταστάσεως: «Αι ιταλικαί επιθέσεις, γινόμεναι εις ευρύ μέτωπον, διεξήχθησαν μετά σφοδρότητος και αποφασιστικότητος. Το πεζικόν υπεστηρίζετο από τανκς, προηγούντο δε αυτού αεροπλάνα, ιπτάμενα χαμπλά, βομβαρδίζοντα και πολυβολούντα. Κατά τας πληροφορίας του Ρώτερ, η εν Σομαλία κατάσταση δύναται εν συνόψει να χαρακτηρισθῇ ως σοβαρά, όχι όμως και ως κρίσιμος, μετά τας επιθέσεις και τας αντεπθέσεις αι οποίαι γέγοντο κατά τας δύο τελευταίας ημέρας».

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ: Παρά το δύσκολον των καιρών, παρά τας μυρίας ανησυχίας, αι οποίαι ταλανίζουν σήμερον την ψυχὴν και την απασχολούν με τας αντιξοότητες των ημερών, η κίνησις των πιστών διὰ το πατροπαράδοτον προσκύνημα της Μεγαλόχαρης υπήρξε και εφέτος εξ ίσου ζωηρά. Χιλιάδες χριστιανών έχουν ταξιδεύσει εις την Τήνον και χιλιάδες έχουν αφιερώσει την ημέραν αὐτήν εις σκέψεις υψηλοτέρας και αγνοτέρας.

ΟΙΚΟΠΕΔΑ: Δεν ημπορούν επί τέλους να αντιληφθούν οι διάφοροι ευφυείς επιχειρηματίαι ότι επέρασεν ο καιρός της ευκόλου οικοπεδοποιήσεως του λεκανοπεδίου της Αττικής; Διότι είδομεν προχθές να γίνεται απόπειρα οικοπεδοποιήσεως και αυτού ἐπὶ τοῦ δάσους της Κινέττας.

Τα φτερά των κολιμπρί μεταμορφώνονται σε «ουράνια τόξα»

Και όμως υπάρχουν ιπτάμενα, ζωντανά ουράνια τόξα. Αυτό απέδειξε ο Κρίστιαν Σπένσερ, Αυστραλός φυσιοδίφης, φωτογράφος και κινηματογραφιστής, που τα τελευταία χρόνια, ζει στα περίχωρα του Ρίο ντε Τζανέιρο κοντά στο εθνικό πάρκο Ιτατιαία της Βραζιλίας. Εκεί, μέσα σε ένα καταπράσινο περιβάλλον, περνάει τις ημέρες του φωτογραφίζοντας και βιντεοσκοπώντας την εγχώρια πανίδα.

Οι εντυπωσιακές φωτογραφίες, όπως εξηγεί ο Κρίστιαν Σπένσερ, δεν υπέστησαν καμία ψηφιακή επεξεργασία και αποτυπώνουν το θαύμα της φύσης.

Τα αποτελέσματα των προσπαθειών του είναι ομολογουμένως μαγευτικά. Μία ημέρα, όμως, που απολάμβανε τον καφέ του στη βεράντα, ανακάλυψε κάτι εξαιρετικό: όταν το πλιακό φως περνά μέσα από τα φτερά του μικρού

πτηνού κολιμπρί, ενός μαύρου Ιακωβίνου, δημιουργείται ένα χρωματικό πρίσμα που μεταβάλλει τις φτερούγες του σε μικρά ιπτάμενα ουράνια τόξα. Δεν είναι, βέβαια, η πρώτη φορά που τα κολιμπρί γίνονται φωτογραφικά μοντέλα. Τα μικρά πουλιά είναι, μεταξύ άλλων, διάσημα για τη μεγάλη ταχύτητα με την οποία κινούν τα φτερά τους. Επιπλέον, η ταχύτητα με την οποία μετακινούνται από ένα σημείο σε ένα άλλο είναι εντυπωσιακή: πάνω από 54,72 χιλιόμετρα την ώρα, ενώ το όμορφο, πολύχρωμο φτέρωμά τους, τα έχει καταστήσει αγαπημένο θέμα των φωτογράφων που ασχολούνται με τη φύση.

Μετά τις πολυάριθμες φωτογραφίες των κολιμπρί ο Σπένσερ παρατήρησε ότι όταν τα φωτογράφιζε, με τον ήλιο να βρίσκεται πίσω του, τα φτερά τους μεταβάλλονταν σε ένα πραγματικό ουράνιο τόξο.

Οι εντυπωσιακές φωτογραφίες, που σήμερα αποτελούν την εξάισια φωτογραφική συλλογή «Winged Prisms» (Φτερωτά Πρίσματα) όπως εξηγεί ο καλλιτέχνης, δεν υπέστησαν καμία ψηφιακή επεξεργασία και αλλοίωση, και το αξιοθαύμαστο αποτέλεσμα οφείλεται απλά στη διάθλαση του φωτός

Το άκρως εντυπωσιακό αποτέλεσμα της φωτογράφισης ενός κολιμπρί, που μεταβάλλεται σε ζωντανό ουράνιο τόξο.

μέσα από τις φτερούγες του πτηνού.

Πέρα από την ουρά του πουλιού και τα φτερά μπορεί κανείς να διακρίνει και το σχήμα του ζώου, όπως και κάποια στοιχεία από τον περιβάλλοντα χώρο.

Ο φωτογράφος επισημαίνει ότι οι φωτογραφίες της συλλογής αποτελούν την καταγραφή ενός απολύτως συντονισμένου Κόσμου, και μας παρέχουν την ευκαιρία να δούμε ό,τι συχνά είναι αόρατο στον γυμνό οφθαλμό.

Δεν είναι, ωστόσο, η πρώτη φορά που ο πολυβραβευμένος φωτογράφος ασχολείται με αυτά τα απειροελάχιστων διαστάσεων πτηνά. Το 2011 βιντεοσκόπησε τις κινήσεις τους δημιουρ-

γώντας την ταινία «Ο χορός του χρόνου», η οποία απέσπασε δέκα τούλα-χιστον διεθνή βραβεία.

Η ταινία, άλλωστε, υπήρξε και αφορμή για να προσπαθήσει να απαθανάτισει το ίδιο φυσικό θαύμα, αλλά αυτή τη φορά με μόνο όπλο του τη φωτογραφική του μηχανή. Σήμερα τονίζει ότι κανείς δεν θα μπορούσε να φανταστεί ότι αυτό το φαινόμενο δεν αποτελούσε όνειρο, αλλά μία πραγματικότητα. Ο ίδιος ομολογεί ότι έχει αντιληφθεί πόσο πολύ άγγιξαν οι φωτογραφίες του τον κόσμο, καθώς καθημερινά γίνεται αποδέκτης ηλεκτρονικών επιστολών που του το επιβεβαιώνουν.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Αρχισυντάκτης: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλίκ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΑΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Σε παρατεταμένη κρίση η αν. Μεσόγειος

Κρίσιμος μήνας θεωρείται ο Σεπτέμβριος ενώ στο τραπέζι βρίσκονται ήδη τα πιθανά σενάρια διαλόγου με την Άγκυρα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η κρίση στην ανατολική Μεσόγειο δεν φαίνεται να λήγει με την ολοκλήρωση των ερευνών του Όρουτς Ρέις στις 23 Αυγούστου. Ο Σεπτέμβριος θεωρείται ο κρίσιμος μήνας καθώς θα διαφανεί κατά πόσο η Τουρκία θα κινηθεί όντως δυτικότερα στην περιοχή που οριοθέτησαν ως Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη η Ελλάδα και η Αίγυπτος, δημιουργώντας νέα δεδομένα, αλλά και πώς θα κινηθεί η τουρκική πετρελαϊκή εταιρεία ΤΡΑΟ, η οποία αμέσως μετά το τουρκολιβυκό σύμφωνο ζήτησε αδειοδότηση για να τρυπήσει σε οικόπεδα τα οποία η Τουρκία και η Λιβύη όρισαν ως δικά τους. Ήδη Αθήνα και Λευκωσία εξετάζουν τις προθέσεις της Άγκυρας, κατά πόσο δηλαδή ο Τούρκος Πρόεδρος θα τεντώσει το σκοινί ή αν υπάρχει σενάριο εκτό-

Τρία είναι τα σενάρια διαλόγου με την Τουρκία, με την Αθήνα και τη Λευκωσία να μη ευνοούν ένα διάλογο εφ' όλης της ύλης.

νωσης κρίσης και προσφυγής στο τραπέζι του διαλόγου. Στο σενάριο διαλόγου, το μεγάλο ερώτημα είναι με ποιους όρους, ποιες προϋποθέσεις θα ξεκινήσει και ποιοι θα συμμετέχουν.

Διπλωματικός μαραθώνιος

Μέχρι και την Πέμπτη το βράδυ που γράφτηκε το ρεπορτάζ, υπήρχε διπλωματικός μαραθώνιος με την

Ένας περιφερειακός διάλογος θεωρείται απομακρυσμένο ενδεχόμενο στη Λευκωσία, ωστόσο εκφράζονται ανησυχίες ότι κάτι τέτοιο ενδεχομένως να οδηγήσει σε αμφισβήτηση υφιστάμενων συμφωνιών.

Γερμανίδα Καγκελάριο Μέρκελ να αναλαμβάνει ρόλο διαμεσολαβητή μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, με στόχο την εκτόνωση της κρίσης και τον διάλογο. Το Βερολίνο είχε στείλει μήνυμα στην Άγκυρα να τερματίσει τις προκλήσεις της και είχε διαμνύσει στην Άγκυρα πως στόχος Γαλλίας, Ελλάδας, Αυστρίας αλλά και Κύπρου θα ήταν να επιμείνουν στο Συμβούλιο Εξωτερικών

Υποθέσεων της Παρασκευής σε κυρώσεις απέναντι στην Τουρκία. Σημειώνεται πως μέχρι πρόσφατα η Αθήνα δεν ήταν θερμή υπέρ της πολιτικής των κυρώσεων. Διαβουλεύσεις με υπουργούς Εξωτερικών άλλων κρατών μελών της Ε.Ε. έκανε και η Λευκωσία το προηγούμενο διάστημα προς αυτή την κατεύθυνση. Καθόλου τυχαία η δήλωση του Γάλλου Προέδρου Εμανουέλ

Μακρόν για ενίσχυση της γαλλικής παρουσίας στην ανατολική Μεσόγειο αλλά και οι διαβεβαιώσεις του υπουργού Εξωτερικών Νίκου Χριστοδουλίδη ότι ενισχύεται ο ευρωπαϊκός στόλος στην περιοχή.

Περί διαλόγου

Στη συνομιλία με την Γερμανίδα Καγκελάριο ο Τούρκος Πρόεδρος διαβεβαίωσε πως ο ίδιος είναι έτοι-

μος για διάλογο και πως η Άγκυρα δεν επιθυμεί να μπει σε περιπέτειες. Δηλώσεις που διπλωματικοί κύκλοι στην Λευκωσία αναλύουν πως εμπίπτουν στην τουρκική ρητορική που στόχο έχει να στέλνει το μήνυμα διαλλακτικότητας. Σε αυτό το πλαίσιο υποδεικνύουν ότι βάσει της ενημέρωσης που έχουν από την Αθήνα, το Όρουτς Ρέις πράγματι έχει ποντίσει καλώδιο 10 χιλιομέτρων στην ελληνική υφαλοκρηπίδα. Οι προθέσεις της Τουρκίας, όπως σημειώνεται, θα διαφανούν τον Σεπτέμβριο. Διπλωματικές πηγές στην Αθήνα σημειώνουν πως εάν δεν υπάρξει εκτόνωση το επόμενο διάστημα, η ένταση θα κορυφωθεί τον Σεπτέμβριο. Όπως σημειώνεται, υπάρχει μία σοβαρή πιθανότητα τα ερευνητικά πλοία να μετακινηθούν δυτικότερα στην περιοχή που οριοθέτησαν στην πρόσφατη συμφωνία Ελλάδα και Αίγυπτος.

Ανοικτό είναι κατά πόσο εντός Σεπτεμβρίου η πετρελαϊκή εταιρεία ΤΡΑΟ, θα τρυπήσει σε οικόπεδα που εμπίπτουν στην ελληνική ΑΟΖ και έχουν συμφωνηθεί στο τουρκολιβυκό σύμφωνο. Η εταιρεία έχει άλλωστε ζητήσει αδειοδότηση για γεωτρήσεις στην περιοχή και αναμένεται να βγουν εντός Σεπτεμβρίου.

Τα σενάρια στο τραπέζι

Στην Άγκυρα πάντως αναλυτές και διπλωματικοί κύκλοι υπογραμμίζουν πως στόχος του Τούρκου Προέδρου δεν είναι να μπει σε έναν πόλεμο, το μεγάλο ερώτημα ωστόσο είναι με ποιους όρους και ποιες προϋποθέσεις. «Όλοι θέλουν να πάνε σε διάλογο αλλά κανείς δεν βλέπει πώς μπορεί να γίνει εφικτό», αναφέρουν διπλωματικοί κύκλοι

στην Λευκωσία. Επί του παρόντος πάντως επικρατούν τρία σενάρια.

Διμερής διάλογος Ελλάδας-Τουρκίας εφ' όλης της ύλης. Σε ένα τέτοιο σενάριο η Τουρκία θέλει να βάλει στο τραπέζι, μία σειρά ζητημάτων, όπως τη Θράκη, το Αιγαίο, την Κρήτη και το Καστελλόριζο που θεωρείται πως θα φέρει σε δύσκολη θέση την Ελλάδα.

Διάλογος αποκλειστικά για το Καστελλόριζο, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε προσφυγή στη Χάγη για επίλυση των διαφορών. Ένα τέτοιο σενάριο θεωρείται το λιγότερο επώδυνο για τις δύο πλευρές καθώς η απόφαση ενός διεθνούς δικαστηρίου δεν θα μπορεί να επικριθεί από την κοινή γνώμη και να χαρακτηριστεί ως εθνική μειοδοσία.

Περιφερειακή συνάντηση και διάλογος. Σε μία τέτοια συνδιάσκεψη θα τεθούν επί τάπητος όλα τα ζητήματα που αφορούν την περιοχή συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών Κύπρου- Αιγύπτου, Κύπρου- Ισραήλ. Άγνωστο είναι το κατά πόσο σε αυτό θα συμμετέχει και η Κυπριακή Δημοκρατία δεδομένου ότι δεν αναγνωρίζεται από την Τουρκία ή αν θα ζητηθεί από την Τουρκία, η οποία θα έχει τον κύριο ρόλο για τη συμμετοχή της τ/κ πλευράς ως αντίβαρο στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Διπλωματικοί κύκλοι στη Λευκωσία θεωρούν ένα τέτοιο ενδεχόμενο απομακρυσμένο, καθώς προτεραιότητα αποτελεί η επίλυση των διαφορών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Υπάρχουν ωστόσο και κύκλοι εντός της κυβέρνησης που θεωρούν πως σε όλη αυτή τη συζήτηση, υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να αμφισβητηθούν υφιστάμενες συμφωνίες.

**iPhone 11
64GB ή 128GB
με RED plus**

YAAAS

Τα προγράμματα συμβολαίου προϋποθέτουν 24μηνο συμβόλαιο. Οι τιμές συμπεριλαμβάνουν ΦΠΑ. Όλες οι προσφορές ισχύουν μέχρι εξαντλήσεως των αποθεμάτων. Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

www.cytamobile-vodafone.com
Τηλεφωνική Εξυπηρέτηση: 132

**Το μέλλον συναρπάζει.
Ready?**

**RED plus
4GB
€63/μήνα
€19
αρχικά**

**RED plus
4GB
€67/μήνα
€0
αρχικά**

iPhone 11 64GB

iPhone 11 128GB

Σε τακτική διαχείρισης της κατάστασης οι δυο πλευρές

Τι περιλαμβάνει η ελληνική διακρυγμένη αντίδραση αποτροπής

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η είσοδος του τουρκικού ερευνητικού σκάφους Oruç Reis, την περασμένη Δευτέρα, από το ανατολικό σημείο της ελληνικής υφαλοκρηπίδας, διαμέσου της ανακρυγμένης κυπριακής ΑΟΖ στα βόρεια, δεν συνοδεύτηκε με κορύφωση της ελληνοτουρκικής κρίσης, όπως προείδαν και εκτιμήσεων, που μπορεί να σχετίζεται αφενός με την υπογραφή συμφωνίας οριοθέτησης ΑΟΖ με την Αίγυπτο, και αφετέρον με την πολιτική των Αθηνών σε αυτό που είναι γνωστό τοις πάσι ως κόκκινες γραμμές. Παρά τα όσα λέγονται, η εικόνα που παρουσιάζει η περιοχή εντός της οποίας κινήθηκε το ερευνητικό σκάφος με τη συνοδεία αριθμού τουρκικών πολεμικών πλοίων αλλά και την παρουσία μονάδων ναυαγίας του ελληνικού πολεμικού ναυτικού, το προηγούμενο διάστημα, παραπέμπει περισσότερο σε μια τακτική διαχείρισης της κατάστασης που έχει δημιουργηθεί και από τις δυο πλευρές. Ειδικότερα για την ελληνική πλευρά η εξέλιξη των πραγμάτων έδειξε πως η διακρυγμένη αντίδραση αποτροπής, σε φίλους και εχθρούς, δεν συμπεριλαμβάνει το κομμάτι από το Καστελόριζο

έως και τα δυτικά όρια της κυπριακής ΑΟΖ. Μια περιοχή που σύμφωνα με την Αθήνα αποτελεί κομμάτι της ελληνικής υφαλοκρηπίδας, στην ανατολική Μεσόγειο πλην όμως δεν είναι κατοχυρωμένη νομικά. Εξέλιξη που σχετίζεται με τη διαχρονική διστακτικότητα της ελληνικής διπλωματίας να ενισχύσει το νομικό της οπλοστάσιο, έναντι των παράνομων τουρκικών διεκδικήσεων, παρά τις ουκ ολίγες ευκαιρίες του παρελθόντος. Επίσης ένα σημαντικό συμπέρασμα που εξάγεται από τη Συμφωνία Ελλάδας - Αιγύπτου είναι και η ριζική αλλαγή της μέχρι πρότινος θέσης της Ελλάδας σε ό,τι αφορά στη μέθοδο οριοθέτησης θαλάσσιων λειτουργικών ζωνών και που ήταν αυτή της μέσης γραμμής.

Τα όρια των Αθηνών

Η έξοδος του Oruç Reis από το λιμάνι της Αττάλειας και η περατζάδα του, σε περιοχή της ελληνικής υφαλοκρηπίδας υπό τη στενή παρακολούθηση των ελληνικών πολεμικών πλοίων, μπορεί να θεωρηθεί και ως μια ένδειξη μετατόπισης των κόκκινων γραμμών της Ελλάδας, προς δυσμάς. Επιλογή που κατά κάποιες απόψεις πολιτικών αναλυτών έχει να κάνει και με τη συμφωνία που υπέγραψε, μετά την αποκλιμάκωση της κρίσης, η Ελλάδα με την Αίγυπτο. Συμφωνία που κατά τις ίδιες απόψεις δεν δίνει ισχυρά νομικά ερείσματα στην Ελ-

Η είσοδος του τουρκικού ερευνητικού σκάφους σε περιοχές της ελληνικής υφαλοκρηπίδας δεν φαίνεται να αποτελεί την κόκκινη γραμμή για την Αθήνα, η αντίδραση της οποίας παρέμεινε σε φραστικό επίπεδο και σε απλή παρακολούθηση των τουρκικών κινήσεων.

Σημαντικό συμπέρασμα που εξάγεται από τη Συμφωνία Ελλάδας - Αιγύπτου είναι και η ριζική αλλαγή της μέχρι πρότινος θέσης της Ελλάδας σε ό,τι αφορά στη μέθοδο οριοθέτησης θαλάσσιων λειτουργικών ζωνών και που ήταν αυτή της μέσης γραμμής.

λάδα να κινηθεί στη λογική της αποτροπής, πέραν του ανατολικότερου σημείου της συμφωνίας οριοθέτησης με την Αίγυπτο κάτι που είχε συμβεί το 2018, όταν το άλλο ερευνητικό σκάφος της Τουρκίας, το Barbaros, είχε επιχειρήσει να πραγματοποιήσει και πάλι έρευνες ανατολικά της ελληνικής υφαλοκρηπίδας, με την φρεγάτα του ελ-

ληνικού πολεμικού «Νικηφόρος Φωκάς» που βρισκόταν στην περιοχή, να μην αντιδρά στην παρουσία λογική της απλής, στενής παρακολούθησης. Σε μια πρώτη αποτίμηση της όλης κατάστασης, οι κινήσεις της ελληνικής πλευράς δεν δείχνουν σημάδια επιδεινώσης της όλης κατάστασης εν είδει πρόκλησης κάποιου ατυχήματος επί της θαλάσσης, υπό την προϋπόθεση ότι το τουρκικό ερευνητικό σκάφος δεν θα ξεπεράσει το δυτικότερο σημείο της περιοχής δέσμευσης, το οποίο σχεδόν εφάπτεται με το δυτικό σημείο οριοθέτησης ΑΟΖ, Ελλάδας - Αιγύπτου. Σε μια τέτοια περίπτωση η προσοχή όλων είναι στραμμένη στην επόμενη μέρα της αποχώρησης του ερευνητικού σκάφους της Τουρκίας.

Η επόμενη μέρα

Με την Ελλάδα, όπως έδειξε και η εξέλιξη των πραγμάτων, να περιορίζεται φραστικά στην πάγια θέση της για τα όρια της ελληνικής υφαλοκρηπίδας, ανατολικά, κατα-

γράφονται έντονες απόψεις που θέλουν το κομμάτι από το Καστελόριζο έως και δυτικά της ΑΟΖ της Κύπρου να είναι στο τραπέζι ενός μελλοντικού διαλόγου με την Τουρκία, με την Άγκυρα να διεκδικεί με αξιώσεις θαλάσσια σύνορα με την Αίγυπτο, και κάνοντας πράξη την πολιτική άποψη πως «η Κύπρος κείται μακράν». Κάτι, που όπως αξιολογείται, δεν αποτρέπει η συμφωνία Ελλάδας-Αιγύπτου παρά τις ασφαλιστικές δικλίδες που υπάρχουν σε αυτή, στην περίπτωση που ένα από τα δυο μέρη αποφασίσει να έρθει σε συμφωνία με τρίτο μέρος προϋποθέτει ενημέρωση και διαβούλευση της άλλης συμβαλλόμενης χώρας, στην περίπτωση αυτή της Αιγύπτου χωρίς να διευκρινίζεται εάν απαιτείται και συμφωνία. Επί του προκειμένου, οι απόψεις που διατυπώνονται είναι έντονες και υποστηρίζουν πως η κίνηση της Τουρκίας να κινηθεί με την navtex για έρευνες στα όρια με την Αιγυπτιακή ΑΟΖ αλλά και της συμφωνίας με την Ελλάδα, δεν είναι τυχαία.

Η Κύπρος

Με τα δεδομένα που υπάρχουν, η απουσία Συμφωνίας οριοθέτησης θαλάσσιων λειτουργικών ζωνών μεταξύ Ελλάδας - Κύπρου είναι ένα ζήτημα με έντονο ενδιαφέρον από κυπριακής πλευράς, το οποίο από το 2000 και κατά διαστήματα τέθηκε επί τάπητος χωρίς κατάληξη. Ακόμα και πρόσφατα όταν η ένταση στο Καστελόριζο είχε φθάσει στα όρια θερμού επεισοδίου, η ελληνική πλευρά δεν αντέδρασε στα μηνύματα της Λευκωσίας για υπογραφή συμφωνίας οριοθέτησης ΑΟΖ. Οι επικριτές της διαχρονικής διστακτικότητας της ελληνικής διπλωματίας εντοπίζουν κινδύνους αποδυνάμωσης της ελληνικής θέσης, για τα όρια της υφαλοκρηπίδας εάν το όλο θέμα αποτελέσει αντικείμενο διαλόγου ή εάν τεθεί υπό την κρίση ενός διεθνούς δικαιοδοτικού οργάνου. Οι ίδιες απόψεις θέλουν την Ελλάδα να είχε πλεονέκτημα, απέναντι στις παράνομες τουρκικές διεκδικήσεις εάν είχε προχωρήσει με κάποιο τρόπο με νομική κατοχύρωση των θέσεων της. Και εδώ όπως προκύπτει υπήρχαν περιπτώσεις τα τελευταία 20 χρόνια. Οι πρώτες κρούσεις προς την Αθήνα έγιναν αρχές του 2000 και είχαν την ίδια κατάληξη, ανεξαρτήτως πολιτικών απορρώσεων των ελληνικών κυβερνήσεων. Μάλιστα όπως έγινε γνωστό, αργότερα, η γραμμή οριοθέτησης ΑΟΖ, Κύπρου - Αιγύπτου έτυχε της διακριτικής παρέμβασης της ελληνικής πλευράς, στη λογική μη ενόχλησης της Τουρκίας. Η τελευταία προσπάθεια νομικής κατοχύρωσης συνόρων των δυο χωρών, επιχειρήθηκε μετά το 2015. Ωστόσο και τότε το αποτέλεσμα ήταν αρνητικό, παρά το γεγονός ότι οι επιχειρογνώμονες των Υπουργείων Εξωτερικών σε Αθήνα και Λευκωσία, ξεκίνησαν επαφές με εντολή των πολιτικών προϊσταμένων τους.

Προς τη διπλωματία γέρνει η τουρκική πλάστιγγα

Στην αποτροπή και στις διαπραγματεύσεις, σύμφωνα με την Άγκυρα, οι δύο νέες κατευθύνσεις της πολιτικής της στη Μεσόγειο

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΙΑ

Υπό την σκιά των εξελίξεων, τίθενται άμεσα δύο σοβαρά ερωτήματα για την Τουρκία. Πρώτον, ποιες θα είναι οι επόμενες κινήσεις της Άγκυρας στην Αν. Μεσόγειο; Δεύτερον, ποιο το επόμενο βήμα μετά τις έρευνες του «Ορούτς Ρεϊς»;

Νέα μελέτη του τουρκικού φιλοκυβερνητικού κέντρου στρατηγικών μελετών «Seta», απαντά σε αυτά τα κρίσιμα ερωτήματα εστιάζοντας σε δυο κινήσεις της Τουρκίας την επόμενη περίοδο: Το πρώτο βήμα μετά την ολοκλήρωση της αποστολής του «Ορούτς Ρεϊς» θα είναι η διεξαγωγή νέων ερευνών στην ευρύτερη περιοχή της Αν. Μεσογείου με βάση το Σύμφωνο Τουρκίας-Λιβύης και την συνεργασία της Άγκυρας με την τ/κ πλευρά. Στη μελέτη σημειώνονται τα εξής: «Η Τουρκία ανακοίνωσε στις 9 Αυγούστου 2007 δυτικά της νήσου Κύπρου περιοχές άδειας εξερεύνησης πετρελαίου και φυσικού αερίου. Στις 21 Σεπτεμβρίου 2011, υπεγράφη η συμφωνία οριοθέτησης υφαλοκρηπίδας με την ΤΔΒΚ. Στη συνέχεια, το υπουργικό συμβούλιο της ΤΔΒΚ, έδωσε στις 22 Σεπτεμβρίου 2011, άδειες ερευνών υδρογονανθράκων γύρω από την Κύπρο στην ΤΡΑΟ. Στις 27 Απριλίου 2012, η Τουρκία, με απόφαση του υπουργικού συμβουλίου πρόσθεσε νέες ζώνες στις περιοχές αδειών που είχαν χορηγηθεί στην ΤΡΑΟ στην πειρωτική υφαλοκρηπίδα στις 9 Αυγούστου 2007. Στις 30 Μαΐου 2020, μετά τη συμφωνία με τη Λιβύη, στην ΤΡΑΟ χορηγήθηκαν άδειες σε 24 ξεχωριστά οικοπέδα στα νότια των νησιών της Ρόδου και της Κρήτης. Στην επόμενη περίοδο, είναι νομικά σημαντικό για την ΤΡΑΟ να συνεχίσει τις δραστηριότητές της

βάσει αυτών των αδειών». Παράλληλα με την διεξαγωγή νέων ερευνών, σύμφωνα με το «Seta», η Τουρκία πρέπει να εμποδίσει κάθε είδους ξένη ενέργεια και παρέμβαση σε περιοχές που θεωρεί ως δική της υφαλοκρηπίδα. Με άλλα λόγια, η τουρκική πλευρά δεν αποκλείει την επανάληψη των όσων συνέβησαν πριν από λίγα χρόνια όταν μια ξένη εταιρία επιχειρήσει να διεξάγει εργασίες στα ανοιχτά της Κύπρου. Τότε το τουρκικό Πολεμικό Ναυτικό εμπόδισε τις έρευνες οι οποίες θεωρούσε ότι δεν είχαν νόμιμη εξουσιοδότηση.

Σκολιάζοντας τα προαναφερόμενα, καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ» στην Άγκυρα υπογραμμίζουν ότι η Τουρκία ενορχιστρώνει τα νέα της βήματα με βάση το πλαίσιο της υφαλοκρηπίδας και όχι της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ). Και αυτό διότι η υφαλοκρηπίδα είναι μια περιοχή για την οποία δεν χρειάζονται επίσημες ανακοινώσεις και διακρατικές συμφωνίες. Η διπλωματική απομόνωση επιβάλει λοιπόν στην Άγκυρα την χρήση του πρώτου όρου. Την ίδια στιγμή, τόσο οι φιλελεύθεροι όσο και οι εθνικιστικοί κύκλοι στην Άγκυρα εξακολουθούν να χαρακτηρίζουν ως απομακρυσμένο το ενδεχόμενο ενός πιθανού θερμού επεισοδίου στα ελληνοτουρκικά. Η προσοχή της τουρκικής πλευράς σε κάθε περίπτωση, παραμένει στραμμένη στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων για το οποίο πραγματοποιήσε κάλεσμα την Δευτέρα 10/08/20, προς όλες τις χώρες της Μεσογείου, ο πρόεδρος της Τουρκίας.

Λίγους μήνες πριν την κορύφωση της έντασης στην Ανατολική Μεσόγειο και την έναρξη των ερευνών του «Ορούτς Ρεϊς», υψηλόβαθμοι

Τόσο οι φιλελεύθεροι Τούρκοι πολιτικοί αναλυτές όσο και οι αρθρογράφοι που υποστηρίζουν την κυβέρνηση Ερντογάν, αποκλείουν το ενδεχόμενο θερμού επεισοδίου και εστιάζουν την προσοχή τους στη διαπραγμάτευση που ακολουθεί.

διπλωμάτων της τουρκικής ΥΠΕΞ πήγε στις ΗΠΑ για να παρουσιάσει τις θέσεις της Άγκυρας στην Ανατολική Μεσόγειο, σε εκδήλωση του «Ιδρύματος Τουρκικής Κληρονομιάς (Turkish Heritage Foundation)». Ο πρώην πρόεδρος της Τουρκίας στην Βρυξέλες, Τσαγκατά Έρτζιγίγις, είναι σήμερα ο Γενικός Γραμματέας Διαμερών Σχέσεων, Ναυτιλίας, Αεροπορίας και Συνόρων του τουρκικού ΥΠΕΞ και καθηκόντως παρακολουθεί από κοντά τις εξελίξεις στα ελληνοτουρκικά, το Κυπριακό, και ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο. Η παρουσία του Έρτζιγίγις στις ΗΠΑ, αρχές Φεβρουαρίου είχε διάρκεια 40 λεπτών και υπογράμμισε τρία ζητήματα που ξένισαν και κύκλους στην Άγκυρα. Πρώτον: Τουρκία και Ελλάδα μπορούν να επιλύσουν τις διαφορές τους στην Αν. Μεσόγειο κερδίζοντας και οι δύο, (win-win). Δεύτερον: ανα-

φερόμενος στο σύμφωνο Τουρκίας-Λιβύης και παρουσιάζοντας χάρτη με τα υποτιθέμενα θαλάσσια σύνορα μεταξύ των δυο χωρών, σημείωσε: «Δεν μπορεί να ισχυριστώ κάτι τέτοιο. Ωστόσο το παρούσαζω για λογαριασμό της Τουρκίας», είπε εκφράζοντας σαφώς τον προβληματισμό της τουρκικής διπλωματίας για τις νέες εξελίξεις στην περιοχή. Τρίτον: ο Έρτζιγίγις δήλωσε ότι η Τουρκία δεν έχει θαλάσσια σύνορα με το Ισραήλ. Αν και αρχικά κυβερνητικοί κύκλοι στην Άγκυρα να αντιμετωπίσαν εχθρικά την οπτική του έμπειρου Τούρκου διπλωμάτη, υπό την σκιά των τελευταίων εξελίξεων στην Αν. Μεσόγειο, πληθαίνουν στην Τουρκία οι φωνές που επισημαίνουν ότι η λύση των προβλημάτων στην ευρύτερη περιοχή θα έρθει μέσα από την διπλωματία, την ψύχραιμη ματιά, και την δια-

πραγμάτευση. Τόσο ο ίδιος ο εμπνευστής του δόγματος «Γαλάζια Πατρίδα» ναύαρχος (ε.α.) Γιάιτζι, όσο και οι αναλυτές που υποστηρίζουν την κυβέρνηση Ερντογάν αποκλείουν το ενδεχόμενο του θερμού επεισοδίου στα ελληνοτουρκικά και εστιάζουν την προσοχή τους στην διαπραγμάτευση που ακολουθεί.

Κριτική στον Ερντογάν

Τα όσα επισήμανε στις ΗΠΑ το υψηλόβαθμο στέλεχος της τουρκικής διπλωματίας ρίχνουν φως στις διαφορετικές απόψεις που ακούγονται το τελευταίο διάστημα σε σειρά εθνικών ζητημάτων εντός της κυβερνητικής συμμαχίας της Τουρκίας. Φιλελεύθερες φωνές που τάσσονται υπέρ των

εναλλακτικών λύσεων, του διαλόγου και των συμβιβασμών αναμετρώνται με εθνικιστικούς κύκλους που απαιτούν από τον Πρόεδρο της Τουρκίας να τηρήσει αποφασιστική στάση σε σειρά ζητημάτων. Στο Κουρδικό λόγω χάρη ο Ερντογάν δέχεται φίλια πυρά ότι πλέον έχει παραιτηθεί από το σχέδιο δημιουργίας μιας μεγάλης ενιαίας τουρκικής ζώνης κατοχής κατά μήκος των συνόρων Τουρκίας-Συρίας. Σε ό,τι αφορά τις εξελίξεις στην Αν. Μεσόγειο, εκτός από την κριτική που δέχεται από φιλελεύθερους πολιτικούς, διπλωμάτες και αξιωματούχους, εσχάτως, ο Τούρκος πρόεδρος δέχεται πυρά για τους χειρισμούς του και από κύκλους των Τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων (ΤΣΚ). Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του εν αποστρατεία ναυάρχου Τζιχάντ Γιαϊτζί (πατέρα της «Γαλάζιας Πατρίδας»), ο οποίος πρόσφατα ανέλαβε τη διεύθυνση ενός νέου κέντρου στρατηγικών μελετών στο ιδιωτικό Πανεπιστήμιο Μπακτσέσεκιρ, με έδρα

την Κωνσταντινούπολη και διατηρεί παράρτημα στα Κατεχόμενα. Σε έκθεση του κέντρου (την περασμένη βδομάδα), που φέρει την υπογραφή Γιαϊτζί χαρακτηρίζεται ως στρατηγικό λάθος η καθυστέρηση της αποστολής του «Ορούτς Ρεϊς», ύστερα από την πρόσφατη διανομή του γερμανικού παράγοντα. Σύμφωνα με τον ιδιον, αυτή η καθυστέρηση είχε μεγάλο διπλωματικό κόστος για την Τουρκία. Από την μια, έθεσε υπό αμφισβήτηση το περιβάλλον του Συμφώνου Τουρκίας-Λιβύης, αν όχι στο σύνολο του, σίγουρα μια ζώνη 300 χλμ. ανατολικά της υποτιθέμενης θαλάσσιας γραμμής Τουρκίας-Λιβύης. Από την άλλη, η καθυστέρηση αναπείρωσε το νηικό της Αιγύπτου η οποία προχώρησε στη σύναψη μιας συμφωνίας με την Ελλάδα. Η συμφωνία Ελλάδας-Αιγύπτου αποφέρει μεγάλα οφέλη στις δύο χώρες κέρδη στο διπλωματικό, γεωστρατηγικό, και ενεργειακό πεδίο της Αν. Μεσογείου. Στο ίδιο πλαίσιο ο ναύαρχος Γιαϊτζί προειδοεί τον αναγνώστη της έκθεσης ότι οι διαπραγματεύσεις στον άξονα Ελλάδας-Τουρκίας για την ειρηνική διευθέτηση των προβλημάτων στην Αν. Μεσόγειο είναι ένα πολύ δύσκολο εγχείρημα, για δυο βασικούς λόγους, όπως ισχυρίζεται: Πρώτος, η Τουρκία έχει στην Αν. Μεσόγειο παράλια συνολικού μήκους 1870 τετ. χλμ. ενώ η Ελλάδα, δια μέσου των παραλίων των νησιών που «βλέπουν» τα τουρκικά παράλια, έχει παράλια μήκους μόλις 167 τετ. χλμ. Δεύτερος, η τουρκική πλευρά επιμένει στην διευθέτηση των προβλημάτων με βάση ορισμένες αρχές και προϋποθέσεις όπως η δικαιοσύνη, η ίση απόσταση, η αναλογικότητα, η ανωτερότητα της γεωγραφίας, το δικαίωμα (των ατόμων), οι ειδικές και ανθρώπινες συνθήκες κ.ο.κ.

Επιστροφή στα σχολεία μεν, χωρίς σχεδιασμό δε

Σε μετέωρο βήμα βρίσκεται το πώς ακριβώς θα λειτουργήσει η χρονιά

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Χωρίς σαφή σχεδιασμό για τον τρόπο με τον οποίο θα επαναλειτούργησουν τα σχολεία, βρίσκονται τα αρμόδια Υπουργεία Παιδείας και Υγείας, λίγες μέρες πριν από την μεγάλη επιστροφή των μαθητών. Προς το παρόν, εξετάζονται πέντε σενάρια προς αυτή την κατεύθυνση, με το επικρατέστερο να αφορά στην παρουσία συγκεκριμένου αριθμού σε κάθε τάξη και στην εκ περιτροπής φοίτηση. Πολλές είναι οι εκκρεμότητες και τα ζητήματα που προκύπτουν, με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να λαμβάνουν τις τελικές αποφάσεις τους μια μόλις εβδομάδα πριν από την επαναλειτουργία των σχολείων.

Τα κριτήρια βάσει των οποίων θα γίνει αυτό κατορθωτό είναι σχεδόν αποκλειστικά επιδημιολογικά και αυτά θα καθορίσουν την τελευταία στιγμή τον τρόπο επαναλειτουργίας των σχολείων και τα πρωτόκολλα τα οποία θα συσταθούν. Στο Υπουργείο Υγείας έχει συσταθεί μια υποεπιτροπή η οποία θα συναντηθεί την ερχόμενη Δευτέρα 17 Αυγούστου με λειτουργούς του Υπουργείου Παιδείας, προκειμένου να συνδιαμορφωθεί το σχετικό πρωτόκολλο και να ληφθούν οι τελικές αποφάσεις. Κοινή αντίληψη όλων είναι το ότι τα σχολεία θα πρέπει να επαναλειτουργήσουν, καθώς το γεγονός αυτό θα συμβάλει στην επανεκκίνηση της οικονομίας.

Τα σενάρια

Την 1η Σεπτεμβρίου όλοι οι εκπαιδευτικοί επιστρέφουν στα σχολεία της Δημοτικής και της Μέσης Εκπαίδευσης, ενώ οι μαθητές επιστρέφουν στις 7 και στις 4 Σεπτεμβρίου αντίστοιχα. Εν αναμονή των οριστικών αποφάσεων και των τελικών οδηγιών προς το Υπουργείο Παιδείας, ενώπιον των αρμοδίων βρίσκονται συγκεκριμένα σενάρια ως προς τον τρόπο με τον οποίο θα λειτουργήσουν τα σχολεία, με ένα εξ αυτών να φαντάζει ως το πιο ιδανικό:

1. Πλήρης επαναλειτουργία των σχολείων με αυστηρά υγειονομικά πρωτόκολλα.
2. Εκ περιτροπής φοίτηση, όπως εφαρμόστηκε τον Μάιο.
3. Φοίτηση 17 μαθητών ανά τάξη – οι υπόλοιποι θα φοιτούν εκ περιτροπής.
4. Τηλεκπαίδευση.
5. Υβριδικό σύστημα εκπαίδευσης, με συγκεκριμένο αριθμό μαθητών στην τάξη και τους υπόλοιπους σε τηλεκπαίδευση που θα γίνεται ταυτόχρονα.

Από τα πέντε αυτά σενάρια, περισσότερο έδαφος φαίνεται ότι κερδίζει το τρίτο, δηλαδή η φοίτηση μόνο 17 μαθητών ανά τάξη, με τους υπόλοιπους να φοιτούν εκ περιτροπής. Αρμόδιοι φορείς εξήγησαν στην «Κ», πως ο αριθμός δεν είναι τυχαίος, δεδομένου ότι το κάθε άτομο χρειάζεται χώρο 2 τετραγωνικών μέτρων και σε συνάρτηση με το ότι οι αίθουσες διδασκαλίας έχουν εμβαδόν 34-35 τετραγωνικά μέτρα, σε αυτές συνιστάται να βρίσκονται ταυτόχρονα 17 μαθητές και ο εκπαιδευτικός.

Κι ενώ το τρίτο σενάριο φαντάζει αυτή την στιγμή το ιδανικότερο, τα ζητήματα τα οποία θα κληθούν να διευθετήσουν οι αρμόδιοι είναι καίριας σημασίας. Κατ' αρχάς, εκφράζονται προβληματισμοί ότι δεν θα είναι εφικτό μέσα στην τάξη να χρησιμοποιείται διπλό θρανίο από έναν μαθητή, λόγω χώρου. Ιδανικά, πρέπει να εξασφαλιστούν μονά θρανία ή οι καρέκλες οι οποίες χρησιμοποιούνται στα πανεπιστήμια, με την πτυσσόμενη επιφάνεια στην οποία τοποθετείται το σημειωματάριο. Ένα δεύτερο, εξίσου σοβαρό ζήτημα που πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν, αφορά στον τρόπο με τον οποίο θα προετοιμάζονται ή θα παρακολουθούν το μάθημα όσοι μαθητές δεν θα είναι εφικτό να παρευρίσκονται στις τάξεις.

Κληθείς από την «Κ» να τοποθετηθεί επί των σχεδιασμών, ο υπουργός Παιδείας, Πρόδρομος Προδρόμου, επιβεβαιώνει ότι ένα από τα σενάρια είναι η λειτουργία των σχολείων με την εκ περιτροπής

Τα σχολεία πρέπει να επαναλειτουργήσουν, συμφωνούν οι αρμόδιοι φορείς, γεγονός το οποίο θα συμβάλει στην αποτελεσματικότερη επανεκκίνηση της οικονομίας. Η χρονιά, όμως, δεν προβλέπεται να είναι ομαλή.

Γίνονται σκέψεις για φοίτηση ανά ημέρα, ακόμα και ανά εβδομάδα, ενώ μελετάται και το ενδεχόμενο, σε κάποιες περιπτώσεις, να γίνεται απογευματινή φοίτηση.

φοίτηση των μαθητών. Όπως εξήγησε, γίνονται σκέψεις για φοίτηση ανά ημέρα, ακόμα και ανά εβδομάδα, ενώ μελετάται και το ενδεχόμενο, σε κάποιες περιπτώσεις, να γίνεται απογευματινή φοίτηση. Σε μερικά σχολεία, πρόσθεσε ο κ. Προδρόμου, προσφέρεται η δυνατότητα της διασποράς των μαθητών σε διάφορες άλλες αίθουσες. Τα πιο πάνω μέτρα αφορούν κυρίως την Δημοτική και την Μέση Εκπαίδευση, καθώς στα Λύκεια, εκτός από τα μαθήματα στα οποία συμμετέχουν όλοι οι μαθητές, ως επί το πλείστον υπάρχουν μικρότερες ομάδες μαθητών ανά τάξη, που πληρούν τα προαναφερθέντα κριτήρια ως προς τον αριθμό. Προς το παρόν, ανέφερε ο Υπουργός, επί των σεναρίων γίνεται δουλειά, ώστε να υπάρχει η ετοιμότητα από όλους μαθητές των Υπουργείων Παιδείας να ανταποκριθεί στις ανάγκες των αποφάσεων που θα ληφθούν τις επόμενες εβδομάδες.

Η ύλη που έμεινε...

Αδιαμφισβήτητα, η νέα σχολική χρονιά δεν θα είναι ομαλή και όλα

τα σενάρια βασίζονται εν μέρει και στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση με την βοήθεια της τεχνολογίας. Το τελευταίο διάστημα οι επαφές του Υπουργείου Παιδείας με το Υφυπουργείο Καινοτομίας είναι συνεχείς, προκειμένου να ενισχυθούν οι υποδομές στα σχολεία. Σε αυτό συμβάλλει και η Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου η οποία παρέχει την τεχνολογία και το δίκτυο, ώστε να ενισχυθούν οι υφιστάμενες υποδομές για τηλεκπαίδευση. Παράλληλα, σε εξέλιξη βρίσκεται και το έργο το οποίο είχε αναγγείλει ο Υπουργός Παιδείας, σχετικά με τις προσφορές για κάλυψη σε δίκτυο και εξοπλισμό, ωστόσο δεν αναμένεται ότι θα ολοκληρωθεί μέχρι τον Σεπτέμβριο. Προς το παρόν, είπε, υπάρχει ο αριθμός των ηλεκτρονικών ταμπλετών για την κάλυψη των αναγκών, αλλά δεν αποκλείεται να προκύψουν νέες.

Όσον αφορά στην ύλη η οποία δεν είχε καλυφθεί εξαιτίας του lockdown, ο Υπουργός είπε ότι έχουν καταγραφεί οι ανάγκες και έχει σταλεί η εγκύκλιος στους εκπαιδευτικούς της Μέσης Εκπαίδευσης, ενώ έχουν εκδοθεί οδηγίες και για τη Δημοτική. Το πλάνο προβλέπει ότι για περίοδο περίπου 10 ημερών από την έναρξη της σχολικής χρονιάς, ο διδακτικός χρόνος θα αφιερωθεί στην υποστηρικτική διδασκαλία, με στόχο την ομαλή μετάβαση των μαθητών από την μια τάξη στην άλλη. Ωστόσο, ανάλογα με τα πρωτόκολλα που θα διαμορφωθούν, ενδέχεται να αλλάξουν κάποιοι σχεδιασμοί, ενώ

δεν αποκλείεται να δημιουργηθούν και κάποια προβλήματα. Αναπροσαρμογές να υπάρξουν και στα αναλυτικά προγράμματα.

Συνεχής αξιολόγηση

Τα πρωτόκολλα που θα διαμορφωθούν για την επαναλειτουργία των σχολείων θα βασίζονται και στα δεδομένα που θα επικρατούν ανά πάσα στιγμή σε διαφορετικές περιοχές της Κύπρου. Οι τοπικές εξάρσεις που παρατηρήθηκαν το τελευταίο διάστημα στην Κύπρο δείχνουν ότι υπάρχει η ανάγκη για συνεχή αξιολόγηση της κατάστασης και στην λήψη μέτρων για καταστολή των αναζωπυρώσεων σε τοπικό επίπεδο. Οπότε, δεν αποκλείεται να διαμορφωθούν πρωτόκολλα τα οποία θα διαφέρουν ανάλογα με την περιοχή και θα είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με διαφορετικά μέτρα, τα οποία ενδεχομένως να χρειαστεί να ληφθούν σε κάθε περιοχή ξεχωριστά. Κοινή αντίληψη όλων των εμπλεκόμενων φορέων είναι το ότι τα σχολεία πρέπει να επαναλειτουργήσουν για χάρη και της οικονομίας. Το άνοιγμά τους θα δώσει την δυνατότητα στους γονείς να επιστρέψουν στις εργασίες τους, αποφορτίζοντας έτσι το κράτος από την ανάγκη για την οικονομική στήριξη τους. Η επιστροφή των μαθητών στα σχολεία θα σημάνει την αποτελεσματικότερη επανεκκίνηση της οικονομίας και διαφόρων τομέων της που επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό από το κλείσιμό τους, εν καιρώ lockdown.

Συμπεράσματα του ECDC

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Λοιμωδών Νοσημάτων (ECDC), σε έκθεσή του σχετικά με την μεταδοτικότητα του ιού στα παιδιά και τον ρόλο των σχολείων, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ποσοστό μικρότερο του 5%, των κρουσμάτων σε κράτη-μέλη και στο Ηνωμένο Βασίλειο, προέκυψε από την μετάδοση ανάμεσα σε παιδιά κάτω των 18 ετών. Επίσης, στην έκθεση αναφέρεται ότι το ποσοστό των παιδιών που χρήζουν νοσηλείας εξαιτίας της COVID-19 είναι πολύ μικρότερο, συγκριτικά με αυτό των ενηλίκων. Παράλληλα, παρά το γεγονός ότι πολύ λίγα περιστατικά της νόσου έχουν εντοπιστεί σε σχολεία, όταν προκύπτουν είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστούν, λόγω του ότι τα πλείστα παιδιά είναι ασυμπτωματικά.

Οι έρευνες για περιπτώσεις που εντοπίστηκαν στο σχολικό περιβάλλον δείχνουν ότι η μετάδοση από παιδί σε παιδί στα σχολεία δεν είναι συχνή ούτε είναι η κύρια αιτία της μετάδοσης του ιού σε παιδιά των οποίων η έναρξη της λοίμωξης συμπίπτει με την περίοδο κατά την οποία φοιτούν στο σχολείο, ιδίως στα προσχολικά και δημοτικά σχολεία, επισημαίνει το ECDC. Μάλιστα, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η επαναλειτουργία των σχολείων σε ευρωπαϊκές χώρες δεν έχει αποδειχθεί ότι συνδέεται με την έξαρση των κρουσμάτων, ενώ αν τηρούνται τα μέτρα ατομικής υγιεινής και κοινωνικής αποστασιοποίησης στα σχολεία, αυτά δεν αποτελούν μεγαλύτερο κίνδυνο από κάθε άλλη οικονομική και επαγγελματική δραστηριότητα.

Τι ισχύει αλλού

Στην Σουηδία, όπου τα σχολεία δεν έκλεισαν ποτέ, ούτε εφαρμόστηκαν συγκεκριμένα μέτρα, δεν διαπιστώθηκε μεγάλη αύξηση στα κρούσματα, την ώρα που στην Γερμανία υπάρχει έντονη συζήτηση σχετικά με το κατά πόσο πρέπει μαθητές και εκπαιδευτικοί να φορούν μάσκες στα σχολεία, ενώ εφαρμόζονται διαφορετικά μέτρα ανάλογα με την κάθε περιοχή. Στην Βρετανία ο πρωθυπουργός, Μπόρις Τζόνσον, είπε ότι ο στόχος είναι η πλήρης επαναλειτουργία των σχολείων τον Σεπτέμβριο ενώ το κλείσιμό τους εκ νέου θα είναι το έσχατο μέτρο. Στην Ιταλία αποφασίστηκε η δημιουργία μικρότερων τάξεων και χρήση μάσκας. Η διδασκαλία θα γίνεται σε εξωτερικούς χώρους όπου είναι δυνατόν, ενώ αναμένεται ότι θα αξιοποιηθούν οι θεατρικές αίθουσες και τα μουσεία. Στην Γαλλία, όπου περί τα τέλη Ιουνίου η επιστροφή στα σχολεία έγινε υποχρεωτική, τα μέτρα έχουν ως εξής: όλοι κοινωνικά αποστασιοποίηση για παιδιά νηπιαγωγείου, ένα μέτρο απόσταση για παιδιά Δημοτικού και χρήση μάσκας από παιδιά της Μέσης Εκπαίδευσης, όταν η κοινωνική αποστασιοποίηση δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστεί.

Αναλαμβάνει η αστυνομία τους απειθαρχητους

Οι αλυσίδες μετάδοσης του ιού και το τριήμερο του Δεκαπενταυγούστου καθιστούν εντονότερους τους ελέγχους

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Στα βήματα χωρών του εξωτερικού, στις οποίες δημιουργήθηκαν μεγάλες αλυσίδες μετάδοσης, βαδίζει η Κύπρος, με τις αρμόδιες αρχές να εκφράζουν έντονες ανησυχίες για την πορεία του ιού στην κοινωνία. Το γεγονός ότι εντοπίζονται θετικά στο νέο κορωνοϊό άτομα με δεκάδες επαφές, ενώ από άλλες δραστηριότητες επιβεβαιωμένων περιστατικών που δεν συμμορφώνονται με τα διατάγματα του Υπουργείου Υγείας, έχει ως αποτέλεσμα τις συνεχείς εκκλήσεις από το Υπουργείο Υγείας. Ενώπιον της Αστυνομίας υπάρχουν ήδη υποθέσεις ατόμων τα οποία παράκουσαν τα διατάγματα και έγιναν οι πρώτοι κρίκοι αλυσίδων μετάδοσης. Εν όψει του τριημέρου του Δεκαπενταυγούστου, οι συστάσεις του Υπουργείου Υγείας, καθώς και των αρχών οι οποίες είναι επιφορτισμένες με το καθήκον της επιτήρησης των μέτρων, έχουν ήδη γίνει. Η αστυνόμευση της εφαρμογής

Σε παραθαλάσσια και σε ορεινά θέρετρα θα επικεντρωθούν οι έλεγχοι από τις αρμόδιες αρχές, με το βάρος να πέφτει στην Αστυνομία και στο Τμήμα Δασών για το εορταστικό τριήμερο του Δεκαπενταυγούστου.

των διαταγμάτων αναμένεται ότι θα επικεντρωθεί στις ορεινές περιοχές, αλλά και στις παραλίες, θέρετρα τα οποία παραδοσιακά προτιμούν οι Κύπριοι αυτές τις μέρες.

Υποθέσεις στην Αστυνομία

Αριθμό υποθέσεων που αφορούν σε άτομα τα οποία δεν τηρήσαν τον αυτοπεριορισμό και, σε κάποιες περιπτώσεις, έγιναν τα ίδια ο πρώτος κρίκος αλυσίδας μετάδοσης, έχει ενώπιόν της η

Υπό διερεύνηση στα γραφεία του ΤΑΕ Λάρνακας βρίσκεται και η υπόθεση της γυναίκας που έφτασε από τις ΗΠΑ, δεν τηρήσε τον αυτοπεριορισμό και κατά συνέπεια μετέδωσε τον ιό σε δεκάδες άλλα άτομα του κύκλου της.

Αστυνομία. Σύμφωνα με τα όσα ανέφερε στην «Κ» ο αναπληρωτής εκπρόσωπος τύπου του Σώματος,

Στέλιος Στυλιανού, τις τελευταίες εβδομάδες η Μονάδα Επιδημιολογικής Επιτήρησης του Υπουργείου

Υγείας έστειλε αρκετές υποθέσεις στην Αστυνομία για διερεύνηση, ενώ η υπόθεση των δύο Ισραηλινών οι οποίοι έφτασαν πρόσφατα με ιδιωτικό σκάφος στην Μαρίνα Λεμεσού και διακινούνταν κατά παράβαση του πρωτοκόλλου έχει οδηγηθεί στο δικαστήριο.

Υπό διερεύνηση στα γραφεία του ΤΑΕ Λάρνακας βρίσκεται και η υπόθεση της γυναίκας που έφτασε από τις ΗΠΑ, δεν τηρήσε τον αυτοπεριορισμό και κατά συνέπεια μετέδωσε τον ιό σε δεκάδες άλλα άτομα του κύκλου της. Υπενθυμίζεται, μάλιστα, ότι από το παιδικό πάρτι που είχε διοργανώσει ένα κοριτσάκι ασθένησε και χρειάστηκε να διακομιστεί στο Μακάριο Νοσοκομείο. Σύμφωνα με τον κ. Στυλιανού, έχουν ληφθεί καταθέσεις σε σχέση με την υπόθεση και έχει συλλεχθεί μαρτυρικό υλικό. Για να ληφθεί κατάθεση από την ίδια, ωστόσο, πρέπει να αναρρώσει πλήρως, ώστε να μπορούν τα μέλη της Αστυνομίας να την προσεγγίσουν, εξήγησε ο κ. Στυλιανού.

Επικέντρωση στα θέρετρα

Το τριήμερο των εορτασμών του Δεκαπενταυγούστου, δεδομένων και των συμπεριφορών που έχουν παρατηρηθεί το τελευταίο διάστημα, εντατικοποιεί τους ελέγχους της και επικεντρώνεται στα ορεινά και στα παραθαλάσσια θέρετρα, όπου αναμένεται ότι θα συγκεντρωθεί μεγάλος αριθμός πολιτών. Εκτός από τις παραλίες και τους εκδρομικούς χώρους, τα μέλη της Αστυνομίας θα επιβλέπουν την εφαρμογή των διαταγμάτων και των πρωτοκόλλων και σε υποστατικά, όπως οι υπεραγορές, τα εστιατόρια και οι καφετέριες, εξήγησε ο κ. Στυλιανού. Ειδικότερα, όσον αφορά στις ορεινές περιοχές και κυρίως τους εκδρομικούς χώρους, ο Διευθυντής του Τμήματος Δασών, Χαράλαμπος Αλεξάνδρου, ανέφερε στην «Κ» ότι οι λειτουργοί του Τμήματος θα βρίσκονται επί ποδός και θα επιβλέπουν την κατάσταση, πάντοτε σε συνεργασία με την Αστυνομία.

Ο ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Οι εξελίξεις στην Αμμόχωστο θα κρίνουν το πλαίσιο λύσης

Η κυβέρνηση έχει προτείνει άμεση σύσταση Τεχνικής Επιτροπής για ανοικοδόμηση και επανεγκατάσταση στην περικλειστη περιοχή

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Την εκτίμηση πως δεν αποκλείονται νέα τετελεσμένα από την Τουρκία πριν τις «εκλογές» εκφράζει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης δεδομένου, όπως λέει, ότι αυτό θα ωφελήσει την υποψηφιότητα του αρεστού της Άγκυρας, Τατάρ. Ο ίδιος ξεκαθαρίζει πως μπροστά στα νέα δεδομένα που δρομολογούνται γύρω από την Αμμόχωστο, έχει ήδη σταλεί πρόταση στον γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών και στα πέντε μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας για άμεση σύσταση τεχνικής επιτροπής για την ανοικοδόμηση και επανεγκατάσταση στην περικλειστη πόλη στη βάση και των σχετικών ψηφισμάτων των ΗΕ. Η εν λόγω Επιτροπή, όπως εξηγεί, θα απαρτίζεται από ξένους και Κύπριους ειδικούς, Αμμοχωστιανούς κατά προτίμηση, οι οποίοι θα ετοιμάσουν τις σχετικές, τεχνικές μελέτες. Μάλιστα στην πρόταση του Προέδρου υπάρχει εισήγηση για χρηματοδότηση των μελετών από την ΕΕ και για εμπλοκή των ΗΕ για υποβοήθηση των αναγκαίων τεχνικών εργασιών. Ο υπουργός Εξωτερικών καλεί και τα ε/κ κόμματα αλλά και τον Μουσταφά Ακιντζί να στηρίξουν την εν λόγω πρόταση, λαμβάνοντας υπόψη, όπως λέει, το τι πραγματικά επιδιώκει η Τουρκία τόσο για την εκλογική διαδικασία όσο και για την μορφή λύσης του Κυπριακού.

-Είναι το κυπριακό και μία μακριά ιστορία χαμένων ευκαιριών για την Αμμόχωστο;

Δεν είμαι θιασώτης τέτοιων προσεγγίσεων για διάφορους λόγους που άπτονται των παραγόντων εξέτασης ενός τέτοιου ερωτήματος. Υπάρχουν δυο περιπτώσεις που χρήζουν αναφοράς σε σχέση με το ερώτημά σας και γνωρίζω αρκετά καλά γιατί για την μια ασχολήθηκα επιστημονικά εκτεταμένα και το δεύτερο επειδή έχω προσωπική εμπειρία. Η πρώτη αφορά το 1978. Με αφορμή την άρση του αμερικανικού εμπάργκο πώλησης όπλων στην Τουρκία το καλοκαίρι του 1978, οι Αμερικανοί ανέλαβαν πρωτοβουλία για επανέναρξη συνομιλιών για επίλυση του Κυπριακού που οδήγησε τον Νοέμβριο του 1978 στην υποβολή του «Πλαισίου για ένα Διακανονισμό του Κυπριακού Προβλήματος» (γνωστό ως το Αμερικανο-Βρετανο-Καναδικό σχέδιο λύσης).

Το Πλαίσιο το οποίο εμπεριείχε και ειδικό παράρτημα για τα Βαρώσια, θα αποτελούσε τη βάση για έναρξη διαπραγματεύσεων για επίλυση του Κυπριακού. Πιο συγκεκριμένα, στην παράγραφο 12 του Πλαισίου αναφερόταν ότι με σκοπό την προώθηση ατμόσφαιρας καλής θέλησης, θα πρέπει να γίνει επανεγκατάσταση στην περιοχή των Βαρώσιων υπό την αιγίδα των ΗΕ και σύμφωνα με συγκεκριμένες ρυθμίσεις που αναφέρονταν ρητώς. Σημειωνόταν, μάλιστα, ότι μια τέτοια επανεγκατάσταση θα πρέπει να ξεκινήσει ταυτόχρονα με την επανάλληψη των διαπραγματεύσεων. Σε σχέση με τις συγκεκριμένες ρυθμί-

σεις σημειωνόταν ότι τα μέρη θα έπρεπε να συνεργασθούν με τον ΓΓ για τη ρύθμιση των όρων και επιπτώσεων μιας σύντομης επανεγκατάστασης στην περιοχή των Βαρώσιων. Καταγράφονταν και συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές που θα ίσχυαν και βάσει των οποίων (α) Η περιοχή για επανεγκατάσταση πρέπει να περιλάβει τις εκτάσεις που βρίσκονται ανατολικά από το χωριό Άγιος Νικόλαος και προς τα νότια της παλιάς οδού Λευκωσίας – Αμμοχώστου. Στον καθορισμό της ακριβούς περιοχής για την επανεγκατάσταση θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι ανησυχίες της τ/κ πλευράς για την ασφάλεια της παλιάς Αμμοχώστου και του λιμένος της Αμμοχώστου, (β) Η περιοχή για επανεγκατάσταση θα διοικείται από τα ΗΕ και θα θεωρείτο ως προέκταση της

“
Δεν αποκλείω, σε αριθμό θεμάτων, να δούμε από πλευράς Τουρκίας προσπάθεια δημιουργίας νέων τετελεσμένων ακόμα και πριν τις «εκλογές» στα κατεχόμενα.

νεκρής ζώνης. Οι Κυπριακοί νόμοι και κανονισμοί θα ίσχυαν στην περιοχή της επανεγκατάστασης, (γ) Στόχος ήταν ότι όσοι περισσότεροι πρώην κάτοικοι της περιοχής επανεγκατάστασης μπορούσαν να επιστρέψουν κατά βούληση και δεν θα υπήρχε προκαθορισμένος αριθμητικός περιορισμός και (δ) Εκείνοι που θα επιστρέψουν στην περιοχή της επανεγκατάστασης δεν θα υπόκειντο σε περαιτέρω, χωρίς τη θέληση τους, μετακινήσεις. Το Σχέδιο απορρίφθηκε από την ε/κ πλευρά, προτού τοποθετηθεί ο Ντενκτάς και η Τουρκία λόγω του ότι προνοούσε λύση συνομοσπονδιακού χαρακτήρα αντί περιορισμού σε γενικές αρχές, υπεισερχόταν σε λεπτομέρειες οι οποίες θα έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγματεύσεων και συμφωνίας μεταξύ των δύο πλευρών. Άξιον αναφοράς αποτελεί και το γεγονός ότι η ηγεσία του ΑΚΕΛ τοποθετήθηκε ενάντια στο Πλαίσιο όχι λόγω του περιεχομένου του αλλά λόγω της προέλευσής του!

-Η δεύτερη;

Η δεύτερη αφορά τον Μάιο του 2014 με αφορμή την επίσκεψη του τότε Αμερικανού αντιπρόεδρου Μπάιντεν στην Κύπρο. Ήμασταν κοντά στο να ανακοινώσει μέσα στο πλαίσιο της επίσκεψής του στην Κύπρο και μετά από κοινή συνάντηση στην περιοχή ξένων και Κυπρίων ειδικών που θα ετοίμαζαν μελέτη για την ανοικοδόμηση της περιοχής με χρηματοδότηση από τις ΗΠΑ. Την τελευταία στιγμή πριν την άφιξη

Μέσα στο πλαίσιο αλλαγής του πλαισίου λύσης, έχουμε την συγκεκριμένη προσέγγιση της Τουρκίας για το θέμα των υδρογονανθράκων που προβάλλουν την ανάγκη διαλόγου με κ. Οζεράι, και είναι μέσα σε αυτό το πλαίσιο που κινούνται και στο θέμα της Αμμοχώστου, αναφέρει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης

Μπάρντεν στην Κύπρο η προσπάθεια ναυάγησε λόγω άρνησής του τότε Τ/κ διαπραγματευτή Οζεράι να δεχθεί συμμετοχή ξένων και Ε/κ στην ομάδα εμπειρογνομώνων και την επιμονή του για συμμετοχή μόνο Τ/κ.
-Ήδη Οκτάι και Τατάρ έχουν προχωρήσει σε συμφωνία για άνοιγμα των Βαρώσιων το συντομότερο. Κινδυνεύουμε να βρεθούμε ενώπιον τετελεσμένων πριν τις «εκλογές» στα Κατεχόμενα;

Υπάρχει μια προσπάθεια από πλευράς Τουρκίας για την οποία δυστυχώς είναι έτοιμοι να συνεργαστούν και κύκλοι εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας είτε γιατί έχουν την ίδια προσέγγιση με την Άγκυρα είτε γιατί επιδιώκουν να ει-

να αρεστοί στον Ερντογαν, που βασικό στόχο έχει την αλλαγή του πλαισίου λύσης του Κυπριακού μέσω της δημιουργίας νέων τετελεσμένων. Είναι μέσα σε αυτό το πλαίσιο που έχουμε την συγκεκριμένη προσέγγιση της Τουρκίας για το θέμα των υδρογονανθράκων που προβάλλουν την ανάγκη διαλόγου με κ. Οζεράι, και είναι μέσα σε αυτό το πλαίσιο που κινούνται και στο θέμα της Αμμοχώστου. Το βλέπουμε μέσα και από προσεγγίσεις που προωθούν σε άλλα θέματα. Για επίτευξη αυτού του στόχου, στην Άγκυρα θεωρούν καθοριστικής σημασίας την προσεχική εκλογική διαδικασία στις κατεχόμενες περιοχές και βλέπουμε μια σχεδόν καθημερινή παρέμβαση, είτε δημόσια είτε στο παρασκήνιο,

για να επικρατήσουν δυνάμεις που από την πρώτη μέρα θα θέσουν ως βασικό λύσης του Κυπριακού. Μάλιστα στις συνομιλίες που η Τουρκία έχει με τρίτους σε σχέση με το ενδεχόμενο επανέναρξης των συνομιλιών για επίλυση του Κυπριακού προβάλλει ως απαραίτητο συστατικό και στην ουσία προϋπόθεση για έναρξη συνομιλιών για επίλυση του Κυπριακού, την αξίωση ότι δεν αποδέχονται να ξεκινήσουν οι συνομιλίες από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, δεν αποκλείω, σε αριθμό θεμάτων που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης κατοχής, να δούμε από πλευράς Τουρκίας προσπάθεια δημιουργίας νέων τετελεσμένων ακόμα και πριν την εκλογική διαδικασία στα κατεχόμενα. Ειδικά αν η δέωρση στην Τουρκία είναι ότι μια τέτοια ενέργεια θα είναι βοηθητική προς την κατεύθυνση επικράτησης του αρεστού της που είναι ξεκάθαρο ότι είναι ο κ. Τατάρ.
-Τελικά είναι ο Τατάρ και όχι ο Οζεράι;

Πρώτα από όλα να αναφέρω ότι οι εν λόγω τουρκικές μεθοδεύσεις που η Άγκυρα επιχειρεί μέσω της επικράτησης του κ. Τατάρ να τους προσδώσει τη διάσταση «τουρκοκυπριακών ιδεών» αποδεικνύει την ορθότητα της προσέγγισής μας περί της ανάγκης μέσα στο πλαίσιο λύσης του Κυπριακού να μην δίδεται η ευκαιρία στην Τουρκία ή/και στο οποιοδήποτε τρίτο κράτος να μπορεί να παρεμβαίνει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η ξεκάθαρη παρέμβαση της Τουρκίας πλέον υπέρ του κ. Τατάρ οδήγησε φαίνεται στην απόφαση μέχρι και τον κ. Οζεράι να μην επισκεφθεί πρόσφατα την Τουρκία αλλά και να προβεί σε κάπως διαφορετικές τοποθετήσεις για το θέμα της Αμμοχώστου στις 11 Αυγούστου.

-Έχουμε όμως σχέδιο αντιμετώπισης μιας τέτοιας εξέλιξης ή θεωρείτε πως είμαστε καλυμμένοι από τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας;

Έχουμε να κάνουμε δυστυχώς με μια χώρα που όπως αποδεικνύουν οι ενέργειές της σε διάφορα επίπεδα και προς διάφορες χώρες, δεν λαμ-

βάνει υπόψη ούτε προτροπές τρίτων, ούτε εκκλήσεις φίλων, ούτε τις όποιες αποφάσεις και ψηφίσματα των Διεθνών Οργανισμών. Λαμβάνοντας υπόψη αυτά τα δεδομένα που ισχύουν και σε θέματα πέραν της Αμμοχώστου, αξιοποιούμε στο έπακρον τα όποια μέσα έχουμε στην διάθεσή μας. Για παράδειγμα, μόλις πολύ πρόσφατα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, πέραν των πολλών άλλων ενεργειών που έχουν γίνει ειδικά για το θέμα της Αμμοχώστου το τελευταίο διάστημα, αποτάθηκε στον ΓΓ των ΗΕ, τα πέντε μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας και τους αξιωματούχους των θεσμικών οργάνων της ΕΕ ενημερώνοντας τους για τις τουρκικές προθέσεις και προτείνοντας την άμεση σύσταση Τεχνικής Επιτροπής για την ανοικοδόμηση και επανεγκατάσταση στην περικλειστη περιοχή στην βάση και των σχετικών ψηφισμάτων των ΗΕ. Η εν λόγω Επιτροπή θα απαρτίζεται από ξένους και Κύπριους ειδικούς, Αμμοχωστιανούς κατά προτίμηση, οι οποίοι θα ετοιμάσουν τις σχετικές, τεχνικές μελέτες. Μάλιστα στην πρόταση του Προέδρου υπάρχει εισήγηση για χρηματοδότηση των μελετών από την ΕΕ και για εμπλοκή των ΗΕ για υποβοήθηση των αναγκαίων τεχνικών εργασιών.

-Υπάρχει θετική ανταπόκριση για την πρόταση; Αργήσαμε να κάνουμε κινήσεις αποτροπής της κατάστασης;

Υπάρχει συγκεκριμένη πρόταση στο τραπέζι που είναι άμεσα συνυφασμένη και με τα σχετικά ψηφίσματα των ΗΕ, μοιβαία επωφελής για για την μορφή λύσης του Κυπριακού και το πιο σημαντικό δύναται να λειτουργήσει καταλυτικά προς την κατεύθυνση της επίλυσης του Κυπριακού στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου. Και θεωρώ είναι μια πρώτης τάξεως ευκαιρία, λαμβάνοντας υπόψη και τις μεθοδεύσεις της Τουρκίας αλλά και την προκλητική παρέμβασή της προς συγκεκριμένο υποψήφιο στην επερχόμενη εκλογική διαδικασία στις κατεχόμενες περιοχές, το σύνολο του Κυπριακού λαού, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, να εργαστούν για υλοποίηση της εν λόγω πρότασης. Μάλιστα και η παρούσα τουρκοκυπριακή ηγεσία έχει ξεκάθαρο κίνητρο να αποδεχθεί και να εργαστεί για υλοποίηση της εν λόγω πρότασης, λαμβάνοντας υπόψη το τι πραγματικά επιδιώκει η Τουρκία τόσο για την εκλογική διαδικασία όσο και για την μορφή λύσης του Κυπριακού. Το ίδιο αναμένουμε να πράξουν και όλα τα πολιτικά κόμματα, Ελληνοκυπριακά και Τουρκοκυπριακά, που είναι υπέρ της λύσης του Κυπριακού στη βάση της ΔΔΟ. Ελπίζουμε να κινηθούν προς αυτή την κατεύθυνση λαμβάνοντας υπόψη και ότι το Δημοτικό Συμβούλιο της Πόλης στηρίζει αυτήν ταυτόχρονα και ένα ιδιαίτερα ενισχυτικό μήνυμα για την προοπτική επανέναρξης των συνομιλιών από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα, αμέσως μετά την εκλογική διαδικασία στις κατεχόμενες περιοχές.

Οι μαζικές προσφυγές ελλοχεύουν σοβαρότατους κινδύνους

-Θεωρείτε πως οι αγωγές βοηθούν την όλη διαδικασία επίλυσης του ζητήματος;
-Σε ό,τι αφορά τις νομικές πτυχές του όλου θέματος, περιλαμβανομένων και σχετικών εξελίξεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, βρισκόμαστε σε στενή επικοινωνία και συντονισμό με τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και ως Πολιτεία στόχος είναι οι θέσεις του Κράτους επί του θέματος να είναι νομικά αδιάβλητες και να απαντούν πλήρως στους όποιους τουρκοκύπριους ισχυρισμούς. Στο πλαίσιο αυτό, και χωρίς να είναι υπεύθυνο στην παρούσα φάση και εφόσον εκκρεμούν διαδικασίες να παραθέσω δη-

μόσια λεπτομέρειες, οι Νομικοί μας Σύμβουλοι, στην Κύπρο και το εξωτερικό, έχοντας μελετήσει το θέμα, έχουν την άποψη ότι, με απόλυτο σεβασμό στο γεγονός ότι το δικαίωμα στην περιουσία είναι ατομικό και ο καθένας δύναται ελεύθερα να λάβει αποφάσεις σε θέματα που αφορούν την περιουσία του όπως επιθυμεί, μια ενδεχόμενη καταχώρηση μαζικών προσφυγών στην Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας στις κατεχόμενες περιοχές για περιουσίες στην περικλειστη περιοχή, ελλοχεύει σοβαρότατους κινδύνους. Χωρίς να υπεισέρχομαι σε λεπτομέρειες για ευνόητους λόγους, ανάμεσα σε άλλα, σύμφωνα με τις νομικές απόψεις, κάτι τέτοιο όχι

μόνο δεν αποτρέπει, αλλά ενθαρρύνει τους τουρκοκύπριους σχεδιασμούς σε σχέση με την περικλειστη περιοχή των Βαρώσιων. Την ίδια στιγμή, μια τέτοια εξέλιξη δύναται να αξιοποιηθεί από τουρκικής πλευράς για προώθηση της προσέγγισης κύκλων στην Τουρκία και την τ/κ κοινότητα που απώτερο στόχο έχουν την δημιουργία τέτοιων δεδομένων στην περικλειστη περιοχή που θα αποτελέσουν ταφόπλακα για την προοπτική επίλυσης του Κυπριακού στη βάση της ΔΔΟ. Ήταν μέσα σε αυτό το πλαίσιο που για το θέμα υπήρξε και σχετική δημόσια τοποθέτηση από πλευράς Κυβερνητικού Εκπροσώπου στις 12 Ιουλίου.

ΠC MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Οι διακηρύξεις που γίνονται σχέδια και «νόμοι»

Πέντε χρόνια κινήσεων για άνοιγμα του Βαρωσιού υπό τ/κ διοίκηση

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Το μέλλον της περικλειστικής πόλης των Βαρωσιών, υπήρξε αντικείμενο πολιτικής συζήτησης όχι μόνο στην ε/κ κοινότητα αλλά και στην τ/κ, ιδιαίτερα την τελευταία πενταετία. Στις «προεδρικές» του 2015, Μουσταφά Ακιντζί και Κουντρέτ Όζερσαϊ εμφανίστηκαν στο προσκήνιο με δυο διαφορετικές προτάσεις για το Βαρώσι. Μιλώντας στην «Κ», ο Μουσταφά Ακιντζί είχε θέσει επί τάπητος το άνοιγμα της περικλειστικής και ταυτόχρονα το άνοιγμα του παρανομιου αεροδρομίου της Τύμπου σε διεθνείς πτήσεις. Από την πλευρά του, ο Όζερσαϊ πρόταξε το άνοιγμα των Βαρωσιών υπό τ/κ διοίκηση. Στη μάχη ως γνωστόν επικράτησε ο Μουσταφά Ακιντζί, ο οποίος με την ανάδειξη του στην ηγεσία της τ/κ πλευράς και μέχρι την περίοδο του Κραν Μοντάνα, το καλοκαίρι του 2017 επέλεξε να εστιάσει στη συνολική διεύθυνση του Κυπριακού κι έτσι το Βαρώσι αφέθηκε ξανά στη μοίρα του, μέχρι τα μέσα του επόμενου χρόνου, οπότεν Άγκυρα και τ/κ Δεξιά, με συστηματικές κινήσεις το επανέφεραν στο προσκήνιο. Μάλιστα στα μέσα του 2019, διακηρύχθηκε πολιτική ανοίγματος της πόλης υπό τ/κ διοίκηση, ενώ προς τα τέλη του 2019 η όλη προσπάθεια ανέπτυξε σχετική δυναμική με συνάξεις, επισκέψεις στην περιοχή και καταγραφή στοιχείων. Τώρα αναθερμαίνεται η προσπάθεια, σε ένα συνδυασμό «προεδρικών εκλογών» και συνολικών τουρκικών σχεδιασμών στην Ανατολική Μεσόγειο.

Από το 2015 στο 2018

Παίρνοντας τα πράγματα από την αρχή της σύγχρονης τουρκικής οπτικής για το Βαρώσι, κι έχοντας υπόψη ότι και το ζήτημα της περικλειστικής μετρά 46 χρόνια, βλέπουμε ότι πριν από πέντε χρόνια ο Κ. Όζερσαϊ διεκδίκησε τις «προεδρικές», προτείνοντας άνοιγμα της πόλης

υπό τουρκική διοίκηση, πρόταση που μπήκε στο ράφι μετά την ανάδειξη του Μουσταφά Ακιντζί στην ηγεσία των Τ/κ. Από τότε και μέχρι και το 2018, από διάφορες τουρκικές και τ/κ πηγές έφταναν πληροφορίες που ήθελαν την τουρκική πλευρά να μελετά διάφορα σχέδια για το μέλλον του Βαρωσιού, χωρίς ωστόσο να διαρρεύσουν συγκεκριμένα στοιχεία. Στα μέσα του 2018, ο τουρκικός στρατός σε συνεργασία με τον «δήμο» Αμμοχώστου προχώρησαν στη λειτουργία μιας πλαζ στην καρδιά

Το τ/κ ΕΒΚΑΦ ενεπλάκη στο όλο εγχείρημα προβάλλοντας τη θέση-υπόθεση ότι στο Βαρώσι υπάρχουν περιουσίες βακουφιών, το καθεστώς ιδιοκτησίας των οποίων παραβιάστηκε κατά την αγγλοκρατία και τα πρώτα χρόνια της ΚΔ, και τώρα δια της Επιτροπής Ακίνητης Περιουσίας θα επιχειρήσει να τις διεκδικήσει.

της κλειστής πόλης, αποκλειστικά για πολίτες της Τουρκίας και της «ΤΑΒΚ», γεγονός που προκάλεσε σφοδρές αντιδράσεις στην τ/κ κοινότητα. Τον Νοέμβριο του 2018 υλοποιήθηκε το άνοιγμα του οδοφράγματος της Δερύνειας και για πρώτη φορά πολίτες και τουρίστες είχαν την ευκαιρία να διανύσουν ένα δρόμο που περνά μέσα από το Βαρώσι, σε απόσταση αναπνοής από τα εγκαταλειμμένα κτίρια.

Τσουνάμι εξελίξεων το 2019

Οι εξελίξεις γύρω από το Βαρώσι θα άλλαζαν λίγο μετά τις «βουλευ-

τικές εκλογές» του 2018. Σε αυτές τις εκλογές, το Κόμμα του Λαού (ΚΛ) του Κουντρέτ Όζερσαϊ τερμάτισε τρίτο και συμμετείχε σε «κυβερνητικό» συνασπισμό μαζί με το δεξιό Δημοκρατικό Κόμμα (ΔΚ) του Σερντάρ Ντενκτάς, και το αριστερό Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα (ΡΤΚ) και το Κόμμα Κοινοτικής Δημοκρατίας (ΚΚΔ) (ιδρυτής του οποίου υπήρξε ο Μ. Ακιντζί). Η παρουσία των τ/κ δυνάμεων της λύσης στην νέα «κυβέρνηση» εμπόδισε αρχικά κινήσεις Όζερσαϊ στο ζήτημα του Βαρωσιού. Το εμπόδιο ξεπεράστηκε με τη διάλυση της τετρακομματικής «κυβέρνησης» και τη δημιουργία της «κυβέρνησης» συνεργασίας Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ) – ΚΛ υπό την «πρωθυπουργία» του Ερσίν Τατάρ, στα μέσα του 2019. Με την ίδρυση της νέας «κυβέρνησης» τον Μάιο του 2019, ο Όζερσαϊ με την ιδιότητα πλέον του «Αντιπρόεδρου» και «Υπουργού Εξωτερικών» έστρεψε το βλέμμα του εκ νέου στα Βαρώσια. Στα μέσα του 2019, με την υποστήριξη της Άγκυρας, η «κυβέρνηση» ανακοίνωσε δρομολόγηση του σχεδίου του ανοίγματος της περικλειστικής πόλης υπό τ/κ διοίκηση. Η εξαγγελία έπασε εξαπίνης τον Μουσταφά Ακιντζί, ο οποίος αμέσως μετά τις πρώτες δηλώσεις κάλεσε έκτακτη σύσκεψη στο «προεδρικό» ζητώντας εξηγήσεις. Ο κ. Ακιντζί θεωρούσε ότι το άνοιγμα της κλειστής πόλης υπό τ/κ διοίκηση θα επισκίαζε τις δικοινοτικές σχέσεις και εξέφρασε σοβαρές αμφιβολίες για το αν η τ/κ πλευρά διέθετε τους κατάλληλους πόρους, την τεχνογνωσία, και κυρίως την υποστήριξη του ΟΗΕ και της διεθνούς κοινότητας για την ολοκλήρωση του νέου σχεδίου. Η αρνητική στάση του «προεδρικού» δεν άλλαξε τα σχέδια Όζερσαϊ, ο οποίος τις πρώτες ώρες του Ιουλίου του 2019, παραβιάζοντας τα ψήφισμα του Σ.Α. των Η.Ε. για την Αμμόχωστο, επισκέφθηκε την κλειστή

Στα τέλη Αυγούστου του 2019, ο Κ. Όζερσαϊ έστησε ένα επικοινωνιακό show στην καρδιά του Βαρωσιού. Τ/κ δημοσιογράφοι οδηγήθηκαν στο εσωτερικό της πόλης και ο δημοσιογραφικός φακός κατέγραψε με την συγκατάθεση του τουρκικού στρατού, εικόνες κατεστραμμένων κτιρίων, ξενοδοχείων και καταστημάτων για πρώτη φορά μετά το 1974.

Ο εποικισμός και οι επικείμενες «προεδρικές εκλογές»

Κατά τους τελευταίους μήνες του 2019 και τις αρχές του 2020 το Βαρώσι εξακολούθησε να αποσכולεί την επικαιρότητα καθώς παράλληλα με την Άγκυρα, η οποία ανακοίνωσε την λειτουργία ενός νέου «προξενείου» σε απόσταση αναπνοής από την κλειστή πόλη, και η «κυβέρνηση» Τατάρ έλαβε αποφάσεις που αν υλοποιηθούν θα επηρεάσουν το μέλλον της περικλειστικής πόλης. Συγκεκριμένα, η «κυβέρνηση» έδωσε πρόσφατα στη δημοσιότητα σχέδιο ανέγερσης κοινωνικών κατοικιών στο Βαρώσι, (και τη Μόρφου), σύμφωνα με το οποίο θα ανεγείρει κατά το επόμενο διάστημα συγκροτήματα κατοικιών τα οποία θα πλαισιώνουν σύγχρονες

αστικές υποδομές. Ο Ερσίν Τατάρ, μιλώντας στην «Κ», χαρακτήρισε το εν λόγω σχέδιο ως ιστορικό. Παράλληλα η «κυβέρνηση» εστίασε την προσοχή της σε ένα σχέδιο ανάπτυξης για το σύνολο της Αμμοχώστου. Σύμφωνα με τον τ/κ τύπο, το «κυβερνών» ΚΕΕ τάσσεται υπέρ της διεύρυνσης του συγκεκριμένου σχεδίου ανάπτυξης έτσι ώστε να συμπεριλάβει μελλοντικά και το Βαρώσι. Παράλληλα τον Φεβρουάριο, έγινε στο Βαρώσι ημερίδα για το μέλλον της πόλης, στην οποία συμμετείχε ο αντιπρόεδρος της Τουρκίας Φουάτ Οκτάι. Μετά το τέλος της ημερίδας ο κ. Ακιντζί ξεκαθάρισε για μια ακόμη φορά την αντίθεσή του σε αυτήν την κίνηση ενώ στο

αντίποδο της αντίδρασης Ακιντζί, ο Κ. Όζερσαϊ και στελέχη της «κυβέρνησης» Τατάρ διακήρυξαν ότι το άνοιγμα της κλειστής πόλης είναι πλέον ζήτημα χρόνου. Την προηγούμενη Κυριακή, όπως έγραψε η «Κ», την επόμενη περίοδο αναμένεται να σταλούν στην «βουλή» των Κατεχομένων, «νέοι νόμοι που θα αφορούν την αλλαγή του καθεστώτος του Βαρωσιού από «στρατιωτική ζώνη» σε αστική ζώνη και την ταυτόχρονη προσφυγή στην «Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας» του ΕΒΚΑΦ και των πρώην ιδιοκτητών περιουσιών στην περικλειστή πόλη». Το όλο σχέδιο συζητήθηκε στις 5 Αυγούστου στην Κωνσταντινούπολη σε συνάντηση Ερντογάν-Τατάρ.

πόλη και φωτογραφήθηκε πλαισιωμένος από Τούρκους αξιωματικούς. Παράλληλα με αυτήν την κίνηση, ανακοινώθηκε και η δρομολόγηση της καταγραφής και αξιολόγησης των κτιρίων και των υποδομών του Βαρωσιού. Λίγες εβδομάδες μετά, στα τέλη του Αυγούστου του 2019, ο κ. Όζερσαϊ έστησε ένα επικοινωνιακό show στην καρδιά του Βαρωσιού. Τ/κ δημοσιογράφοι οδηγήθηκαν στο εσωτερικό της πόλης

και ο δημοσιογραφικός φακός κατέγραψε με την συγκατάθεση του τουρκικού στρατού, εικόνες κατεστραμμένων κτιρίων, ξενοδοχείων, και καταστημάτων για πρώτη φορά μετά το 1974. Την ίδια στιγμή, την περικλειστή πόλη της Αμμοχώστου επισκέφθηκε παράνομα και ο Υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου. Μιλώντας στην «Κ», λίγο μετά, ο Τσαβούσογλου εξέφρασε υποστήριξη της κυβέρνησής του

«στο νέο σχέδιο για το άνοιγμα της πόλης». Παράλληλα με την δημοσιοποίηση των προθέσεων της Άγκυρας και της «κυβέρνησης» Τατάρ για το Βαρώσι, το τ/κ ΕΒΚΑΦ ενεπλάκη στο όλο εγχείρημα προβάλλοντας την θέση-υπόθεση ότι στο Βαρώσι υπάρχουν περιουσίες βακουφιών, το καθεστώς ιδιοκτησίας των οποίων παραβιάστηκε κατά την αγγλοκρατία και τα πρώτα χρόνια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

«Θυμηθείτε την Αμμόχωστο»: η Ευρώπη απέναντι στον τουρκικό επεκτατισμό

Ο θρόλος θέλει τα πληρώματα από τις 104 γαλέρες και τις 6 γαλεάσσες της Δημοκρατίας της Βενετίας, υπό την αρχιστρατηγία του Sebastiano Venier, να ρίχνονται στη μάχη κατά των Οθωμανών κατά τη ναυμαχία της Ναυπάκτου, στις 7 Οκτωβρίου του 1571, με την ιαχή «θυμηθείτε την Αμμόχωστο». Λιγότερο από δυο μήνες νωρίτερα, είχε προηγηθεί το τέλος της πολιορκίας της Αμμοχώστου (1570-1571), η άλωση και το μαρτύριο του Marcantonio Bragadin (17 Αυγούστου 1571), του ηρωικού Βενετού διοικητή της φρουράς, ο οποίος αντιστάθηκε γέρα από κάθε λογική προσδοκία για έναν ολόκληρο χρόνο στην τουρκική επέλαση, αποδυναμώνοντας έτσι σημαντικά τις τουρκικές δυνάμεις. Τα γεγονότα της πολιορκίας και της άλωσης της Αμμοχώστου καθώς και της ναυμαχίας της Ναυπάκτου περιγράφονται γλαφυρά από την Ιταλίδα αρχαιολόγο και ιστορικό Maria Grazia Siliato (1926-1918) στο ιστορικό της μυθιστόρημα «Το αίμα της Ναυπάκτου. 1571. Η μάχη που άλλαξε τη μοίρα της Μεσογείου» (2015). Το έργο έχει μεταφραστεί στα ελληνικά από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κύπρου με τον τίτλο «Τα γαλήνια νερά της Ναυπάκτου» (2018).

Μετά τη μακρά πολιορκία της Αμμοχώστου, που ακολούθησε την κατάληψη της Λευκωσίας, την 1η Αυγούστου του 1571 οι Βενετοί παραδόθηκαν με τη διαβεβαίωση ότι θα μπορούσαν να εγκαταλείψουν το νησί της Κύπρου. Ο Μουσταφά Λάλα Πασάς, ο Τούρκος διοικητής

που είχε χάσει περισσότερους από 52.000 άνδρες στην πολιορκία, δεν τήρησε τον λόγο του. Οι Βενετοί στρατιώτες φυλακίστηκαν και αλυσοδέθηκαν στα κουπιά των τουρκικών γαλερών. Την Παρασκευή 17 Αυγούστου, ο Bragadin γδάρθηκε ζωντανός μπροστά σε ένα πλήθος Οθωμανών σε παροξυσμό. Οι Τούρκοι γέμισαν το δέρμα του με άχυρο και το ύψωσαν στη γαλέρα του Πασά. Το μακάβριο τρόπαιο στάλθηκε στην Κωνσταντινούπολη, όπου έγινε περιφορά του. Η οθωμανική αυτή θηριωδία αύξησε την αποφασιστικότητα και το θάρρος των ανδρών της Ιερής Συμμαχίας (Santa Liga) στη Ναύπακτο. Ήξεραν ότι η μάχη ήταν καθοριστική για τον Χριστιανισμό. Σε περίπτωση ήττας, οι ακτές της Ιταλίας και της Ισπανίας θα παρέμεναν εκτεθειμένες. Το Ισλάμ ήταν έτοιμο να χτυπήσει την καρδιά της Δύσης. Η ίδια η Ρώμη και το Παπικό κράτος ήταν σε κίνδυνο.

Η Ιερά Συμμαχία γεννήθηκε από την ανάγκη να βοηθηθεί η Βενετία να σώσει την Κύπρο από τους Οθωμανούς. Ο Πάπας Πίος Ε΄ εκμεταλλεύτηκε την τουρκική εισβολή στην Κύπρο για να ξεπεράσει την ανεπαρκή πλέον πολιτική των μικρών και περιστασιακών ενισχύσεων ανάμεσα στα χριστιανικά κράτη ενάντια στον οθωμανικό κίνδυνο. Σκοπός του ήταν από την αρχή η ίδρυση μιας πραγματικής και ουσιαστικής συμμαχίας που θα απέτρεπε την κατάκτηση της Ευρώπης από τους Τούρκους. Οι διαπραγματεύσεις ήταν αργές, καθώς έπρεπε να ξεπεραστούν τα συχνά αντικρουόμενα συμφέροντα

Το ουσιαστικό δίδαγμα του πολέμου των Οθωμανών με τους Βενετούς για την Κύπρο του 1570-71 είναι οι αντιπαλότητες και τα πιούπλάτα μαχαιρώματα μεταξύ των ευρωπαϊκών δυνάμεων, που δεν επέτρεψαν πριν από τη Ναύπακτο τη σωτηρία της Κύπρου και της Αμμοχώστου και μετά την επιτυχή διαχείριση της επιβλητικής αυτής νίκης, με αποτέλεσμα να παραμείνει η Κύπρος υπό τον Τουρκικό ζυγό και να επεκταθούν οι Οθωμανοί μέχρι τη Λιβύη.

των χριστιανών ηγετών. Η πτώση της Λευκωσίας, οι τουρκικές αγριότητες και σφαγές στο νησί και η αναπάντεχα μακρά πολιορκία της Αμμοχώστου δεν επέτρεψαν περαιτέρω αργοπορία. Η Ιερά Συμμαχία υπογράφηκε στις 20 Μαΐου του 1571, πολύ αργά δηλαδή για να σταλούν ενισχύσεις στην Κύπρο. Χρειάστηκε να καμφθούν οι αντιρρήσεις της Γαλλίας, η οποία προσαθούσε να αποκλείσει τη Βενετία, η απροθυμία του Φίλιππου Β΄ της Ισπανίας να εκστρατεύσει στην Ανατολική Μεσόγειο, ο σκεπτικισμός της Γαλλνοτάτης για την επι-

τυχία του εγχειρήματος και οι αντιθέσεις ανάμεσα στον Μεγάλο Δούκα της Τοσκάνης Κόζιμο Α΄ και τον Ισπανό ηγεμόνα. Λόγω όμως της κρισιμότητας της κατάστασης, η συμφωνία έτυχε ταχείας εφαρμογής παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες συγκέντρωσης και συντονισμού μιας μεγάλης δύναμης. Για την επιτυχή αντιμετώπιση του τουρκικού στόλου, απαιτούνταν από τη συμφωνία η κατασκευή και ο οπλισμός πλοίων, η στρατολόγηση ναυτικών και στρατιωτών και η προμήθεια των αναγκαίων τροφίμων και υλικών, που έγινε

ακόμη πιο δύσκολη λόγω του ναυτικού αποκλεισμού που είχαν επιβάλει οι τουρκικές δυνάμεις.

Η έκβαση της ναυμαχίας είναι γνωστή. Η χριστιανική αρμάδα των 195 μικρών και μεγάλων πολεμικών πλοίων υπό τον Ιωάννη της Αυστρίας, γιο του Κάρολου Ε΄ και αδερφό του Φίλιππου Β΄, κατατρόπωσε την τουρκική δύναμη των 274 γαλερών του οθωμανικού στόλου. Οι απώλειες για την Πύλη ήταν τέτοιες, που εγκαταλείφθηκε η όποια προσπάθεια επέκτασης στη Δυτική Μεσόγειο: 107 βυθισμένα πλοία, 130 αιχμαλώτων, 30.000 νεκροί και 7.000 αιχμάλωτοι, ενώ ελευθερώθηκαν και 15.000 χριστιανοί σκλάβοι. Σε αυτά πρέπει να προστεθούν οι απώλειες των Τούρκων από τον ξεσπικισμό των ελληνικών πληθυσμών της περιοχής.

Συνολικά, 450 χρόνια από την πρώτη άλωση της Αμμοχώστου από τους Οθωμανούς, η Νεο-Οθωμανοί του Ερντογάν οιομαζούνται να προσαρτήσουν παράνομα την περικλειστή πόλη της Αμμοχώστου, ενώ ταυτόχρονα ο τουρκικός στόλος έχει επεκταθεί από τον κόλπο του Άντεν και την ανατολική Μεσόγειο μέχρι τη Λιβύη. Όπως έχουν ήδη πει μεγάλοι φιλόσοφοι, η σύγκριση με το παρελθόν είναι επικίνδυνη, άχαρη και ακάριστη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση σίγουρα δεν είναι η Ιερά Συμμαχία, ούτε η Τουρκία του Ερντογάν η Οθωμανική Αυτοκρατορία που ο ίδιος ονειρεύεται. Όπως έλεγε όμως ο Μακιαβέλλι, τα σταθερά χαρακτηριστικά στις συγκροτημένες υποκειμενικότητες, άτομα ή κράτη, είναι τα ελαττώματα και όχι οι αρετές

τους. Το ουσιαστικό δίδαγμα του πολέμου των Οθωμανών με τους Βενετούς για την Κύπρο του 1570-71 είναι οι αντιπαλότητες και τα πιωύπλάτα μαχαιρώματα μεταξύ των ευρωπαϊκών δυνάμεων που δεν επέτρεψαν πριν από τη Ναύπακτο τη σωτηρία της Κύπρου και της Αμμοχώστου και μετά τη Ναύπακτο την επιτυχή διαχείριση της επιβλητικής αυτής νίκης, με αποτέλεσμα να παραμείνει η Κύπρος υπό τον Τουρκικό ζυγό και να επεκταθούν οι Οθωμανοί μέχρι τη Λιβύη.

Η ηρωική αντίσταση των Βενετών, ο μαρτυρικός θάνατος του Marcantonio Bragadin και η ναυμαχία της Ναυπάκτου οδηγούν αβίαστα στο συμπέρασμα ότι η Αμμόχωστος δεν είναι μόνο η απλή κυπριακή αλλά ευρωπαϊκή υπόθεση. Μέχρι τη βίαιη αρραγή της από τους Οθωμανούς το 1570, η Κύπρος ανήκε στον πυρήνα του Ευρωπαϊκού Μεσαίωνα και της Αναγέννησης, όπως η Σικελία και η Μάλτα. Οι τελευταίοι δεν κατέλαβαν ένα κομμάτι του Βυζαντίου ή του Ελληνισμού, αλλά της Ευρωπαϊκής Δύσης. Η λατινική ταυτότητα της Κύπρου είναι εξίσου ισχυρή με τις υπόλοιπες πολλαπλές της ταυτότητες και εξαρτάται πλέον από την κυπριακή κοινωνία, την πολιτισμική και πολιτική ηγεσία της χώρας αν και πώς θα την αξιοποιήσει ώστε να ωθήσει την Ευρώπη να θυμηθεί την Αμμόχωστο.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι Αν. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Μήπως πέταξε το πουλί των Βαρωσίων ή ακόμα;

Μετά το σχέδιο ανοίγματος της περικλειστης περιοχής, που έδωσε ο Ερντογάν στον Τατάρ, ήρθε η αντίδραση της Λευκωσίας

Το μέλλον της περικλειστης περιοχής των Βαρωσίων βρίσκεται στη ζυγαριά, όπως προκύπτει από πρακτικές πλέον κινήσεις της τουρκικής πλευράς, όπως η συνάντηση Ερντογάν-Τατάρ, στην Κωνσταντινούπολη (05/08/20), οπότε και του ενεχείρησε σχέδιο για άνοιγμα της περικλειστης, υπό τ/κ διοίκηση. Στο Σχέδιο, (βλ. «Κ», 09/08/20), προβλέπεται να ψηφισθεί «νόμος» βάσει του οποίου, «παλιοί ιδιοκτήτες ακινήτων στο Βαρώσι και το ΕΒΚΑΦ θα προσφεύγουν ταυτόχρονα στην Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας, η οποία, με συνοπτικές

αλλά διεθνώς αναγνωρισμένες διαδικασίες, θα επιλύει τις διενέξεις». Έτσι, «ορισμένες περιουσίες θα επιστραφούν στους ιδιοκτήτες τους και ενδεχομένως κάποιες στο ΕΒΚΑΦ». Στην Κωνσταντινούπολη συμφωνήθηκε επίσης ότι σε περίπτωση επανεκλογής Ακιντζί στις «προεδρικές» του Οκτωβρίου, όλα αυτά τα σχέδια κινδυνεύουν... Μια βδομάδα νωρίτερα, στις 27/07/20, ο Μ.Α. της Κύπρου στον ΟΗΕ Ανδρέας Μαυρογιάννης σε συνέντευξή του στην «Κ», έλεγε: «Θεωρώ εδώ και αρκετό καιρό ότι δεν είναι μόνο απειλές, ότι οι ενέ-

ργειες για τον εποικισμό των Βαρωσίων, είναι υπό εξέλιξη, έχουν ξεκινήσει εδώ και καιρό, είναι στο στάδιο της υλοποίησης. Η επιβουλή επεκτείνεται και πέρα από την περικλειστη περιοχή, στην ευρύτερη περιοχή της Αμμοχώστου».

Το ερώτημα που επικρέμαται επί των κεφαλών των Αμμοχωστιανών και όχι μόνο: Τι κάνει η Λευκωσία;

Όλα αυτά, 46 ακριβώς χρόνια μετά που «μπήκαν στην πόλη οι οκτροί» κατά τον στίχο του Γιώργου Σκούρη και με το ερώτημα να επικρέμαται επί των κεφαλών των Αμμοχωστιανών και όχι μόνο: Τι κάνει η Λευκωσία; Σύμφωνα με τον ΥΠΕΕ Ν. Χριστοδουλίδη (βλ. σελ.6) ο Πρόεδρος Αναστασιάδης, πολύ πρόσφατα, πρότεινε στον ΓΓ των ΗΕ, στους Πέντε του ΣΑ και στην Ε.Ε., «την άμεση σύσταση Τεχνικής Επιτροπής για την ανοικοδόμηση και επανεγκατάσταση στην περικλειστη περιοχή στην βάση και των σχετικών ψηφισμάτων

των ΗΕ, ο οποία θα απαρτίζεται από ξένους και Κύπριους ειδικούς, που θα ετοιμάσουν τις σχετικές, τεχνικές μελέτες»... Αξίζει να σημειωθεί ότι ενώπιον της κυβέρνησης υπάρχει εδώ και τρία χρόνια συγκροτημένη πολιτική πρόταση τριών επιφανών Βαρωσιωτών, η οποία αντί να τύχει μελέτης και οι συγγραφείς της να τύχουν της όποια απάντησης τοποθετήθηκε στο ράφι και τώρα που ο κόμπος φτάνει στο χτένι, η Λευκωσία σπεύδει στη λύση της Τεχνικής Επιτροπής. Ενόψει της δυσμενούς συγκυρίας, η «Κ» επαναφέρει σή-

μερα την πρόταση που τρεις οι επιφανείς Βαρωσιώτες κατέθεσαν στην κυβέρνηση και δημοσιοποίησαν μέσω της «Κ» στις 24/12/2017. Πρόκειται για τους Θεόφιλο Β. Θεοφίλου, Πρέσβη ε.τ., πρώην Μόνιμο Αντιπρόσωπο στην ΕΕ, Γεώργιο Κ. Αρέστη, Επίτιμο Διδάκτορα του Πανεπιστημίου του Κεντ, πρώην Δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου και τώως Δικαστής του Δικαστηρίου της ΕΕ και Δημήτριο Χ. Χατζηκαμύ, Επίτιμο Διδάκτορα του Πανεπιστημίου του Exeter, πρώην Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Ο εποικισμός της Αμμοχώστου ίσως λειτουργήσει ως η βαλβίδα εκτόνωσης της έντασης που δέχεται ο Ταγίπ Ερντογάν καθώς και ως «λάφυρο» που θα επιδεικνύει η Άγκυρα στο εσωτερικό σαν παράσταση νίκης.

Οκτώ προτάσεις για παράδοση των Βαρωσίων στα ΗΕ

Το προσφυγικό πρόβλημα, έπειτα από εκείνο των πεσόντων και αγνοουμένων του 1974, είναι το σοβαρότερο των προβλημάτων της εισβολής και κατοχής, αφού αφορά τον ίδιο τον άνθρωπο ως την ύψιστη αξία στην κοινωνική ζωή. Στα 43 χρόνια που πέρασαν από την τουρκική εισβολή, με δεδομένη δε τη μη επιστροφή των εκτοπισθέντων, οι περισσότεροι της πρώτης και δευτέρας γενιάς εκτοπισθέντες – με την τρίτη γενιά να ακολουθεί κοντά – δεν θα επιστρέψουν ποτέ αφού έχουν αποθάνει με τον ψυχικό πόνο του εκτοπισμού και τον ανεκπλήρωτο πόθο της επιστροφής. Όσον αφορά ακριβώς αυτό το θέμα, από νωρίς έγινε αντιληπτό, για ειδικώς προσφερόμενους λόγους, ότι η επιστροφή των κατοίκων της Αμμοχώστου μπορούσε να επιτευχθεί πριν από τη λύση του κυπριακού προβλήματος, η οποία, μετά από την παρέλευση μιας δεκαετίας, εφαινετο και απεδείχθη να καθίσταται δύσκολη. Ήδη στη Συμφωνία Υψηλού Επιπέδου του 1979 υπήρχε πρόνοια για προτεραιότητα στην επίτευξη συμφωνίας για επανεγκατάσταση στα Βαρώσια υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών

– και Βαρώσια δεν είναι μόνο η περικλειστη περιοχή αλλά όλη η εκτός των τειχών πόλη της Αμμοχώστου. Τα ψηφίσματα 550 (1984) και 789 (1992) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών που ακολουθήσαν εκφράζουν την ίδια προς τούτο αντίληψη των Ηνωμένων Εθνών και περιέχουν την απόφαση της διεθνούς κοινότητας για την επιστροφή των Βαρωσίων στα Ηνωμένα Έθνη προς επανεγκατάσταση. Τα οφέλη από την εφαρμογή των ψηφισμάτων αυτών για τους εκτοπισθέντες κατοίκους της πόλης με την αποκατάσταση των δικαιωμάτων των και κατ' επέκταση για όλη την Κύπρο θα είναι μέγιστα, όπως θα είναι και καταλυτικά για τη λύση του Κυπριακού. Είναι δεδομένη η απροθυμία της Τουρκίας να εφαρμόσει τα ψηφίσματα 550 και 789. Δεν υπήρξε όμως διαχρονικά ούτε και συγκεκριμένη και επίμονη πολιτική πρόωθησής των από δικής μας πλευράς, ενώ παράλληλως ανεπίτευξη και η παρανοημένη νοστοπία της «Αμμοχωστοποίησης» του Κυπριακού με τη συνδρομή συναισθηματικών και άλλων παραγόντων, ως εάν η επιστροφή των κατοίκων της Αμμοχώστου να προ-

Η νέα πρόταση θα πρέπει, εν όψει της παρόδου του χρόνου, να είναι αρκούντως δελεαστική και για τους Τουρκοκυπρίους.

εξοφλούσε την ίδια τη λύση. Το αποτέλεσμα ήτο η εδραίωση της τουρκικής θέσης ότι η Αμμοχώστος θα πρέπει να είναι μέρος της λύσης, προς τέραση της ζήμιας μας και όσον αφορά τους κατοίκους της πόλης και την Κύπρο γενικώς και όσον αφορά τη διαπραγματευτική μας θέση, αφού αφήσαμε στην Τουρκία ένα δυνατό διαπραγματευτικό χαρτί στο πλαίσιο της λύσης, αντί να πιέζεται συνεχώς για εφαρμογή των ψηφισμάτων 550 και 789.

Δυναμική επαναπροώθηση

Οι συνθήκες σήμερα, και εφ' όσον οι συνομιλίες για λύση του Κυπριακού βρίσκονται σε στασιμότητα, δεν αφήνουν άλλα περιθώρια και καθιστούν ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη ενεργούς

και δυναμικής επαναπροώθησης των ψηφισμάτων 550 και 789. Πέραν της συνεχιζόμενης φθοράς ανθρώπων και τόπων, δεν μπορεί να αγνοείται η ήδη επαπειλούμενη εφαρμογή τουρκικών σχεδίων περαιτέρω παγίωσης τετελεσμένων με την επέκταση του εποικισμού των Βαρωσίων (ήδη τα Κάτω Βαρώσια και άλλες περιοχές κατοικήθηκαν από καιρού) ή το άνοιγμά των υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση, που αν εκδηλωθεί ενδέχεται να δημιουργήσει πρόσθετα προβλήματα στη Δημοκρατία αλλά και να διχάσει τους Αμμοχωστιανούς ως εκ της απογοήτευσής και εξάντλησης στειρών δεκαετιών. Πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι προς θέση, αφού αφήσαμε στην Τουρκία ένα δυνατό διαπραγματευτικό χαρτί στο πλαίσιο της λύσης, αντί να πιέζεται συνεχώς για εφαρμογή των ψηφισμάτων 550 και 789.

την προσφάτως σχετική αναφορά του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών στην έκθεσή του για την τελευταία διάσκεψη και με δεδομένη την επανάληψη της πάγιας θέσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για επιστροφή των Βαρωσίων αλλά και από την ευλόγως αναμενόμενη στήριξη της διεθνούς κοινότητας και ιδιαίτερως της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία πλέον εμπλέκεται στο θέμα. Συγχρόνως, θα πρέπει να υπομνησθεί ότι για να τύχει της αναγκαίας διεθνούς στήριξης αλλά και της αποδοχής της από την Τουρκία, η νέα πρόταση για τα Βαρώσια θα πρέπει, εν όψει της παρόδου του χρόνου, που πολλά αλλάζει ανεπιστρεπτί, και στο πλαίσιο της δικοινοτικής της διέπει διαχρονικά τις προδιαγραφές της επιδιωκόμενης λύσης, να είναι αρκούντως δελεαστική και για τους Τουρκοκυπρίους, προσφέροντας κατ' αυτόν τον τρόπο οφέλη και στις δύο κοινότητες. Σε αυτό το πνεύμα, θα μπορεί να είναι καταλύτης της επανένωσης και συνεργασίας των κοινοτήτων και της ίδιας της λύσης, χωρίς επιπτώσεις στην υφιστάμενη νομιμότητα.

Καταλύτης η ανοικοδόμηση της περικλειστης πόλης

Φρονούμε ότι οι σκέψεις και εισηγήσεις που ακολουθούν, χωρίς να είναι πλήρεις ή εξαντλητικές, σκοπό έχουν να δώσουν αυτό το στίγμα που πρέπει να διέπει την παράδοση των Βαρωσίων στα Ηνωμένα Έθνη.

1. Η ανοικοδόμηση της πόλης προϋποθέτει δαπάνες δισεκατομμυρίων και συνεχείς εργασίες πολλών ετών. Τούτο θα καταστήσει την Αμμοχώστο ένα τεράστιο και διαρκές εργοτάξιο που, πέραν της χρηματοδότησής του, θα ελκύσει αναλόγως μεγάλο αριθμό επενδύσεων και εργαζομένων, παρέχοντας πρωταίερες οικονομικές ευκαιρίες και συμβάλλοντα μέγιστα στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην άνευ προηγουμένου οικονομική ανάπτυξη ολόκληρου της Κύπρου. Στην ανοικοδόμηση της πόλης θα πρέπει να συμμετέχουν σε συνεργασία και οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι, όπως και άλλοι ώστε

να παρέχεται ανάλογο όφελος και στις δύο κοινότητες, οι δε Τουρκοκύπριοι αναμένεται ότι θα συνεχίσουν να μετέχουν και στη μετέπειτα οικονομική ζωή της πόλης. Τούτο θα σηματοδοτήσει και την ευρύτερη συνεργασία, η οποία παρέχεται μέσω της οικονομίας αφού η οικονομία, και μάλιστα στη σύγχρονη εποχή, ενώνει.

2. Η εξασφάλιση των οικονομικών πόρων που θα απαιτηθούν για την ανοικοδόμηση της πόλης, σε μεγάλο βαθμό από εξωτερικές πηγές, θα διευκολυνθεί από την προοπτική της δικονομικής συμμετοχής, ιδιαίτερως στο πολιτικό επίπεδο. Συγκεκριμένως όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, η συνδρομή της μπορεί ευλόγως να αναμένεται και να είναι σημαντική, τονίζοντας την παρουσία της αλλά και τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό της πόλης και ενισχύοντας την τουρκοκυπριακή κοινότητα, η οποία θεωρεί εαυτήν

αδικημένη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

3. Το λιμάνι της πόλης θα μπορεί να τεθεί υπό τη συνδιαχείριση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων υπό καθεστώς που θα συμφωνηθεί, στο πλαίσιο ήδη υποβληθείσας πρότασης, για τη διεξαγωγή νομίμως ελεύθερου εμπορίου. Τα πλεονεκτήματα και για τις δύο κοινότητες θα είναι σημαντικά και η συνεργασία των θα ενισχυθεί περαιτέρω.

4. Η παραλιακή περιοχή νοτίως των τειχών η οποία ευρίσκεται κοντά στην περικλειστη πόλη θα προσφέρεται ιδανικώς για τη δημιουργία μαρίνας, με συμμετοχή στην κατασκευή και συνδιαχείριση των δύο κοινοτήτων υπό καθεστώς ανάλογο εκείνου του λιμανιού. Τούτο, πέραν του οικονομικού οφέλους, θα συμβάλει στην εξωτερική επικοινωνία και στην ανάπτυξη της πόλης και

στην ενίσχυση της συνεργασίας των δύο κοινοτήτων.

5. Η Αμμοχώστος θα προσφέρεται κατ' εξοχήν για τη δημιουργία δικονομικού Κέντρου Κυπριακών Σπουδών και αναλόγων εκπαιδευτικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων προς περαιτέρω προώθηση της συνεργασίας των δύο κοινοτήτων. Όπως και η οικονομία, έτσι και ο πολιτισμός ενώνει.

6. Η εντός των τειχών πόλη θα μπορεί να περιληφθεί με προς τούτο διαβήματα της Δημοκρατίας, και μάλιστα άμεσα, στον κατάλογο της πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO, προσφέροντας για κοινή πολιτιστική δραστηριότητα με διεθνή εμβέλεια.

7. Η εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου στα Κατεχόμενα έχει ανασταλεί με την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορεί να εξετασθεί

κατά πόσο είναι πρόσφορο να επεκταθεί το κοινοτικό κεκτημένο στα Βαρώσια με την επιστροφή των στα Ηνωμένα Έθνη για επανεγκατάσταση. Τούτο θα προσφέρει σημαντικό όφελος και στους Τουρκοκυπρίους ως πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε συνάρτηση με την εκεί εμπλοκή και παρουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ανοικοδόμηση αλλά και ενδεχόμενη συμμετοχή της στη λειτουργία του λιμανιού και θα ανοίξει την προοπτική επέκτασης του κοινοτικού κεκτημένου σε όλη την Κύπρο όταν επέλθει η λύση.

8. Στην εν λόγω περιοχή, ως ομοσπονδιακή περιοχή, θα μπορούν να εγκατασταθούν θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένως ένας Οργανισμός (Agency), λαμβανομένου μάλιστα υπ' όψη ότι η Κύπρος δεν έχει εισέτι εξασφαλίσει οποιοδήποτε τέτοιο Οργανισμό.

Από το λιμάνι μέχρι την Καρπασία

Προχωρούμε στη διατύπωση σκέψεων που επεκτείνονται πέραν της επιστροφής των Βαρωσίων στα Ηνωμένα Έθνη για επανεγκατάσταση και που θα μπορώσαν να τύχουν μελέτης και επεξεργασίας σε μετέπειτα στάδιο, διευκολύνοντας μάλιστα και την επιδιωκόμενη ομοσπονδιακή λύση.

1. Για σκοπούς οικονομικής βιωσιμότητας και ανάπτυξης αλλά και της επιθυμητής επανένωσης, η Αμμοχώστος μπορεί να επεκταθεί σε ευρύτερη περιοχή βορείως των τειχών, ώστε να περιλαμβάνει και την παλαιά και τη νέα πόλη, με δυνατότητα επέκτασης προς και μέχρι και την Καρπασία, η οποία και να αποτελέσει ομοσπονδιακή περιοχή στο πλαίσιο της λύσης διζωνικής και δικονομικής ομοσπονδίας. Τούτο, μάλιστα, θα διευκολύνει και τη διευθέτηση του εδαφικού αλλά και της ακτογραμμής, η οποία θα εμπίπτει στη δικαιοδοσία των αντιστοίχων ζωνών.

2. Το λιμάνι της πόλης θα μπορεί να τεθεί υπό την ομοσπονδιακή κυβέρνηση ως ομοσπονδιακό λιμάνι.

3. Στην εν λόγω περιοχή, ως ομοσπονδιακή περιοχή, θα μπορούν να εγκατασταθούν θεσμοί του μελλοντικού ομοσπονδίου κράτους. Ακόμα, το προτεινόμενο Κέντρο Κυπριακών Σπουδών καθώς και το ήδη λειτουργούν Πανεπιστήμιο θα ομοσπονδιακή περιοχή, που είναι η ειρηνική συνύπαρξη και συνεργασία ανθρώπων με διαφορετική εθνότητα, θρησκεία, γλώσσα και πολιτισμό.

4. Με αυτά τα δεδομένα, η Αμμοχώστος, ήδη επανενωμένη ως ομοσπονδιακή περιοχή, θα προσφέρεται ιδανικώς με τη λύση και ως ομοσπονδιακή πρωτεύουσα.

Από τις ευκαιρίες να περάσουμε στις δράσεις

Χρειάζεται νομικό σχέδιο Β' για να θωρακίσουμε τόσο τις περιουσίες όσο και την επιστροφή των Βαρωσιωτών στην πόλη τους

Του **ΑΧΙΛΛΕΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ**

Ακόμη μια θλιβερή επέτειος για την Αιμόχωστο και ειδικά για την περικλειστη πόλη – το Βαρώσι. Δεν θα απαριθμήσω τις ευκαιρίες για επιστροφή του Βαρωσιού. Προτιμώ να δώσω μια διαφορετική ανάλυση που μπορεί να βοηθήσει τους Βαρωσιώτες να προβληματιστούν για το πού πάμε και ποιες είναι οι πιθανότητες επιστροφής τους, με ή χωρίς, την λύση του Κυπριακού.

Βλέπω 4 επίπεδα ανάλυσης, σε σχέση με: (1) Ελληνοκύπριους, (2) Τουρκοκύπριους, (3) Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ), (4) Διεθνή Παράγοντα.

Ελληνοκύπριοι

Το Βαρώσι είναι ο φάρος της λύσης του Κυπριακού. Αν ο φάρος αυτός σβήσει, τότε η πορεία προς την λύση έχει χαθεί. Σε κάθε προσπάθεια λύσης μέσα στα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) ήταν πάντα η επαναφορά του Βαρωσιού στον έλεγχο της Δημοκρατίας. Τώρα, δυστυχώς, μετά από το τέλμα τα τελευταία τρία χρόνια στις συνομιλίες, δεν φαίνεται φως στην σήραγγα. Μάλιστα, η συζήτηση έχει μετατοπιστεί στο άνοιγμα του Βαρωσιού κάτω από τουρκική διοίκηση.

Θα δώσει ο στρατός τον έλεγχο, στην υποτελή στην Τουρκία, τοπική διοίκηση, η οποία και θα επιτρέψει σε άτομα να εισέλθουν και να αξιοποιήσουν τις περιουσίες, είτε τους ανήκουν είτε όχι;

Το θέμα είναι, τι κάνουν οι Βαρωσιώτες; Σίγουρα θα ήταν καλύτερα το δίλημμα να μην υπήρχε. Όμως είναι εκεί. Ποια είναι η θέση των πολιτικών μας αρχηγών; Τι θα συμβουλευθούν τους Βαρωσιώτες να κάνουν; Πώς θα τους βοηθήσουν έμπρακτα;

Τουρκοκύπριοι

Ήδη ο Τούρκος αντιπρόεδρος με επισκεπή του στα κατεχόμενα έχει αρχίσει να μας λέγει το σχέδιο ανοίγματος της πόλης. Λένε τώρα

Το ύψος των αποζημιώσεων είναι τεράστιας σημασίας όχι μόνο για το Βαρώσι, αλλά και για όλα τα κατεχόμενα. Με βάση ποιες αξίες θα υπολογιστούν οι ζημιές για τα ενοίκια; Με τις τιμές των κατεχομένων, ή με τις αντίστοιχες τιμές στην ελεύθερη Αιμόχωστο;

Και κάτω από την διοίκηση των ΗΕ να ανοίξει το Βαρώσι θα πρέπει κάποιος να αποδείξει στους ΟΗΕδες ότι είναι πράγματι ιδιοκτητής σήμερα.

ότι θα είναι σταδιακό μετά τις εκλογές τον Οκτώβριο. Η Επιτροπή Ακίνητης Ιδιοκτησίας της Τουρκίας (ΕΑΙ), που εδρεύει στην κατεχόμενη Λευκωσία, έχει ήδη 280 αιτήσεις Βαρωσιωτών. Θα έχουν διαφορετική μεταχείριση από όλους τους άλλους; Έχουμε και το ΕΒΚΑΦ, οπλισμένο με μια, δήθεν, δικαστική απόφαση που μας λέγει ότι του

ανήκει το Βαρώσι, παρ' όλο τον αποικιακό συμβιβασμό το 1960 και τις αποφάσεις του ΕΔΑΔ.

ΕΔΑΔ

Στο ΕΔΑΔ έχουμε την μεταβολή της θέσης του Κράτους για την παροχή βοήθειας στου Κύπριους εναντίον της Τουρκίας. Από τον Οκτώβριο του 2006 άλλαξε η πολιτική που εφαρμόζονταν με επιτυχία από το 1989 (τον καιρό της ΤιτίναςΛοϊζίδου). Δυστυχώς, καμία εξέγηση. Μετά την εγκατάλειψη στην υπόθεση της Κώμας του Γαλού και την άρνηση βοήθειας στην υπόθεση της Τύμπου, είχαμε την υποτονική υποστήριξη των 2½ σελίδων σε παρατηρήσεις για το Βαρώσι. Και σαν να μην έφταναν αυτά, το Κτηματολόγιο ζητά και €3.000 για να δώσει

εκτίμηση για την απόλεια των ενοικίων! Το ύψος των αποζημιώσεων είναι τεράστιας σημασίας όχι μόνο για το Βαρώσι, αλλά και για όλα τα κατεχόμενα. Με βάση ποιες αξίες θα υπολογιστούν οι ζημιές για τα ενοίκια; Με τις τιμές των κατεχομένων, ή με τις αντίστοιχες τιμές στην ελεύθερη Αιμόχωστο; Μεγάλη η διαφορά και ακόμη πιο μεγάλη η ευθύνη του Κράτους για τη μη συνεργασία. Τα πιστοποιητικά ιδιοκτησίας τα εκδίδει η Δημοκρατία. Οφείλει, πιστεύω, να τα υποστηρίξει δίδοντας τις επίσημες τιμές στο ΕΔΑΔ. Ποιος άλλος θα το κάνει; Η Τουρκία θέλει να ανοίξει το Βαρώσι για να αναπτύξει το παραλιακό μέτωπο. Έτσι εάν μπορούμε, νομικά, να εμποδίσουμε αυτή την ανάπτυξη τότε υπάρχει πιθανότητα να μην

«Δέκα χρόνια έστειλε τις μέλισσές του ο Ονήσιλος να μας κεντρίσουν να μας ξυπνήσουν να μας φέρουν ένα μήνυμα», Π. Μηχανικός

ανοίξει. Ο μόνος νομικός δρόμος που οδηγεί στο ΕΔΑΔ είναι με αίτηση στην ΕΑΙ και εξάντληση των τουρκικών ένδικων μέσων στα κατεχόμενα. Ο ιδιοκτήτης ή ο κληρονόμος του θα ζητά επιστροφή και ενοίκια από το 1974. Δεν συμβουλευώ τον κόσμο να πωλήσει, απλά να διεκδικήσει και ο Δήμος, το ΕΒΕΑ και Αιμοχωστιανοί δικηγόροι θα μπο-

ρούσαν να βοηθήσουν. Πρέπει να επικαιροποιήσει τα πιστοποιητικά ιδιοκτησίας του. Αν δε η περιουσία είναι σε εταιρεία, να επικαιροποιήσουν τους διευθυντές και μετόχους. Και κάτω από την διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών (ΗΕ) να ανοίξει το Βαρώσι θα πρέπει κάποιος να αποδείξει στους ΟΗΕδες ότι είναι πράγματι ιδιοκτήτης σήμερα. Το πιστοποιητικό ιδιοκτησίας του 2020 είναι το μαγικό χαρτί.

Διεθνής παράγων

Πρέπει νομίζω να δούμε το Βαρώσι και κάτω από το πρίσμα του ΟΗΕ. Η απραξία και η απουσία διαπραγματεύσεων στο Κυπριακό για τα τελευταία τρία χρόνια συνιστούν σοβαρή επιδείνωση της προσπάθειας για επιστροφή. Μακάρι η προσφυγή στο Συμβούλιο Ασφαλείας να φέρει αποτέλεσμα. Δυστυχώς, δεν είμαι αισιόδοξος. Δεν θα μιλήσω για τα Ελληνοτουρκικά, διότι η κατάσταση είναι σχεδόν εκτός ελέγχου και πιθανόν να είναι μια ευκαιρία για την Τουρκία να κάνει την κίνησή της. Δυστυχώς, δεν βρήκαμε σοβαρή υποστήριξη από την ΕΕ για την ΑΟΖ και έτσι πολύ φοβούμαι ότι ούτε εδώ θα μας βοηθήσουν. Εκτός βέβαια αν αρχίσει μια διαδικασία διαπραγματεύσεων στα ΗΕ με βάση τα έξι σημεία του «Πλαίσιου Γκουτέρες». Αυτό, μάλιστα, μπορεί να γίνει σε συντονισμό με την ΕΕ. Ας θυμηθούμε τις προτάσεις μας για ΜΟΕ για επιστροφή του Βαρωσιού και για το ειδικό καθεστώς του λιμανιού της Αιμοχωστού. Τελικά τα πράγματα είναι δύσκολα και δεν μας βγαίνει παρόλες τις καλές ιδέες για μια πράσινη πόλη ή τον καθορισμό του Βαρωσιού ως ομοσπονδιακό έδαφος όπως η Washington DC στις ΗΠΑ. Γι' αυτό χρειάζεται νομικό σχέδιο Β, για να θωρακίσουμε τις περιουσίες και την επιστροφή των Βαρωσιωτών. Διαφορετικά αφήνουμε το Βαρώσι ανεπανόρθωτα εκτεθειμένο με σοβαρή πιθανότητα να καταλήξει στο ΕΒΚΑΦ.

Ο κ. Αχιλλέας Δημητριάδης είναι δικηγόρος

ΑΡΘΡΟ / Της **ΑΝΝΑΣ ΜΑΡΑΓΚΟΥ**

Τι σημαίνει η Αιμόχωστος για μένα

Τα στίγματα του χρόνου μπορούν να αγγίζουν το φωτογραφικό χαρτί, ευτυχώς όμως όχι και τη μνήμη: «Είχε μια ελευθερία, αλλά και μια τρέλα το Βαρώσι, τίποτα το ψεύτικο, το προσποιημένο. Ήταν χώρος δικός μας πέρα για πέρα και η θάλασσα ήταν μέρος της ζωής μας. Ένας κοσμοπολίτικος χώρος αυτούσιος που είχε κέφι, προοπτική, όραμα, ελπίδα, όχι ξενόφερτος, ούτε ξενέρωτος. Αυτά μένουν, αυτά κανείς δεν μπορεί να τα εξαφανίσει από κανένα Βαρωσιώτη».

Θα μπορούσα να γράφω για ώρες για το Βαρώσι, για τη Σαλαμίνα, για τον ήλιο, για τη θάλασσα, για την ευτυχία που νιώθω ότι έχω όλα αυτά και για το πόσο μου λείπουν! Πού να καταλάβουν οι κρατούντες αυτή την απουσία;

το φεγγάρι να βγαίνει ολόγιομο από τη θάλασσα και τώρα βλέπω στην άλλη πλευρά του νησιού μου τον ήλιο να δύει... έτσι όπως όλα στη ζωή... η Ανατολή και η Δύση

ό,τι κι αν αυτό σημαίνει για τον καθένα μας.

Η Αιμόχωστος μου λείπει αφάνταστα ως χώρος, ως πατρίδα, «ως χώμα που περπάτησα» όπως λέει και το τραγούδι, αλλά πάνω από όλα μου λείπει ένας κόσμος άλλως πως, όπως λέμε στα κυπριακά. Μια ανεμελιά χαρακτήριζε εκείνα τα χρόνια του 60-70... σίγουρα οι μεγάλοι συνειδητοποιούσαν ότι τα σύννεφα ήταν ήδη ορατά... εμείς στον κόσμο μας που αποτελείτο από παρές της παραλίας, ώρες ατέλειωτες στο νερό μέχρι να σουρουν από την αμύρα τα μαλλιά μας, να κοκκινίσουν τα μάτια μας... για τους Βαρωσιώτες που γνωρίζουν Τα στίγματα του χρόνου μπορούν

να αγγίζουν το φωτογραφικό χαρτί, ευτυχώς όμως όχι και τη μνήμη: «Είχε μια ελευθερία, αλλά και μια τρέλα το Βαρώσι, τίποτα το ψεύτικο, το προσποιημένο. Ήταν χώρος δικός μας πέρα για πέρα και η θάλασσα ήταν μέρος της ζωής μας. Ένας κοσμοπολίτικος χώρος αυτούσιος που είχε κέφι, προοπτική, όραμα, ελπίδα, όχι ξενόφερτος, ούτε ξενέρωτος. Αυτά μένουν, αυτά κανείς δεν μπορεί να τα εξαφανίσει από κανένα Βαρωσιώτη».

η διαδρομή η καθημερινή από το Αλάσια στην Καμήλα με σταθμό στη σχεδία και από εκεί στη Γλώσσα. Ο Νικόλας, ο Μπούλνς, η Λίλη, ο Δημήτρης, ο Παντελής, ο Κύρας, ο Κόσκρωφ... ο μόνος που μπορούσε να τα βάλει μαζί μας ήταν ο φο-

βερός Χάλος που μας νοίκιαζε κάτι σαπιοκανά που γέμιζαν τα σώματα με ξανίδες... ή ο Κάκος ο μηχανικός όταν τους ενοχλούσαμε στον Ναυτικό Όμιλο, ενώ εκείνοι ήταν απασχολημένοι με τους κυριακάτικους αγώνες ταχύπλων σκαφών... Νίκος Μαραγκός, Κόκος ο Πασίπς, ο Μέγας... στα δικά μας τα μυαλά οι ήρωές μας, μαζί με τον Πανίκο Ιακώβου, τον αρχηγό...

Και τα χρόνια περνούσαν και όταν πέρασε και η εφηβεία ινδάλματα ήταν πια οι παρές του Σκοτεινού και του Κομίτη- θυμάμαι τον ανταγωνισμό ανάμεσα τους όταν απαγγέλλαν, τους θυμάμαι να αραδιάζουν αριθμούς με θεατρικό ύφος στο King George πίνοντας Pims No 1, ενώ οι άλλοι οι

πιο μεγάλοι σύχναζαν -χαρτόπαιζαν δηλαδή - στον Λευκό Πύργο (που ήταν το σπίτι του παππού μας). Φυσιολογικές αξεχαστες, ο Ηλιάκης και τα ποιήματά του, οι παρές του Γιαπάνη, των Ο'βrian, των Πετρίδη, του Αλέξη, οι Πράγχοι, οι Χατζηνωτηρίου, οι Φρήμαν, η βάρκα του Βασιλειάδη, οι παρές και οι ολονύχτιες πλεύσεις για να βρούμε στην απέναντι Βύβλο στον Λίβανο, η επιστροφή. Οι πρώτοι έρωτες! Τα ξύλα, το φεγγάρι στη βεράντα!

Εκχινάς; Κοιμάσαι;

Και το Boccacio, με τα μοντέρνα δανέζικα έπιπλα και η Χέλεν και ο Νώντας, και το Γυμνάσιο με τον κήπο απέναντί, και το περίπτερο, το σπίτι της Άλεξ και της Μόνικας, το Λύκειο, οι βόλτες στο Βιέννα για τα τότε ανάρπαστα χάρμπουκερ που τα τρώγαμε στου Χατζηκαμπί.

Είχε μια ελευθερία, αλλά και μια τρέλα το Βαρώσι, τίποτα το ψεύτικο, το προσποιημένο, τα πρώτα ξενοδοχεία, οι πρώτοι τουρίστες, ο Paul Newman στο Κωνσταντία με τη γυναίκα του! Δεν ήταν χώρος ψεύτικος, φτιαγμένος για να περνούν καλά μόνον οι άλλοι, οι ξένοι... Ήταν δικός μας πέρα για πέρα και η θάλασσα ήταν μέρος της ζωής μας. Ένας κοσμοπολίτικος χώρος αυτούσιος που είχε κέφι, προοπτική, όραμα, ελπίδα, όχι ξενόφερτος, ούτε ξενέρωτος. Αυτά μένουν, αυτά κανείς δεν μπορεί να τα εξαφανίσει από κανένα Βαρωσιώτη.

Θα μπορούσα να γράφω για ώρες για το Βαρώσι, για τη Σαλαμίνα, για τον ήλιο, για τη θάλασσα, για την ευτυχία που νιώθω ότι έχω όλα αυτά και για το πόσο μου λείπουν!

Πού να καταλάβουν οι κρατούντες αυτή την απουσία;

Είναι το κυπριακό πρόβλημα επιλύσιμο;

Στοιχεία από πρόσφατη έρευνα στις δύο κοινότητες με μια νέα μεθοδολογία

Των **ΧΑΡΗ ΨΑΛΤΗ**
και **ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΛΟΪΖΙΑΝ**

Μετά την αποτυχία τους Kravs Μοντανά έχουν παρατηρηθεί σημαντικές ζυμώσεις και μετακινήσεις μέσα στην ελληνοκυπριακή κοινωνία και τον τρόπο που αντιμετωπίζει την επίλυση τους κυπριακού προβλήματος. Συγκεκριμένα, έχει αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό των Ε/κ που βρίσκουν το στατους κβο απaráδεκτο (βρίσκεται σήμερα στο 79,4%) και υπήρξε ξεκάθαρη απόρριψη της διχοτομικής λογικής και «σχεδίων Β» αφού σήμερα 80% απορρίπτει τα δύο κράτη. Αντίθετα, έχουν ενισχυθεί οι κεντρομόλες δυναμικές, αφού μόνο 24% απορρίπτει την Διζωνική Δικαιονομική Ομοσπονδία και μόνο 11% το ενιαίο κράτος.

Ωστόσο, εδώ κάποιος θα μπορούσε να αντιτείνει ότι υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό στην ε/κ κοινότητα που θέλει πρώτα να δει το τελικό περιεχόμενο της ΔΔΟ για να μπορέσει να τοποθετηθεί ξεκάθαρα υπέρ της σε έρευνες και συνεπώς να έχουμε μια καθαρότερη εικόνα του τι ακριβώς μπορεί να υποστηριχθεί σε ένα ενδεχόμενο δημοψήφισμα ως πακέτο λύσης του κυπριακού προβλήματος. Όντως, οι τυπικές απαντήσεις στις καθιερωμένες δημοσκοπήσεις δεν παρέχουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις προτιμήσεις των πολιτών αναφορικά με τους διάφορους συμβιβασμούς που εμπεριέχονται σε πιθανές συμφωνίες. Για να αντιμετωπίσουμε αυτό το κενό στην πρακτική και βιβλιογραφία των διαπραγματεύσεων του Κυπριακού, στρέψαμε την προσοχή μας μετά την αποτυχία στο Kravs Μοντανά, σε μια νέα εφαρμογή της τεχνικής της συνδυασμένης ανάλυσης (θλιψη βουβή. Το εκκλησίασμα είχε ήδη προσέλθει, γύρω στα 90 άτομα. Πάνω από τους μισούς φορούσαν μάσκα.

Προς το τέλος της νεκρώσιμης ακολουθίας, ο ιερέας είπε λίγα λόγια για τον μεταστάντα – μεστά και συγκινητικά. Αναφέρθηκε στα παιδικά χρόνια της απόλυτης φτώχειας στη δεκαετία του '40, στον έντιμο αγώνα του για επιβίωση, στην εξαιρετική οικογένεια που έκανε, στην καλοσύνη του, αλλά και στον βαθύ πόνο που έφερε καρτερικά, για πάνω από είκοσι χρόνια, αφότου έχασε τη μεγάλη κόρη του από καρκίνο. Με τον ανεπιτήδευτο επικήδειο, ο ιερέας παρέδιδε, ουσιαστικά, μαθήματα ζωής.

Πολλές φορές έχω σκεφτεί πόσο τυχερή είναι η ενορία μας να έχει τέτοιο ιερέα. Ταπεινός, ακούραστος, αναγνωρίζει χριστιανικό λόγο και αγαπτική πράξη. Δεν χρηματιζέται, ζει λιτά, βρίσκεται δίπλα στο

σεων που θα μπορούσαν να αποδεχθούν οι πολίτες στο σχεδιασμό της λύσης του κυπριακού προβλήματος (βλ. Βόρεια Ιρλανδία στο <http://kentucytool.ucy.ac.cy/home>) Σε αυτό το άρθρο θα παρουσιάσουμε τα κύρια αποτελέσματα της ακαδημαϊκής αυτής έρευνας, που έγινε και στις δύο κοινότητες της Κύπρου από το Νοέμβριο του 2019 μέχρι τον Μάρτιο του 2020 με συλλογή αντιπροσωπευτικού δείγματος (817 Ε/Κ και 804 Τ/Κ) από σπίτι σε σπίτι, με τη μέθοδο της πολυσταδιακής στρωματοποιημένης τυχαίας δειγματοληψίας στη βάση της πρωτοβουλίας του Γενικού Γραμματέα Αντόνιο Γκουτέρες και της λογικής αμοιβαίων συμβιβασμών που πρότεινε στο «Πακέτο Γκουτέρες» μέσω ολοκληρωμένων διαπραγματεύσεων.

Στην έρευνα αυτή, εξετάσαμε συγκεκριμένα επιλογές για τον κα-

Από τις πρόνοιες του πακέτου Γκουτέρες οι σημαντικότερες από αυτές που επηρεάζουν σημαντικά την υποστήριξη ενός πακέτου λύσης είναι το εδαφικό, το περιουσιακό και η ασφάλεια.

ταμερισμό της εξουσίας, το πλαίσιο της ασφάλειας, των διατάξεων για τους εκτοπισμένους, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των εδαφικών αναπροσαρμογών που στοχεύουν στον εντοπισμό αμοιβαία αποδεκτών συμβιβασμών και της ζωής πιθανών συμφωνιών, καταλήγοντας ότι είναι δυνατό να εξερευρεθούν πακέτα λύσης που θα υποστηρικθούν σε δημοψήφισμα και από τις δύο κοινότητες της Κύπρου με κύριο στόχο να απαντήσουμε

	1 ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΝ	2 ΝΕΟ ΠΑΚΕΤΟ 1	3 ΝΕΟ ΠΑΚΕΤΟ 2	4 ΝΕΟ ΠΑΚΕΤΟ 3
Εκτελεστική εξουσία	Με την υποστήριξη από τουλάχιστον ένα τέταρτο των βουλευτών από κάθε κοινότητα	Ε/Κ και Τ/Κ συμπρόεδροι να εκλέγονται μέσω διασταυρούμενης ψήφου	Όλα τα κόμματα κατά αναλογία των εδρών τους στη Βουλή	Όλα τα κόμματα κατά αναλογία των εδρών τους στη Βουλή
Εδαφικό	Συν τη Μόρφου	Συν τη Μόρφου	Η Μόρφου και η Βόρεια Καρπασία θα γίνουν ομοσπονδιακές περιοχές	Συν την παλιά Μόρφου, Ριζοκάρπασο, Γιαλούσα
Αποζημιώσεις	50.000 ευρώ (κατά μέσο όρο) και να αυξομειώνεται με βάση δίκαιη εκτίμηση εμπειρογνομόνων των Ηνωμένων Εθνών για την απώλεια	150.000 ευρώ (κατά μέσο όρο) και να αυξομειώνεται με βάση δίκαιη εκτίμηση εμπειρογνομόνων των Ηνωμένων Εθνών για την απώλεια	300.000 ευρώ (κατά μέσο όρο) συν εγγυημένη στέγαση οπουδήποτε στην Κύπρο	300.000 ευρώ (κατά μέσο όρο) συν εγγυημένη στέγαση οπουδήποτε στην Κύπρο
Εφαρμογή/εγγυήσεις	ΟΗΕ με τις τρεις πρώην εγγυητριες Ελλάδα, Τουρκία και Ηνωμένο Βασίλειο	ΟΗΕ με χώρες της ΕΕ όπως η Ιρλανδία, η Γαλλία και η Γερμανία	ΟΗΕ με τρίτες χώρες όπως η Ιαπωνία, η Αυστραλία και ο Καναδάς	ΟΗΕ με τρίτα μέρη όπως το ΝΑΤΟ
Ανώτατο δικαστήριο	Με ίσο αριθμό Ε/Κ και Τ/Κ και μειοψηφία δικαστών που θα διορίζεται από το ΕΔΑΔ	Με ίσο αριθμό Ε/Κ και Τ/Κ , με εκ περιτροπής προεδρία	Από ειδικό δικαστήριο του ΟΗΕ με έδρα την Κύπρο	Με ίσο αριθμό Ε/Κ και Τ/Κ , με εκ περιτροπής προεδρία
Γενική υποστήριξη	39% (36%-42%)	45% (43%-49%)	59% (55%-62%)	56% (53%-60%)
Ελληνοκύπριοι	33% (28%-37%)	47% (42%-51%)	65% (61%-70%)	58% (53%-63%)
Τουρκοκύπριοι	46% (41%-50%)	45% (40%-50%)	53% (48%-57%)	55% (51%-60%)

στο ερώτημα αν το κυπριακό πρόβλημα είναι επιλύσιμο. Αν δηλαδή μπορούν να εντοπιστούν αμοιβαίως αποδεκτά πακέτα λύσης του κυπριακού προβλήματος που θα γίνουν αποδεκτά στο ενδεχόμενο δημοψήφισμα και από τις δύο κοινότητες της Κύπρου. Τα κύρια ευρήματα της έρευνας ήταν ότι από τις πρόνοιες του πακέτου Γκουτέρες οι σημαντικότερες από αυτές που επηρεάζουν σημαντικά την υποστήριξη ενός πακέτου

λύσης είναι το εδαφικό, το περιουσιακό και η ασφάλεια/ εφαρμογή της λύσης. Αντίθετα, η εκτελεστική εξουσία δεν βρέθηκε να επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την απόφαση των συμμετοχόντων σε ενδεχόμενο δημοψήφισμα παρά το γεγονός ότι στο Kravs Μοντανά είχε αναδειχθεί σε κύριο διαπραγματευτικό διακύβευμα. Επίσης, πολύ σημαντικό είναι ότι οι ερωτηθέντες φαίνεται να ευνοούν ρυθμίσεις με μεγαλύτερη εμπλοκή διεθνών οργανισμών όσον

αφορά την ασφάλεια, τις αποζημιώσεις και την δικαστική εξουσία. Η προσομοίωση τεσσάρων πακέτων λύσης με συγκεκριμένο περιεχόμενο και τα ποσοστά αποδοχής τους σε ενδεχόμενο δημοψήφισμα παρουσιάζεται στον Πίνακα πιο κάτω. Το κυριότερο εύρημα είναι ότι σε σχέση με το σχέδιο Ανάν (που δεν φαίνεται να γίνεται αποδεκτό σήμερα από τις δύο κοινότητες) υπάρχουν τουλάχιστον δύο άλλες βελτιωμένες επιλογές που

μπορούν να τύχουν της στήριξης και των δύο κοινοτήτων στο ενδεχόμενο νέου δημοψηφίσματος. Απ' αυτό συμπεραίνεται ότι το κυπριακό πρόβλημα είναι επιλύσιμο.

Ο κ. Χάρης Ψάλτης είναι αναπλ. καθηγητής Κοινωνικής και Αναπτυξιακής Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Ο κ. Νεόφυτος Λοιζίδης είναι καθηγητής στη Διεθνή Ανάλυση Συγκρούσεων στο Πανεπιστήμιο του Κεντ.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ

Ο ηγέτης ως υπερμεταδότης

σμό. Δεν θα ήταν εύκολη μια τέτοια αλλαγή συνήθειας. Θα ήταν όμως αναγκαία. Άλλωστε, ότι οι περισσότεροι φορούσαν μάσκα έδειχνε ότι ο κόσμος ανησυχεί.

Ο ζηλωτισμός επικράτησε της σύνεσης. Ο ιερέας ανακρίνοντας από την Ωραία Πύλη ότι ο ίδιος θα ασπασθεί και το νεκρό και τους συγγενείς. «Εσείς», είπε στο εκκλησίασμα, «να κάνετε ό,τι λέει η συνειδησή σας. Μπορείτε να τηρήσετε τα μέτρα της πολιτείας. Εγώ, πάντως, δεν φοβάμαι. Όποιος πιστεύει, δεν κινδυνεύει. Αν δεν σε σώσει ο Θεός, δεν θα σε σώσει η μάσκα». Πλησίασε το φέρετρο, ασπάστηκε το νεκρό και κατόπιν τους συγγενείς. Μπορείτε να μαντέψετε τι ακολούθησε. Ο κόσμος μμήθηκε τον ιερέα. Ο κοινωνικός εαυτός υπερίσχυσε του βιολογικού ενστίκτου της αυτοπροστασίας.

Η σκηνή είναι πολλαπλώς ενδιαφέρουσα. Πρώτον, το μήνυμα είναι αντιφατικό. Από τη μια «τηρήστε τα μέτρα», από την άλλη «είστε ελεύθεροι να κάνετε ό,τι θέλετε» (άρα μπορείτε να μην τα τηρήσετε). Η αντιφατικότητα παγιώνει: η ρητή, διδακτική συμβουλή του ποιμένα για τηρήση των μέτρων αποστασιοποιήσας περιβάλλεται από την ισχυρότερη, άρρητη,

Χρειαζόμαστε ηγέτες-υπερμεταδότες ευθύνης. Ανθρώπους με επιρροή σε κάθε ηλικιακή ομάδα. Οι νουθεσίες των πολιτικών να τηρούμε τα μέτρα είναι κενές γιατί, συνήθως, οι φορείς τους στερούνται κύρους.

σωματοποιημένη υπόδειξη του να αποδείξουν οι πιστοί την ισχύ της πίστης τους, αγνοώντας τα μέτρα. Η μη λεκτική – σωματική – μεταεπίκλιση ακυρώνει το μήνυμα της λεκτικής επικοινωνίας. Δεύτερον, το μήνυμα είναι σαθρό και, αθέλπτα, εγωιστικό. Ακόμα κι αν θεωρήσω ότι η πίστη μου με προστατεύει, πόσο ισχυρή πρέπει να είναι για να συμβεί αυτό; Πώς ξέρω ότι δεν αυταπατάμαι; Κι αν η πίστη μου δεν είναι τόσο βαθιά όσο νομίζω και μολυνθώ; Κι αν έτσι μολύνω τους άλλους γύρω μου; Μπορώ να πάρω το ρίσκο να βλάψω την υγεία μου, ενόσω είμαι υπεύθυνος για όλους τους ανθρώπους της ζωής μου που με έχουν ανάγκη; Η ζωή

μου δεν ανήκει μόνο σε μένα· ανήκει και στους αγαπημένους μου. Μήπως ό,τι εγώ θεωρώ πίστη δεν είναι παρά συγκεκριμένος εγωισμός; Τρίτον, ο ηγέτης δεν παρουσιάζει θεωρητικές εναλλακτικές σε όσους τον ακολουθούν αλλά, ακριβώς επειδή είναι ηγέτης - άρα βρίσκεται σε περίοπτη θέση, με συμβολικά ισχυρό λόγο, προκαλώντας μιμητική συμπεριφορά - έχει την ευθύνη να χαράσσει το πλαίσιο εντός του οποίου θα κινηθούν οι άλλοι. Ο καλός γονιός δεν λέει στο παιδί «έχεις την ελευθερία να λες ή να μην λες ψέματα». Έχοντας θέση ευθύνης, παιδαγωγεί, θέτοντας, με έργα και λόγια, τους κανόνες της έντιμης ζωής. Η ελευθερία δεν είναι ισοδύναμη με τη δέσμευση. Για να παραφράσω τον Βίτγκενσταϊν, εν αρχή η ν η πράξη της δέσμευσης του ηγέτη σε κανόνες που ex officio θέτει και έπεται η ελευθερία των άλλων να τηρούν τους κανόνες. Ο ηγέτης που το ξεκινά αυτό, παραβλέπει τη σημαντικότερη λειτουργία του ρόλου του – την ευθύνη του να θέτει και να τηρεί κανόνες.

Γνωρίζοντας την τεράστια εκτίμηση που απολαμβάνει ο συγκεκριμένος ιερέας στην πόλη μας, σκέφτομαι πόσο διαφορετική θα ήταν η συμπεριφορά των παρευ-

ρισκόμενων αν έδινε το παράδειγμα, αποφεύγοντας κάθε ασπασμό και χειραψία στη διάρκεια της κηδείας και παροτρύνοντας τους πιστούς να κάνουν κι αυτοί το ίδιο. Ακόμη καλύτερα, πόσο καλύτερα θα ήταν αν μιμούταν τον Οικουμενικό Πατριάρχη και φορούσε μάσκα στη διάρκεια της κηδείας. Είμαι βέβαιος ότι όλοι θα τον ακολουθούσαν. Μια εντελώς διαφορετική συμπεριφορά θα υιοθετούνταν, με τη ρεαλιστική δυνατότητα να εμπεδωθεί για όσο χρόνο είναι αναγκαία. Ο ηγέτης θα λειτουργούσε τότε ως υπερμεταδότης – όχι του κορωνοϊού, αλλά της υπεύθυνης συμπεριφοράς.

Χρειαζόμαστε ηγέτες-υπερμεταδότες ευθύνης. Ανθρώπους με επιρροή σε κάθε ηλικιακή ομάδα. Οι νουθεσίες των πολιτικών να τηρούμε τα μέτρα είναι κενές γιατί, συνήθως, οι φορείς τους στερούνται κύρους. Μόνο άνθρωποι με συμβολική ισχύ – influencers κάθε είδους - μπορούν να ασκήσουν ουσιαστική επιρροή.

Ο κ. Χαρίδημος Τσοούκας (www.htsoukas.com) είναι καθηγητής Στρατηγικής Διοίκησης στην Έδρα Columbia Ship Management, Πανεπιστήμιο Κύπρου, και Κοσμήτορας της Σχολής Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Το μετέωρο βήμα της επιστροφής

Προκάλεσαν εγκεφαλικά οι 30

Η είδηση της περασμένης Δευτέρας ότι 30 ΔΗΚΟϊκοί έχουν αποχωρήσει από το κόμμα του Κέντρου και προσχωρούν στην Πλατφόρμα των πέντε στελεχών που αποχώρησαν προσφάτως προκάλεσε απανωτά εγκεφαλικά τόσο στον πέμπτο όροφο όσο και στα παράλια όπου παραθερίζουν ΔΗΚΟϊκά και μη εξαιρετέα στελέχη. Καθόλου τυχαίος ο πανικός τους αν λάβουμε υπόψη πως ο Άγγελος Βότσης, σε συνέντευξή του στην «Κ», διερωτήθηκε πού βρίσκεται μία σειρά επιφανών Κεντρώων όπως οι Κυπριανού, Αγγελίδης, Κολοकाσιδης και Κλεάνθους. Χρειάστηκε να διαβάσουν τον κατάλογο για να διαπιστώσουν πως οι πλείστοι έχουν αποχωρήσει εδώ και καιρό ενώ ένας εξ αυτών συμπεριλαμβανόταν στο ψηφοδέλτιο της Συμμαχίας Πολιτών το 2016.

• • • • •

Πού είναι ο Μάρκος;

Και τώρα που λέμε για παλαιά επιφανή στελέχη, σε ημερολόγια της Λευκωσίας πολλοί ήταν εκείνοι που διερωτήθηκαν ποια είναι η άποψη του πρώην αναπληρωτή προέδρου του ΔΗΚΟ Μάρκου Κυπριανού για τα όσα λαμβάνουν χώρα στο κόμμα του Κέντρου. Κάποιοι λένε πως έχει κλείσει τον κύκλο του στην πολιτική και τις όποιες συναστροφές του στο ΔΗΚΟ, άλλοι λένε πως είναι μια καλή ευκαιρία επανόδου. Και όταν λέμε επανόδου ως εν δυνάμει -και μετριοπαθέστατος- υποψήφιος ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ στις προεδρικές εκλογές του 2023.

• • • • •

Βλέπει Βουλή;

Αν όμως προβάλλεται ως προεδρικός υποψήφιος ο Μάρκος Κυπριανού, ποιο να είναι άραγε το μέλλον του Νικόλα Παπαδόπουλου; Όπως φημολογείται στους κομματικούς διαδρόμους, στο ΔΗΚΟ έχουν αποδεχτεί πως δεν παίρνει το κόμμα περαιτέρω αποχή από την εξουσία. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο ο ΔΗΚΟϊκός Πρόεδρος είναι έτοιμος να κλείσει προσωρινά τις όποιες βλέψεις για τις προεδρικές του 23 και προετοιμάζεται για ένα σενάριο προεδρίας της Βουλής. Πάντως δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένη η συμπόρευση με το ΑΚΕΛ έλεγαν στελέχη την περασμένη βδομάδα που σημειώνουν ότι το κόμμα θα συζητούσε συμπόρευση με τον ΔΗΣΥ, δεδομένου ότι ο υποψήφιος δεν θα αποτελεί αυτοαναίρεσή τους. Σε αυτό το πλαίσιο αποκλείονται εξαρχής για το ΔΗΚΟ ως υποψήφιοι οι Νίκος Αναστασιάδης, Αβέρωφ Νεοφύτου και

Σε νέες περιπέτειες μπαίνει από την επόμενη βδομάδα ο υπουργός Παιδείας Πρόδρομος Προδρόμου, δεδομένου ότι η επιστροφή στα θρανία βρίσκεται εν πολλοίς σε μία διαδικασία αυτοσχεδιασμού. Ο ίδιος θα κληθεί να λύσει τον δισεπίλυτο γρίφο ομαλής μετάβασης στα σχολεία, με τα ταμπούρα των αντιδράσεων να έχουν ήδη αρχίσει να κτυπούν.

Νίκος Χριστοδουλίδης. Ο καθένας για διαφορετικούς λόγους.

• • • • •

Το θρίλερ της κατάταξης

Ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου, μετά την κατάταξη της Ελλάδας στη κατηγορία Β, έφαγε πολύ «ξύλο» από τους αγανακτισμένους των κοινωνικών δικτύων. Και τι δεν του έσουρναν, περί εξυπηρέτησης των ξενοδόχων. Τελικά ο Ιωάννου δικαιώθηκε από την επιδημιολογική εξέλιξη της Ελλάδας. Το θέμα είναι τι θα κάνει ο Υπουργός αν η έξαρση νέων κρουσμάτων στην Ελλάδα συνεχισθεί. Επί του παρόντος δεν τίθεται ζήτημα τρίτης κατηγορίας λένε οι πληροφορίες μας, ωστόσο αν χρειασθεί δεν θα διστάσει να το κάνει. Η αλήθεια βεβαίως είναι πως αυτό που προκάλεσε έκπληξη στην Αθήνα δεν ήταν η απόφαση κα-

θεαυτή, αλλά η παράλειψη της Λευκωσίας να μην ενημερώσει εκ των προτέρων. Και αυτό όπως λέγεται συνδέεται με την κακή χημεία που έχουν ήδη Αναστασιάδης-Μητσοτάκης.

• • • • •

Οι διακοπές των ταγών

Σε καλοκαιρινή νιρβάνα βρίσκεται η κυβέρνηση ακολουθώντας πιστά τις επιταγές του μήνα Αυγούστου. Το σύνολο των μελών της κυβέρνησης, κινούνται εντός Κύπρου με πρώτο και καλύτερο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να απολαμβάνει την καλοκαιρινή ανάπαυλα, στην προεδρική κατοικία του Τροόδους. Από τους λιγότερους τυχερούς, ο Υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης ο οποίος συνδυάζει διακοπές αλλά και το καθήκον ένεκα τουρκικών προκλήσεων κινούμενος μετα-

ξύ Λεμεσού, γενέτειρα της συζύγου, των πάτριων παφίτικων εδαφών και Λευκωσίας, όταν οι περιστάσεις το απαιτούν. Ο αναπληρωτής κυβερνητικός εκπρόσωπος Παναγιώτης Σεντόνας επιλέγει Πρωταρά. Επί των επάλλεων Αυγουσιτιάτικα βρίσκεται ο υπουργός Εσωτερικών Νίκος Νουρής, ο οποίος ευελπιστεί να βρεθεί σε κατάσταση διακοπών περί τα τέλη του μήνα. Τον κυβερνητικό εκπρόσωπο Κυριάκο Κούσιο οι πληροφορίες τον θέλουν να μην έχει εγκαταλείψει τη Λευκωσία. Υπάρχουν και Υπουργοί που προγραμματίζουν διακοπές σε ελληνικά νησιά, πλην όμως τους τα χάλασε η μετατόπιση της Ελλάδας στην κατηγορία Β.

• • • • •

Ψηφίζουν Κύπρο

Στο χώρο των κομμάτων, η λογική που επι-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ – ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

«Θύματα» του Oruc Reis, οι Υπουργοί Εξωτερικών Ελλάδας και Κύπρου. Οι τουρκικοί τσαμποukaδες τους χάλασαν τις καλοκαιρινές διακοπές. Ειδικά ο Νίκος Δένδιας έχει γίνει λάστιχο, με μια βαλίτσα στο ένα χέρι και στο άλλο, το ακουστικό τηλεφώνου. Πρόταση μετά το πέρας της κρίσης να πάνε διακοπές στο Καστελόριζο και να βγάλουν και selfie.

κρατεί αυτό το καλοκαίρι από πλευράς διακοπών είναι «δαγκωτό» Κύπρος. Η Πάφος φαίνεται να είναι ιδιαίτερα αγαπητός προορισμός για τις κομματικές ηγεσίες, για κάποιους αρχηγούς και λόγω καταγωγής. Ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού παραδοσιακά τα καλοκαίρια επιλέγει Αρόδες, όπου διατηρεί κατοικία, ο πρόεδρος του Συναγερμού Αβέρωφ Νεοφύτου παραδοσιακά πάει Αργάκα, ενώ ο εκπρόσωπος τύπου του ΔΗΣΥ Δημήτρης Δημητρίου αν και Λευκωσιότης, για φέτος επιλέγει βουνό και Τρόδος. Ο Γιώργος Αιλλήκας θα περάσει τον Αύγουστο στη Λευκωσία, επιλέγοντας διακοπές αρχές Σεπτεμβρίου και αυτός στην Πάφο. Τον Νικόλα Παπαδόπουλο οι πληροφορίες τον θέλουν να κινείται μεταξύ Πάφου και Πρωταρά. Ο Γιώργος Περδίκης σταθερός στις επιλογές του και φέτος ψηφίζει Τηλλυρία. Αυτός που κάνει την διαφορά από πλευράς επιλογών είναι ο πρόεδρος της Βουλής Δημήτρης Συλλούρης, ο οποίος ήδη βρίσκεται σε διακοπές, επιλέγοντας το Αιγαίο και το νησί της Σύρου.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Η πτώση του κολοσσού των μισθώσεων Airbnb

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

«Ήμουν εκεί, ως καπετάνιος του πλοίου. Ήταν μια ηλιόλουστη μέρα και ξαφνικά μας χτύπησε μια τροπή. Ήταν τραυματική εμπειρία, προκάλεσε απόλυτη τρέλα και ξέφρενο πανικό».

Οι πρόσφατες δηλώσεις του Μπράιαν Τσέσκι, ιδρυτή και διευθύνοντος συμβούλου του τίτλαν των βραχυπρόθεσμων μισθώσεων Airbnb για τον αντίκτυπο της πανδημίας στην εταιρεία του, σε πρώτη ανάγνωση φαίνεται πως προσεγγίζουν το μελό. Αρκεί να αναλογιστεί κανείς πως, εν αναμονή του δεύτερου παγκόσμιου κύματος της COVID-19, η εταιρεία έχει ήδη υποστεί πλήγμα ύψους ενός δισεκατομμυρίου δολαρίων, για να αντιληφθεί πως αντιστοιχούν σε μια ρεαλιστική εκτίμηση. Η αρχή του έτους βρήκε τον φιλόδοξο επιχειρηματία να αναμένει την είσοδο της Airbnb στις χρηματιστηριακές αγορές με την αστρονομική απότιμηση των 30 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Σήμερα, η αποτίμηση της εταιρείας του έχει μειωθεί στο ήμισυ, οι εργαζόμενοι έχουν συρρικνωθεί κατά 25% και ο Τσέσκι έχει βρεθεί να συζεί με τη μητέρα του για πρώτη φορά εδώ και σχεδόν 20 χρόνια. Λίγοι τομείς χτυπήθηκαν από την πανδημία όσο ο τουρισμός και η οικονομία του διαμοιρασμού, και καθώς το Airbnb βρίσκεται στο σημείο τωμής και των δύο, το πλήγμα ήταν άμεσο και γιγάντιο. Τον Μάρτιο, οι βραχυπρόθεσμες κρατήσεις ενοικίασης στην Ευρώπη μειώθηκαν κατακόρυφα κατά 80%, ενώ τα έσοδα της πλατφόρμας από δημοφιλείς αμερικανικούς αστικούς προορισμούς όπως η Νέα Υόρκη, το Σαν Φρανσίσκο και το Σιάτλ συρρικνώθηκαν κατά 50%. Μέχρι τον

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Απρίλιο, η αποτίμηση της εταιρείας είχε καταρρακωθεί στα 18 δισεκατομμύρια δολάρια, ενώ ο Μάιος βρήκε τον διευθύνοντα σύμβουλό της να ανακοινώνει την απόλυση 2.000 εργαζομένων. Γνωστός για το πνεύμα αισιοδοξίας που τον χαρακτηρίζει, έπειτα από το πρώτο πλήγμα ο Τσέσκι έκανε λόγο για ανάκαμψη και καλύτερες μέρες για την Airbnb, εν αναμονή της έλευσης του καλοκαιριού και της τουριστικής σεζόν. Η ελπίδα του, ωστόσο, αποδείχθηκε κάτι παραπάνω από απατηλή. Το τέλος του Ιουλίου φέρεσε στη δημοσιότητα τους εφιαλτικούς αριθμούς εσό-

δων του δεύτερου τριμήνου του 2020, και τα πράγματα ήταν ακόμη πιο αποκαρδιωτικά: η εταιρεία βραχυπρόθεσμων μισθώσεων παρουσίασε μείωση των εσόδων της τάξεως του 67%, κερδίζοντας μόλις 335 εκατ. δολάρια. Αναφορικά με τα κέρδη του πρώτου τριμήνου που ανήλθαν σε 850 εκατομμύρια, ενώ κατά τη διάρκεια της περυσινής θερινής σεζόν η Airbnb πέτυχε κέρδη που ξεπερνούσαν το 1 δισεκατομμύριο. Το καράβι του Τσέσκι αντιμετώπιζε ήδη τρικυμίες που το κυριεύσαν, και παρότι η εταιρεία αναμένεται να υποβάλει αρχική δημόσια πρό-

ταση για είσοδο στις χρηματιστηριακές αγορές τον Αύγουστο, η μελλοντική του ρότα παραμένει άγνωστη. Εξίσου άγνωστο παραμένει και το μέλλον του «πληρώματος» του, το οποίο πέρα από τους εργαζομένους της Airbnb απαρτίζεται και από τους ιδιοκτήτες των 7 εκατ. ακινήτων που προσφέρουν τα καταλύματα τους για βραχυπρόθεση μίσθωση μέσω της πλατφόρμας. Αλλωστε, η σχέση μεταξύ των οικοδεσποτών και της πλατφόρμας -η ραχοκοκαλιά της φιλοσοφίας της οικονομίας του διαμοιρασμού- ίσως έχει πλέον πληγεί ανεπανόρθωτα.

Για να βοηθήσει τους οικοδεσποτές να αντιμετωπίσουν το πλήγμα της πανδημίας, η Airbnb αποφάσισε να προσφέρει 17 εκατομμύρια δολάρια σε επιχορηγήσεις. Ωστόσο, τα κριτήρια του προγράμματος απέκλεισαν τους περισσότερους «επαγγελματίες οικοδεσπότες», καθότι μονάχα οι χρήστες με δύο ή λιγότερες καταχωρήσεις δικαιούνταν να υποβάλουν αίτηση. Η απόφαση της εταιρείας να επιτρέψει στους ταξιδιώτες να ακυρώσουν τις κρατήσεις τους δωρεάν ενίσχυσε περαιτέρω τη δυσπιστία των οικοδεσποτών, ενώ μήνες έπειτα από την έναρξη της πανδημίας

πολλοί ιδιοκτήτες εξακολουθούν να παραπονιούνται για ελλείψεις πληρωμών. Η πρόσφατη δε καμπάνια της Airbnb, κατά την οποία ενθαρρύνει τους ταξιδιώτες να κάνουν εθελοντικές δωρεές σε οικοδεσπότες για να τους στηρίξουν, προκάλεσε πλέον την οργή τόσο των χρηστών όσο και των ταξιδιωτών, καθώς και χιλιάδες καυστικά σχόλια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Όσο δελεαστικό και αν είναι να προβλέψει κανείς την κατάρρευση του κολοσσού των βραχυπρόθεσμων μισθώσεων, είναι αρκετά νωρίς για τέτοιες εικασίες, ειδικά προτού ολοκληρωθεί η αρχική δημόσια πρόταση της εταιρείας. Αλλωστε, οι αναλυτές προβλέπουν πως η απόσχιση της πανδημίας -ταυτόχρονα με την αύξηση της ανεργίας και τις οριζόντιες οικονομικές απώλειες- πιθανόν να ωθήσει δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους στην αναζήτηση επιπλέον εισοδήματος μέσω εναλλακτικών πηγών όπως οι βραχυπρόθεσμες μισθώσεις. Η πανδημία, ωστόσο, φαίνεται πως φέρνει στην επιφάνεια το σκληρό πρόσωπο της σύγχρονης οικονομίας του διαμοιρασμού. Ως τεχνολογικός τίττανος, η Airbnb εξακολουθεί να διαθέτει αποθέματα μετρητών και τη στήριξη αρκετών επενδυτών, και μάλλον θα επιβιώσει τη φετινή χρονιά. Η ραχοκοκαλιά της από την άλλη -οι εκατοντάδες χιλιάδες οικοδεσπότες που συμμετέχουν στην πλατφόρμα- ίσως πρέπει να αναζητήσουν νέους τρόπους για να αποπληρώσουν τα ενοίκια και τα στεγαστικά τους δάνεια.

• **Ο Κ. Στέφανος Κασσιμάτης** απουσιάζει σε άδεια.

Σκέψεις αποχαιρετισμού

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Διαβάζω όλα τα αφιερώματα για τον Ντίνο Χριστιανόπουλο. Διαβάζω ξανά τους στίχους του. Και σκέφτομαι πόσο φτωχαίνουμε όταν άνθρωποι όπως τον σπουδαίο αυτό Έλληνα ποιητή φεύγουν για πάντα. Και η φτώχεια δεν αφορά στο λογοτεχνικό τους έργο. Αυτό παραμένει εκεί να βουτήξεις μέσα του για να το ανακαλύψεις. Η φτώχεια εδώ λογαριάζεται αλλιώς. Όταν συνειδητοποιείς πως λιγοστεύουν εκείνα τα πνευματικά μυαλά τα οποία είναι διατεθειμένα να τα βάλουν με “θεούς και δαίμονες” προκειμένου να υπερασπιστούν υψηλές αξίες. Πληρώνοντας μάλιστα το τίμημα να χαρακτηριστούν γραφικοί ή εμμονικοί από όλους όσοι δεν τόλμυσαν ποτέ να περπατήσουν έξω από τις γραμμές της συμβατικότητας για να υπερασπιστούν μια ζωή υψηλών αξιών. Και δυστυχώς με την απουσία αυτών των σπουδαίων μυαλών, των αντισυμβατικών και των ασυμβίβαστων, παραμένουμε ανυποψίαστοι για την ουσία της ζωής. Και θλιβερά προσκολλημένοι στην παραπλανημένη εκδοχή που ζούμε και την οποία η κυριαρχία της μετριότητας μας υπαγορεύει να την πιστεύουμε ως την μόνη μας “πραγματικότητα”. Ο θάνατος του Ντίνου Χριστιανόπουλου με φέρνει λοιπόν ενώπιον αυτής της διαπίστωσης. Πως στερούμαστε τέτοιων πνευματικών μυαλών, τα οποία να είναι διατεθειμένα να αφήσουν τις “πληγές” τους ανοικτές προκειμένου να μας υποψιάσουν για την άλλη εκδοχή ζωής. Έτοιμοι να σκώσουν το βάρος αυτής της θυσίας μέσα από την βαθιά μοναξιά που συνεπάγεται μια πραγματική ελευθερία του πνεύματος. Και όταν οι διανοούμενοι του μεγέθους του Ντίνου Χριστιανόπουλου, αυτοί δηλαδή που έχουν παιδευτεί με τα βιώματα που αντιστοιχούν σε κάθε έννοια που αποτυπώνει η κάθε λέξη, έχουν δημιουργικές εμμονές, τότε αυτό δεν είναι για να το μέμφεται κανείς. Αντιθέτως, πρέπει να το αισθάνεται σαν δώρο γιατί είναι χάρη στις δημιουργικές εμμονές των ελεύθερων πνευματικών μυαλών που μας δίνεται μια ευκαιρία να υποψιαστούμε πως υπάρχει κάτι σαφώς πιο μεγάλο και σαφώς πιο ουσιαστικό από την μέτρια ευτυχία στην οποία μάθαμε να επενδύουμε. Γιατί, όπως έλεγε και ο Ντισοτιγέφσκι, “είναι προτιμότερο ο υψηλός πόνος από την όποια μέτρια ευτυχία” και αν αυτά τα σπουδαία μυαλά δεν επέλεξαν την υψηλό πόνο δεν θα είχαμε καμμία πιθανότητα να λογαριαστούμε με αλήθειες και αξίες. Και είναι τόσο θλιβερό να περιορίζει κανείς την κρίση του στο κατά πόσο οι δημιουργικές εμμονές αυτών των πνευματικών μυαλών τον βρίσκουν σύμφωνο ή όχι στο περιεχόμενο τους γιατί η ουσία δεν βρίσκεται εκεί. Η ουσία είναι να υπάρχουν αυτές οι “δημιουργικές εμμονές” προκειμένου να ταρακουνιούνται τα νερά της εφνοουχασμένης μετριότητας και να προκαλούνται ομόκεντροι κύκλοι κυμάτων στην φαινομενική νηνεμία της βολεμένης μας σκέψης.

Ο Ντίνος Χριστιανόπουλος ήθελε να είναι ελεύθερος και υπήρξε πάντοτε έτοιμος να πληρώσει το τίμημα αυτής της ελευθερίας. Πόσοι εκεί έξω από τους λεγόμενους πνευματικούς μας ανθρώπους είναι έτοιμοι να πληρώσουν αυτό το τίμημα; Ο Ντίνος Χριστιανόπουλος ομολόγησε πως ακόμα κι αν γινόταν γραφικός για κείνον ήταν εξόχως πιο σημαντικό να παραμείνει συνεπής σ’ αυτά που πίστευε. Και όταν ήρθε η ώρα να συνταξιοδοτηθεί απέρριψε με σθένος την περιήρημη “λογοτεχνική σύνταξη”, κάτι που θα του πρόσφερε μεγάλη βοήθεια εφόσον τα έσοδά του ήταν πενιχρά. Προτίμησε όμως να πεθάνει φτωχός διότι η αποδοχή μιας τέτοιας σύνταξης ερχόταν σε αντίθεση με την αρχή του για ουδεμία σχέση με το κράτος. Και όταν το 2012 του απονεμήθηκε το κρατικό βραβείο γραμμάτων για το σύνολο του έργου του δεν το δέχτηκε δηλώνοντας πως “το ότι απέρριψε το βραβείο ήταν για κείνον μια πράξη ζωής”. Μήπως λοιπόν είναι σαφώς πιο εποικοδομητικό αντί να ποστάρουμε τους στίχους του για να δείξουμε πως είμαστε γνώστες του έργου του ή αντί να μοιραζόμαστε τις συνεντεύξεις του, να αρχίσουμε να διερωτώμαστε ποιοι από τους πνευματικούς ανθρώπους μας είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν ένα τίμημα ώστε να υπερασπιστούν την ελευθερία του πνεύματος; Και ποιοι, παρότι πνευματικοί άνθρωποι επιλέγουν τελικά να γίνονται υπόδουλοι προκειμένου να εξασφαλίσουν τις όποιες δικές τους “ελευθερίες”;

elenixenou11@gmail.com

Ισραηλινό drone χτύπησε σχολείο των Ηνωμένων Εθνών στη Γάζα.

Ένας από μηχανής θεός

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ο **Αύγουστος** του 2012, ήταν μία δύσκολη περίοδος για την κυπριακή οικονομία και για την τότε κυβέρνηση. Ο Δημήτρης Χριστόφιας έψαχνε οικονομικό σωσίβιο για να «ανασάνουμε και να αποφυγούμε τον ασφυκτικό εναγκαλισμό από τους Ευρωπαίους», όπως εξηγούσε στον Βλαντίμιρ Πούτιν, όταν τον ζήτησε δανεισμό ύψους 7 δισ. ευρώ. Όπως αποκάλυπτε αργότερα, του είπε «δώστε μας αυτό το δάνειο, κι εγώ σου εγγυώμαι, ότι τα επόμενα 50 χρόνια η Κύπρος θα ευλογούν την Ρωσία, όποιος κι αν είναι Πρόεδρος της Δημοκρατίας».

Η ρωσική βοήθεια δεν ήρθε, παρά τα πανηγύρια με τις μπαλαλάικες κατά την επίσκεψη Μεντρέτσεφ και παρά την πεποίθηση του Δημήτρη Χριστόφια ότι ο σύντροφος Πούτιν αντιστοίχως για τις κοινωνικές κατακτήσεις του ΑΚΕΛ που κινδύνευαν. Κάπως έτσι «εναγκαλιστήκαμε» αναγκαστικά με τους Ευρωπαίους και αρχίσαμε διαπραγματεύσεις με την Τρόικα.

Όμως η ισχυρή πεποίθηση πως η Ρωσία είναι εκεί για να μας βοηθήσει δεν αποτελούσε ιδεοληψία της κυβέρνησης Χριστόφια που έληξε με τη θητεία του. Ολόκληρο το πολιτικό σύστημα ήταν βέβαιο πως η ρωσική βοήθεια θα ερχόταν. Ο Νίκος Αναστασιάδης κατά τον προεκλογικό του διαβέβαιωνε πως είχε εναλλακτικό σχέδιο δανεισμού από τρίτη χώρα φωτογραφίζοντας τη Ρωσία ενώ η Βουλή σύμφωνα με αποκάλυψες του πρώην προέδρου του ΔΗΚΟ Μάριου Καρογιάν, καταψήφισε την πρώτη απόφαση του Eurogroup «για να μην διακινδυνεύσει τις σχέσεις Κύπρου-Ρωσίας». Μετά το «όχι» της Βουλής, ο τότε υπουργός Οικονομικών Μιχάλης Σαρρής έσπευσε στη Μόσχα για διαπραγματεύσεις, ενώ ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού πρότεινε τη μετάβαση συστήματος της πολιτικής ηγεσίας στη Μόσχα.

Όσα ακολούθησαν του κουρέματος αποτελούν ιστορίες για να θυμόμαστε. Και σίγουρα το ότι οι Ρώσοι δεν αποτέλεσαν τον από μηχανής Θεό της οικονομικής μας διάσωσης άνοιξε τη συζήτηση για άλλες συμμαχίες. Ο Νίκος Αναστασιάδης είδε πως ένας νέος σύμμαχος παίρνει σάρκα και οστά όταν κατά την επίσκεψη Μπλάντεν στην Κύπρο, ο τελευταίος δήλωνε πως επειδή «ο Τζο Μπλάντεν είναι εδώ» είναι καλύτερη στιγμή για ειρήνη στην Κύπρο.

Όμως για την προσκόλληση προς τις ΗΠΑ, συντέλεσαν κυρίως τα χαστούκια που δέχτηκε η Κύπρος όταν το άρωμα της Κύπρου εντοπίστηκε στην υπόθεση Paul Manafort, καθώς οι ΗΠΑ ξεσκόνιζαν Ρώσους ολιγάρχες, όπως

οι Viktor Vekselberg, και Oleg Deripaska, που έχουν σχέσεις με την Κύπρο και ζήτησαν από την Κύπρο να πάρει ξεκάθαρη θέση.

Η τροχιοδεικτική βολή του Προέδρου του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου λίγο αργότερα ότι η επιλογή της Κύπρου είναι η Δύση, η εφαρμογή του νόμου –κόκκινο πανί για τη Ρωσία- Ρούμπιο-Μενέντεζ και οι δηλώσεις του εκπροσώπου τύπου του ΔΗΣΥ Δημήτρη Δημητρίου ότι το Ρούμπιο - Μενέντεζ είναι μια πράξη με την οποία ενισχύεται η στρατηγική σχέση ΗΠΑ-Κύπρου, κατέδειξαν πως η Κύπρος έκανε την επιλογή της.

Ένας νέος στρατηγικός εταίρος καθώς ο υπουργός Εξωτερικών Μάικ Πομπέο παραβρέθηκε στην τριμερή με το Ισραήλ, φωτογραφήθηκε και έκανε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να θριαμβολογεί πως αυτή η παρουσία Πομπέο –ασχέτως αν έγινε για να ενισχύσει προεκλογικά τον Νετανάχου- είναι ιστορική και αποτελεί απόδειξη ότι η Κύπρος αποτελεί αξιόπιστο εταίρο των ΗΠΑ.

Όταν όμως οι τουρκικές γεωτρήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ επαναλαμβάνονταν, όταν το αβύθιστο αεροπλανοφόρο που ονομαζόταν Κύπρος έβλεπε τις εταιρείες να αποχωρούν υποστηρίζοντας πως δεν θα προχωρήσουν σε γεώτρηση στην παρουσία πολεμικών πλοίων, ο αξιόπιστος εταίρος ψέλλιζε κάτι περί αμφιλεγόμενων περιοχών. Ακόμα και η Ελλάδα είδε αρχικά πως η Τουρκία έσκαβε λάσπες, αρνείτο ευγενικά να στείλει πλοίο στην περιοχή και σήμερα ξεκαθαρίζει πως άλλο το Ογuc Reis στην ελληνική ΑΟΖ και άλλο το Μπαρπαρόζ στην κυπριακή ΑΟΖ.

Σήμερα, η Γαλλία είναι η μόνη χώρα που στέκεται σθεναρά απέναντι στις τουρκικές προκλήσεις. Ο εφνοουχασμός όμως ότι κάποιος τρίτος θα σώσει την παρτίδα την υστάτη, αποτελεί όχι μόνο αυταπάτη αλλά και τη μεγάλη μας παθογένεια. Το σωτήριο δάνειο από τη Μόσχα δεν ήρθε, οι ΗΠΑ και οι τριμερείς δεν οχύρωσαν την ΑΟΖ και η Τουρκία παρά τις προβλέψεις μας βρήκε τρυπάνι. Στην περίπτωση της Αμμοχώστου επιζύουμε να υπάρχει σαφές πλάνο που θα περιλαμβάνει την αξιοποίηση του διεθνούς παραγόντα αλλά δεν θα περιορίζεται στο ότι κάποιος από μηχανής θεός θα δώσει τη μάχη για μας. Γιατί αν ισχύουν οι εδώ και καιρό προβλέψεις εθνικισμού της περικλειστης Αμμοχώστου, δεν θα μιλούμε απλά για νέα δεδομένα, αλλά για το τετέλεστο του Κυπριακού.

economidoum@kathimerini.com.cy

Το μέλλον της ευρωπαϊκής κεντροδεξιάς

Του **ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Τα πολιτικά κόμματα της κεντροδεξιάς κυριάρχησαν στην ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή τις τελευταίες δεκαετίες. Αντιμετωπίζουν όμως σήμερα τη σοβαρότερη τους ίσως πρόκληση, η οποία προέρχεται από δυνάμεις του λαϊκισμού και του ακραίου εθνικισμού.

Σε μεγάλα και μικρά κράτη της ΕΕ, η κεντροδεξιά ήταν αυτή που κυβέρνησε για μεγάλο χρονικό διάστημα, σε εναλλαγή συνήθως με τη σοσιαλδημοκρατία και συνέβαλε καθοριστικά στη διεύρυνση των ατομικών ελευθεριών, στον προσδιορισμό του σύγχρονου ρόλου του κράτους και στη διαμόρφωση της σύγχρονης οικονομικής αρχιτεκτονικής. Υπήρξε ο βασικός πυλώνας για την εδραίωση της φιλελεύθερης δημοκρατίας.

Η ευρωπαϊκή κεντροδεξιά ήταν ξεκάθαρα ταγμένη υπέρ της ελεύθερης οικονομίας και των ανοικτών αγορών. Την ίδια ώρα πρότασε εξίσου έντονα την ανάγκη της κοινωνικής συνοχής και της εθνικής ασφάλειας. Για την κεντροδεξιά, η ελεύθερη αγορά και το ισχυρό κράτος υπήρξαν στόχοι παράλληλοι. Η κεντροδεξιά είχε πάντοτε εθνικό προσανατολισμό, αλλά υπήρξε ταυτόχρονα η κινητήρια δύναμη πίσω από την οικοδόμηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Ρομπέρ Σουμπάν, ο Ζαν Μονέ, ο Κόνραντ Αντενάουερ, ο Ζισκάρ Ντ' Εστέν, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, ο Χέλμουτ Κολ, ο Γλαύκος Κληρίδης, υπήρξαν όλοι ηγέτες της ευρωπαϊκής κεντροδεξιάς. Πάνω σε αυτές τις βάσεις κτίστηκε η εκλογική επιτυχία αυτών των ανοικτών, πολυσυλλεκτικών και πολυφωνικών κομμάτων.

Την τελευταία δεκαετία όμως, τα κεντροδεξιά κόμματα αντιμετωπίζουν έντονες πιέσεις, όχι τόσο από την παραδοσιακή αριστερά ή από τη σοσιαλδημοκρατία, αλλά από νεοφανείς λαϊκίστικες και εθνικιστικές δυνάμεις. Το υπόβαθρο για την άνοδο αυτών των δυνάμεων προσφέρθηκε από τη διεθνή οικονομική κρίση. Κάτω από τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες που είχαν διαμορφωθεί, ήταν συνήθως στα κόμματα της κεντροδεξιάς που στράφηκαν οι ψηφοφόροι. Αυτά ανέλαβαν το βάρος της προσπάθειας για την ανάκαμψη των οικονομιών. Όμως, η διάρκεια και το βάθος των οικονομικών δυσχερειών άφησαν πληγές και έδωσαν την ευκαιρία σε αυτές τις ανομοιογενείς δυνάμεις να αναδειχθούν, όχι τόσο ως εναλλακτική πρόταση εξουσίας, αλλά ως επιλογή διαμαρτυρίας. Εξάλλου, αυτά τα κόμματα, το AfD στη Γερμανία, η Λεπέν στη Γαλλία, το Κίνημα Πέντε Αστέρων στην Ιταλία και άλλα, ποτέ δεν παρουσίασαν ολοκληρωμένη και συγκροτημένη πολιτική πρόταση αλλά ένα μείγμα εύκολων και απλοϊκών συνθημάτων. Επιπρόσθετο έρεσμα βρίσκουν αυτές οι δυνάμεις λόγω της εξάρσης των μεταναστευτικών ροών.

Η απουσία αξιόπιστης πολιτικής πρότασης δε σημαίνει, βέβαια, ότι δεν μπορούν αυτές οι δυνάμεις να βρεθούν στην εξουσία ή να επηρεάσουν καθοριστικά την πορεία μια χώρας. Καταδεικνύει όμως τους κινδύνους και τα αδιέξοδα που μπορεί να προκύψουν εάν η πρόκληση του λαϊκισμού και του εθνικισμού δεν αντιμετωπιστεί.

Το Brexit αποτελεί ηχηρή προειδοποίηση. Το αποκορύφωμα όμως υπήρξε η ανάδειξη του Ντόναλντ Τράμπ στην ηγεσία των Ηνωμένων Πολιτειών. Να σημειωθεί ότι ο Τραμπ δεν αντιπαράταχθηκε με το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα. Το άλωσε εκ των έσω. Αντί του ελεύθερου εμπορίου, που αποτελούσε σημαία των Ρεπουμπλικανών, ο Τραμπ προωθεί τον προστατευτισμό. Αντί της ισχυρής εμπλοκής στις διεθνείς υποθέσεις και της συνεργασίας με τους συμμάχους, προωθεί τον απομονωτισμό. Αντί να παρουσιάζεται ως πρόεδρος όλων των Αμερικανών, λειτουργεί με τρόπο έντονα δικαστικό.

Για την ώρα, η ευρωπαϊκή κεντροδεξιά δείχνει να έχει αντιστάσεις. Αλλά δεν πρέπει καθόλου να υποτιμάσει την πρόκληση του ανεύθυνου λαϊκισμού και του ακραίου εθνικισμού. Πρέπει αντιθέτως να χαράξει στρατηγική για μια δυναμική πολιτική αντιμετώπιση. Χωρίς να αφήνει ακάλυπτο έδαφος που θα αξιοποιούν οι λαϊκιστές και οι εθνικιστές, ούτε όμως με τρόπο θα απωθεί τους μετριοπαθείς. Με ξεκάθαρη τοποθέτηση στα θέματα της ασφάλειας, της προστασίας των συνόρων και της μετανάστευσης. Με ένα νέο αφήγημα για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Χωρίς καθόλου να διαγράφεται η εθνική ταυτότητα. Με προτάσεις και σχέδιο για την ανάπτυξη, τις ευκαιρίες και την κοινωνική συνοχή. Με καθαρή θέση υπέρ της ελεύθερης αγοράς και του ισχυρού κράτους. Σε αυτή την προσπάθεια ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα είναι συμμέτοχος και πρωταγωνιστής.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

Το μυστικό στις σκεπαστές αγορές

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Έξυπνος νέος, με πολλές σπουδές και όχι και τόσο ευκαταφρόνιτο οικογενειακό πορτοφόλι, θέλησε να πραγματοποιήσει ένα νεανικό του όνειρο. Να ανοίξει μια καφετέρια. Μοντέρνα και ολίγον εναλλακτική. Για το κέρι του, για τους φίλους του, για τις αγωνίες και τις κρυφές του επιθυμίες. Ο νεαρός μαζί με τους φίλους του, βρήκαν ένα ωραίο μαγαζάκι, ιδανικό για τα γούστα τους, στην παλιά Λευκωσία. Εννήμερσαν και τον χουβαρντά μπαμπά, ο οποίος θα τσόνταρε, με μερικές δεκάδες χιλιάδες ευρώ, για το κέφι του γιου του. Ο πολυύπαινος μπαμπάς, πριν διαθέσει τις οικονομίες μιας ζωής, πριν υπογράψει την επιταγή, συνότσησε στην νεανική παρέα, να φωνάξουν ένα ειδικό από την Ελλάδα, για να τους συμβουλευτεί για τον χώρο. Οι νεαροί ευχαρίστητος πληρώσαν μερικές χιλιάδες ευρώ και έφεραν τον ειδικό. Προς έκπληξη τους, πήραν αρνητική γνωμάτευση. Ο ειδικός, σε πολυεπίδη έκθεση, έγραψε πρώτα και κύρια, ότι ο προ-

σανατολισμός του μαγαζιού δεν ήταν κατάλληλος, ότι οι χώροι εντός του μαγαζιού δεν μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες για καφετέρια, ότι δεν υπήρχε κοντά χώρος στάθμευσης, ότι η επένδυση δεν θα μπορούσε να αποσβεστεί και ότι το εγχείρημα θα οδηγούσε σε χρεοκοπία. Υιοθέτησαν τις υποδείξεις και ματαιώσαν το εγχείρημα. Το μαγαζάκι ήταν όμως «μούρλια» και κάποιος άλλος έξυπνος πλήρωσε το αδρό ενοίκιο και έκανε την μεγάλη επένδυση. Όμως τα αποτελέσματα ήταν τραγικά, αφού σε μερικούς μήνες χρεοκόπησε η επιχείρηση.

Ο προσανατολισμός και οι χώροι μιας επιχείρησης δεν είναι κάτι το ασήμαντο, ακόμη και στην εποχή των κλιματιστικών και των έξυπνων επινοήσεων, ό,τι και αν ονειρεύονται οι μεγάλοι μηχανικοί και σχεδιάζουν σπουδαίοι αρχιτέκτονες. Στην Λευκωσία, οι ταγοί της πρωτεύουσας, εδώ και δεκαετίες, φαίνεται ότι ζήτησαν την δόξα του Προκρούστη, ξεχνώντας την γεωγραφική θέση του νησιού. Οι μεν «τραβούν» την πόλη, κτίζουν και χαλούν, για να την μετα-

τρέψουν σε βορειο-ευρωπαϊκή πρωτεύουσα. Οι δε, «κουντούν» την πόλη, χαλούν και κτίζουν, για να την μετατρέψουν σε αφρικανική μεγαλούπολη. Στο όνομα των εγκαίνιων και της εφήμερης δόξας, φαίνεται ότι ξεχνούν ότι η φύση είναι πάνω από τις ανθρώπινες αδυναμίες και φιλοδοξίες.

Το γεναικοπάζαρο της Χώρας (της Λευκωσίας) ήταν ο χώρος όπου εμπορεύονταν οι γυναίκες την πραγματία τους και λειτουργούσε κοντά στην Εκκλησία της Παναγίας της Φανερωμένης. Σε παλιές φωτογραφίες, βλέπαι κανείς μια όμορφη και κομψή, μάλλον ξύλινη κατασκευή, ένα είδος πέργολας και από κάτω γυναίκες να διαλαλούν τα γεννήματά τους. Ανάλογης αρχιτεκτονικής προσέγγισης είναι το Παντοπωλείο του Αγίου Αντωνίου. Στην κατεχόμενη Λευκωσία, ακόμη λειτουργεί το παντοπωλείο δίπλα από την Εκκλησία της Αγίας Σοφίας. Παρόμοια κτίσματα οικοδομήθηκαν και σε άλλες πόλεις της Κύπρου. Σε όλες τις χώρες της Μεσογείου, οι κατασκευές αυτές, ονομάζονταν «σκεπαστές αγορές» και συνήθως

παρέπεμπαν σε θόλους εκκλησιών, πάντα για κλιματικούς λόγους.

Στην Κύπρο οι πολυσπουδαγμένοι αρχιτέκτονες, του δεύτερου ήμισυ του 20ου αιώνα, μέχρι και σήμερα, βάλθηκαν να ανατρέψουν σοφούς κανόνες αιώνων, ανατρέποντας και την ισορροπία των ανθρώπων. Παράδειγμα το οποίο μάλλον θα μείνει στην ιστορία, αποτελεί η «χρυσή» Πλατεία Ελευθερίας. Ακόμη δεν την είδαμε και όμως ο ήλιος ήδη καταστρέφει τα μοντέρνα παγκάκια και «καίει» και τον περιβάλλοντα χώρο. Να δούμε αν το κατασκευασμα θα αντέξει και την πίεση των ανθρώπων. Στην είσοδο της Λευκωσίας, κτίστηκε το καύχημα της πόλης ποτέ Λαϊκής Τράπεζας, από μέταλλο και γυαλί, στην ευρύτερη Λευκωσία, κτίστηκαν δεκάδες ψηλά κτίρια από μπετόν και γυαλί, τα οποία προκαλούν όχι μόνο με τον ήχο των τεράστιων κλιματιστικών, αλλά και με τις αντανakώσεις του ήλιου. Τελευταίο επίτευγμα η ακριβή οδός Στασικράτους και η υπό κατασκευή λεωφόρος Μακαρίου, καθώς και άλλοι δρόμοι, οι οποίοι θυμίζουν

κυριολεκτικά δρόμους χωρών της βόρειας Ευρώπης. Για τις νύκτες οι δρόμοι θα είναι μια χαρά, αλλά για τις καυτές καλοκαιρινές μέρες και τις βροχερές χειμωνιάτικες μέρες, μάλλον θα είναι πολύ δύσκολο, να επανέλθουν οι πελάτες στα ακριβά καταστήματα.

Οι μόνοι οι οποίοι φαίνεται ότι αντιλήφθηκαν το «μεγάλο μυστικό» είναι οι ιδιοκτήτες των πολυκαταστημάτων, των Mall, οι οποίοι ακολουθώντας το παράδειγμα αιώων, προσφέρουν τον θεσμό της σκεπαστής αγοράς, σε μοντέρνα έκδοση. Σκεπασμένος χώρος στάθμευσης, κλιματισμός στο κτίριο και κυρίως όλες οι ανάγκες για διασκέδαση, μαζεμένες σε ένα χώρο. Αν οι ταγοί της Λευκωσίας, δεν σκεφτούν έξυπνους τρόπους, για να προσφέρουν σκιά και δροσιά, τότε μάλλον δύσκολα θα ανακάμψει το κέντρο της πρωτεύουσας. Εκτός αν αν έγνοια είναι μόνο οι νύκτες και όχι οι μέρες. Μόνο που τα καμώματα της νύκτας τα βλέπει η μέρα και γελά.

kaparispan@yahoo.gr

Να έχουμε επικοινωνία με την Αγκυρα, αλλά...

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Μάθαμε εξωτερική πολιτική από έμπειρους και σοβαρούς ανθρώπους, όπως ο Βύρων Θεοδωρόπουλος. Ανθρώπους που είχαν ζήσει την Τουρκία σε όλα τα κρίσιμα ορόσημα των ελληνοτουρκικών σχέσεων, είχαν ακούσει π.χ. με τα αυτιά τους τον θόρυβο από τις τζαμαρίες των μαγαζιών των Ρωμιών να σπάνε τον Σεπτέμβριο του 1955. Ελεγαν πάντοτε ότι «με τον Τούρκο πρέπει να μιλάς, ακόμη και όταν βρίσκεσαι σε κρίση». Και θεωρούσαν ότι μπορεί να βρεθεί μια δίκαιη λύση στις ελληνοτουρκικές εκκρεμότητες.

Σήμερα η Τουρκία είναι μία δομικά αναθεωρητική δύναμη. Αμφισβητεί συνολικά το στάτους κβο.

Νομίζω, όμως, ότι είχαν στο μυαλό τους μιαν άλλη Τουρκία.

Θεωρούσα τον διάλογο πάντοτε αναγκαίο και έχω επιωμιστεί το ανάλογο κόστος για αυτό. Απεχθανόμουν πάντα τους μιμητές του Δηλιγιάννη. Τους έμπειρους λαϊκιστές, δηλαδή, που πρώτα ξεσήκωναν τον Έλληνα, μετά ανακάλυπταν ότι δεν μπορούσαν να τον μαζέψουν όταν έβλεπαν το κείλος της καταστροφής και στο τέλος έβριζαν τους ξένους που δεν είχαν παρέμβει εγκαίρως.

Και θεωρούσα μεγάλη «μαγκιά» της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής που α) έβαλε την Κύπρο στην Ε.Ε. και β) άλλαξε δόγμα και στήριξε την ανάγκη ένταξης της Τουρκίας στην Ένωση, «αδειάζοντας» όσους ισχυρούς μάς χρησιμοποιούσαν

ως δικαιολογία. Ήταν όμως μιαν άλλη Τουρκία, ακόμη και τα πρώτα χρόνια του Ερντογάν. Ποτέ δεν θα διενεοίτο να αγγίξει τη Συνθήκη της Λωζάννης ή να προβάλει τόσο παράλογες διεκδικήσεις.

Σήμερα η Τουρκία είναι μία δομικά αναθεωρητική δύναμη. Αμφισβητεί συνολικά το στάτους κβο. Έχει επίσης αλλάξει το πώς βλέπει τον εαυτό της. Ο Ερντογάν θεωρεί ότι ηγείται μιας περιφερειακής υπερδύναμης, η γεωπολιτική ισχύς της οποίας φθάνει έως τη Σομαλία και το Κατάρ.

Η ευρωπαϊκή προοπτική δεν υπάρχει σαν «χαρτί» πια. Αν προσθέσουμε και τη θρησκευτική - νεοοθωμανική διάσταση του ηγεμονισμού του, καταλαβαίνουμε ότι έχουμε απέναντί μας μια εντελώς διαφορετική Τουρκία.

«Καλά τα λες, αλλά τι κάνουμε;» θα ρωτήσετε. Η απάντηση δεν είναι εύκολη. Ο Ερντογάν βρίσκεται ακριβώς στο όριο της στρατηγικής ύβρεως, εκεί που μια χώρα ξεπερνάει κατά πολύ τις δυνατότητές της και ανοίγεται επικίνδυνα. Είναι αυτό που οι Αγγλοσάξονες θα αποκαλούσαν «overstretching». Είναι ουστόσο πολύ επικίνδυνο να αποκοιμηθείς με την ψευδαίσθηση ότι ο αντίπαλος θα καταρρεύσει ένα πρωί.

Γι' αυτό πρέπει να μιλάμε, να μην κλείσουν ποτέ τα κανάλια επικοινωνίας και να μη δώσουμε την εντύπωση ότι είμαστε εμείς οι αδιάλλακτοι. Να λειτουργούμε αποφασιστικά και αποτρεπτικά, αλλά να αποφύγουμε να πέσουμε στην παγίδα που μας στήνει η Αγκυρα. Να κερδίσουμε χρόνο, που χρειαζόμαστε.

Δεν είναι ώρα για Δηλιγιάννηδες, αλλά δεν είμαι καθόλου βέβαιος ότι μπορεί ποτέ να είναι και η ώρα για ένα συμβιβασμό, με αυτή την Τουρκία σήμερα.

«Καλή Παναγιά»

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Για τους ελληνορθόδοξους της καθ' ημάς Ανατολής, η Θεοτόκος Μαρία υπήρξε διαχρονικώς η «υπέρμαχος στρατηγός», η καθιστώσα «το κράτος απροσμάχητο» έναντι παντός κινδύνου. Δεν έχει την παραμικρά σημασία εάν η πίστη αυτή αντέχει στη βάσανο της αριστοτελικής λογικής. Το βέβαιο είναι ότι προσέδιδε στους πιστούς επί αιώνες τη ζωτική ορμή να αντιμετωπίσουν την όποια απειλή. Συμφώνως προς τους θεολόγους πάλι, η σημερινή εορτή δεν είναι ημέρα πένθους για τους χριστιανούς, διότι η Κοίμηση της Θεοτόκου

Τις μέρες αυτές, η χώρα μας αντιμετωπίζει μια από τις μεγαλύτερες κρίσεις στις σχέσεις της με την Τουρκία. Διαχειρίζεται με τρόπο ορθολογικό –ή έτσι πιστεύουν οι ηγέτες– μια πρόκληση εξόχως σοβαρή. Εδώ και τουλάχιστον τρεις δεκαετίες, η εκσυγχρονιστική ελίτ –εντός ή εκτός της εξουσίας– έδωσε μάχες για να απαλλάξει τη χώρα από τους δαίμονες των προκαταλήψεων του παρελθόντος, να διαμορφώσει νέο ιδεολόγημα, πέρα από εθνικιστικές και θρησκευτικές «εμμονές», να εναρμονίσει επιτέλους τη χώρα με το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι –όποιο και εάν είναι αυτό. Στην ανατολική ακτή του Αιγαίου, μια άλλη χώρα, η Τουρκία, επέλεξε πορεία αντίθετη. Ο ηγέτης της, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, στη διάρκεια μακροτάτης περιόδου κυριαρχίας του στην τουρκική πολιτική σκηνή, προώθησε διαφορετικές επιλογές.

Αναζωπύρωσε το θρησκευτικό αίσθημα των πολιτών της χώρας του, δίκως να αποδομήσει το κοσμικό κράτος που δημιούργησε ο Μουσταφά Κεμάλ, αλλά ενισχύοντάς το εθνικιστικό ιδεολόγημα των Νεοτούρκων με ισλαμική ζωτική ορμή.

Αυτήν τη διαδικασία εν Ελλάδα αποκαλούμε «βαρβαρότητα». Λησμονούμε ότι ιστορικάς βάρβαροι φύλα καταλύουν πολιτισμένα κράτη. Ευτυχώς, ούτε οι Τούρκοι είναι τόσο βάρβαροι, αλλά ούτε και εμείς οι Έλληνες τόσο πολιτισμένοι όσο πιστεύουμε.

Όλα αυτά συμβαίνουν ενώ το φράσμα του θανάτου, λόγω του κορωνοϊού, πλανάται σε όλον τον πλανήτη. Και επειδή η κοινωνία μας είναι λογοκρατούμενη και έπαυσε να είναι χριστιανική καθ' οιονδήποτε τρόπο, ο τάφος στον οποίο αναφερόταν ο ημιογράφος έπαυσε να είναι «κλίμαξ προς ουρανόν». Παρά ταύτα, λόγω της εορτής και έστω με τρόπο μηχανικό, «Καλή Παναγιά», με το περιεχόμενο που έδιναν οι παλιοί στην ευχή αυτή.

Σε γάμους και βαφτίσια στεκόμαστε μακριά ο ένας από τον άλλον, ακουμπάμε αγκώνες ή γροθιές σε χαιρετισμό, με χαμόγελα ενοχής και αμνησίας, σαν να συμμετέχουμε σε παράξενο νέο παιχνίδι. Τα πανηγύρια παρόνομα, οι λιτανείες λιτές, τα μαγαζιά της νύχτας τηρούν ωράριο καφενείου. Κι όμως, ο κόσμος χορεύει, πίνει, αγκαλιάζεται όταν τα μαγαζιά κλείνουν, οι συναθροίσεις συνεχίζονται σε δημόσιους χώρους κάτω από τα άστρα και τον ουρανό της ρομαντικής μας απειθείας. Πέρασαμε την άνοιξη στα θρανία της καραντίνας, μάθαμε απέξω τα μηνύματα «Μένουμε σπιτί» και «Μένουμε ασφαλείς» όμως, η ανάγκη μας για ασφάλεια συγκρούεται με τον πόθο για αυτά που γνωρίζουμε, για την κανονικότητα μιας ζωής που στερηθήκαμε απροειδοποίητα και στερν. Τον κορωνοϊό δεν τον βλέπουμε ώστε να συνεχίσουμε αμέριμνοι τη ζωή μας μακριά του. Είναι οχιά κρυμμένη στην αγκαλιά ανύποπτου γνωστού ή αόρατη ομίχλη στην ανάσα ξένου. Μας δηλητηριάζει την ώρα της εργασίας, του ταξιδιού, της διασκέδασης. Όσο και αν θέ-

λούμε να δούμε τη σημερινή μας ζωή ως συνέχεια της προηγούμενης, όσο και αν η επιφάνεια των πραγμάτων μοιάζει ίδια, γνωρίζουμε ότι ούτε στην εργασία, ούτε στο ταξίδι, ούτε στη χαρά μπορούν τα πράγματα να είναι όπως πριν. Ο αυξανόμενος αριθμός κρουσμάτων και ανθρώπων στις μονάδες εντατικής θεραπείας υπογραμμίζει ότι ενώ οι παλαίες, τα καλοκαιρινά χρώματα, η ανάγκη μας για διασκέδαση δεν αλλάζουν, σε αυτό το σκηνικό προτέθηκε ο κίνδυνος μιας βάνουσης νέας ασθένειας και του θανάτου.

Το ειδικό τοπίο και η ραστώνη που επιβάλλεται από τη ζέστη ποτέ δεν εμπόδισαν τραγωδίες, είτε στην εσωτερική πολιτική σκηνή και στην κοινωνία είτε στις σχέσεις μας με τους γείτονες (όπως υπογραμμίζει σήμερα ο πολυπράγμων Ερντογάν). Δικτατορίες, εισβολές, αντίσταση και σφαγές δεν λογάριασαν τις λαϊκές παραδόσεις του Ιουλίου και του Αυγούστου – του θέρους γενικότερα. Από τους μύθους, την αρχαία τραγωδία και τη συλλογική μας συνείδηση γνωρίζουμε ότι οι κύκλοι των εποχών, οι συνθήκες και οι τελετές μας δεν εμποδίζουν τις εκρήξεις βουλιμίας και μίσους που κατακλύζουν τον

κόσμο, αδιαφορώντας παντελώς για τις δικές μας επιθυμίες, φοβίες και ασχολίες. Από τις ίδιες, όμως, πηγές αντλούμε και τη βεβαιότητα ότι όσο δύσκολα και αν γίνουν τα πράγματα, όσο και αν καθούν αγαπημένοι ή και εμείς οι ίδιοι, θα υπάρξει επιστροφή σε μια κανονικότητα. Μόνο τον τελευταίο αιώνα είδαμε ότι η Μικρασιατική Καταστροφή, η γερμανική Κατοχή, ο Εμφύλιος, η κούντα των συνταγματαρχών, η τουρκική εισβολή στην Κύπρο, η τελευταία οικονομική κρίση μάς στοίχισαν ακριβά, αλλά η ζωή συνεχίστηκε. Η Ελλάδα συνέχισε να προοδεύει σε πολλά μέτωπα, κυρίως στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της εκπαίδευσης· αδυνατούμε, όμως, να εκπαιμούμε πώς θα είχαν εξελιχθεί τα πράγματα εάν αποφεύγαμε τα μεγαλύτερα πισωγυρίσματα, εάν ο αλληλοσπαραγμός και οι ξένες επεμβάσεις (άμεσα συνδεδεμένες με τις αδυναμίες μας) δεν «συνωμοτούσαν» συνεχώς εναντίον της σταθερότητας και της εθνικής συνεννόησης.

Σήμερα, η πανδημία μάς παρέχει τη δυνατότητα να δούμε πόσο καλά θα τα καταφέρουμε μόνοι μας, χωρίς την ανάμειξη ή το ενδιαφέρον εξω-

τερικών δυνάμεων. Ο πρώτος γύρος έδειξε ότι όταν παίρνουμε σοβαρά την πρόκληση, όταν αναλογιζόμαστε τις συνέπειες της αδιαφορίας ή τις αλαζονείες μας (επειδή φοβόμαστε είτε τον θάνατο είτε τα πρόστιμα), μπορούμε να ξεπεράσουμε και τους παλιούς μας «δασκάλους».

Τώρα, όμως, η βιασύνη να επανέλθουμε σε κάτι από την κανονικότητα των τελευταίων δεκαετιών, ώστε να μη μαραζώσει τελείως η οικονομία, συνδέεται με κακές συνθήκες και μας εκθέτει σε άμεσο κίνδυνο. Μας σαγηνεύει η εικόνα της κανονικότητας, αδιαφορούμε για την απειλή, πιστεύουμε ότι μπορούμε να διαμορφώσουμε την πραγματικότητα όπως θέλουμε. Αυτό δεν μας το επιβάλλει κανείς ξένος. Είναι θέμα ατομικής και συλλογικής ευθύνης εάν θα κρατήσουμε σταθερή πορεία έως ότου η ανθρωπότητα βρει λύση και για αυτή την πανδημία ή εάν θα βουλιάσουμε. Με τα τόσα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, από τον δημογραφικό μαρασμό έως την αναδιανομή δυνάμεων στον κόσμο, η αντιμετώπιση της πανδημίας θα δείξει εάν έχουμε τα εσωτερικά εφόδια για την επιβίωσή μας.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΠΑ**

Το σημάδι της ανάκαμψης

Η «απισιοδοξία» δεν είναι οπωσδήποτε ψυχολογικό γεγονός ή ιδίωμα. Μπορεί να είναι και συνάρτηση κριτικής ικανότητας. Να προϋποθέτει εκείνο το είδος κριτικής ανάλυσης που κατορθώνει να αναχέει στους πολύ κεντρικούς άξονες (στους αφερτηριακούς αιτιώδεις παράγοντες) των προβλημάτων. Ανθρωποι με μειωμένη ικανότητα κριτικής ανάλυσης δεν κατορθώνουν την αφαιρετική αναγωγή από τα πολλά δεδομένα στα καίρια και αποφασιστικά. Δυσκολεύονται να αξιολογήσουν και διαβαθμίσουν τη σημασία, τον ρόλο, τη δυναμική κάθε δεδομένου, επομένως και τις ενδεχόμενες αρνητικές του συνέπειες. Γι' αυτό και ευκολότερα «αισιοδοξούν», ταχύτερα πείθονται ότι «όλα θα πάνε καλά», «όλα με τον καιρό θα διορθωθούν».

Η μειωμένη ικανότητα διάκρισης των πρωτευόντων από τα δευτερεύοντα, των ουσιαστών από τα επουσιώδη, δεν είναι απαραίτητως συνάρτηση χαμηλού δείκτη ευφυΐας ή μόρφωσης ή ευαισθησίας. Μπορεί να είναι μόνο σύμπτωμα μειωμένης ψυχικής αντοχής στις δυσκολίες ή στα δυσάρεστα. Κατά κανόνα οι άνθρωποι ψάχνουμε αφορμές για να αισιοδοξήσουμε, κλείνουμε τα μάτια μπροστά και σε κραυγαλέες ενδείξεις αποτυχίας, δυσκολιών, αδιεξόδου. Η πλειονότητα δεν αντέχει να δει την πραγματικότητα κατά πρόσωπο.

Δεν είναι εύκολο να ζει ο άνθρωπος τη μία και μοναδική ζωή του σε συνθήκες συλλογικού βίου που εγινώνται μόνο αρνητικές προοπτικές.

Χρόνια τώρα, η ελλαδική κοινωνία κρίνει και ψηφίζει παγιευμένη στη φρενάκη αποσπασματικών ελπίδων, στην ολιγάριθμη περιθωριακή «βελτιώσεων», σε καλοστημένες εντυπώσεις ότι «κάτι γίνεται» (από τη μεριά της κυβερνήσεως) ή ότι «κάτι μπορεί να γίνει καλύτερα» (από τη μεριά της αντιπολίτευσης).

Ειδικά και εμφιατικά οι εκλογές αποδεικνύουν ότι προτιμάμε σταθερά την «αισιόδοξη» ψευτιά από τον ρεαλισμό των κριτικών επιγνώσεων. Ενθουσιασθήκαμε όταν γίναμε δεκτοί στη ζωή του ευρώ, κλείσαμε τα μάτια στη συνεπαγωγή μεθοδικής αποβιομηχανίωσης της χώρας, στην έντεχνη επιβολή του «προγράμματος»: βιομηχανία της Ελλάδας ο τουρισμός, μοίρα των Ελλήνων να γίνουν τα γκαρσόνια και οι καμαριέρες της Ευρώπης. Ασφαλώς υπάρχει πρόβλημα πολιτικής ανικανότητας, ηγετικής ανεπάρκειας, δραματικά μειωμένης κριτικής εγρήγορσης. Αλλά, το πρώτο είναι ο αφανισμός κάθε ερείσματος συλλογικής αξιοπρέπειας: Θέλουμε να γίνουμε κάτι άλλο από αυτό που είμαστε – «να γίνουμε Ευρωπαίοι, για να γίνουμε επιτέλους άνθρωποι» (Καραμανλής).

Το θεμελιώδες «παιχνίδι» της πολιτικής παίζεται σήμερα στο πεδίο του δημοτικού σχολείου και του γυμνασίου, ίσως και ακόμα πιο πριν, στο νηπιαγωγείο. Θα μάθει το παιδί να νταγίζει τη γνώση με εντυπώσεις ή να συνάγει τη γνώση από την κριτική αμεσότητα της εμπειρίας των σχέσεων; Οι εντυπώσεις καταπνίγονται ηδονικά, άκριτες, μετασχη-

ματίζονται σε εγωτικές «πεποιθήσεις», σερβίρονται σαν «πληροφορία», «εντυπώσεις», «σχολιασμός» γεγονότων. Η μετοχή στην εμπειρία των σχέσεων γεννιέται ανεπιγνώστα μέσα από τη σπουδή της γλώσσας και τον σεβασμό της γλώσσας. Τα δίκως ελπίδα λυτρωμού αδιέξοδα της ελλαδικής κοινωνίας μοιάζει να ξεκινάμε, όλα, από την εργαλειώδη εκδοχή της γλώσσας, που κυριαρχεί στα ελλαδικά σχολεία – χρηστική η γνώση από το νηπιαγωγείο ως και το πανεπιστήμιο και οι Έλληνόφωνοι γελοιωδώς άγλωσσοι. Πάντοτε, στην άσκηση της πολιτικής, υπήρχε σαν πειρασμός η προτεραιότητα των εντυπώσεων, όχι της κοινωνικής προσφοράς. Σήμερα, ο άλλοτε πειρασμός είναι η μία και αποκλειστική «οδηγία χρήσεως» της πολιτικής.

Όταν η πολιτική λύνει κάποια προβλήματα, λίγοι το αντιλαμβάνονται, έστω κι αν πολλοί ωφελούνται. Όταν παράγει μόνο εντυπώσεις, τότε συνεισφέρει τους πολλούς. Αυτή είναι η πατέντα πολιτικής συμπεριφοράς που κληροδότησε η Νεωτερικότητα των ολοκληρωτισμών στη Μετανεωτερικότητα του μηδενιστικού μονόδρομου. Και όταν οι εντυπώσεις υποκαθιστούν την πραγματικότητα (την αμεσότητα της εμπειρίας των σχέσεων) η υποκατάσταση κυριαρχεί σε κάθε πεδίο: από το χρηστικό σχολείο, που συνεχώς ευτελίζεται για όφελος της κερδοσκοπίας του φροντιστηρίου, ως το κοινωνικό σώμα της ενόριας και επισκοπής, που αλλοτριώνονται σε πεδία διδακτικής νοσηρίας και προσκοπικής αγαθο-

πραξίας. Είναι πραγματικά οδυνηρή η απορία: Πώς ανέχεται ο νοήμων πληθυσμός του ελλαδικού κράτους, τόσες δεκαετίες τώρα, τόσο ντροπή αποτυχίας, ανικανότητας, αυθαιρεσίας και αδικίας των πολιτικών; Όποια κυβερνήση κι αν κυβερνάει (συμβατική), το πρώτο και μόνο που την ενδιαφέρει, είναι να κερδίσει τις εντυπώσεις. Να εξαγοράσει κανάλια που συνεχώς και αδιαστικά την κολακεύουν, εφημερίδες που ατιμάζουν το λειτουργήμα της πληροφόρησης και της πολιτικής κριτικής, για να εισπράτουν οι εκδότες προνομίες που παρέχει η εξουσία. Με αποκλειστικό κριτήριο τις εντυπώσεις, επιλέγονται οι υπουργοί, διορίζονται από τον μονοκράτορα πρωθυπουργό: ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο πρόεδρος της Βουλής, οι ηγεσίες της Δικαιοσύνης, των Ενόπλων Δυνάμεων, οι διοικήσεις κρατικών (κοινωνικών) Τραπεζών, Μουσείων, Οργανισμών Κοινής Ωφελείας, Δημόσιας Υγείας, απόνεμονται παράσημα, παρέχονται Κρατικά Βραβεία.

Αυτή η αυτοκτονική, θεσμική αναξιοκρατία δεν θα θεραπευθεί ποτέ, ούτε με στρατιωτικό πραξικόπημα. Μόνο όταν ακούσετε ότι αλλάζει η διδασκαλία της γλώσσας από το Δημοτικό Σχολείο, ότι τα παιδιά ξεκινάει τη μάθηση σπουδάζοντας τη μία και ενιαία ελληνική γλώσσα, από τον Ξενοφώντα ως τον Σεφέρη, τότε θα γεννηθεί ελπίδα. Τότε θα γεννηθεί σκέψη, κρίση, προβληματισμός, ανάγκη απελευθέρωσης από την καταναλωτική μονοτροπία και εξηλιθίωση.

Είναι καιρός να αντιδράσουμε

Της **ΑΥΓΗΣ ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Τι να πρωτογράψω για την πόλη μου, τι να πρωτοσκεφτώ για τις 14 Αυγούστου; Ειδικά φέτος, ο πόνος είναι μεγαλύτερος, γιατί Αμμόχωστος μου, δεν σε πρόδωσε μόνο η Τουρκία. Η μεγαλύτερη προδοσία είναι από δικούς μας. 14/8/1974, μια μέρα που μας σημάδεψε για πάντα, όταν ο πατέρας μου, μετά την πρώτη εισβολή της 20ης Ιουλίου και όλη τη βαρβαρότητα των ημερών, έπρεπε να προστατέψει δύο παιδιά/κορίτσια και την σύζυγό του και να μας βάλει με τα ρούχα που φορούσαμε στο αυτοκίνητο για τις Αγγλικές Βάσεις Δεκέλειας, για το δασάκι της Άκνας όπου και μείναμε κάποιες μέρες. Μέσα στο φόβο και την αγωνία φύγαμε, χωρίς να γνωρίζουμε πού βρίσκονταν άλλα μέλη της οικογένειας μας, γιαγιάδες, παππούδες, θείοι, θείες, ξαδέρφια και φίλοι. Και 46 χρόνια μετά, ελαφρά τη καρδία, κάποιος που ονομάζεται και ιστορικός να γράφει απαράδεκτα πράγματα για εμάς; Να καταλογίζει στον Αμμοχωστιανό απλό πολίτη ότι ίσως δεν του αξίζει να επιστρέψει! Όσοι δεν βίωσαν την εισβολή, τον πόνο που άφησε στις καρδιές ειδικά μικρών παιδιών ας κλείσουν το στόμα τους επιτέλους! Ας δείξουν κάποιο σεβασμό! Δεν θέλω κανένα παιδάκι να βιώσει ό,τι βιώσαμε, κανέναν άνθρωπο να ζήσει βομβαρδισμούς και ξεριζωμό, κανένα άνθρωπο να υποφέρει. Θέλω να ζήσω ειρηνικά στο νησί μας, είναι στόχος και όραμα. Ένα όραμα που μόνο με το να κτίζονται γέφυρες επικοινωνίας με τους Τουρκοκύπριους που έχουν το ίδιο όραμα μαζί μας, θα επιτευχθεί. Πόλη μου αγαπημένη, 46 χρόνια μετά, η δική μου μόνο φωνή δεν έχει σημασία, δεν αγγίζει κανέναν Ερντογάν. Αλλά, χειρότερο απ' όλα, είναι η συνειδητοποίηση των τεράστιων οικονομικών συμφερόντων αρκετών όσων δικών μας δεν θα μας επιτρέψουν ποτέ να επιστρέψουμε. Ποτέ, και τολμώ να μιλώ για συμφέροντα που δεν θέλουν η Αμμόχωστος να σγκώσει ξανά κεφάλι. Μια Αμμόχωστος που το 1974, με περίπου 40.000 κατοίκους, είχε το λιμάνι της να χειρίζεται το 90% περίπου των εισαγωγών και το 75% των εξαγωγών της Κύπρου. Μια πόλη που το 1974 οι τουριστικές της κλίνες ήταν περί το 60% της Κύπρου, είχε πνευματική φρεσινωγμία και ζωή που την ζήλευαν όχι μόνο οι υπόλοιπες πόλεις της Κύπρου αλλά και του Ελληνισμού γενικά (Λύκειο Ελληνίδων Αμμοχωστού, Σύλλογος «Ανόρθωσις», Φιλόπτωχος Σύλλογος, Δημοτική Βιβλιοθήκη, Πινακοθήκη κ.λπ), είχε 13 Δημοτικά Σχολεία, 5 Γυμνάσια, 7 κινηματογράφους, 2 πάρκα και φυσικά το Αρχαίο Θέατρο Σαλαμίνας. Είναι καιρός εμείς οι Αμμοχωστιανοί, προτού χάσουμε την πόλη μας -γιατί η Τουρκία πάντα ενεργεί με πρόγραμμα, να αντιδράσουμε. Να βγούμε από την καθημερινότητά μας, από τα κόμματα που σπνριζαμε τόσα χρόνια χωρίς αυτά να μας έχουν σεβαστεί ή έχουν κάνει οτιδήποτε για την πόλη μας. Αντιθέτως, ο μακροχρόνιος έχει φέρει όλα αυτά που βιώνουμε σήμερα με τον κατακτητή να μπαίνει εκ νέου στα σπίτια μας τον Αύγουστο του 2019 με κάμερες κ.λπ και να βιάζει ακόμα μια φορά καταστάσεις μπροστά στα άπρακτα μάτια και χέρια δικών μας πολιτικών. Ξυπνήστε συμπολίτες. Τώρα είναι η ώρα. Δεν θέλω και αρνούμαι να κλαιώ μια πόλη που ήταν τόσο ζωντανή, μια πόλη που θα ξαναζωντανέψουμε, ναι, μαζί με Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας που έχουν το ίδιο όραμα για τον τόπο μας με εμάς. Και είναι πολλοί και είναι φίλοι μας, φτάνει να βγούμε από ένα λήθαργο που μας έχουν ντριξει δικοί μας πολιτικοί διαχρονικά. Πόλη μου σε χαίρετώ. Σε άφησα παιδάκι στις 14/8/1974, αλλά θα επιστρέψω. 14/8/1974, μια μέρα που δεν θα ξεχάσω ποτέ όσο ζω, και όσο ζω θα ελπίζω για την επιστροφή στην αγκαλιά σου!

Η κ. Αυγή Φραγκοπούλου γεννήθηκε στην Αμμόχωστο, Λευκωφόρος Κέννεντυ 95.

Οι διαδηλώσεις συνεχίζονται στον Λίβανο, μετά την παραιτηση του πρωθυπουργού και την κήρυξη έκτακτων εκλογών.

Ταγκό με τους θαλασσινούς ελέφαντες...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

«**Ο**ι στόχοι της εξωτερικής πολιτικής δεν προωθούνται με ρητορική, βερμπαλισμούς και αφορισμούς. Ούτε με εσωστρέφεια ή αυτάρεσκη περιχαράκωση. Αυτά οδηγούν σε απομονωτισμό. Οι στόχοι προωθούνται με συνεχή παρακολούθηση, με εξωστρεφή δραστηριότητα, με αντιμετώπιση των θεμάτων, με πρωτοβουλίες και πρόγραμμα». Γ. Κρανιδιώτης.

Η πραγματικότητα στα Κύπρου και Αιγαίο δείχνει ότι η κατάσταση βρίσκεται στο πρώτο σκέλος της διαπίστωσης Κρανιδιώτη. Στο κυπριακό ποτέ άλλοτε δεν υπήρχε τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα με μπενδική επικοινωνία ανάμεσα στους ηγέτες των δύο κοινοτήτων-προσθέτω, ο τ/κ ηγέτης λέγεται Μ. Ακιντζι. Ο ΟΗΕ καθώς βλέπει τις εκκλήσεις του ΓΓ να μην πιάουν τόπο, κάνει τα απολύτως ελάχιστα, και με τις συνθήκες που υπάρχουν στις θαλάσσιες ζώνες, είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν η Νέα Υόρκη κινήσει τα νήματα τον Δεκέμβριο χωρίς μίαν από κοινού ισχυρή έκκληση των δύο ηγετών προς τούτο, κάτι που φαίνεται ουτοπικό. Ο ΟΗΕ, μετά το Κραν Μοντάνα, αντί να οδηγήσει σε ολοκλήρωση τις διαδικασίες λ.χ. λίγους μήνες μετά, προτίμησε να ακολουθήσει τις μακρόσυρτες διαδικασίες, να αποδεχθεί την παντελώς ακατανόηση στοροφί στους «όρους αναφοράς» και να επιλέξει ως αντιπρόσωπο τον ΓΓ στις συνομιλίες μίαν διπλωμάτη με καμμία προηγούμενη τριβή με το Κυπριακό. Η στοργή του ΟΗΕ στα ανορθόδοξα (Λουτ), πιθανόν να οφείλεται σε παρέμβαση του εβραϊκού λόμπυ μετά από σχετική

διαβούλευση Αναστασιάδη-Νετανιάχου για να αποκλειστεί η μιστή Σπέχαρ. Η τελευταία ζαριά στο Βερολίνο στις 25 Νοεμβρίου 2019 ανάμεσα σε Γκυ-τέρες-Αναστασιάδη-Ακιντζι έδωσε στη δημοσιότητα κοινό ανακοινωθέν, μέσα στο οποίο υπάρχει η φράση «ο Τ/κ ηγέτης και ο Ε/κ ηγέτης, παρακινούμενοι από μια αίσθηση του κατεπείγοντος συμφώνησαν ότι η επίτευξη μιας συνολικής και διαρκούς λύσης του Κυπριακού σε ένα προβλεπτό χρονικό ορίζοντα είναι ύψιστες σημασίες για τη ευημερία και των δύο κοινοτήτων στο μέλλον και ότι το status quo δεν είναι βιώσιμο». Έκτοτε τίποτε. Και ο κορωϊός τα έκανε όλα ακόμα πιο ακίνητα.

Η ΕΕ κατέβασε ταχύτητα, εμφανώς απουσιάζει από τα τεκταινόμενα. Η νέα ηγεσία της αποφεύγει να μιλήσει για την ταμπакέρ (επίλυση, Πλαίσιο Γκυ-τέρες), δίνοντας έτσι διαρκή πίστωση χρόνου στους τακτικισμούς Αναστασιάδη και αφήνοντας τον ΟΗΕ μόνο του. Η τελευταία κίνηση Αναστασιάδη να βάλει από την πίσω πόρτα θέματα από την κυπριακή ΑΟΖ στα προ μνημόνους εναρκτήρια βήματα του διαλόγου Ελλάδας-Τουρκίας έπεσε στο κενό. Η αποδέκτας της κίνησης Α. Μέρκελ απέκλεισε αυτό το ενδεχόμενο γιατί μια τέτοια προσθήκη θα οδηγούσε όλο το εγχείρημα σε «ξαφνικό θάνατο», προτρέποντας τον Ε/κ ηγέτη να απευθυνθεί στον ΓΓ του ΟΗΕ, πιθανώς γιατί δεν θέλει να προσθέσει το όνομά της στον μακρύ κατάλογο των μεσολαβητών που βρίσκονται ήδη από το 1964 στο νεκροταφείο των ελεφάντων του Κυπριακού.

Η ένταση στο Αιγαίο δείχνει πόσο η διαχείριση του Κυπριακού από τον Ν. Αναστασιάδη, έχει επηρεάσει διαμορφωτές της εξωτερικής πολιτικής στην Αθήνα. Αλλά «οι στόχοι της εξωτερικής πολιτικής δεν προωθούνται με ρητορική, βερμπαλισμούς και αφορισμούς». Έτσι, αντί της αναγκαίας ανασυγκρότησης του διαπραγματευτικού πλαισίου με την Τουρκία με την μεσολάβηση Μέρκελ, ο Κ. Μητσοτάκης προτίμησε τα «πουρνάρια», προφανώς κάνοντας λάθος αξιολογήσεις ως προς την υπό διαμόρφωση νέα κατάσταση πραγμάτων στην περιοχή. Η αντιμετώπιση των θεμάτων σημαίνει σοβαρή προετοιμασία για το ΔΔ της Χάγης. Τον τρόπο αυτόν στήριξαν οι Κ. Καραμανλής, Γ. Ράλλης, Κ.Μητσοτάκης, Α. Παπανδρέου, Κ. Σημίτης. Η εφαρμογή του διεθνούς δικαίου στο ζήτημα της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο αφορά μόνο το ΔΔ της Χάγης. Αρκετά ευρηματικό υλικό οδήγησε σε συγκλίσεις ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία το 2003, συνεπώς δεν ξεκινούν διαπραγματεύσεις από το μηδέν. Το μωσαϊκό των ιδεών στο εσωτερικό της ΝΔ εμποδίζει τον ηγέτη της να πάρει αποφάσεις ικανοποιώντας με τις αντιφάσεις του τον Α. Σαμαρά, τον Κ. Καραμανλή, τη «δεξιά του Κυρίου» και τους Συρίγους της. Η ευθύνη, ωστόσο, αφορά τον ηγέτη, όχι τους εσωκομματικούς συσχετισμούς τους οποίους στο κάτω κάτω ο ίδιος περιέπλεξε περαιτέρω με τη στάση του έναντι της συμφωνίας στις Πρέσπες. Η θεαματική επάνοδος της Ελλάδας στην κατηγορία του «μονίμως παρα-

πνουμένου» μέλους της ΕΕ, κάτι που με τόσο κόπο κατάφερε να αλλάξει ο Κ. Σημίτης, δυσκολεύει τη θέση της, όπως δείχνει η διαφωνία πολλών εταίρων της στην υπογραφή του ελληνοαιγυπτιακού συμφώνου παραμονές της έναρξης του διαλόγου με την Τουρκία. Πλέον, έχει περιορισμένη απήχηση, πρώτο γιατί και τα άλλα κράτη-μέλη έχουν προβλήματα, δεύτερο έχει κουράσει τους πάντες με την ασαφήτητα «ιδιαιτερότητά» της, χθες με τα μνημόνια, σήμερα με τις θαλάσσιες ζώνες, και, τρίτο, οι περισσότερες χώρες αναγνωρίζουν το σημαντικό γεωπολιτικό ρόλο της Τουρκίας και ζητούν όπως οι γέφυρες συνεννόησης παραμένουν ανοικτές. Οι διεθνείς αντιδράσεις γύρω από τη δραστηριότητα του «Ουρούτς Ρέις» δεν έχουν αποτέλεσμα και αυτό η Αθήνα έπρεπε να το γνωρίζει καλύτερα παντός άλλου, καθώς ο Κ. Μητσοτάκης συνομιλεί καθημερινά με τον Ν. Αναστασιάδη. Η Αθήνα χρειάζεται να βγάλει τον εαυτό της από τον φαύλο κύκλο και «με πρωτοβουλίες και πρόγραμμα, να αντιμετωπίσει τα θέματα». Ο δρόμος προς τη Χάγη είναι ο πιο σοφός, ωστόσο, καθίσταται ολόένα και πιο δύσβατος όταν ο φόβος μπροστά στην πρόοδο οδηγεί στην εσωστρέφεια και εν τέλει στην «αυτάρεσκη περιχαράκωση». Ωστόσο, οι λύσεις είναι εφικτές. Το υλικό υπάρχει όπως και οι μηχανισμοί προς αξιοποίηση. Η ηγετικότητα, η θέληση, το σχέδιο που έχει κάποιος πολιτικός για τη χώρα του είναι το κλειδί για την αλλαγή σελίδας.

www.larkoslarkou.org.cy

Οι τσαπατσουλιές και οι ευθύνες του Κυριάκου Μητσοτάκη

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Πλήρης ταύτιση απόψεων Αθηνών - Λευκωσίας. Σύμπτωση και συναντίληψη, όσον αφορά τα εθνικά θέματα. Πραγματικά μεγάλη λόγια που προκαλούν συγκίνηση και σε κάνουν να νοιώθεις εθνική ανάταση, αν βέβαια είσαι ακούντως αφελής και πιστεύεις όλες αυτές τις αουαρτσίσιες. Δυστυχώς, για αουαρτσίσιες πρόκειται. «Ο κόσμος το 'χει τούμπανο κι εμείς κυρφο καμάρη». Παρά τις εκατέρωθεν δηλώσεις περί ταύτισης απόψεων Αθηνών - Λευκωσίας και παρά τις φιλότιμες προσπάθειες για να παρουσιαστεί συναντίληψη στον χειρισμό των ελληνοτουρκικών ζητημάτων, οι διαφορές μεταξύ των κυβερνήσεων Ελλάδος και Κύπρου είναι τόσο εμφανείς που το όλο σκηνικό φαντάζει κλασικό παράδειγμα στρουθοκαμηλισμού.

Μάλιστα, η σύμπτωση και η συμπίεση έχει φτάσει σε τέτοιο «ζηλευτό» σημείο που ο ΥΠΕΞ δήλωνε τις προάλλες: «Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι ανεξάρτητο κράτος και κανείς δεν συζητά εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας», αναφερόμενος στις συνομιλίες στο Βερο-

λίνο μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων διπλωματών, υπό την αιγίδα της Γερμανίας, χωρίς την ενημέρωση της Λευκωσίας. Μια δήλωση «άδεια» και ίσως η πιο «αυστηρή» που έγινε από κύριο αξιωματούχο τα τελευταία χρόνια. Τώρα αν αυτό ήταν θάρρος ή θράσος, από μέρους του ΥΠΕΞ, και αν διαθέτει το ανάλογο πολιτικό ανάστημα για να επιμσθεί κάτι τέτοιο, να είστε σίγουροι ότι θα φανεί στην πορεία. Παρομοίωση πνεύματος, με αυτό του Νίκου Χριστοδουλίδη, ήσαν και οι δηλώσεις του απορριπτικού μετώπου. Όλοι επέκριναν τον Έλληνα πρωθυπουργό για το εθνικό του «ατόπημα». Άκουσον άκουσον. Να δεχθεί να παρακαθήσει η Ελλάδα σε συνομιλίες την στιγμή που τα τουρκικά γεωτρήματα και τα ερευνητικά σκάφη αλωνίζουν την κυπριακή ΑΟΖ; Και το χειρότερο, χωρίς την ενημέρωση και την έγκριση του «εθνικού κέντρου»; Βέβαια το ότι εμείς συνομιλούμε με τον εισβολέα για σχεδόν μισό αιώνα την στιγμή που 40.000 πάνοπλοι Τούρκοι στρατιώτες αλωνίζουν την πατρώα γη, δεν είναι το ίδιο. Άλλο η κατεχόμενη γη και άλλο

η πολλά υποσχόμενη ΑΟΖ. Πολλοί μάλιστα δήλωναν δικαιωμένοι για το γεγονός ότι από την πρώτη στιγμή ήσαν επιφυλακτικοί με τον Κυριάκο Μητσοτάκη. Από την μια οι οικογενειακές του καταβολές, υιός Κωνσταντίνου Μητσοτάκη και αδελφός Ντόρας Μπακογιάννη, και από την άλλη οι πρωτοβουλίες που ανέλαβε, μέσω των Αμερικανών, για αποκλιμάκωση της έντασης στα ελληνοτουρκικά, ήσαν δείγματα γραφής για την πολιτική κατευνασμού της Άγκυρας που θα ακολουθούσε. Και ενώ το πατριωτικό μέτωπο σκιαγραφούσε το προφίλ του Έλληνα πρωθυπουργού και τον είχε ήδη κατατάξει στην κατηγορία των Ελλήνων πολιτικών μειωμένων εθνικών αντιστάσεων, πλάι στον Κωνσταντίνο Καραμανλή, στον Κώστα Σημίτη και σίγουρα στον πατέρα Μητσοτάκη, ήρθε η μεγάλη ανατροπή. «Μηδένα προ του τέλους μακάριζε». Ο Κυριάκος επιστρέφει στον ορθό δρόμο. Υπογράφει συμφωνία με την Αίγυπτο για τις θαλάσσιες ζώνες, τμηματική βέβαια αφού αφήνει εκτός το Καστελλόριζο, αλλά μια εξέλιξη που ήταν αρκετή

για να διακοπούν οι οποιεσδήποτε συνομιλίες Ελλάδας - Τουρκίας. Όλο αυτό χαιρέτιστηκε με «εθνική υπερφάνεια» από όλα ανεξαιρέτως τα κόμματα. Όχι πως όλοι αυτοί κόπονται για την οριοθέτηση της ΑΟΖ Ελλάδας - Αιγύπτου, αλλά το ζητούμενο ήταν να συντηρηθεί η ένταση και να διακοπεί κάθε είδους συνεννόησης. Δυστυχώς, εδώ καταντήσαμε. Είμαστε τόσο παθιασμένοι για λύση που όταν αρχίζουν συνομιλίες Ελλάδος - Τουρκίας για τα ελληνοτουρκικά, που σίγουρα μπορούν να βοηθήσουν καταλυτικά την επίλυση του Κυπριακού, είτε διαμαρτυρόμαστε είτε, στην καλύτερη περίπτωση, τηρούμε σιγήν ιχθύος και όταν διακόπτεται κάθε συνεννόηση τότε κτυπούμε χαρμόσυνα τις καμπάνες. Μετά βέβαια τις πρώτες αντιδράσεις για την κίνηση της Ελλάδος σε σχέση με την συμφωνία με την Αίγυπτο, έγινε μια πιο αντικειμενική και ψυχραιμη αξιολόγηση. Μετά από δεύτερη άγνωση και κατόπιν ωριμίου σκέψης, οι πολιτικοί μας αναλυτές και γενικά οι διάφοροι πολιτικοί φαστήρες, που πάντα εν μέσω κρίσεων ευδο-

κιούν στον τόπο μας, αποφάνθηκαν ότι ο Κυριάκος Μητσοτάκης τελικά έκανε «μises δουλειές». Η συμφωνία χαρακτηρίζεται βιαστική (αφού οι διαπραγματεύσεις διήρκεσαν μόνο 15 χρόνια), τσαπατσουλιά και κατά συνέπεια ετεροβαρής για την Ελλάδα. Δεν αναγνωρίζεται πλήρης επήρεια στην Κρήτη, δεν συμπεριλαμβάνεται ολόκληρη η Ρόδος, δεν εμπεριέχει καθόλου το σύμπλεγμα του Καστελλόριζου και το κυριότερο, δεν αφήνει προοπτικές για οριοθέτηση ΑΟΖ Κύπρου - Ελλάδος. Αυτά είναι μερικά μόνο από τα «εκτρώματα» της συμφωνίας. Σίγουρα η Ελληνική Κυβέρνηση ευθύνεται, όπως και η προηγούμενη, για την σημερινή κατάσταση. Οι ευθύνες αυτές μάλιστα θα γίνουν ασήκωτες σε περίπτωση σύρραξης Ελλάδος-Τουρκίας, που ανεξάρτητα από την έκβαση της, οι επιπτώσεις θα είναι καταστροφικές για τον ελληνισμό. Όμως η συμφωνία Ελλάδος - Αιγύπτου δεν μπορεί να θεωρηθεί η πηγή της έντασης. Αντίθετα, η συμφωνία αυτή, όπως και αυτή με την Ιταλία, αποτελούν μια ρεαλιστική προσέγγιση, μακριά από λαϊ-

κισμούς και μαζικαλισμούς, που θα μπορούσε υπό προϋποθέσεις να επιλύσει τις ελληνοτουρκικές διαφορές. Η ευθύνη του Έλληνα Πρωθυπουργού έγκειται στην ανοχή που επέδειξε, και που δυστυχώς φαίνεται να συνεχίζει να επιδεικνύει, με τις συμπεριφορές των δικών μας πολιτικών. Δυστυχώς, δεν ήταν ακούντως σαφές από την αρχή όταν ανέλαβε την πρωθυπουργία. Ακολούθησε και αυτός το καταστροφικό δόγμα: «Η Κύπρος αποφασίζει και η Ελλάς συμπαρίσταται», αφήνοντας έτσι τον κάθε πολιτικάντη, μικρό ή μεγάλο, να πολιτεύεται με περισσή έπαρση, εντός αλλά κυρίως εκτός, να περιφέρεται στα πολιτικά σάλονια των Βρυξελλών, να δείχνει κόκκινες κάρτες δεξιά και αριστερά και να κουνάει το δάκτυλο σε όλους μη εξαιρουμένου τον εθνικού κέντρου. Γενικά ευθύνεται γιατί ανέχθηκε ακροβατισμούς σε τεταμένο οχοίνι που θέτουν σε κίνδυνο τον ευρύτερο ελληνισμό.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμματικών ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Από Οκτώβριο αλλαγές στην κοινωνική ευημερία

Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης αλλά δεν δέχομαι να μιλάμε για ανίκανους λειτουργούς, λέει η διευθύντρια των ΥΚΕ Μαρία Κυρατζή

Συνέντευξη στους
ΑΝΤΡΗ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ
και **ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

«Οι Υπηρεσίες κλείνουν 70 χρόνια λειτουργίας και δεν έτυχαν ενός εκ-συγχρονισμού πέραν μεμονωμένων προσπαθειών», λέει η διευθύντρια του Τμήματος Κοινωνικής Ευημερίας Μαρία Κυρατζή, σε συνέντευξή της στην «Κ» σημειώνοντας πως στη διαδρομή αруών των χρόνων άλλαξαν πολλά σε ό,τι αφορά τα κοινωνικά προβλήματα. Σημειώνει πως το σύστημα χρήζει εκσυγχρονισμού και αναδιάρθρωσης και σημειώνει πως αναμένονται αλλαγές από τον Οκτώβριο. Αρνείται πως περιπτώσεις κρύβονται κάτω από το χαλί και πως επικρατεί νόμος σιωπής στο τμήμα της, ενώ για τις επικρίσεις που δέχονται οι λειτουργοί της σημειώνει πως υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης, αλλά δεν δέχεται να μιλούν για ανίκανους λειτουργούς.

-Πού αποδίδεται η εσωστρέφεια των ΥΚΕ; Ένας νόμος της σιωπής που κυριαρχεί;

-Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) είχαν επιλέξει να μην συζητούν δημόσια. Ο λόγος ήταν η διαφύλαξη προσωπικών ευαισθητών στοιχείων και για λόγους δεοντολογίας. Εκείνο που συνήθως ζητείται είναι η λεπτομερής αναφορά σε στοιχεία που δεν είναι δυνατό να δοθούν προς τα έξω. Το ζητούμενο σήμερα, είναι η εξοικείωση του κόσμου στο τι προσφέρουν οι Υπηρεσίες, πρακτικά που οι Υπηρεσίες δεν επιδίωξαν αφενός για τους πιο πάνω λόγους και αφετέρου διότι μόλις καταλάγιαζε η κρίση από κάποιο περιστατικό δεν υπήρχε δημοσιογραφικό ενδιαφέρον. Το τελευταίο χρονικό διάστημα καταβάλλεται προσπάθεια να μιλήσουμε για τις Υπηρεσίες με εξωστρέφεια, που είναι και ένα από τα κύρια ζητήματα της αναδιάρθρωσης των ΥΚΕ.

-Ωστόσο, ο κόσμος σε πολλές περιπτώσεις θεωρεί ότι με αυτόν τον τρόπο κρύβονται πράγματα κάτω από το χαλί σε συνάρτηση με ευαισθητές υποθέσεις που βλέπουν το φως της δημοσιότητας και φανερώνουν αδυναμίες. Αυτό συμβαίνει;

-Τίποτα δεν προσπαθούμε να κρύψουμε. Πρόκειται για μια δημόσια υπηρεσία που λειτουργεί στη βάση νομοθεσιών και κανονισμών. Στα πλαίσια της διερεύνησης τέτοιων υποθέσεων, τηρήθηκε ό,τι

“

Τίποτα δεν προσπαθούμε να κρύψουμε. Πρόκειται για μια δημόσια υπηρεσία που λειτουργεί στη βάση νομοθεσιών και κανονισμών. Στα πλαίσια της διερεύνησης τέτοιων υποθέσεων τηρήθηκε ό,τι προνοούσε ο νόμος.

“

Οι Υπηρεσίες κλείνουν 70 χρόνια λειτουργίας και δεν έτυχαν ενός εκσυγχρονισμού πέραν μεμονωμένων προσπαθειών.

προνοούσε ο νόμος, στη βάση των συστάσεων του Γεν. Εισαγγελέα. Επιπλέον, δεν τιμά έναν επαγγελματία να θέλει να κρύψει οτιδήποτε και δεν υπάρχει περίπτωση να συμβεί κάτι τέτοιο. Διαχειριζόμαστε έναν τεράστιο όγκο ζητημάτων και πέραν των 60 προγραμμάτων. Στη δημοσιότητα βγαίνουν κάποιες περιπτώσεις. Ως Υπηρεσίες δεν συζητούμε δημόσια τι είναι επιτυχημένη παρέμβαση για να αντισταθμιστεί με την προηγούμενη κρίση που είδε το φως της δημοσιότητας. Το να μετακινηθεί ένα παιδί από το σπίτι του, είναι πολύ σοβαρό και ευαίσθητο θέμα και αποτελεί το τελευταίο μέτρο στήριξης οικογενειών, κατάσταση που δεν προσφέρεται να ανακοινωθεί ως επιτυχία.

-Περιπτώσεις όμως όπως π.χ. του Στυλιανού, του 19μηνου βρέφους δείχνουν τις αδυναμίες του Τμήματος. Θεωρείτε ότι υπάρχουν λειτουργοί που δεν επιτελούν σωστά τη δουλειά τους και αμαυρώνουν τις ΥΚΕ;

-Όπως σε όλα τα σχήματα εργασίας υπάρχουν λειτουργοί με διαφορετική απόδοση και γι' αυτό πρέπει να ακολουθούνται οι νόμοι και οι διαδικασίες, από τους λειτουργούς

Η διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας μιλά στην «Κ» για τις επικρίσεις που δέχεται το Τμήμα της για αναληγσία, ανικανότητα λειτουργών και για τη φημολογία επικράτησης ενός νόμου σιωπής.

όλης της διοικητικής ιεραρχίας. Για να μιλάμε για επιτυχημένη παρέμβαση πρέπει εκτός από τον εκσυγχρονισμό των Υπηρεσιών, να υπάρχει καλύτερος συντονισμός για μια επικαιροποιημένη παρέμβαση που να είναι ο κύριος στόχος όλων των εμπλεκόμενων επαγγελματιών από όλες τις συναρμόδιες Υπηρεσίες. Για το σκοπό αυτό τεινύουμε το χέρι βοήθειας σε όλους τους εμπλεκόμενους π.χ. η πρόσφατη πρωτοβουλία με τον Αρχηγό Αστυνομίας και την Επίτροπο Προστασίας του Παιδιού για συγκεκριμένα θέματα. Η προσπάθεια του εκσυγχρονισμού πρέπει να έχει τη συμμετοχή όλων μας. Οι αδυναμίες δεν είναι μόνο θέμα στις ΥΚΕ. Οι Υπηρεσίες κλείνουν 70 χρόνια λειτουργίας και δεν έτυχαν ενός εκσυγχρονισμού πέραν μεμονωμένων προσπαθειών. Στη διαδρομή άλλαξαν πολλά. Το κοι-

νωνικό πρόβλημα εξελίχθηκε σε σύνθετο και κατεπείγον. Υπάρχουν ζητήματα λειτουργίας, στελέχωσης (που ποτέ δεν είπα ότι αυτό είναι μόνο το πρόβλημα) καλύτερες συνεργασίες, ν' αναλάβει ο καθένας την αρμοδιότητα του κ.α. Η διάγνωση είναι μία σοβαρή υπόθεση, ιδιαίτερα όταν τα γεγονότα είναι μεταβαλλόμενα, για να βαρύνει μόνο ένα επαγγελματία.

-Δεν υπάρχει ωστόσο, επαρκής εξειδίκευση των λειτουργών, σωστά;

Το ζήτημα της εξειδίκευσης ήταν διαχρονικό θέμα και θεωρώ ότι είναι σημαντική και απαραίτητη. Τίποτε όμως δεν εγγυάται ότι το αποτέλεσμα της παρέμβασης θα είναι γραμμικό. Θα έπρεπε να είχαμε μαγικό ραβδί. Οπότε, θέλουμε να προάγουμε την εξειδίκευση με την αναδιάρθρωση, τον εκσυγχρονισμό του νο-

μοθετικού πλαισίου, τα εργαλεία, συνέργειες, εξασφάλιση προσωπικού κ.ά. Έτσι θα δημιουργηθούν καλύτερες συνθήκες παρέμβασης προς όφελος της εξειδίκευσης, η οποία θα συμβάλει ουσιαστικά στη διάγνωση και σίγουρα στη διαχείριση που πρέπει να αναφερθεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις έχει ζητήματα αλλά σε κάποιες άλλες έχει θετικές εκβάσεις. Θα προστεθεί, επίσης, για πρώτη φορά η επαγγελματική εποπτεία, η οποία μαζί με τη διοικητική θα συμβάλουν στον έλεγχο και στην ποιοτική προσφορά υπηρεσιών.

-Η αξιολογτική κρίση;

-Σε σχέση με την αξιολογτική κρίση υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Δεν δέχομαι ότι είναι ανίκανοι οι Λειτουργοί Κοινωνικών Υπηρεσιών. Στελέχη διαφορετικών ταχυτήτων υπάρχουν όπως σε όλα τα

πλαίσια εργασίας. Είναι υποχρέωση των Υπηρεσιών να βοηθήσουν τους Λειτουργούς. Σαφώς εκείνος που δεν κάνει σωστά τη δουλειά του και αποδειχθεί ως έτσι, θα αντιμετωπιστεί ανάλογα. Ο στόχος της βελτίωσης είναι πάγιος.

-Ποιο είναι το κυριότερο πρόβλημα; Ποια είναι αυτά που αύριο το πρωί πρέπει να διορθώσετε άμεσα;

-Εκείνο που επιδιώκεται τελευταία είναι να αποδοθεί στους λειτουργούς μία αδυναμία. Δεν μπορούν να απομονώσω κάτι. Η πολυθεματικότητα βρίσκεται στο τραπέζι και θα βγουν προσφορές στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης για εξασφάλιση επαγγελματιών διαφόρων ειδικοτήτων, η εκπαίδευση, η στελέχωση, ο εκσυγχρονισμός των διαδικασιών και των νομοθεσιών, η τεκμηρίωση, η ενίσχυση της διαχείρισης κ.ά.

ΑΡΘΡΟ / Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ Ν. ΠΟΧΑΝΗ

Η επιστροφή της Γαλλίας στην Ανατολική Μεσόγειο, δράσεις και αντιδράσεις

Ο Πρόεδρος της Γαλλίας, Emmanuel Macron, στις 6 Αυγούστου, έγινε ο πρώτος πρόεδρος δυτικού κράτους που επισκέφθηκε την κατεστραμμένη πόλη της Βηρυτού, μετά τη φονική έκρηξη που συγκλόνησε όλο τον κόσμο. Κατά την επίσκεψή του και απευθυνόμενος στο λαό του Λιβάνου, υποσχέθηκε άμεση βοήθεια και κάλεσε για ένα νέο πολιτικό σύστημα. Στις δηλώσεις του αναφέρθηκε σε ένα νέο πολιτικό συμβόλαιο, πολιτική αλλαγή και σε μια κυβέρνηση ενότητας προσθέτοντας ότι την 1η Σεπτεμβρίου θα επιστρέψει και θα επανεξετάσει την κατάσταση. Κάποιοι έσπευσαν να τον κατηγορήσουν για παρέμβαση και δη ανάρμοστη, στα εσωτερικά ενός κράτους. Ο ίδιος, όμως, σε δηλώσεις του σε δημοσιογράφους μετά από την επίσκεψη, δήλωσε ότι αυτό που διακυβεύεται δεν είναι μια «γαλλική λύση» αλλά μια «νέα πολιτική τάξη» σε μια κακοπιωμένη χώρα. Ποιες όμως ήταν οι αντιδράσεις, τόσο εντός όσον και εκτός του Λιβάνου, απέναντι στην επίσκεψη Macron και στις δηλώσεις του;

Σε μια χώρα, όπου το 54% είναι Μουσουλμάνοι (Σουνίτες και Σίιτες βρίσκονται περίπου στα ίδια ποσοστά), το 40,5% Χριστιανοί και το 5,5% Δρούζοι και με ένα μοναδικό σύστημα διανομής βουλευτικών εδρών σε κάθε θρησκευτική ομάδα, ήταν αναμενόμενο ότι οι αντιδρά-

σεις θα διέφεραν. Όπως, αναμενόμενο ήταν, σε μια χώρα με κατεστραμμένη οικονομία, με υποδομές κοινωνικών παροχών να υπολειπονταν και τον πληθωρισμό να διογκώνεται, μια μεγάλη μάζα του λαού να ελπίζει σε αλλαγή από το πολιτικό κατεστημένο και σε οτιδήποτε καλύτερο. Κάτω από αυτές τις τραγικές συνθήκες και με επιστολέγισμα τη χαριστική βολή της μεγάλης έκρηξης, δεκάδες χιλιάδες απελπισμένοι Λιβανέζοι υπέ-

Είναι φανερό ότι οι ισορροπίες στην περιοχή έχουν αλλάξει. Η προσπάθεια του Γάλλου Προέδρου συγκρούεται με τις επιθυμίες και διεκδικήσεις δυνάμεων που έχουν εδραιωθεί εδώ και αρκετό καιρό στο Λίβανο.

γραψαν αίτημα ζητώντας την επιστροφή της γαλλικής εντολής. Τι μπορεί να κάνει όμως η σημερινή Γαλλία στον Λίβανο και στην ευρύτερη περιοχή; Είναι σίγουρο ότι δεν έχει την ίδια επιρροή που είχε πριν από 30 ή 40 χρόνια για να μην αναφερθούμε στην περίοδο 1920 – 1948 όπου ο Λίβανος βρισκόταν

Η Γαλλία έχει αποφασίσει να επιστρέψει στην Αν. Μεσόγειο πιο δυναμικά. Σήμερα, βλέπουμε μια πιο δυναμική ανάμειξη και παρουσία στην περιοχή τόσο διπλωματικά όσο και στρατιωτικά και επειδή τίποτα δεν είναι τυχαίο, έτσι και η Συμφωνία Συνεργασίας Κύπρου - Γαλλίας, δεν είναι τυχαία. Η διπλωματία απαιτεί στήριξη από την στρατιωτική ισχύ και η τελευταία απαιτεί υποδομές πλησίον του χώρου ενδιαφέροντος.

υπό τη γαλλική εντολή, μια εντολή όμως που της είχε δοθεί από την τότε Κοινωνία των Εθνών. Πώς λοιπόν σκέφτεται ο Γάλλος Πρόεδρος να φέρει την 'πολιτική αλλαγή'; Πολλοί αναλυτές πιστεύουν ότι αυτή η πολιτική αλλαγή που υποσχέθηκε στο λαό του Λιβάνου εμπεριέχει την μετριότητα και όχι

την πλήρη απαλλαγή από το πολιτικό κατεστημένο. Αυτό ερμηνεύεται και από την επικοινωνία που είχε με τον Πρόεδρο Trump από τον οποίο ζήτησε να χαλαρώσει τις κυρώσεις προς την Hezbollah χαρακτηρίζοντας τις ως μη παραγωγικές. Αυτό έχει απογοητεύσει μια μεγάλη μάζα του λαού του Λιβάνου.

Κάποιοι αναλυτές προχωρούν πιο πέρα λέγοντας ότι ο Macron θέλει να επαναφέρει τον Saad Hariri, με μια κυβέρνηση ενότητας με αντιλαγμάτα και παραχωρήσεις από την Hezbollah η οποία υποστηρίζεται από το Ιράν. Αυτό το χαρακτηρίζουν ως κακή προοπτική και βλέπουν ότι θα μπορούσαν να ξεσπάσουν συγκρούσεις μεταξύ των θρησκευτικών ομάδων, ιδιαίτερα όταν η Hezbollah θεωρείται υπεύθυνη για την αποθήκευση του υλικού που έχει προκαλέσει την έκρηξη και καταστράφηκαν χριστιανικές κυρίως περιοχές.

Είναι φανερό ότι οι ισορροπίες στην περιοχή έχουν αλλάξει. Η προσπάθεια του Γάλλου Προέδρου συγκρούεται με τις επιθυμίες και διεκδικήσεις δυνάμεων που έχουν εδραιωθεί εδώ και αρκετό καιρό. Σε τηλεφωνική επικοινωνία με τον Β. Netanyahu, ο Ισραηλινός Πρωθυπουργός επαινέσε τον Macron για τις ενέργειές του, εξέφρασε την επιθυμία του να προσφέρει ανθρωπιστική βοήθεια αλλά συνάμα του ζήτησε την απομάκρυνση των πυραύλων και των εκρηκτικών της Hezbollah, από τη κατοικημένες περιοχές.

Από την άλλη ο Αντιπρόεδρος της Τουρκίας Fouat Oktay, ο οποίος επισκέφτηκε τον Λίβανο το περασμένο Σάββατοκύριακο, σε μια επίδειξη στήριξης, δήλωσε ότι η Άγκυρα δε θα καθορίσει τις πολι-

τικές της με βάση τις επιθυμίες του Macron, τονίζοντας ότι η Γαλλία είναι αυτή που παρεμβαίνει στα εσωτερικά του Λιβάνου, καταλήγοντας ότι «δεν παίρνουμε στα σοβαρά τον Macron. Είναι σαν κακομαθημένο παιδί στην περιοχή». Κατηγόρησε επίσης τη Γαλλία ότι «εφαρμόζει εξωτερική πολιτική βάσει αποικιακής προοπτικής και ότι η Τουρκία λειτουργεί σε μέρη όπως η Αφρική για παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας». Η αντιπαράθεση Τουρκίας - Γαλλίας φαίνεται ότι συνεχίζεται και σε αυτή την περιοχή.

Είναι φανερό ότι η Γαλλία έχει αποφασίσει να επιστρέψει στην Αν. Μεσόγειο πιο δυναμικά. Μέχρι σήμερα η παρουσία της ήταν μέσα στο πλαίσιο των εθνικών της αποστολών – Επεξήρηση «Βασίλιν» - υποστηρίζοντας την UNIFIL. Σήμερα, βλέπουμε μια πιο δυναμική ανάμειξη και παρουσία στην περιοχή τόσο διπλωματικά όσο και στρατιωτικά και επειδή τίποτα δεν είναι τυχαίο, έτσι και η Συμφωνία Συνεργασίας Κύπρου - Γαλλίας, δεν είναι τυχαία. Η διπλωματία απαιτεί στήριξη από την στρατιωτική ισχύ και η τελευταία απαιτεί υποδομές πλησίον του χώρου ενδιαφέροντος.

Ο κ. Κυριάκος Ν. Ποχανής είναι αρχιπλοίαρχος (ε.α.) του Π.Ν. (Πρώην Διοικητής Κυπριακού Ναυτικού).

«Μπρα ντε φερ» διαρκείας με Τουρκία

Οι κινήσεις του πρωθυπουργού στη διπλωματική σκακιέρα, η συμφωνία με Μακρόν και ο ρόλος της Αγκελα Μέρκελ

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Προετοιμασμένη για ένα «μπρα ντε φερ» διαρκείας με την Αγκυρα είναι η Αθήνα, παρότι είναι σαφές πως στόχος του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη αποτελεί, μέσω των διπλωματικών πρωτοβουλιών που αναπτύσσονται στο παρασκήνιο, να υπάρξει αποκλιμάκωση και οι δύο πλευρές να καθίσουν στο τραπέζι των διερευνητικών επαφών, οι οποίες ματαιώθηκαν με απόφαση της Τουρκίας.

Η κυβέρνηση ανέμενε την οξεία τουρκική αντίδραση στην υπογραφή της συμφωνίας με την Αίγυπτο για την οριοθέτηση της ΑΟΖ. Όμως έκρινε πως αποτελούσε ένα αναγκαίο ρίσκο, καθώς πλέον η Αθήνα «διεμβόλισε» το τουρκοκλιβικό μνημόνιο, ενώ διαθέτει ένα ισχυρότατο διπλωματικό όπλο, στην περίπτωση κατά την οποία το ζήτημα των θαλασσιών ζωνών παραπεμφθεί στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Παράλληλα, στο Μέγαρο Μαξίμου κυριαρχεί η εκτίμηση ότι κάθε ημέρα που περνάει με το «Ορούτς Ρέις» να κινείται εντός της παράνομης τουρκικής NAVTEX, παρά τις εντυπώσεις σε επικοινωνιακό επίπεδο, η Αθήνα ισχυροποιεί τη θέση της, τόσο στο επιχειρησιακό όσο και στο διπλωματικό επίπεδο.

Όπως αναφέρουν στενοί συνεργάτες του πρωθυπουργού, το «Ορούτς Ρέις» επί της ουσίας δεν πραγματοποιεί έρευνες στην ελληνική υφαλοκρηπίδα καθώς συνοδεύεται από δέκα τουρκικά πολεμικά πλοία. Στην πραγματικότητα, προσθέτουν, πρόκειται για μια «βι-ακάρη» διεκδίκησης του Τούρκου προέδρου κ. Ταγίπ Ερντογάν, που όμως απαντάται στην πράξη από την παρουσία του ελληνικού ναυτικού.

Επίσης, καθημερινά η Ελλάδα ισχυροποιεί τα διπλωματικά της ερείσματα, με την Αγκυρα να εκτι-

Η πλέον κρίσιμη εξέλιξη στη διπλωματική σκακιέρα είναι η έλευση των γαλλικών δυνάμεων, η οποία «κλείδωσε» κατά την τηλεφωνική επικοινωνία του πρωθυπουργού με τον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν την Τετάρτη το βράδυ (φωτ. από την επίσκεψη του κ. Μητσοτάκη στο Παρίσι τον περασμένο Ιανουάριο).

Τι είπε ο κ. Μητσοτάκης κατά τις συνομιλίες με τους πολιτικούς αρχηγούς – Εντός του μήνα η κύρωση της συμφωνίας με Αίγυπτο για την ΑΟΖ.

θεται, καθώς συντηρεί την ένταση και δημιουργεί κινδύνους ενός σοβαρού «ατυχήματος» στην περιοχή. Η πλέον κρίσιμη εξέλιξη στη διπλωματική σκακιέρα είναι βεβαίως η έλευση των γαλλικών δυνάμεων, η οποία «κλείδωσε» κατά την τηλεφωνική επικοινωνία του πρωθυπουργού με τον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν, την

Τετάρτη το βράδυ. Όμως, παράλληλα, θα πρέπει να επισημανθεί η ουσιαστική ενεργοποίηση της Ουάσιγκτον, όπως αποτυπώθηκε από την ιδιαίτερα θετική ανακρίνωση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, αλλά και από τη συνάντηση στη Βιέννη του υπουργού Εξωτερικών Ν. Δένδια με τον Αμερικανό ομόλογό του Μάικ Πομπέο.

Τέλος, η Αθήνα έχει ενεργοποιήσει και την «παράμετρο» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως προκύπτει και από την προγραμματισμένη, για χθες, σύνοδο των υπουργών Εξωτερικών.

Η κυβέρνηση χρησιμοποιεί ως βασικό «δίαυλο» στη συγκεκριμένη κατεύθυνση τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ και όχι το Βερολίνο. Τούτο γίνεται για συμβολικούς, αλλά και

ουσιαστικούς λόγους. Ο κ. Μισέλ εκφράζει το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε βάθος χρόνου και όχι μόνο κατά το τρέχον εξάμηνο, όπως η γερμανική προεδρία. Παράλληλα, στο Βερολίνο είναι σαφές πως υπήρξε σκεπτικισμός για την –επιβεβλημένη πάντως– επιλογή της κυβέρνησης να υπογράψει τη συμφωνία με την Αίγυπτο, ενώ υπήρχαν συζητήσεις για την επανεκκίνηση των διερευνητικών επαφών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Πάντως, με δεδομένο τον απόλυτο ρεαλισμό που χαρακτηρίζει τη Γερμανίδα καγκελάρια Αγκελα Μέρκελ, θεωρείται βέβαιη η επανενεργοποίηση του Βερολίνου, αρχής γενομένης από τις τηλεφωνικές επικοινωνίες με τις δύο πλευρές, την περασμένη Πέμπτη. Εξάλλου, είναι σαφές ότι η

κ. Μέρκελ δεν πρόκειται να αφήσει τον κ. Μακρόν και το Παρίσι να «μονοπωλήσουν» την ευρωπαϊκή παρουσία στο σκηνικό που διαμορφώνεται στην Ανατ. Μεσόγειο.

Η στρατηγική που θα ακολουθήσει το επόμενο διάστημα η Αθήνα αποτυπώθηκε στο «διάγγελμα» στο οποίο προέβη την περασμένη Τετάρτη ο πρωθυπουργός. Ο κ. Μητσοτάκης απηύθυνε μήνυμα απόλυτης επιχειρησιακής ετοιμότητας και αποτροπής τετελεσμένων. Τούτο κρίθηκε απαραίτητο, τόσο έναντι της κοινής γνώμης όσο και έναντι των Ενόπλων Δυνάμεων που βρίσκονται τα τελευταία εικοσιτετράωρα σε «κόκκινο» συναγερμό.

Παράλληλα, όμως, ο πρωθυπουργός κατέστησε σαφές, πως η Αθήνα είναι έτοιμη, μετά την

αποκλιμάκωση της έντασης να καθίσει στο τραπέζι των συζητήσεων με την Αγκυρα για το ζήτημα των θαλασσιών ζωνών. Εξάλλου στο Μέγαρο Μαξίμου θεωρείται βέβαιο πως είναι θέμα χρόνου ο κ. Ερντογάν να μεταβάλει στρατηγική. Απλά, προστίθεται, δεν μπορεί να το πράξει άμεσα για επικοινωνιακούς λόγους, κυρίως εξαιτίας του σκηνικού στο εσωτερικό της Τουρκίας.

Τέλος, οι εξελίξεις με την Αγκυρα έχουν αντανάκλαση και στην εσωτερική πολιτική σκηνή. Ο κ. Μητσοτάκης ενημέρωσε αναλυτικά τους πολιτικούς αρχηγούς, ακόμη και για την επικείμενη, τότε, συμφωνία με το Παρίσι, αλλά το κλίμα ειδικά με τον ΣΥΡΙΖΑ είναι βαρύ, καθώς ο κ. Αλέξης Τσίπρας έσπευσε να ασκήσει δημοσίως κριτική για τους κυβερνητικούς χειρισμούς μεσοσύνης της κρίσης. Πάντως, σύμφωνα με πληροφορίες, η Κουμουνδούρου, εάν έχει τη σχετική ενημέρωση, δεν θα είναι αρνητική σε συζήτηση με την Αγκυρα για συμφωνία ανάλογη εκείνης με την Αίγυπτο.

Σε κάθε περίπτωση, στις προθέσεις του πρωθυπουργού δεν είναι η σύγκληση συμβουλίου των πολιτικών αρχηγών υπό την Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κατερίνα Σακελλαροπούλου. Όπως αναφέρεται, πρώτον δεν είναι δεδομένο ότι θα υπάρξει κοινός τόπος μεταξύ των κομμάτων. Και, δεύτερον, το συμβούλιο θα μετέδιδε μια εικόνα «δραματοποίησης» της κατάστασης αναντίστοιχη με όσα συμβαίνουν στο πεδίο. Κατά τις συνομιλίες με τους πολιτικούς αρχηγούς, ο κ. Μητσοτάκης τους γνωστοποίησε πως για ευνόητους λόγους η συμφωνία με την Αίγυπτο για την οριοθέτηση της ΑΟΖ θα κυρωθεί από την ελληνική Βουλή το ταχύτερο δυνατόν: Πιθανότατα, δε, στις 26 ή 27 του μήνα, όταν θα επαναρχίσουν οι εργασίες της.

Τραβάει το σχοινί των προκλήσεων ο Ερντογάν

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ Σ. ΜΠΟΥΡΑΡΑ**

Απαντες ανέμεναν την έκρηξη επιθετικής προκλητικότητας της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο και στις σχέσεις της με την Ελλάδα. Ουδείς, ωστόσο, ακόμα και τώρα είναι σε θέση να προβλέψει είτε την εξέλιξη και τη μορφή της περαιτέρω κλιμάκωσης εκ μέρους της Αγκυρας, είτε το πότε ο κύκλος της επικίνδυνης έντασης θα κλείσει.

Ισως οι περισσότεροι να περιμεναν λίγο αργότερα να παρουσιαστεί αυτό το κύμα της τουρκικής επιθετικότητας, ενδεχομένως τον Σεπτέμβριο. Φαίνεται, ωστόσο, πως η υπογραφή της ελληνοαιγυπτιακής συμφωνίας για μεταξί τους μερικά οριοθέτηση ΑΟΖ, επιτάχυνε τις εξελίξεις, αιχμηρίζοντας και εξοργίζοντας τον πλέον προβλέψιμο «απρόβλεπτο» Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν: Ο Τούρκος πρόεδρος άναψε το πράσινο φως να αρχίσει άμεσα να υλοποιείται η προαναγγελθείσα επιχείρηση των κανονιοφόρων, στο όνομα της προάσπισης των τουρκικών δικαιωμάτων και συμφερόντων στην ευρύτερη περιοχή. Αιχμή του δόρατος στην παρούσα φάση, και ενώ είχαν προηγηθεί –και εξακολουθούν να υλοποιούνται– δράσεις εις βάρος της Κύπρου, αποτελεί η έξοδος του ερευνητικού «Ορούτς Ρέις» για «έρευνες» σε περιοχές ελληνικής υφαλοκρηπίδας και κυπριακής ΑΟΖ. Συνοδευόμενο από πλοία του τουρκικού πολεμικού ναυτικού πλέει τα τελευταία 24ωρα στην προαναφερθείσα περιοχή που δέσμευσε μέσω παράτυπα εκδοθείσας NAVTEX – αφού είναι εκτός χώρου δικαιοδοσίας της Τουρκίας, γεγονός το οποίο καταδεικνύει ότι κύριος στόχος

αυτής της δράσης δεν είναι τόσο η πραγματοποίηση ερευνών, αλλά η ντε φάκτο αμφισβήτηση των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων και καταγραφή της παρουσίας της διά της βίας.

Ο τρόπος αντίδρασης της Αθήνας, δηλαδή η εμφάνιση αντανακλαστικών άμεσας επιχειρησιακής ετοιμότητας αφενός αλλά και η ανάπτυξη εντονότατης διπλωματικής δράσης αφετέρου, εκτιμάται πως αποτέλεσε τον δεύτερο αχρηντισμό του Τούρκου προέδρου.

Διαβάζοντας το υπό διαμόρφωση διεθνές σκηνικό, θέλησε να επιδείξει συναινετικό πρόσωπο, και γι' αυτό συμπεριέλαβε τόσο στις δημόσιες τοποθετήσεις του όσο και σε επαφές που έχει με κορυφαίους δυτικούς αξιωματούχους –εξχωρίζει η τηλεφωνική επικοινωνία του με τη Γερμανίδα καγκελάρια Αγκελα Μέρκελ το μεσημέρι της Πέμπτης– ορολογία προσήλων σε διάλογο και ειρηνικές διαπραγματεύσεις. Σπάνια, αλλά και ορισμένοι άλλοι όπως ο υπουργός Αμυνας Ακάρ, μιλάνε κάποτε για την ανάγκη διαλόγου για την επίλυση των προβλημάτων. Ωστόσο, από τις επιλογές της Αγκυρας και την ανάγκη διαλόγου για την επίλυση των προβλημάτων. Ωστόσο, από τις επιλογές της Αγκυρας και την ανάγκη διαλόγου για την επίλυση των προβλημάτων. Ωστόσο, από τις επιλογές της Αγκυρας και την ανάγκη διαλόγου για την επίλυση των προβλημάτων.

Περαιτέρω κλιμάκωση

Ενδεικτικό είναι ότι την ώρα που θέλει να δείξει ένα τέτοιο πρόσωπο, ο κ. Ερντογάν όχι μόνο συνηρεί το χαρτί του «Ορούτς Ρέις» αν και δεν φαίνεται να το θεωρεί πλέον τόσο επαρκές για να αποκομίσει όσα προσδοκούσε, αλλά και προχωράει γρήγορα και σε πε-

Παρά την επικοινωνία που είχε την Πέμπτη με την καγκελάρια Μέρκελ ο Ταγίπ Ερντογάν, επιδεικνύοντας συναινετικό πρόσωπο, η δράση των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων ακυρώνει στην πράξη τις αναφορές της τουρκικής πλευράς περί βούλησης να διαλεχθεί χωρίς το όπλο πάνω στο τραπέζι (φωτ. αρχείου).

Η Αγκυρα προανήγγειλε νέες έρευνες στην Ανατ. Μεσόγειο, προσδιορίζοντάς τες μάλιστα εντός των τελευταίων ημερών του Αυγούστου.

ραιτέρω κλιμάκωση της προκλητικής συμπεριφοράς της Τουρκίας.

Στο πλαίσιο αυτό, την κύρια κίνηση έκανε ο υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου, προαναγγέλλοντας νέες έρευνες στην Ανατολική Μεσόγειο, προσδιορίζοντάς τες μάλιστα εντός των τελευταίων ημερών του Αυγούστου (υπενθυμίζεται ότι η εν εξέλιξη δράση του «Ορούτς Ρέις» στη συγκεκριμένη περιοχή νότια της Ρόδου - νοτιοανατολικά της Κρήτης αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 23 τρέχοντος), κάνοντας λόγο μάλιστα για τα «δυτικά όρια της υφαλοκρηπίδας μας». Αναφέρεται στα όρια Ρόδου, Καρπάθου, Κάσου και Κρήτης και συγκεκριμένα στα 6 μίλια. Όπως ερμηνεύεται, πρόκειται ουσιαστικά για έρευνες

εντός περιοχών του τουρκοκλιβικού μνημονίου.

Σε ανάλογο μήκος κύματος, ο υπουργός Αμυνας της γειτονικής Χουλουσί Ακάρ δήλωσε πως «στην Ανατολική Μεσόγειο, που υπάρχει κανένα ενδεχόμενο επιβίωσης οποιουδήποτε σχεδίου που δεν περιλαμβάνει την Τουρκία» και συμπλήρωσε: «Πρέπει να είναι γνωστό ότι οι θάλασσές μας είναι η γαλάζια πατρίδα μας. Κάθε σταγόνα είναι πολύτιμη».

Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα, δεν ήταν δυνατόν να μην κάνει την εμφάνισή του και ο αρχηγός του τουρκικού ακροδεξιού κόμματος ΜΗΡ, Ντεβλέτ Μπαχτσέλι. «Όσοι κάνουν προβοκάτιες στη θάλασσα τους περιμένει ο πνιγμός. Το αποτέλεσμα των προκλήσεων στα χωρικά μας ύδατα είναι η βύθιση, οι κοιλιές των ψαριών, ο βυθός», είπε.

Επιθετική στάση

Επί του πεδίου, δηλαδή εντός της περιοχής της NAVTEX, η τουρκική στάση παραμένει επίσης στη σφαίρα της επιθετικότητας: Αρχικά αγνοούνταν οι επαναλαμβανόμενες εκκλήσεις των μονάδων του Πολεμικού Ναυτικού της Ελλάδας

που βρίσκονται από την πρώτη στιγμή σε θέσεις ασφυκτικής παρακολούθησης της τουρκικής δράσης, να αποχωρήσουν από περιοχή της ελληνικής υφαλοκρηπίδας. Στη συνέχεια, ανοιγόκλειναν τον πομπό εντοπισμού, προκειμένου να «κρυφτούν» από τα ραντάρ. Μετά και αφού είδαν πως τίποτα εκ των δύο δεν ήταν αποτελεσματικό, απλώς επέλεξαν να απαντήσουν ότι είναι τα ελληνικά πλοία που βρίσκονται σε τουρκική υφαλοκρηπίδα και πως πρέπει εκείνα να αποχωρήσουν.

«Η ερευνητική σεισμική δραστηριότητα του σκάφους μας «Ορούτς Ρέις» είχε προγραμματιστεί για τον περασμένο Ιούλιο σε περιοχές εντός της υφαλοκρηπίδας μας», αναφέρθηκε σε ανακοίνωση του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών. Τα περαιτέρω έχουν αναλάβει ο προπαγανδιστικός μηχανισμός και ορισμένα ΜΜΕ της Τουρκίας, για να επιβεβαιώσουν με τη σειρά τους πλήρως τους New York Times που επικαλούμενοι Ευρωπαίους διπλωμάτες σημειώνουν: «Όλο και πιο διεκδικητική, φιλόδοξη και απολυταρχική, η Τουρκία έχει γίνει “ο ελέφαντας στο δωμάτιο” για το ΝΑΤΟ».

Επιθετική ρητορική

Οι χωρίς περιστροφές, πλέον, επίσημες αναφορές στο οθωμανικό, αυτοκρατορικό παρελθόν της Τουρκίας, καθώς επίσης η χρήση όρων εξαιρετικά φορτισμένων στη διεθνή διπλωματική γλώσσα κατά τις αναφορές στην Αθήνα και στα φίλια προς τη χώρα μας κράτη από την Αγκυρα, προκαλούν αίσθηση.

Για «άξονες του κακού που συγκροτούνται εναντίον της Τουρκίας» έκανε λόγο σε επίσημη ανακοίνωσή του (10/8) το υπουργείο Εξωτερικών της Τουρκίας, ενώ πρόσθετε πως η Μεσόγειος «ήταν υπό τουρκική κυριαρχία επί αιώνες». Η φιλοκυβερνητική εφημερίδα «Γενί Σαφάκ», σε δημοσίευσή της με αφορμή τη συμφωνία Ελλάδας - Αιγύπτου, ανέφερε ότι η Τουρκία δεν αναγνωρίζει «συμφωνίες πειραιών». Κατά τα λοιπά, ο κ. Ερντογάν μόλις προχθές παρουσίαζε τη συμπεριφορά της Ελλάδας σε Αιγαίο και Μεσόγειο ως «μοχθηρή», θέτοντας εκ νέου θέμα Καστελλόριζου, μιλούσε για την Αγία Σοφία και ήγειρε και πάλι θέμα δικαιωμάτων της μειονότητας στη Θράκη.

Προ ημερών, ο απόστρατος ναύαρχος Τσιχάτ Γιαϊτζί έλεγε ότι οι υψίστες Ρω και Στρογγύλη γύρω από το Καστελλόριζο ανήκουν στην Τουρκία, ως διάδοχο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Life is short, to eat rubbish

2000 reasons to go out

wiz-guide.com

wizguide
LiveBetter

«Δεν είναι ερευνητικός ο στόχος της Αγκυρας»

Τι μαρτυρούν οι κινήσεις του «Ορούτς Ρέις»

Της **ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Ως ένα «εργαλείο» για την ισχυροποίηση των γεωπολιτικών διεκδικάσεων και αξιώσεων επί του πεδίου αξιοποιεί, όπως όλα δείχνουν, η Αγκυρα το ερευνητικό σκάφος «Ορούτς Ρέις». Προσθέτοντας μία ακόμη ψηφίδα στον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό παγίωσης της δικής της «ανάγνωσης» διεθνών συμβάσεων που διέπουν το δίκαιο της θάλασσας, με βασικό κριτήριο την προβολή μαζιμαλιστικών θέσεων, ενόψει μιας διαπραγματεύσης με την Ελλάδα αλλά και συνολικότερα της οριστικοποίησης θαλασσιών ζωνών στη νοτιοανατολική Μεσόγειο. Το συμπέρασμα αυτό δείχνει να προκύπτει αβίαστα για όσους έχουν σαφή γνώση της μεθοδολογίας με βάση την οποία διενεργούνται οι θαλάσσιες σεισμικές έρευνες για κοιτάσματα υδρογονανθράκων και διαπιστώνουν ότι αυτό που τις τελευταίες ημέρες γίνεται στην ελληνική υφαλοκρηπίδα, ελάχιστα σχέση έχει με επιστημονική μεθοδολογία και ερευνητική πρακτική.

Η «Κ» απευθύνθηκε στον κ. Κώστα Νικολάου, γεωλόγο πετρελαιοών και ενεργειακό οικονομολόγο, με πολυχρόνη δραστηριοποίηση στον τομέα αυτό, γνώστη του αντικειμένου, ο οποίος παρακολουθεί σε βάθος χρόνου τις τουρκικές κινήσεις:

– **Τι είδους έρευνες έχει τη δυνατότητα να κάνει το «Ορούτς Ρέις»;**

– Το τουρκικό ερευνητικό σκάφος έχει τη δυνατότητα διενέργειας σεισμογραφικών ερευνών δύο και τριών διαστάσεων. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι δεν θεωρείται από τους ειδικούς ερευνητικό αιχμής, όσον αφορά τον εξοπλισμό και την τεχνολογία που φέρει, τα οποία είναι κάπως παρωχημένα. Η διεθνώς παγιωμένη πρακτική των σεισμικών ερευνών για κοιτάσματα υδρογονανθράκων υπαγορεύει τη διεξαγωγή ερευνών δύο διαστάσεων σε ένα πρώτο στάδιο. Με αυτές γίνεται αναγνωριστικός έλεγχος σε τεραστίες περιοχές και με βάση τα δεδομένα απομονώνονται - προσδιορίζονται πιο μικρές ζώνες, της τάξεως των 200-1.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων, στις οποίες ακολουθεί το δεύτερο στάδιο, αυτό των ερευνών τριών διαστάσεων. Ο τρόπος που κινείται το τουρκικό ερευνητικό δεν παραπέμπει σε μια τέτοια μεθοδολογία και πρακτική και ως εκ τούτου δεν είναι ερευνητικός ο στόχος που η Αγκυρα θέτει αυ-

τή τη στιγμή για το συγκεκριμένο σκάφος.

– **Όταν λέμε καλώδια, τι ακριβώς εννοούμε;**

– Οι σύγχρονες έρευνες τριών διαστάσεων γίνονται με 10 - 14 καλώδια, που απλώνονται σε μήκος χιλιομέτρων στη θάλασσα. Πρόκειται για εξοπλισμό που φέρει υδρόφωνα, προκειμένου να καταγράφονται σεισμικά κύματα. Τα ερευνητικά σκάφη φέρουν, επίσης, κανόνια αέρα, τα οποία προκαλούν σεισμικές διε-

«Από όσα έχουμε δει, δεν προκύπτει ότι μπορεί να έχει γίνει ορθή ανάπτυξη του δικτύου καλωδίων ώστε να προχωρήσει η έρευνα».

γέρσεις για τις έρευνες. Το «Ορούτς Ρέις» διαθέτει έξι τέτοια καλώδια αλλά θεωρείται εξαιρετικά αμφίβολο ότι έχει καταφέρει να τα απλώσει, δεδομένης της υπερσυγκέντρωσης πολεμικών πλοίων γύρω από την περιοχή στην οποία κινείται, πλοία που εμποδίζουν την ανάπτυξη των καλωδίων. Το μόνο που θα μπορούσε να γίνεται, είναι έρευνες δύο διαστάσεων με ένα καλώδιο ίσως.

– **Μπορεί να διαπιστωθεί εάν έχουν απλωθεί καλώδια από κάποιο σύστημα καταγραφής, κάποιο δορυφόρο ή από υποβρύχιο;**

– Θα μπορούσε πολύ εύκολα αυτό να διαπιστωθεί με λήψεις από drones. Ωστόσο, η ανάπτυξη των πολεμικών πλοίων γύρω από το ερευνητικό σκάφος δεν επιτρέπει κάτι τέτοιο. Από όσα έχουμε δει, πάντως, σαν εικόνα δεν προκύπτει ότι μπορεί να έχει γίνει ορθή ανάπτυξη του δικτύου καλωδίων ώστε να προχωρήσει η έρευνα.

– **Πόσο διαρκεί μια ολοκληρωμένη σεισμογραφική έρευνα, προκειμένου να προκύψουν αξιόπιστα στοιχεία;**

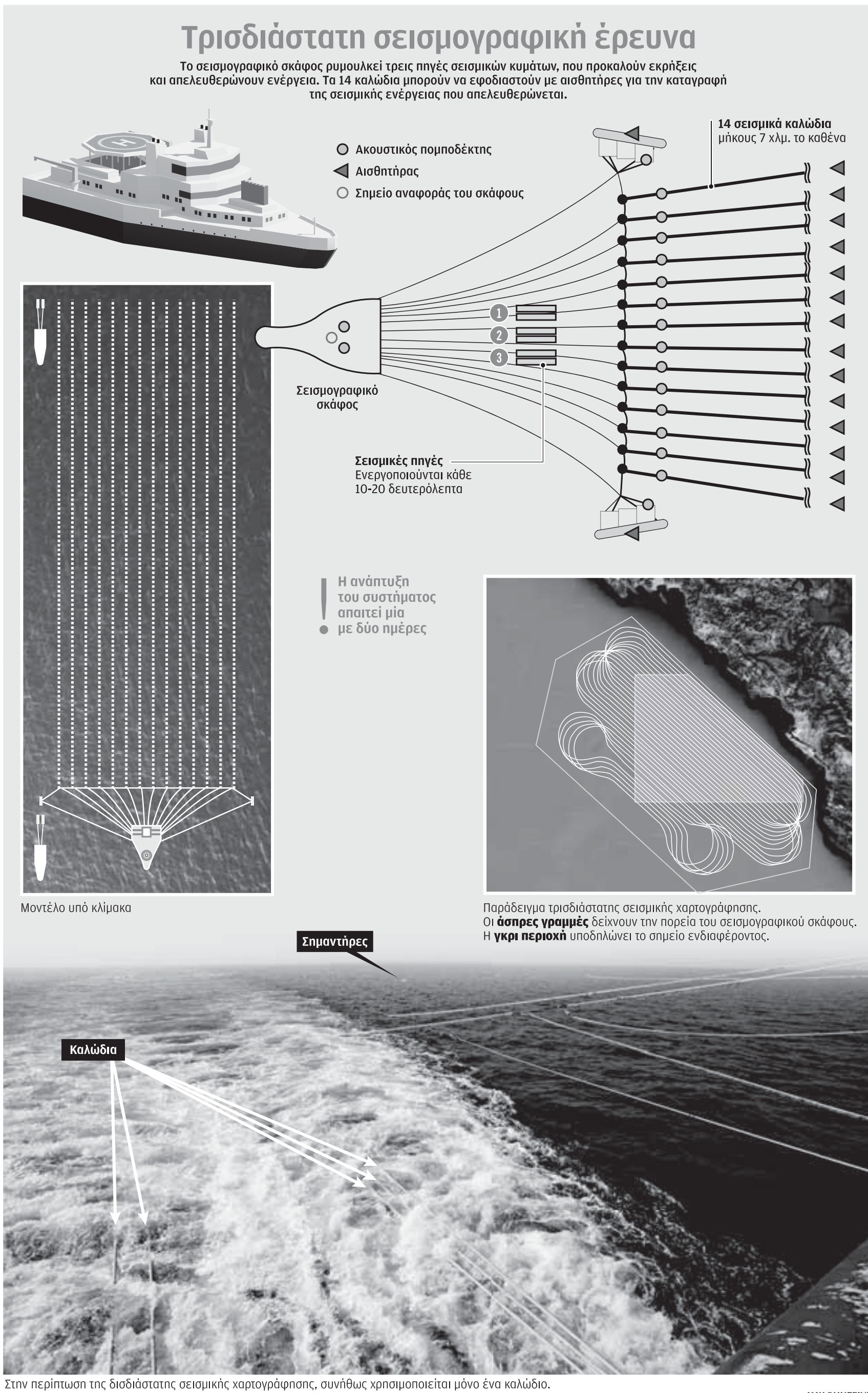
– Προκειμένου να καλυφθεί με σωστή επιστημονικά έρευνα η περιοχή που δόσμευσε η Τουρκία με NAVTEX, θα πρέπει να διαρκέσει κατ' ελάχιστον τρεις μήνες και με ορθές επιστημονικά πρακτικές, όχι με τον τρόπο που κινούνται το «Ορούτς Ρέις» και τα συνοδευτικά πολεμικά πλοία.

«Η Τουρκία επισπεύδει για να ισχυροποιήσει την παρουσία της στις περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος».

πλοία και η παρουσία στην περιοχή ανάλογου αριθμού ελληνικών πολεμικών πλοίων κάθε άλλο παρά συνηγορεί στο ότι η Αγκυρα έχει σοβαρή πρόθεση να πραγματοποιήσει έρευνες. Η εικόνα στη θάλασσα περιοχή που κινείται το «Ορούτς Ρέις» είναι αυτή της στρατιωτικής ανάπτυξης δυνάμεων και όχι επιστημονικής διάταξης για ορθή έρευνα.

– **Οπότε, γιατί γίνεται όλο αυτό;**

– Όλα αυτά συνηγορούν στη διαπίστωση ότι στη δεδομένη συγκυρία η τουρκική πλευρά επισπεύδει προκειμένου να ισχυροποιήσει την παρουσία της στις περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος σε μια μελλοντική διαπραγμάτευση για τον καθορι-

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

«Στρατιωτική ανάπτυξη δυνάμεων και όχι επιστημονική διάταξη»

– **Τα πολεμικά πλοία πώς επηρεάζουν τις έρευνες;**

– Ο συνοδευτικός στολίσκος από πολεμικά πλοία που περιτριγυρίζουν το «Ορούτς Ρέις» παρεμποδίζει την έρευνα. Η ορθή συννοεία για τη διεξαγωγή ερευνών θα ήταν αυτή των δύο μικρών συνοδευτικών ερευνητικών σκαφών που διαθέτει το τουρκικό ερευνητικό και τα οποία, σύμφωνα με τις φωτογραφίες και τα βίντεο που έχουν δημοσιοποιηθεί, βρίσκονται έξω από ένα δυνητικό ερευνητικό πεδίο. Πέραν αυτού, ο θόρυβος από τα πολεμικά πλοία στην περιοχή των ερευνών εμποδίζει την ορθή καταγραφή των σεισμικών κυμάτων. Κατά κανόνα και κατά την καθιερωμένη πρακτική, η έκδοση NAVTEX γίνεται ακριβώς προκειμένου στην περιοχή που προγραμματίζεται να πραγματοποιηθούν έρευνες να περιορισθεί η διέλευση πλοίων και οι συνακόλουθες οκλήσεις που αυτή προκαλεί και δεν επιτρέπουν την ορθή καταγραφή δεδομένων. Υπό αυτό το πρίσμα, ένα ερευνητικό σκάφος συνοδευόμενο από τόσα πολεμικά

σκάφη θαλασσιών ζωνών και όχι διότι πράγματι επιδιώκει να αντλήσει πληροφορίες αναφορικά με την ύπαρξη ή όχι κοιτασμάτων.

– **Καθώς παρακολουθείτε το θέμα των ερευνών για κοιτάσματα υδρογονανθράκων σε βάθος χρόνου, τι διαπιστώνετε σε σχέση με τον τρόπο που κινήθηκε όλα αυτά τα χρόνια η Αγκυρα;**

– Οι εξελίξεις των τελευταίων ημερών έρχονται ως συνέχεια πολυετούς στρατηγικής επιλογής της Αγκυρας να προσπαθήσει με τον τρόπο αυτό να ισχυροποιήσει τις θέσεις της. Για τον λόγο αυτό, άλλωστε, προχώρησε στην αγορά ερευνητικού σκάφους και γεωτρήσεων. Σε ένα προηγούμενο στάδιο, η Αγκυρα επιχείρησε να προχωρήσει σε παραχώρηση δικαιώματος ερευνών σε ξένες εταιρείες ή να μισθώσει προς τούτο ερευνητικά σκάφη τρίτων χωρών. Η επιλογή εκείνη θα είχε και ένα χαρακτήρα έμμεσος αναγνώρισης από τρίτα μέρη της δικαιοδοσίας που ισχυρίζεται

ότι έχει στις περιοχές διενέργειας των ερευνών. Ωστόσο, όταν κατέστη σαφές στις ξένες εταιρείες και στις κυβερνήσεις τρίτων χωρών ότι πρόκειται για ένα παιχνίδι διεκδικήσεων και γεωπολιτικής αμφισβήτησης, το οποίο ενδιαφέρει «πάγωσε» και η τουρκική πλευρά δεν μπορούσε να βρει ερευνητικά σκάφη και εταιρείες πρόθυμες να εξυπηρετήσουν τους σχεδιασμούς της. Καμία μεγάλη και σοβαρή εταιρεία δεν θα έμπαινε σε τέτοιες περιπέτειες. Έτσι, η Τουρκία στράφηκε στην επιλογή της αγοράς ερευνητικού σκάφους και της ανάθεσης των εργασιών στην κρατική εταιρεία ΤΡΑΟ (Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı), η οποία λειτουργεί περισσότερο ως βραχιονας άσκησης εξωτερικής πολιτικής της Τουρκίας και εξυπηρετώντας αυτών ακριβώς των σχεδιασμών για παγίωση διεκδικήσεων.

– **Υπάρχουν ενδείξεις περί κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στις περιοχές που διεκδικεί η Τουρκία;**

Ενδείξεις σαφώς και υπάρχουν. Ολοκληρωμένη έρευνα δεν έχει γίνει ακόμη στην περιοχή, ωστόσο συναντιούνται εκεί οι γεωλογικές συνθήκες και τα χαρακτηριστικά εκείνα που δίνουν πιθανότητες να υπάρχουν υδρογονάνθρακες και ειδικότερα φυσικό αέριο. Μάλιστα η Τουρκία έχει στο παρελθόν προχωρήσει σε έρευνες δύο διαστάσεων σε κάποια σημεία της περιοχής, τα αποτελέσματα των οποίων έδειχναν υποσχόμενα και, προφανώς, με βάση εκείνες τις έρευνες προχωρεί και θέτει τις αξιώσεις της τώρα.

– **Ποια είναι η βασική επιδίωξη της Αγκυρας με τη NAVTEX που έχει εκδώσει;**

– Αρχής γενομένης από εκείνη που εξέδωσε η Αγκυρα τον περασμένο μήνα, μπορούμε με ασφάλεια να πούμε ότι πρόκειται για NAVTEX «πολιτικές» και όχι με κριτήριο τις απαιτήσεις μιας ουσιαστικής σεισμογραφικής έρευνας. Ο χαρακτηρισμός αυτός προκύπτει εάν λάβουμε υπόψη και αναλύσουμε τις παραμέ-

τρους της διάρκειας και άλλων δεδομένων που μια ουσιαστική σεισμογραφική έρευνα απαιτεί και οι οποίες απουσιάζουν από τις τουρκικές κινήσεις και επιλογές. Είναι, πιστεύω, περισσότερο από σαφές ότι ουσιαστικά η Τουρκία ενδιαφέρεται πρωτίστως για κινήσεις που θα ενισχύσουν τις συντεταγμένες της «Γαλάζιας Πατρίδας», τις διεκδικήσεις της, δηλαδή, σε θαλάσσιο χώρο και θαλάσσιες ζώνες, όπως αυτές πολύ χαρακτηριστικά αποτυπώθηκαν στο τουρκολιβικό συμφωνο, βασικό χαρακτηριστικό του οποίου είναι η χάραξη μέσων γραμμής με βάση τις ηπειρωτικές ακτές κάθε χώρας, η οποία επί της ουσίας αρνείται ότι τα νησιά έχουν επάρεια στη χάραξη θαλασσιών ζωνών. Η Αγκυρα επιλέγει να αγνοεί τις σχετικές πρόνοιες των διεθνών συμβάσεων, προβάλλοντας μαζιμαλιστικές διεκδικήσεις, και με τις κινήσεις της στο πεδίο επιχειρεί να παγιώσει τις διεκδικήσεις αυτές με προφανή στόχο να τις μεταφέρει ως δεδομένα στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

Γιατί ο Στόλτενμπεργκ σφυρίζει αδιάφορα

Ενώ η τουρκική προκλητικότητα στην Αν. Μεσόγειο κλιμακώνεται, ο γ.γ. του NATO τηρεί στάση παρεξηγήσιμης ουδετερότητας

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Ο **Εμανουέλ Μακρόν** επικεκύρησε τον περασμένο Νοέμβριο με τη συνέντευξή του στον Economist να προκαλέσει ένα ηλεκτροσόκ στη διεθνή κοινότητα χαρακτηρίζοντας το ΝΑΤΟ «εγκεφαλικά νεκρό», ωστόσο τίποτα δεν άλλαξε. Αμέτοχη η Βορειοατλαντική Συμμαχία παρακολουθεί την Αγκυρα να προχωρεί στην αμφισβήτηση των διεθνών συνθηκών με ένα ερώτημα να πλανάται στα κράτη-μέλη: «Ποιο είναι το μέλλον του άρθρου 5 που προβλέπει στρατιωτική συνδρομή μεταξύ των χωρών που την απαρτίζουν, εάν ένας από τους συμμάχους δεχθεί επίθεση».

Η ενεργοποίησή του είναι σίγουρα προβληματική, όταν οι δύο εμπλεκόμενοι είναι μέλη, όπως συμβαίνει στην περίπτωση Ελλάδας - Τουρκίας. Ο Γενς Στόλτενμπεργκ ως επικεφαλής ενός πολιτικοστρατιωτικού οργανισμού ασφάλειας είτε ψάχνει να βρει τον ρόλο του στα νέα γεωπολιτικά δεδομένα είτε, όπως μαρτυρά η στάση του τους τελευταίους μήνες, έχει αποφασίσει να προχωρήσει πιο πέρα και από το δόγμα του Γιόζεφ Λουνς. Ο πρώην γραμματέας (1971-1984) διατύπωσε τη θέση ότι δεν είναι προς το συμφέρον του NATO να εμπλέκεται στις διμερείς διαφορές μεταξύ των συμμάχων. Στην πράξη, το «δόγμα Λουνς» εξηγεί ότι το NATO δεν θα περιλαμβάνει στις ασκήσεις του περιοχές για τις οποίες υπήρχε διαφωνία μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας για το εάν είναι αποστρατιωτικοποιημένες. Εκτοτε, η Λήμνος έχει εξαιρεθεί παρά την ύπαρξη γνωμοδότησης της νομικής υπηρεσίας του NATO που ανέφερε ότι δεν είναι στρατιωτικοποιημένη. Την τακτική των ίσων αποστάσεων ακολούθησε και ο πρώην γ.γ. της Συμμαχίας Άντερς Ράμουςεν, όμως τώρα οι απειλές του Ερντογάν για τη «Γαλάζια Πατρίδα» κάνουν το μείγμα ακόμα πιο εκρηκτικό.

Δύο είναι τα ενδεχόμενα: Ο Γενς Στόλτενμπεργκ να τηρεί την παράδοση των τελευταίων περίπου 44 ετών ή, όπως δείχνουν τα πρόσφατα γεγονότα, να κάνει τα στραβά μάτια σε σχέση με την επιθετικότητα της Τουρκίας βάσει στρατηγικής. Στην κρίση στον Εβρο τον

Εμπειροί διεθνολόγοι, μιλώντας στην «Κ», εκτιμούν πως ο κ. Στόλτενμπεργκ είναι της άποψης ότι η Τουρκία δεν πρέπει να αποξενωθεί περαιτέρω, αφού ο ρόλος της είναι σημαντικός τόσο σε σχέση με τη Ρωσία όσο και με το Ιράν. Είναι επίσης χώρα-κλειδί για τις επιχειρήσεις της Συμμαχίας σε Μαύρη Θάλασσα και Καύκασο.

Η στάση του στην κρίση στον Εβρο τον περασμένο Μάρτιο και έναντι της κυβέρνησης Σαράζ στη Λιβύη έχει προκαλέσει την έντονη δυσανεξία της Αθήνας.

περασμένο Μάρτιο είχε προειδοποιήσει την Ευρώπη πως πρέπει να βρει έναν τρόπο να συνεργαστεί με τη «σημαντική σύμμαχο» που είναι η Τουρκία. Την ώρα που ο Ταγίπ Ερντογάν ωθούσε απελπισμένους ανθρώπους στα ελληνικά σύνορα, ο επικεφαλής του NATO το μόνο που είχε να ζητήσει με δήλωσή του στο γαλλικό πρακτορείο ειδήσεων AFP ήταν μια πιο ρεαλιστική προσέγγιση στο θέμα, τονίζοντας πως η Ε.Ε. θα πρέπει να βρει έναν τρόπο συνεργασίας με την Αγκυρα.

Εντονη δυσανεξία καταγράφηκε στην Αθήνα στα μέσα Μαΐου με τη δήλωσή του στη La Repubblica ότι η Συμμαχία είναι έτοιμη να στηρίξει την κυβέρνηση Σαράζ. Η αντιπροσωπεία της Ελλάδας στο NATO είχε προχωρήσει στις απαραίτητες κινήσεις και –σύμφωνα με το υπουργείο Εξωτερικών– έλαβε διαβεβαιώσεις ότι οι συγκεκριμένες δηλώσεις του κ. Στόλτενμπεργκ δεν αποδόθηκαν σωστά. Σε μια κρίσιμη στιγμή του εμφυλίου στην Τρίπολη με την Αγκυρα να παίζει έναν σκοτεινό τουρκολιβυκό μνημόνιο δεν έχει καμία ισχύ, η αναφορά του είχε θεωρηθεί πως αποτελεί «λευκή επιταγή» στον Ταγίπ Ερντογάν.

Στη δήλωσή του φέρεται να είχε αναφέρει πως «στη Λιβύη υπάρχει εμπόργο όπλων που πρέπει να τηρείται από όλες τις πλευρές, ωστόσο αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει

να βάσουμε στο ίδιο επίπεδο τις δυνάμεις με επικεφαλής τον Χαλίφα Χαφτάρ και την κυβέρνηση του Σαράζ που είναι η μόνη που αναγνωρίζεται από τον ΟΗΕ». Στις 19 Μαΐου σε δημοσίευμα του TRT World ο γενικός γραμματέας φέρεται να επιβεβαίωσε την ετοιμότητα της στρατιωτικής συμμαχίας στην υποστήριξη της Λιβύης σε επίπεδο ασφάλειας και άμυνας ύστερα από τηλεφωνική επικοινωνία που είχε με τον Σαράζ. Σε επικοινωνία του και με τον Ταγίπ Ερντογάν είχε συζητήσει την πιθανότητα αποστολής ανάπτυξης επιχειρησιακών δυνατοτήτων στην Τρίπολη.

Χηρό καμπανάκι

Σφυρίζει αδιάφορα ο Γενς Στόλτενμπεργκ ή έχει διαλέξει στρατόπεδο; Αν παλαιότερα η πολιτική ίσων αποστάσεων που εφάρμοζε περνούσε σχεδόν απαρατήρητη, το σοβαρό ναυτικό επεισόδιο μεταξύ Τουρκίας και Γαλλίας στα

ανοικτά των λιβυκών ακτών χτύπησε ένα ηχηρό καμπανάκι για τον ρόλο του ισχυρού άνδρα της Συμμαχίας. Σίγουρα ο πρώην πρωθυπουργός της Νορβηγίας, όπως και όλοι οι Σκανδιναβοί, αντιμετωπίζει, λόγω της μεγάλης γεωγραφικής απόστασης μεταξύ Βορρά-Νότου, πολύ ψυχρά τα ελληνοτουρκικά ζητήματα. Δεν είναι, όμως μόνο αυτός ο λόγος που γέρνει τη ζυγαριά υπέρ του Ταγίπ Ερντογάν. Δείχνει να προτάσσει το ζήτημα της Συρίας και των αμερικανικών συμφερόντων όπου οι Τούρκοι είναι πολλαπλώς χρήσιμοι.

Εμπειροί διεθνολόγοι εκτιμούν, μιλώντας στην «Κ», πως ο κ. Στόλτενμπεργκ είναι της άποψης ότι η Αγκυρα δεν πρέπει να αποξενωθεί περαιτέρω, αφού ο ρόλος της είναι εξαιρετικά σημαντικός τόσο σε σχέση με τη Ρωσία όσο και με το Ιράν. Η Τουρκία είναι επίσης χώρα-κλειδί για τις επιχειρήσεις της Συμμαχίας στη Μαύρη Θάλασσα

και στον Καύκασο (απέναντι στη Ρωσία). Οσον αφορά τη μεγάλη δύναμη της Ε.Ε., τη Γερμανία, οι εμπορικές και επενδυτικές σχέσεις που έχει με την Τουρκία είναι αποτρεπτικές στο να επιτρέψει έτσι απλά ο Ερντογάν να πέσει σε δυσμένεια.

«ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΕΙΣΕΙ»

Διπλωματικοί κύκλοι δείχνουν να κρατούν αποστάσεις από το έργο που έχει επιδείξει έως τώρα ο Γενς Στόλτενμπεργκ, επισημαίνοντας πως «δεν έχει πείσει» και την ίδια ώρα δεν εμφανίζονται αισιόδοξοι πως έχει τη δύναμη να αλλάξει πολιτική. Αυτό σημαίνει πως η ελληνική πλευρά δεν πρέπει να προσδοκά στη στήριξη του επικεφαλής του NATO στη νέα περίπτωση με το «Ογκ Ρεϊς». Ο πρόεδρος του ΕΛΙΑΜΕΠ Λουκάς Τσουκάλης δήλωσε στην «Κ»: «Ο πρώτος γ.γ. του NATO είχε πει ότι ο ρόλος της Ατλαντικής Συμμαχίας ήταν να κρατήσει τους Σοβιετικούς εκτός, τους Αμερικανούς εντός και τους Γερμανούς κάτω. Αλλάξαν από τότε ριζικά τα δεδομένα. Τα μέλη δεν συμφωνούν πάντα ως προς τη μορφή και το μέγεθος της εξωτερικής απειλής, η Αμερική του προέδρου Τραμπ κατηγορεί τους Ευρωπαίους συμμάχους ότι δεν συμμετέχουν ισοτίμα στις αμυντικές δαπάνες και θεωρεί αυτόντο ότι οι υπόλοιποι θα την ακολουθούν σε ό,τι αποφασίσει, ενώ ο Γάλλος πρόεδρος (σαν τον τρελό του κυριού που έλεγε την αλήθεια;) φωνάζει ότι η Συμμαχία είναι κλινικά νεκρή. Όσο για εμάς, τη χρειαζόμαστε ακόμη, αλλά δεν πρέπει να περιμένουμε ότι θα λύσει όλα μας τα προβλήματα».

ΑΠΟΨΗ

Η πυρκαγιά των ημερών μας

Του **IAN LESSER***

Ο **τίτλος** του δημοφιλούς δοκιμίου του Τζέιμς Μπάλντουιν «Η πυρκαγιά της επόμενης φοράς» αποτελεί προειδοποίηση για κινδύνους, τους οποίους προτιμούμε να αγνοήσουμε. Είναι επίσης συναγερμός κατά του εφησυχασμού. Τα τελευταία χρόνια, πολλοί αναλυτές υπογράμμισαν τον ενισχυόμενο κίνδυνο στην Ανατολική Μεσόγειο, με τους περισσότερους να καταλήγουν ότι και οι δύο πλευρές αρκούνται σε πόδες και επίδειξη δύναμης με στόχο την άσκηση διπλωματικής πίεσης και τα εσωτερικά πολιτικά οφέλη.

Γιατί η παρούσα ένταση με αφορμή αντίπαλες θαλάσσιες αξιώσεις στην Ανατολική Μεσόγειο να είναι διαφορετική από παλαιότερες; Δυστυχώς, υπάρχουν πολλοί και καλοί λόγοι να ανησυχούμε.

Πρώτον, οι παρούσες εντάσεις επηρεάζουν πολύ μεγαλύτερη περιοχή, με διαφορετικές εστίες τριβών και εμπλεκόμενους παίκτες. Η διένεξη για την Κύπρο, που αποτελούσε κάποτε από μόνη της πηγή κινδύνων, εξελίχθηκε πλέον σε πολιτικό και όχι αμυντικό ζήτημα. Συρία και Λιβύη αποτελούν πλέον εμβληματικά παραδείγματα των νέων περιφερειακών γεωπολιτικών συσχετισμών, με μόνιμο χάος σε συνθήκες ένοπλης σύρραξης. Οι «εξωτερικοί παίκτες», από τη μεριά τους, έχουν γίνει πιο τολμηροί στη χρήση ένοπλων μέσων, ευθώς η μέσση τοπικών αντιπροσώπων τους. Ο

κατάλογος δυνητικών θερμών αντιπαραθέσεων είναι μακρύς: Τουρκία με Ρωσία στη Συρία ή τη Λιβύη, Τουρκία εναντίον Αιγύπτου ή Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων και –ακόμη πιο ανησυχητικό– Τουρκία με Ελλάδα, Κύπρο, Ισραήλ ή Γαλλία.

Οι παλαιές αναστολές και η συντηρητική χρήση στρατιωτικής ισχύος από την Αγκυρα έχουν πλέον παρέρθει, έχοντας εκπνεύσει μετά τις επιχειρησιακές επιτυχίες της Τουρκίας σε Συρία και Λιβύη. Αυτό συνοδεύθηκε από το νέο τουρκικό ναυτικό δόγμα, με κεντρικό άξονα τη ναυτική παρουσία. Οι διεκδικήσεις της Αγκυρας σε ό,τι αφορά την υφαλοκρηπίδα και τον εναέριο χώρο δεν έχουν μεταβληθεί ουσιαστικά. Η ύπαρξη υποθαλάσσιου ορυκτού πλούτου, καθώς και η αυξημένη

Το μόνο που απαιτείται, άλλωστε, είναι ένας λάθος υπολογισμός στην ερμηνεία της εικόνας ραντάρ επιφανείας για να ξεσπάσει ένα θερμό επεισόδιο.

ικανότητα προβολής της τουρκικής ισχύος, έχουν μεταβάλει την εξίσωση. Στα γεμάτα άγχος χρόνια πριν από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, το Αιγαίο ήταν στο επίκεντρο των ελληνοτουρκικών τριβών. Σήμερα, το Αιγαίο απασχολεί πάλι με

Το «Ορούτς Ρέις» αποτελεί ακόμη ένα επεισόδιο στη μακρά σειρά εντάσεων που εξελίσσονται στην Ανατολική Μεσόγειο. Σε περίπτωση που η πολιτική αποκοτιά οδηγήσει σε ένοπλη σύρραξη στην περιοχή, η Αγκυρα θα έχει να αντιμετωπίσει την ισχυρή αντίδραση των νατοϊκών εταίρων της.

τη σύνθεση του ανταγωνισμού και τις πιθανότητες σύρραξης να είναι πολύ μεγαλύτερες.

Δεύτερον, τα πράγματα μπορούν πάντα να πάνε άσχημα. Η κρίση Ιμίων/Καρντάκ του 1996 προσέφε-

ρε διδάγματα σε όλες τις πλευρές, ενώ αναδείχθηκε στην κρίσιμότερη στιγμή της ελληνοτουρκικής έντασης, που ταλαιπωρεί την περιοχή και το NATO εδώ και δεκαετίες. Οι δύο χώρες κινδύνευαν να εμπλακούν σε ανεπιθύμητη και από τις

δύο πλευρές σύρραξη, εξαιτίας του τρόπου με τον οποίο τα μέσα ενημέρωσης κάλυψαν την κρίση και λόγω της πίεσης της κοινής γνώμης, σε μία εποχή κατά την οποία οι χρόνοι μετάδοσης των πληροφοριών ήταν πιο αργοί από ό,τι σήμερα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ανύπαρκτα. Οι στρατιωτικοί επιτελείς των δύο χωρών γνωρίζονταν προσωπικά και η συνεννόηση ήταν εφικτή. Αθήνα και Αγκυρα, με σημαντική βοήθεια από την Ουάσινγκτον, αποτραβίχτηκαν από το χείλος του γκρεμού, ενώ η κρίση εισήγαγε παρατεταμένη περίοδο αποκλιμάκωσης στο Αιγαίο.

Η περιοχή σήμερα είναι σκηνικό εντατικών αεροναυτικών επιχειρήσεων, χωρίς την ύπαρξη μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης και περιορισμού κινδύνων, που εφαρμόζονταν ακόμη και στον Ψυχρό Πόλεμο. Με τα ανώτατα κυβερνητικά κλιμάκια να εμφανίζονται καχύποπτα, ο κίνδυνος εσφαλμένου υπολογισμού αυξάνεται. Το μόνο που απαιτείται άλλωστε είναι ένας λάθος υπολογισμός στην ερμηνεία της εικόνας ραντάρ επιφανείας για να ξεσπάσει ένα θερμό επεισόδιο. Το πρόσφατο περιστατικό μεταξύ γαλλικών και τουρκικών πολεμικών πλοίων θα μπορούσε να έχει πάρει επικίνδυνες διαστάσεις.

Τέλος, οι συμμαχικές σχέσεις έχουν αλλάξει ριζικά. Πολλοί σύμμαχοι του NATO θέτουν το ερώτημα εάν η Τουρκία είναι εταίρος ή κράτος-ταραξίας. Η συζήτηση αυτή είναι

υπερβολική. Ουδείς αμφιβάλλει, όμως, ότι η στρατηγική σχέση μεταξύ της Αγκυρας και των υπερατλαντικών εταίρων της έχει φθάσει στο σημείο θραύσης. Την ίδια ώρα, οι δεσμοί ασφαλείας της Ελλάδας και με τις δύο ακτές του Ατλαντικού ουδέποτε υπήρξαν στενότεροι. Σε περίπτωση που η πολιτική αποκοτιά οδηγήσει σε ένοπλη σύρραξη στην Ανατολική Μεσόγειο, η Αγκυρα θα έχει να αντιμετωπίσει την ισχυρή αντίδραση των ΝΑΤΟϊκών της εταίρων. Δεν θα υπάρξουν νικητές σε αυτή την αντιπαράθεση. Ίσως σημαίνει το τέλος της προοπτικής ένταξης της Τουρκίας στην Ε.Ε. και το de facto «πάγωμα» της συνεργασίας της Αγκυρας με το NATO. Η Ελλάδα θα βρεθεί τότε αντιμέτωπη στα ανατολικά σύνορά της με μια απομονωμένη και ασταθή Τουρκία.

Ποιος θα αναλάβει πρωτοβουλίες για να αποσοβηθεί αυτό το σενάριο; Ουάσινγκτον και Βρυξέλλες δεν διαθέτουν την αναγκαία επιρροή πάνω στην Τουρκία. Το Παρίσι επέλεξε να ενισχύσει τη ναυτική του ισχύ στην περιοχή, δηλώνοντας αλληλέγγυο με την Αθήνα και έτοιμο να αντιμετωπίσει τις τουρκικές προκλήσεις. Αν Αθήνα και Αγκυρα δεν επιτύχουν την αποκλιμάκωση της κρίσης με ίδια μέσα, το Βερολίνο ή άλλες δυνάμεις θα κληθούν να σβήσουν αυτή τη φωτιά της πυρκαγιάς.

* Ο κ. Ian Lesser είναι αντιπρόεδρος του German Marshall Fund of the United States και εκτελεστικός διευθυντής του GMF στις Βρυξέλλες.

Η αινιγματική σχέση παιδιών και COVID-19

Η φθινοπωρινή επαναλειτουργία των σχολείων προβληματίζει τους επιστήμονες, οι οποίοι συνεχίζουν να αναζητούν απαντήσεις

Της ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ ΒΟΡΙΑΗ

Εντείνεται η παγκόσμια αγωνία για την γιγάντωση της πανδημίας COVID-19. Ο κορωνοϊός, μέσα σε οκτώ, περίπου, μήνες, προσέβαλε περισσότερα από 20 εκατομμύρια ανθρώπους, προκαλώντας τον θάνατο τουλάχιστον 750.000. Ακόμα και σήμερα, ο παθογόνος παράγοντας δεν έχει αποκαλύψει στους επιστήμονες, που τον μελετούν νυχθημερόν, πλήρως τα μυστικά του, ούτε κάποιες παραδοξότητες της συμπεριφοράς του.

Τώρα, που το καλοκαίρι βαίνει προς το τέλος του και σύντομα θα χτυπήσει το κουδούνι στα σχολεία, ο τρόπος που ο κορωνοϊός επηρεάζει τους μικρότερους σε ηλικία βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Η αλήθεια είναι ότι οι συνέπειές του στους ανήλικους πάντα προκαλούσαν πονοκέφαλο στους ειδικούς, που είχαν αντιληφθεί, ότι αντίθετα με τους υπόλοιπους αναπνευστικούς ιούς, ο νέος κορωνοϊός δεν προσέβαλε τα μικρά παιδιά τόσο εύκολα. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει επ' ουδενί ότι είναι άτρωτα σε αυτόν. Πολλά παιδιά αρρωσταίνουν και κάποια χάνουν τη ζωή από COVID-19. Πρόσφατη μελέτη παιδίατρων στις ΗΠΑ διαπίστωσε ότι 97.000 μικροί Αμερικανοί διαγνώστηκαν με κορωνοϊό, μόνο τις δύο τελευταίες εβδομάδες του Ιουλίου, δηλαδή, περισσότερο από το 25% των συνολικών κρουσμάτων σε ανήλικους στις ΗΠΑ.

Η «μυστηριώδης σχέση» παιδιών και κορωνοϊού απασχόλησε τους επιστήμονες ήδη από την αρχή της πανδημίας, ιδιαίτερα επειδή η νόσος θεωρήθηκε «ασθένεια των ηλικιωμένων». Τον Απρίλιο, ο Γάλλος επιδημιολόγος Αρνό Φοντανέ, ερευνώντας την έκταση της επιδημίας στην πολίχνη Κρεπί-αν-Βαλουά, βορειοανατολικά του Παρισιού, διαπίστωσε ότι αν και ο κορωνοϊός είχε διασπαρεί εκτενώς σε γυμνάσια και λύκεια, προσβάλλοντας το 38% των μαθητών, στο απυρόβλητο παρέμεναν τα έξι δημοτικά της πόλης, όπου είχε προσβληθεί μόλις το 9% των παιδιών.

Μία δεύτερη μελέτη, που εκπονήθηκε στη Νότια Κορέα, σε 65.000

κρούσματα της COVID-19, έδειξε ότι παιδιά ηλικίας 10 έως 19 ετών μπορούν να μεταδώσουν τον ιό, ακριβώς όπως ένας άρρωστος ενήλικας, ενώ η μετάδοση είναι πολύ σπανιότερη όταν ο φορέας είναι νεότερος των 10 ετών.

Πολλές μελέτες υποδεικνύουν ότι ο κορωνοϊός πλήττει διαφορετικά τα πιο μικρά παιδιά από ό,τι τα μεγαλύτερα. Το «ηλικιακό σημείο καμπής» για τη συμπεριφορά του κορωνοϊού στους ανήλικους είναι η εφηβεία. Τα περισσότερα μικρά παιδιά που νοσούν είναι είτε ασυμπτωματικά, είτε εμφανίζουν πολύ ήπια συμπτώματα. Εκτενέστατη μελέτη που έγινε σε 2.143 παιδιά στην Κίνα έδειξε ότι στο σύνολο τους (94%) ήταν ασυμπτωματικά ή είχαν ήπια, μεχρι μέσης βαρύτητας, συμπτώματα. Όπως επισημαίνει η επιδημιολόγος Ζόι Χαϊντ, του πανεπιστημίου της Δυτικής Αυστραλίας, τα πνότερα συμπτώματα σημαίνει ότι τα μικρά παιδιά βήχουν σπανιότερα και κατά συνέπεια απελευθερώνουν στο περιβάλλον μικρότερο ιικό φορτίο. Αρα είναι λιγότερο μολυσματικά. Η

Μελέτη έδειξε ότι παιδιά ηλικίας 10 έως 19 ετών μπορούν να μεταδώσουν τον ιό όπως ένας ενήλικος, ενώ η μεταδοτικότητα φορέων κάτω των 10 ετών είναι περιορισμένη.

δρ Νάταλι Μακντέρμστ του Βασιλικού Κολεγίου του Λονδίνου τονίζει ότι κάποια παιδιά μπορεί να ταλαιπωρούνται από μακροχρόνιες συνέπειες της λοίμωξης όπως είναι η μεγάλη κόπωση και οι γονείς οφείλουν να αναζητούν ιατρικές συμβουλές όταν παρατηρούν κάτι παράξενο στο παιδί τους.

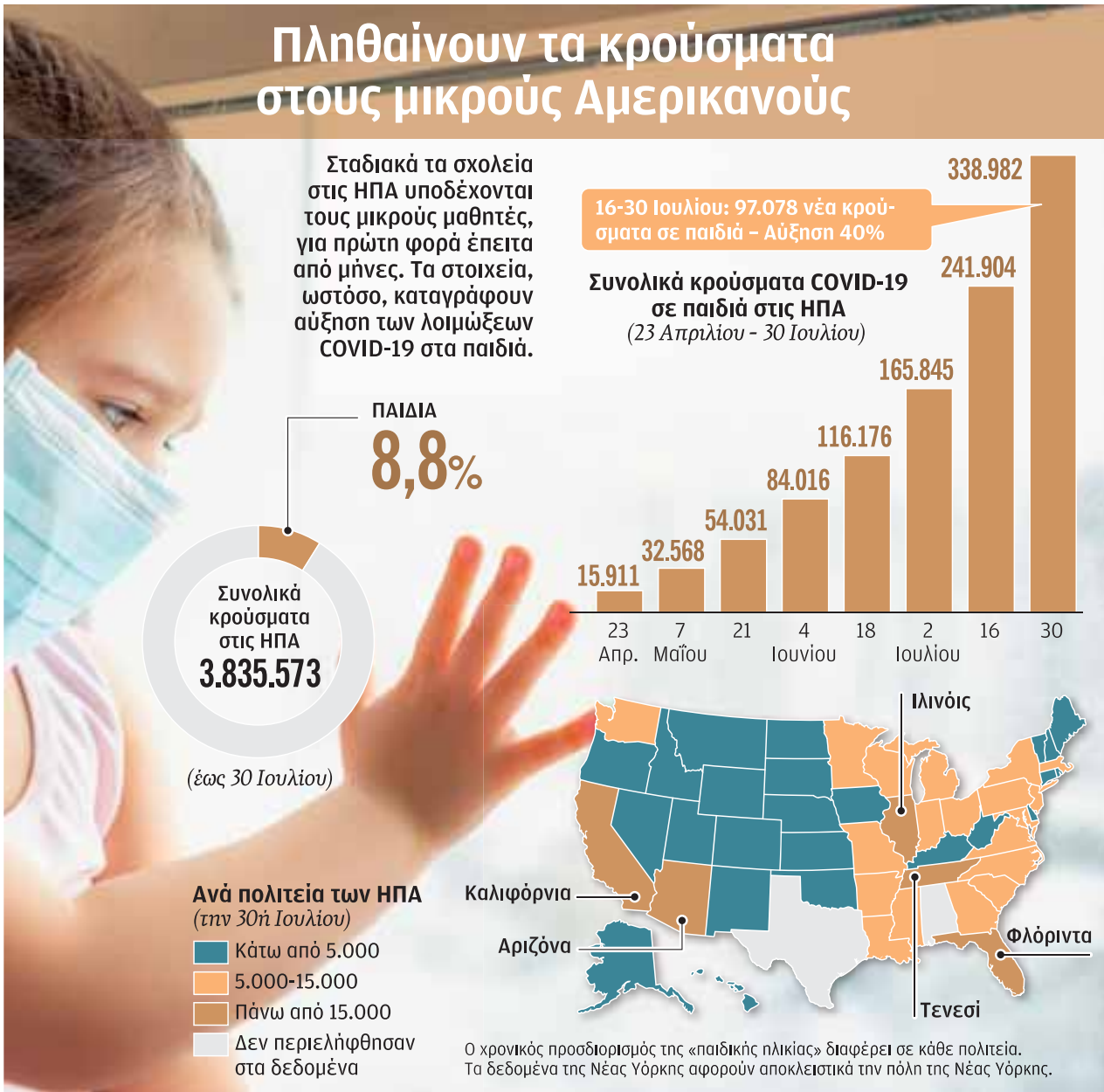
Ο Μαξ Λάου, επιδημιολόγος στο πανεπιστήμιο Εμπορί, που μελετά σε συνεργασία με το υπουργείο Υγείας της Τζόρτζια τις περιπτώσεις υπερμετάδοσης του ιού, κατέγραψε δύο ενδιαφέρουσες πραγματικότητες: ότι, μετά τη χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων, τα κρούσματα με-

ας που αναδείχθηκε από τις στάχτες της πανδημίας είναι το πλήθος. Πλήθη επιστημόνων, από όλο τον κόσμο, μοιράστηκαν δεδομένα και γνώσεις, με μεγαλύτερη ταχύτητα από ποτέ. Πλήθη τοπικών τασσκευαστών δημιούργησαν μέσα προσωπικής προστασίας (μάσκες, προσωπίδες κ.ο.κ.) εφοδιάζοντας τα νοσοκομεία που είχαν «μείνει στον αέρα» λόγω των προβλημάτων στην εφοδιαστική αλυσίδα. Πλήθη πολιτών οργάνωσαν, μέσω ομάδων αλληλοβοήθειας, τρόπους για να φροντίσει ο ένας τον άλλο.

Η πανδημία COVID-19 μας υπενθύμισε με πόση ταχύτητα οι άνθρωποι μπορούν να προσαρμοθούν τις υπάρχουσες γνώσεις, ικανότητες και συμπεριφορές σε απολύτως νέες συνθήκες, κάτι που τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης αδυνατούν να κάνουν, τουλάχιστον επί του παρόντος.

Σήμερα, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια εξαιρετικά δύσκολη πρόκληση: την ανάκαμψη από τη μεγαλύτερη οικονομική συρρίκνωση της Ιστορίας, τη στιγμή που τα κοινωνικά χάσματα και οι ανισότητες είναι πιο αισθητά από ποτέ. Ταυτόχρονα, μια άλλη πραγματικότητα κρύβεται, η κλιματική αλλαγή, παραμονεύει στον ορίζοντα.

Το βρετανικό Ίδρυμα Καινοτομίας Nesta προτείνει μια καινοτόμο λύση σε αυτά τα περίπλοκα προβλήματα: τα αντάμωμα των ικανοτήτων της μηχανικής ευφυΐας και αυτής του πλήθους, ώστε να δημιουργηθούν νέα συστήματα «συλλογικής νοημοσύνης».

ταξύ των μικρών παιδιών ήταν συγκριτικά λίγα, παρότι εκτινάχθηκαν στους εφήβους άνω των 15 ετών, και ότι δεν επιβεβαιώθηκε καμία εμφάνιση επιδημικής εστίας, όπου ο «ασθενής μηδέν» ήταν μικρό παιδί.

Πόσο είναι, όμως, εφικτό τα σχολεία, όπου καθημερινά συναθροίζεται μεγάλος αριθμός παιδιών, να θωρακιστούν κατά το δυνατόν από COVID-19; Αυτή είναι «η ερώτηση του ενός εκατομμυρίου δολαρίων» και ήδη πολλά κράτη ανά τον κόσμο ακολούθησαν διαφορετικές στρατηγικές. Στο Βιετνάμ τα παιδιά θερμομετρούνται πριν μπουν στο μάθημα, ενώ στην Ουρουγουάη οι

μικροί μαθητές υποβάλλονται κάθε τόσο σε δειγματοληπτικά τεστ ανίχνευσης του κορωνοϊού. Στις ΗΠΑ πολλά σχολεία θα επιλέξουν τη διαδικτυακή διδασκαλία ή ένα συνδυασμό της με τη συμβατική, αναλόγως των συνθηκών.

Ωστόσο, η απάντηση στο πρόβλημα της έναρξης των μαθημάτων μπορεί να είναι αρκετά απλούστερη και ευκολότερη στην εφαρμογή της επισημαίνουν οι ειδικοί που μελέτησαν πολλές από τις διαφορετικές στρατηγικές λειτουργίας των σχολείων. Η πιο αποτελεσματική λύση για τη θωράκιση των σχολείων, εκτιμούν, είναι να διατηρηθούν

ολιγομελείς οι τάξεις και να ζητηθεί από τα μεγαλύτερα σε ηλικία παιδιά, που μπορούν να μεταδώσουν αποτελεσματικότερα τον παθογόνο παράγοντα, να φορούν μάσκα και να τηρούν τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης.

Αυτο το μοντέλο εφαρμόστηκε με ικανοποιητικά αποτελέσματα, μετά τη χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων το τελευταίο διήμερο, σε Φινλανδία και Δανία. Οι πολυμελείς τάξεις «έσπασαν» σε μικρότερα τμήματα, με 15 έως 20 μαθητές, οι οποίοι συναντιόντουσαν στα διαλείμματα σε ανοικτούς χώρους, όπου υπάρχει μικρότερος κίνδυνος

Νέες εφαρμογές για smartphones αναγνωρίζουν το πρόσωπο του χρήστη ακόμη και αν φοράει μάσκα. Ωστόσο, η τεχνητή νοημοσύνη τον καιρό της πανδημίας πέρασε κάτω από τον πήχυ των προσδοκιών.

Μια καινοτόμος λύση θα είναι το αντάμωμα των ικανοτήτων της μηχανικής ευφυΐας και αυτής του πλήθους, ώστε να δημιουργηθούν νέα συστήματα «συλλογικής νοημοσύνης».

δημιουργηθούν νέα συστήματα «συλλογικής νοημοσύνης».

Το 2019 η Nesta χρηματοδοτήσε 12 πειράματα για την προώθηση της γνώσης σχετικά με τον τρόπο που η «συλλογική νοημοσύνη» μπορεί να βοηθήσει στην επίλυση μεγάλων κοινωνικών προβλημάτων. Σήμερα, που ξεκινάει η ανοικοδόμηση μετά την ολοκληρωτική κατα-

στροφή της πανδημίας, οφείλουμε να διδαχθούμε από τα συμπεράσματα αυτών των πειραμάτων.

Σε ένα από αυτά, οι επιστήμονες του Ινστιτούτου Επιστημών και Τεχνολογίας Νόνσπς της Ρώμης μελέτησαν τη χρήση ενός προγράμματος τεχνητής νοημοσύνης που είχε σχεδιαστεί για να εξαλείφει τις κοινωνικές προκαταλήψεις, κατά τη συλλογική λήψη αποφάσεων. Το σύστημα υπέκρυπτε πληροφορίες από τα μέλη της ομάδας, σχετικά με τις προηγούμενες εκτιμήσεις άλλων μελών, ενθαρρύνοντας τους συμμετέχοντες να διαπνήσουν περισσότερη ώρα στη δική τους αξιολόγηση επιλογών. Όπως αποδείχθηκε, το σύστημα κατάφερε να περιορίσει την «αγελαία συμπεριφορά» που συνήθως εκδηλώνεται όταν οι άνθρωποι αρνούνται να αφουγκραστούν διαφορετικές απόψεις ή τη γνώμη της μειοψηφίας.

Είναι βέβαιο ότι μπορούμε να πετύχουμε θαυμαστά αποτελέσματα αν συνταιριάσουμε σωστά την τεχνητή νοημοσύνη και την ευφυΐα του πλήθους. Επίσης, καταρρίπτονται οι διαδεδομένες αντιλήψεις για τις αρνητικές συνέπειες της τεχνητής νοημοσύνης. Όταν τέτοια συστήματα εφαρμοστούν προσεκτικά, μπορεί να μας βοηθήσουν στην υιοθέτηση διαφορετικών θεωρήσεων των προβλημάτων μας, επιτρέποντάς μας να τα λύσουμε επιτυχέστερα. Εκμηδενίζοντας τις κοινωνικές προκαταλήψεις που σήμερα συχνά αποτελούν αεπεραστό εμπόδιο. Επί τους παρόντος, συνεχίζεται ο πειραματισμός με πρωτοποριακούς συνδυασμούς συλλογικής και μηχανικής ευφυΐας. Ο κόσμος μεταβάλλεται και έχει έλθει το πλήρωμα του χρόνου για τη ριζική μεταβολή της τεχνητής νοημοσύνης και των εφαρμογών της.

REUTERS, A.P.

μετάδοσης. Τα οφέλη από αυτή την προσέγγιση είναι πολλάπλά γιατί η ύπαρξη ενός κρούσματος δεν επιβάλλει το αυτόματο κλείσιμο όλης της σχολικής μονάδας, ενώ διευκολύνεται και το έργο των αρμόδιων φορέων που θα πρέπει να ικανοποιούν τις επαφές του αρρώστου. Οι επιστήμονες, ωστόσο, τονίζουν ότι οι προσεγγίσεις που θα ακολουθήσει κάθε χώρα εξαρτώνται από το επιδημιολογικό φορτίο που τη βαρύνει.

Οι θεωρίες

Γιατί, όμως, τα παιδιά επηρεάζονται λιγότερο από την COVID-19; Οι θεωρίες που προτείνουν οι ειδικοί είναι πολλές. Κάποιοι πιστεύουν ότι πιθανώς αυτό συμβαίνει επειδή ο υποδοχέας ACE2, μέσω του οποίου ο νέος κορωνοϊός εισβάλλει στα κύτταρα, ελέγχεται αναπτυξιακά από την ηλικία. Όταν είσαι μικρότερος, διαθέτεις χαμηλότερες συγκεντρώσεις της πρωτεΐνης και ο ιός προσδένεται στα κύτταρα του αναπνευστικού πιο δύσκολα.

Σύμφωνα, με μία διαφορετική θεωρία, τα παιδιά είναι παραδόξως πιο προστατευμένα από την COVID-19 γιατί διαθέτουν πιο ανώριμο ανοσοποιητικό σύστημα και έτσι δεν πυροδοτείται η υπερβολική ανοσοποιητική αντίδραση «καταιγίδα κυτοκινών» που οδηγεί πολλούς και ο ιός προσδένεται στα κύτταρα του αναπνευστικού πιο δύσκολα.

Βέβαια κάποια παιδιά που θα προσβληθούν από τον κορωνοϊό θα νοσήσουν βαριά από το Πολυσυστημικό Φλεγμονώδες Σύνδρομο που συνδέεται με τον παθογόνο παράγοντα και έχει ομοιότητες με το σύνδρομο Καβασάκι. Οι έφηβοι, μάλιστα, που θα εμφανίσουν το σύνδρομο θα αντιμετωπίσουν πολύ βαρύτερες συνέπειες και μπορεί να οδηγηθούν σε καρδιακή ανεπάρκεια ή ακόμα και τον θάνατο.

Οι ειδικοί που μελετούν τον νέο κορωνοϊό παραδέχονται ότι ακόμα γνωρίζουν πολύ λίγα και αισιοδοθούν ότι καθημερινά θα αυξάνονται οι γνώσεις τους. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο και μέχρι η πανδημία να αποτελέσει ένα θλιβερό παρελθόν είναι επιτακτικό όλοι να χρησιμοποιούν ευλαβικά τα λίγα όπλα που έχουμε στη διάθεσή μας: μάσκες και μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης.

Συλλογικό καλό

Το Εργαστήριο Τεχνητής Νοημοσύνης, του Πανεπιστημίου των Βρυξελλών, πραγματοποίησε ένα νέο πείραμα στο πλαίσιο του οποίου ζήτησε από τους συμμετέχοντες να αναθέσουν τις αποφάσεις στους λεγόμενους «Πράκτορες Τεχνητής Νοημοσύνης», τους οποίους επέλεξαν για να τους εκπροσωπήσουν. Οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι οι συμμετέχοντες επέλεξαν τους «πράκτορες» έχοντας κατά νουν συλλογικούς μακροπρόθεσμους στόχους, αντί βραχυπρόθεσμων που θα μπορούσαν να μεγιστοποιήσουν τα ατομικά τους οφέλη. Οι επιστήμονες εξεπλάγησαν διαπιστώνοντας την προθυμία των πολιτών να υιοθετήσουν ακόμα και αυστηρά μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης προκειμένου να νικήσουμε συλλογικά τον κορωνοϊό. Άραγε, οι πολίτες θα είναι εξίσου δεκτικοί στο να ενεργήσουν με γνώμονα το κοινό καλό, αν προϋποθέτει π.χ. τον ριζικό περιορισμό των εκπομπών άνθρακα; Η τεχνητή νοημοσύνη, άλλωστε, που απογοήτευσε στην αντιμετώπιση της πανδημίας, έχει μία ακόμα ευκαιρία να αποδείξει την αξία της καθώς θα κληθεί να διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο στην επίλυση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής.

Μπáιντεν - Χάρις σε τροχιά νίκης

Η επιλογή της γερουσιαστού Καλιφόρνιας για την αντιπροεδρία συσπειρώνει τους μαύρους χωρίς να ερεθίζει τους κεντρώους

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Το 2008 ο γερουσιαστής Γίντιν Μπαράκ Ομπάμα έγραψε Ιστορία, καταφέρνοντας να γίνει ο πρώτος μαύρος πρόεδρος της Αμερικής. Οκτώ χρόνια αργότερα όλοι, ή σχεδόν όλοι, περιμέναμε ότι οι ΗΠΑ θα περνούσαν άλλο ένα ορόσημο, φέρνοντας για πρώτη φορά μια γυναίκα στον Λευκό Οίκο. Ωστόσο η Χίλαρι Κλίντον τα κατάφερε να τρέχει μόνη και να έρθει δεύτερη (έστω όχι σε ψήφους, αλλά σε εκλέκτορες), αφήνοντας όλο τον κόσμο να αναρωτιέται από ποιον γαλαξία έπεσε εκείνο το παράξενο πλάσμα στο 1600 της Λεωφόρου Πενσυλβανίας.

Στις προεδρικές εκλογές της 3ης Νοεμβρίου, οι Αμερικανοί θα έχουν άλλη μία ευκαιρία να υπερβούν, έστω και στο συμβολικό επίπεδο, τα κληρονομημένα όρια της Δημοκρατίας τους. Τους την προσέφερε την περασμένη Τρίτη ο Δημοκρατικός προεδρικός υποψήφιος Τζο Μπάιντεν, επιλέγοντας για υποψήφια αντιπρόεδρο τη γερουσιαστή Καλιφόρνιας Κάμαλα Χάρις. Για πρώτη φορά μια μαύρη γυναίκα διεκδικεί ένα τόσο υψηλό αξίωμα ως υποψήφια ενός από τα δύο μεγάλα κόμματα εξουσίας. Όπως κι αν αξιολογεί κανείς την πολιτική διαδρομή της 55χρονης γερουσιαστού, δεν μπορεί να προσπεράσει το γεγονός ότι η επιλογή της αντανάκλα, μεταξύ άλλων, και την έντονη επίδραση ισχυρών λαϊκών κινημάτων της τελευταίας διετίας, όπως το φεμινιστικό #MeToo και το κίνημα των μαύρων Black Lives Matter, στην κεντρική πολιτική σκηνή.

Μάλιστα, αρκετοί στις ΗΠΑ είδαν την από καιρό αναμενόμενη απόφαση του Μπάιντεν ως το πρώτο βήμα για την ανάδειξη της Χάρις στην προεδρία το 2024. Εάν νικήσει τον Τραμπ στις 3 Νοεμβρίου, ο τέως αντιπρόεδρος του Ομπάμα θα είναι ο γηραιότερος πρόεδρος των ΗΠΑ στην τελετή της ορκυμοσίας του, έχοντας κλείσει τα 78 του χρόνια. Αναλυτές θεωρούν εξαιρετικά δύσκολο να διεκδικήσει και δεύτερη προεδρική θητεία και πολύ πιθανότερο να λειτουργήσει ως μεταβατικός πρόεδρος, ο οποίος θα επαναφέρει τις ΗΠΑ σε μια κάποια κανονικότητα ύστερα από τη χαώδη τετραετία Τραμπ, για να παραδώσει τη σκυτάλη σε μια νεότερη γενιά πολιτικών υπό την Κάμαλα Χάρις.

Από πολλές απόψεις, η επιλογή του Μπάιντεν ήταν μια προβλέψιμη, ασφαλώς κίνηση, χωρίς ιδιαίτερο ρίσκο. Αν και δεν έχει

ΕΡΓ. / BIDEN CAMPAIGN / JADAM SCHULTZ

Αναλυτές θεωρούν δύσκολο ο 78χρονος σήμερα Μπάιντεν να διεκδικήσει και δεύτερη θητεία, συνειπώς, εφόσον νικήσει τον Τραμπ, είναι πιθανότερο να λειτουργήσει ως μεταβατικός πρόεδρος που θα φέρει στις ΗΠΑ ξανά την «κανονικότητα», για να παραδώσει τη σκυτάλη σε μια νεότερη γενιά πολιτικών υπό τη Χάρις.

Στενεύουν τα περιθώρια για τον Ντόναλντ Τραμπ, ενώ οι Ρεπουμπλικανοί κινδυνεύουν να υποστούν πανωλεθρία και στα δύο σώματα του Κογκρέσου.

ακόμη κλείσει την πρώτη θητεία της στη Γερουσία, η Χάρις έγινε γνωστή σε πανεθνική κλίμακα με τους φιλιππικούς της εναντίον του δικαστή Μπρετ Κάβανο, στις θυ-ηellas ελλώδεις ακροάσεις για τον διορισμό του στο Ανώτατο Δικαστήριο, όπως και με την υποψηφιότητά της για το προεδρικό χρίσμα, πριν από λίγους μήνες. Παρά την ήττα της στις προκριματικές, εδραίωνε την εικόνα της ως ανερχόμενο αστέρι των Δημοκρατικών. Κι αν πάνω στη φωτιά των ντιμπέιτ είχε κάποιες πολύ επώδυνες κουβέντες για τον Μπάιντεν, ο βετεράνος πολιτικός, που μπήκε στη Γερουσία όταν η Χάρις ήταν μόλις οκτώ ετών, δεν ήταν ο άνθρωπος

που θα της το κρατούσε μανιάντικο. Αλλωστε και οι δύο ανήκουν στην ίδια, μετριοπαθή πτέρυγα των Δημοκρατικών, γεγονός που αναμφισβήτητα έπαιξε τον ρόλο του. Στο μεγαλύτερο μέρος της πολιτικής διαδρομής της, η Χάρις υπηρέτησε ως εισαγγελέας Σαν Φρανσίσκο και γενικός εισαγγελέας Καλιφόρνιας, εφαρμόζοντας αυστηρές πολιτικές «νόμου και τάξης». Στις προκριματικές εκλογές, η αριστερή πτέρυγα του κόμματος της κόλλησε τη ρετσινιά «η Χάρις είναι μπάτσος», θυμίζοντας ότι, παρά τις προοδευτικές θέσεις που είχε διακηρύξει για θέματα όπως η θανατική ποινή, η χρήση μαριχουάνας, οι γάμοι ομοφυλοφίλων και πολλά άλλα, απέφυγε να τις εφαρμόσει ως γενική εισαγγελέας. Ωστόσο ο Μπάιντεν υπολογίζει, και μάλλον έχει δίκιο, ότι είναι τέτοια η οργή των προοδευτικών εναντίον του Τραμπ που θα ξεπεράσουν τις όποιες ενστάσεις τους, έστω με κρύα καρδιά, όταν έρθει η ώρα της ψήφου. Το βέβαιο είναι ότι η Χάρις ενισχύει τη συσπείρωση της μαύρης κοινότητας γύρω από τον Μπάιντεν, κάτι ιδιαίτερα

σημαντικό σε διαφιλονικούμενες πολιτείες. Το 2016, η αποχή πολλών μαύρων που είχαν υποστηρίξει αναφανδόν τον Ομπάμα στοίχισε πολύ ακριβά στη Χίλαρι Κλίντον.

Προβάδισμα και «φαντάσματα»

Οι τελευταίες δημοσκοπήσεις πριν από την επιλογή της Χάρις έδιναν στον Μπάιντεν προβάδισμα οκτώ έως δέκα μονάδων έναντι του Τραμπ. Η ψαλίδα έκλεισε κατά δύο έως τρεις μονάδες από τον προηγούμενο μήνα, αλλά παραμένει υψηλή και δύσκολα ανατρεψίμη. Βέβαια πολλοί από τους Δημοκρατικούς βλέπουν μπροστά τους τα φαντάσματα του 2016, όταν η Χίλαρι Κλίντον είχε κι αυτή σημαντικό προβάδισμα έναντι του Τραμπ δυόμισι με τρεις μήνες πριν από τις εκλογές. Τις ανησυχίες τους ενισχύει το γεγονός ότι η διαφορά μεταξύ όσων δηλώνουν ότι είναι σίγουροι για το τι θα ψηφίσουν εμφανίζεται αισθητά μικρότερη (39% Μπάιντεν - 35% Τραμπ). Ωστόσο, οι πιθανότητες να δούμε το ίδιο έργο για δεύτερη φορά είναι μάλλον μικρές.

Σε αντίθεση με τη Χίλαρι Κλίντον, ο Τζο Μπάιντεν δεν έχει ταυ-

τιστεί με τη διαπλοκή και δεν προκαλεί τόσο ισχυρές αντιπάθειες σε μεγάλη μερίδα του εκλογικού σώματος. Αν το 2016 το Δημοκρατικό Κόμμα ήταν ανοικτά διασπασμένο και πολλοί οπαδοί του αριστερού Μπέρνι Σάντερς δεν πήγαν να ψηφίσουν (μεταξύ άλλων γιατί δεν περιμεναν ότι θα μπορούσε να βγει ο Τραμπ), αυτή τη φορά ο Μπάιντεν έχει την υποστήριξη όλων, από τον Μπιλ Κλίντον και τον Μπαράκ Ομπάμα μέχρι τον Σάντερς. Στο μεταξύ, η τραγελαφική διαχείριση της COVID-19 και η οικονομική κρίση διαβρώνουν σταθερά την επιρροή του Τραμπ ακόμη και στις πιο ευνοϊκές για τον ίδιο κατηγορίες του εκλογικού σώματος, όπως οι λευκοί συνταξιούχοι. Τέλος, στις περισσότερες από τις διαφιλονικούμενες πολιτείες, που θα κρίνουν την πλειοψηφία στο κολλέγιο των εκλεκτόρων, η πλάστιγγα γέρνει, περισσότερο ή λιγότερο αποφασιστικά, στην πλευρά του Μπάιντεν, ενώ οι Ρεπουμπλικανοί κινδυνεύουν να υποστούν πανωλεθρία και στα δύο σώματα του Κογκρέσου, χάνοντας και τη Γερουσία.

Από το εισαγγελικό γραφείο στον πολιτικό στίβο

Των **MAGGIE ASTOR** και **SYDNEY EMBER**
THE NEW YORK TIMES

Η γερουσιαστής Κάμαλα Χάρις θα γίνει η πρώτη Αφροαμερικανίδα γυναίκα και η πρώτη που έλκει την καταγωγή της από την Ασία (ο πατέρας της γεννήθηκε στην Τζαμάικα και η μητέρα της στην Ινδία), υποψήφια μεγάλου κόμματος για ανώτατο αξίωμα. Θεωρούμενη μετριοπαθής ρεαλίστρια, η Χάρις υπήρξε ομοσπονδιακή εισαγγελέας, προτού εκλεγεί στη Γερουσία το 2016. Η 55χρονη Χάρις γεννήθηκε στο Οκλαντ της Καλιφόρνιας, ενώ υπηρέτησε ως υπουργός Δικαιοσύνης της πολιτείας και ομοσπονδιακή εισαγγελέας στο Σαν Φρανσίσκο. Όταν ανακοίνωσε την υποψηφιότητά της για το χρίσμα των Δημοκρατικών το 2019, η γερουσιαστής επεδίωξε να παρουσιάσει τον εαυτό της ως ιδεολογική συνεχίστρια της Σίρλεϊ Τσιζόλμ, της πρώτης Αφροαμερικανής που εξελέγη στο Κογκρέσο και διεκδίκησε το χρίσμα του κόμματος για την προεδρική αναμέτρηση του 1972.

Η σταδιοδρομία της Χάρις ως εισαγγελέα προβλήθηκε από την εκστρατεία της ως το μεγάλο της πλεονέκτημα. Η ίδια περιγράφει τον εαυτό της ως «προοδευτική εισαγγελέα» και υποστηρίζει ότι μπορεί κάποιος να είναι αυστηρός με την εγκληματικότητα, συνειδητοποιώντας παράλληλα τις βαθιές

αδικίες της ποινικής δικαιοσύνης. Το ζήτημα αυτό αναμένεται να συζητηθεί εκτενώς στην προεκλογική περίοδο και στον απόηχο της εθνικής κατακραυγής κατά της αστυνομικής βίας και του συστημικού ρατσισμού στην αστυνομία. Η υποψήφια αντιπρόεδρος εξηγεί ότι έγινε εισαγγελέας γιατί πίστευε στην ικανότητά της να αναμορφώσει το

Το ανερχόμενο αστέρι των Δημοκρατικών συνδυάζει το μαχητικό πνεύμα με τον πολιτικό ρεαλισμό.

σύστημα εκ των έσω, μήνυμα το οποίο βρέθηκε στην πρώτη γραμμή της εκστρατείας της για το προεδρικό χρίσμα των Δημοκρατικών. Κάποιες πτυχές της καριέρας της έχουν προκαλέσει, όμως, επικρίσεις από την Αριστερά. Ως υπουργός Δικαιοσύνης της Καλιφόρνιας, σπανίως άσκησε διώξεις εναντίον αστυνομικών που κατηγορούνταν για τον θάνατο πολιτών, αν και προς το τέλος της θητείας της διέταξε έρευνες εις βάρος αστυνομικών διευθύνσεων. Δέχθηκε επίσης επικρίσεις για την άρνησή της να επιτρέψει τη χρήση προηγμένων μεθόδων ανάλυσης DNA, οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν

A.P. / ANDREW HARRIN

Κατά τη διάρκεια της σύντομης θητείας της στη Γερουσία, η Κάμαλα Χάρις έγινε γνωστή για τις διεισδυτικές και οξείες ερωτήσεις που απήυθνε σε μέλη της κυβέρνησης Τραμπ στις καταθέσεις τους ενώπιον του σώματος.

ανατρέψει την καταδίκη του Αφροαμερικανού θανατοποινίτη Κέβιν Κούπερ και για την απόφασή της να στηρίξει ορισμένες καταγγελίες για παραβίαση των κανόνων από εισαγγελέις.

Ως αντιπάλος της θανατικής ποινής, αρνήθηκε να την προτείνει ως ομοσπονδιακή εισαγγελέας του Σαν Φρανσίσκο το 2004 σε καταδικασθέντα για ανθρωποκτονία αστυνομικού, προκαλώντας διαμαρτυρίες. Μία δεκαετία αργότερα, όμως, επέλεξε να εφεσιβάλει κατά της απόφασης δικαστή, ο οποίος κήρυξε αντισυνταγματική τη θανατική ποινή, θεωρώντας ότι επιτελούσε το καθήκον της ως υπουργός Δι-

καισύνης της πολιτείας. Το σχέδιο μεταρρύθμισης της ποινικής δικαιοσύνης, το οποίο υπέβαλε ως υποψήφια για το χρίσμα, περιέχει πολλές προοδευτικές προτάσεις, στις οποίες είχε αντισταθεί στα πρώτα βήματα της σταδιοδρομίας της.

Κατά τη διάρκεια της σύντομης θητείας της στη Γερουσία, η Χάρις έγινε γνωστή για τις διεισδυτικές και οξείες ερωτήσεις που απήυθνε σε μέλη της κυβέρνησης Τραμπ στις καταθέσεις τους ενώπιον του σώματος. Τα τελευταία χρόνια επεδίωξε να συνταχθεί στο πλευρό της αριστερής πτέρυγας των Δημοκρατικών, υποστηρίζοντας αρχικά το νομοσχέδιο του Μπέρνι Σάντερς

για καθολική υγειονομική κάλυψη του πληθυσμού, για να μεταβάλει αργότερα τη θέση της πάνω στο ζήτημα. Συνέχισε, ωστόσο, να στηρίζει την πρόταση για αύξηση του κατώτατου ωρομίσθιου στα 15 δολάρια και την αναθέωρωση του συστήματος αποφυλάκισης με χρηματική εγγύηση.

Η Χάρις υποστήριξε ένθερμα τα νομοσχέδια καταπολέμησης των φυλετικών διακρίσεων στον απόηχο της δολοφονίας του Αφροαμερικανού Τζορτζ Φλόιντ από αστυνομικούς, καθώς και όσα κατατέθηκαν με στόχο τη μεταρρύθμιση της αστυνομίας. Η σημερινή εν αναμονή υποψήφια αντιπρόεδρος εγκατέλειψε τη διεκδίκηση του προεδρικού χρίσματος του κόμματος στα τέλη του 2019, καθώς στέρναναν τα προεκλογικά της κεφάλαια.

Η πρώτη της καλή εμφάνιση στο ντιμπέιτ των Δημοκρατικών ενόπλησε τη δημοτικότητά της, χωρίς ωστόσο να κεφαλαιοποιήσει τη δυναμική της αυτή. Όταν ανακοίνωσε για πρώτη φορά την υποψηφιότητά της τον Ιανουάριο του 2019, η Κάμαλα Χάρις θεωρήθηκε αμέσως «υποψήφια πρώτης γραμμής», ενώ κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι άφησε το αποτύπωμα της στην πρώτη φάση της εκστρατείας. Η επιρροή της οφείλεται στο ότι ήταν η πρώτη που κατέθεσε σαφείς προτάσεις για την προστασία της άμβλωσης από κατά τόπους δικα-

στικά προσκόμματα και απαγορεύσεις, θέση την οποία υιοθέτησαν έκτοτε οι περισσότεροι Δημοκρατικοί υποψήφιοι.

Παρά την καλή της εμφάνιση στο πρώτο ντιμπέιτ, όταν αμφισβήτησε ευθέως τις περγαμνές του Τζο Μπάιντεν σε θέματα φυλετικών διακρίσεων, η Χάρις δεν έδειξε ποτέ ότι εμπνέεται από σαφή ιδεολογικά κίνητρα και απέφυγε να παρουσιάσει συνεκτική ιδεολογική πλατφόρμα. Σε μία προσπάθεια να διαλυθούν οι όποιες υπονοιές αντιπάθειας μεταξύ Μπάιντεν και Χάρις, η πρώην υπουργός Δικαιοσύνης της Καλιφόρνιας υπενθύμισε πρόσφατα ότι συνδέεται με φίλια με την οικογένεια Μπάιντεν, καθώς συνεργάστηκε στενά με τον γιο του Μπάιντεν, Μπο, για την εκπόνηση νομοθεσίας με στόχο τον έλεγχο του τραπεζικού τομέα.

Καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας της, η Χάρις είχε την ικανότητα να προσελκύει μετριοπαθείς ψηφοφόρους των Δημοκρατικών, καθώς και την εκλογικά κρίσιμη κατηγορία γυναικών ψηφοφόρων από τα πρόστατα των αμερικανικών πόλεων. Με την επιλογή της ως υποψήφιας αντιπρόεδρου διαφώνει, όμως, η αριστερή πτέρυγα του κόμματος, θεωρώντας ότι η υποψήφια δεν μοιράζεται το μεταρρυθμιστικό προοδευτικό του όραμα, ιδίως σε ό,τι αφορά την καταπολέμηση του ρατσισμού και της αστυνομικής αυθαιρεσίας.

Απρόβλεπτοι παράγοντες

Καθώς η πανδημία έχει μεταιώσει τα σχέδιά του για μεγάλες προεκλογικές συγκεντρώσεις, ο Τραμπ εναποθέτει τις ελπίδες του για αντιστροφή του κλίματος στα ντιμπέιτ με τον Μπάιντεν. Έχουν προγραμματιστεί τρεις αναμετρήσεις, με την αυλαία να ανοίγει στις 29 Σεπτεμβρίου, στο Κλίβελαντ, ενώ στις 7 Οκτωβρίου θα γίνει το μοναδικό ντιμπέιτ μεταξύ των υποψηφίων αντιπροέδρων. Αντιδρώντας σπασμωδικά στα δυσώϊνα προγνωστικά, ο Τραμπ εμφανίζει τον αντίπαλό του περίπου ως ανοίκτο, ανίκανο να αρθρώσει δυο προτάσεις στη σειρά και, κατά το συνήθειό του, προεξοφλεί ότι θα τον συντρίψει. Κάτι πολύ αμφίβολο, όμως. Στη διάρκεια της πανδημίας ο Τραμπ είχε το μονοπώλιο με τα καθημερινά μπρίφινγκ, αλλά εκείνο που κατάφερε ήταν να βάλει πολλά γκολ στη δική του εστία, με τις ανεκδιήγητες δηλώσεις του περί χρήσης απορρυπαντικών, υπεριδιών ακτίνων και πάει λέγοντας. Άλλοι απρόβλεπτοι παράγοντες ανησυχούν περισσότερο τους Δημοκρατικούς. Λόγω COVID-19 είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς ψηφοφόρους να συνωστίζονται σε μεγάλες ουρές επί ώρες. Ήδη 19 πολιτείες έχουν πει «ναι» στην επιστολική ψήφο, δυνατότητα την οποία προβλέπεται να χρησιμοποιήσουν τουλάχιστον 89 εκατομμύρια Αμερικανοί. Ο Τραμπ έχει ήδη δηλώσει την αντίθεσή του και πολλοί φοβούνται κύμα ενστάσεων και προσφυγών, ιδίως αν το αποτέλεσμα είναι οριακό σε κάμψους πολιτείες. Οι New York Times προειδοποιούσαν για τον κίνδυνο να έχουμε «όχι μία, αλλά 12 Φλόριντα». Εκτός, βέβαια, αν η διαφορά είναι τόσο συντριπτική εις βάρος του Τραμπ, που θα κλείσει μεριάς όλα τα στάματα, ακόμη και το δικό του.

Ανάμεσα στην επανάσταση και στον εμφύλιο ο Λίβανος

Η παραίτηση της κυβέρνησης μετά τη φονική έκρηξη δεν λύνει τα προβλήματα

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΞΗ**

«**Είχα** πει στο παρελθόν ότι το σύστημα της διαφθοράς είναι βαθιά ριζωμένο σε όλες τις γωνίες του κράτους, αλλά διαπίστωσα ότι το καθεστώς της διαφθοράς είναι μεγαλύτερο από το κράτος. Υποβάλλω σήμερα την παραίτηση της κυβέρνησής μου. Ο Θεός as προστατέψει τον Λίβανο. Ο Θεός as προστατέψει τον Λίβανο». Με τη θεατρικά επαναλαμβανόμενη αυτή επίκληση, ο Χασάν Ντιάμπ, πρωθυπουργός από τις αρχές της χρονιάς, αποποιήθηκε τις ευθύνες για τη φοβερή έκρηξη της 4ης Αυγούστου, που ισοπέδωσε το λιμάνι της Βηρυτού κοστίζοντας τη ζωή περίπου 200 ανθρώπων.

Αν υπάρχει μια βεβαιότητα που ξεπροβάλλει μέσα από τον σωρό των ερειπίων του πύλου ποτέ «Παρισιού της Μέσης Ανατολής» είναι ότι κανείς δεν αναλαμβάνει την

Συνεχίζονται οι διαδηλώσεις, καθώς η τραγωδία της Βηρυτού εξαντλησε την υπομονή των πολιτών με το φατριαστικό πολιτικό σύστημα.

ευθύνη. Ούτε αυτοί που μετέφεραν τις 2.750 τόνους νιτρικού αμωνίου στο λιμάνι της Βηρυτού το 2013, ούτε η διακελιστική αρχή του λιμανιού που είχε τα επικίνδυνα εκρηκτικά τόσα χρόνια υπό την εποπτεία της, ούτε οι δικαστές στους οποίους ζητήθηκε να απελευθερώσουν το φορτίο προς πώληση, ούτε οι υπηρεσίες ασφαλείας, ούτε τα αρμόδια υπουργεία, ούτε οι κυβερνήσεις των προηγούμενων χρόνων, κανείς.

Όμως η έκρηξη συνέβη και οι συγγενείς των νεκρών, οι 6.000 τραυματίες, οι δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι που έχασαν σπίτια και μαγαζιά, αλλά και εκατομμύρια άλλοι που θα κληθούν να πληρώσουν με τους φόρους τους τον λογαριασμό της ανοικοδόμησης, απαιτούν εξηγήσεις. Στους δρόμους της Βηρυτού διαδηλωτές ζητούν όχι μόνο την παραίτηση της κυβέρνησης, που πράγματι υποβλήθηκε τη Δευτέρα, αλλά συνολικά την κάθαρση ενός συστήματος που έχει αποτύχει στα πιο στοιχειώδη: τη διαφύλαξη της ασφάλειας και της οικονομικής ευημερίας.

Πελαταικά δίκτυα

Προκειμένου να αποφευχθούν οι εντάσεις, τα αξιώματα στον Λίβανο μοιράζονται μεταξύ των θρησκευτικών κοινοτήτων, με αποτέλεσμα η κάθε κοινότητα να μπορεί να προστρέξει στα δικά της παγιωμένα πελαταικά δίκτυα. Είναι ενδιαφέρουσα η απάντηση που έδωσε στον βετεράνο ανταποκριτή της εφημερίδας Independent, Ρόμπερτ Φισκ, ναυτιλιακός πράκτορας της Βηρυτού, όταν ο Φισκ ρώτησε ποιος επιτέλους κάνει κουμάντο στο λιμάνι. «Όλοι έχουν τους

Εθελοντές φοιτητές βοηθούν στον καθαρισμό κατεστραμμένων κτιρίων στην καρδιά της Βηρυτού, μία εβδομάδα μετά τη φονική έκρηξη στο λιμάνι της πόλης, που άφησε άστεγους περίπου 250.000 ανθρώπους.

Το μοιραίο πλοίο από τη Μαύρη Θάλασσα

Η **διαδρομή** του καραβιού «Rhosus», που μετέφερε το νιτρικό αμμόνιο από τη Μαύρη Θάλασσα στη Μοζαμβίκη (όπου δεν έφθασε ποτέ) το 2013, το έφερε και στον Πειραιά. «Όταν ο καπετάνιος συνάντησε τον Γρεγκούσκιν (τον Ρώσο κάτοικο Κύπρου που είχε ναυλώσει το καράβι) στον Πειραιά, σε μια στάση ανεφοδιασμού τον Οκτώβριο, κατάλαβε το μέγεθος των οικονομικών προβλημάτων του», αναφέρει έρευνα της εφημερίδας Independent. Ο Γρεγκούσκιν τους ζήτησε να κάνουν στάση στη Βηρυτό πριν περάσουν από το Σουέζ, ώστε να φορτώσουν επιπλέον εμπόρευμα, όμως οι Αρχές του Λιβάνου έκριναν το καράβι αναξιόπλοο και δεν του επέτρεψαν τον απόπλοο. Δύο χρόνια αργότερα, το «Rhosus» βούλιαξε στο λιμάνι της Βηρυτού, ενώ το φορτίο είχε εκφορτωθεί στην Αποθήκη 12, όπου συνυπήρχε με διαλυτικό μπιονάκι, εξαιρετικά πτητικό σε συνθήκες καύσιμα, καθώς και με πυροτεχνήματα, οι λάμψεις των οποίων έδωσαν μια σουρεαλιστική εικόνα στις πρώτες στιγμές της πυρκαγιάς, λίγο πριν από τη μεγαλύτερη έκρηξη στην ιστορία του Λιβάνου.

ανθρώπους τους στο λιμάνι – οι σουνίτες, οι σίιτες, οι χριστιανοί, όλοι. Αν θέλω να εκτελωνιστεί ένα φορτίο γρήγορα, μπορεί να πέσω σε ανθρώπους του Μπέρι (του αρχηγού του σιιτικού κινήματος Αμάλ και προέδρου της Βουλής). Αν αυτοί ζητούν πολλά, πάω στη Χεζμπολάχ για να δω αν οι δικοί τους τελωνειακοί μπορούν να κάνουν τη δουλειά με λιγότερα». «Η στους χριστιανούς, ή στους λιγοστούς Δρούζους», προσθέτει με τη σειρά του ο Φισκ.

Τα πελαταικά δίκτυα λειτουργούν αμφίδρομα, με τις κορυφές να υπόσχονται ότι θα «τακτοποιήσουν» τους δικούς τους, σύστημα που λειτουργούσε όσο κυκλοφορούσε χρήμα και η χώρα ήταν πόλος έλξης κεφαλαίων από τη Μέση Ανατολή, αλλά τορπιλίστηκε όταν ο Λευκός Οίκος επέβαλε κυρώσεις σε τράπεζες που έχουν συναλλαγές με το Ιράν, προξενώντας σοβαρά

προβλήματα στο τραπεζικό σύστημα και στην οικονομία. Τον Δεκέμβριο, η οικονομική κατάρρευση είχε ήδη κατεβάσει τον κόσμο στους δρόμους, σε τεράστιες διαδηλώσεις, οι οποίες ξεθύμαναν όταν ανέλαβε η κυβέρνηση «ανεξάρτητων εμπειρογνομήμων» του Ντιάμπ.

Κίνδυνος πολέμου

Η τωρινή, νέα έκφραση λαϊκής οργής θα μπορούσε να εξυπηρετήσει την προϋπόθεση, δεδηλωμένη επιδίωξη των ΗΠΑ, της Σαουδικής Αραβίας και του Ισραήλ να αποσπάσουν τον Λίβανο από τον σιιτικό άξονα Ιράν - Ιράκ - Συρίας. Υπάρχει, δηλαδή, το ενδεχόμενο οι εκκλήσεις για σαρωτικές αλλαγές να μην αφορούν μόνο την καταπολέμηση της διαφθοράς, αλλά να επικριστεί να αλλάξει ο στρατηγικός προσανατολισμός της χώρας μέσω της αλλαγής του συστήματος διακυβέρνησης.

Ως πρώην υπουργός Εξωτερικών του Ισραήλ, ο Σλόμο Μπεν Αμι θα επιθυμούσε διακαώς να συμβεί κάτι τέτοιο, ώστε να απαλλαγεί το Ισραήλ από τον φόβο της Χεζμπολάχ. Δεν μπορεί, ωστόσο, να παραγνώριζει τους τεράστιους κινδύνους. «Την τελευταία δεκαετία, το Ιράν έχει ροδέψει πολλά για να μετατρέψει τον Λίβανο σε δικό του προνομιακό στρατηγικό πεδίο. Ως αποτέλεσμα, η Χεζμπολάχ είναι πιο ισχυρή από ποτέ και ο Λίβανος πιο εξαρτημένος από ποτέ από εξωτερικές δυνάμεις – μεταξύ αυτών το Ιράν, η Συρία και η Ρωσία», γράφει ο Μπεν Αμι σε σχόλιο για το Project Syndicate. «Αυτές οι δυνάμεις δεν θα επιτρέψουν τη μεταρρύθμιση ενός πολιτικού συστήματος που καθιστά τον Λίβανο τόσο σημαντικό κρίκο της περιφερειακής τους στρατηγικής, έστω και αν γίνει η χώρα νέα Λιβύη».

Ο Μπεν Αμι καταλήγει με μια προειδοποίηση: «Αντί για μια νέα Επανάσταση των Κέδρων (κύμα διαδηλώσεων που οδήγησε σε αποχώρηση των συριακών στρατευμάτων από τον Λίβανο το 2005), οι προσπάθειες για πρωτόθυπη μεταρρύθμιση μπορεί να οδηγήσουν σε μια σύγκρουση στα πρότυπα του εμφυλίου πολέμου του 1975-1990, με τις ξένες δυνάμεις και τις αντίπαλες τοπικές πολιτοφυλακές να ενώνουν τις δυνάμεις τους για να διαλύσουν τον Λίβανο». Δεν θα είναι η πρώτη φορά που ο λαός ζητεί να σαρωθεί το υπάρχον σύστημα εξουσίας με υψηλά ιδεώδη, όπως ο εκδημοκρατισμός, η καταπολέμηση της διαφθοράς ή η ανατροπή ενός δικτάτορα, για να διαπιστώνεται ότι μαζί καταρρέει και ολόκληρη η χώρα.

Η πύρρειος νίκη του τελευταίου ευρω-δικτάτορα

Οργή για το 80% του Λουκασένκο

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Την περασμένη Κυριακή, ο Αλεξάντερ Λουκασένκο επανεξελέγη για έκτη συνεχόμενη φορά στο προεδρικό αξίωμα της Λευκορωσίας συγκεντρώνοντας ένα υποτιθέμενο 80% των ψήφων και έχοντας πλέον κερδίσει κάθε εκλογική διαδικασία στη χώρα, από το 1994. Όλες οι εκλογικές του νίκες –εξαιρουμένης της πρώτης– αμφισβητούνται ευρέως από παρατηρητές και από τη διεθνή κοινότητα ως ανελεύθερες και νοθευμένες, χαρίζοντας στον Λουκασένκο τον τίτλο του «τελευταίου δικτάτορα της Ευρώπης». Ωστόσο, παρότι οι παρατυπίες των εκλογικών διαδικασιών έχουν επαναληφθεί ουκ ολίγες φορές, ο απόηχος της διαμάχης είναι αδιαμφισβήτητο πρωτοφανής.

«Δεν έχουν γίνει ποτέ διαδηλώσεις τέτοιου μεγέθους και τέτοιες διάρκειας, ενώ δεν έχει ποτέ υπάρξει τέτοιος βιαιότητας καταστολή», αναφέρει χαρακτηριστικά ο Ολεγκ Γκούλαγκ, εκπρόσωπος της Επιτροπής του Ελσίνκι στη Λευκορωσία, αναφερόμενος στις μαζικές και οργισμένες διαδηλώσεις με αίτημα τη δίκαιη καταμέτρηση των ψήφων των εκλογών. Από τις αρχές της εβδομάδας, περισσότερες από 30 πόλεις της χώρας έχουν μετατραπεί σε πεδία μάχης μεταξύ εκατοντάδων χιλιάδων διαδηλωτών και των κυβερνητικών δυνάμεων καταστολής, με την αστυνομική βία να κλιμακώνεται εκθετικά.

Περισσότεροι από 6.000 άνθρωποι έχουν συλληφθεί με τις εκλογές –δικως να είναι γνωστό πόσοι εξ αυτών παραμένουν υπό κράτηση–, εκατοντάδες βίντεο που απεικονίζουν τη δυσανάλογη χρήση βίας από την αστυνομία έχουν κατακλύσει το διαδίκτυο, ενώ το βράδυ της Τρίτης έφερε και τον πρώτο επιβεβαιωμένο θάνατο ενός διαδηλωτή κατά τη διάρκεια αντιπαράθεσης με τις δυνάμεις ασφαλείας. Ταυτόχρονα, παρά το γεγονός ότι η κυβέρνηση έχει διατάξει την απαγόρευση της κυκλοφορίας στα μεγάλα αστικά κέντρα, το κλείσιμο του μετρό στο Μινσκ, τον περιορισμό της πρόσβασης στο Διαδίκτυο σε μεγάλο τμήμα της χώρας και την χρήση πυρομαχικών από την αστυνομία, οι διαμαρτυρίες δεν δείχνουν σημάδια υποχώρησης.

Καταλυτικός παράγων για το εύρος των αντιδράσεων είναι η δημοφιλία της υποψήφιας της αντιπολίτευσης Σβετλάνα Τικανούσκαγια, η οποία κατάφερε να οργανώσει τις μεγαλύτερες προεκλογικές συγκεντρώσεις στη σύγχρονη ιστορία της χώρας – παρότι τα επίσημα αποτελέσματα της πιστώνουν λιγότερο από το 10% των ψήφων. Αφού πρώτα αμφισβητήσε, τα αποτελέσματα της αναμέτρησης

στης Κυριακής, η νεαρή πολιτικός παρέμεινε εξαφανισμένη για πάνω από ένα 24ωρο, προκαλώντας έντονες ανησυχίες σε μέλη της καμπάνιας της και δεκάδες αξιωματούχους, που δεν κατάφεραν να έρθουν σε επικοινωνία μαζί της, παρά τις επανειλημμένες προσπάθειές τους. Η Τικανούσκαγια εμφανίστηκε τελικά στη Λιθουανία, το μεσημέρι της Τρίτης, όπου φαίνεται πως κατέφυγε για να προστατεύσει τη ζωή της ίδιας και της οικογένειάς της. Παρότι η φυγή της από τη χώρα παραμένει τυλιγμένη από ένα πέπλο μυστηρίου, πολλοί αναλυτές εκκάζουν πως ήταν αποτέλεσμα κυβερνητικού εκβιασμού – αλλιώς αρκετά μέλη της προεκλογικής της εκστρατείας παραμένουν υπό καθεστώς ομηρίας.

Η πύρρειος νίκη του «τελευταίου δικτάτορα της Ευρώπης» συνοδεύεται και από σημαντικές

Δεν έχουν γίνει ποτέ τέτοιου μεγέθους και τέτοιας διάρκειας διαδηλώσεις στη Λευκορωσία.

γεωπολιτικές εξελίξεις, οι οποίες επηρεάζουν άμεσα τις προσπάθειες του Λουκασένκο να αμφιταλαντευθεί διπλωματικά ανάμεσα στην Ε.Ε. και το Κρεμλίνο. Όπως ήταν αναμενόμενο, η βίαιη καταστολή των διαμαρτυριών πυροδότησε έντονες αντιδράσεις από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία την Τρίτη αποκάλυψε νοθευμένες τις εκλογές και έκανε λόγο για επαναπροσδιορισμό των σχέσεων της με τη Λευκορωσία. Ενώ το σενάριο επιβολής κυρώσεων έναντι του Λουκασένκο δείχνει ολοένα και πιο πιθανό, η Πολωνία δήλωσε πως είναι έτοιμη να διαδραματίσει ρόλο διαμεσολαβητή ανάμεσα στην κυβέρνηση και την αντιπολίτευση της Λευκορωσίας, με τον υπουργό Εξωτερικών Γιάτσους Τσαπούτοβιτς να αναφέρει ότι «υπάρχει ακόμη χώρος για διάλογο».

Ωστόσο, τα μάτια όλων των αναλυτών είναι στραμμένα προς τη Μόσχα, καθότι, στο συγκαταληπτό τηλεγράφημά του προς τον Λουκασένκο, ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντίμιρ Πούτιν τόνισε πως ήρθε η ώρα για «στενότερες σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών». Οι συνομιλίες μεταξύ των δύο ηγετών είχαν καταρρεύσει τον Ιανουάριο, έπειτα από ρήξη σχετικά με την οικονομική στήριξη που λαμβάνει το Μινσκ από τη Μόσχα, ενώ κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου ο Λουκασένκο είχε διατάξει τη σύλληψη Ρώσων μισθοφόρων, κατηγορώντας τους για πλεκτάνα εις βάρος του.

«**Οι ζωές** των Λευκορώων μετράνε», αναγράφεται σε πλακάτ διαδηλωτή έξω από την πρεσβεία της Λευκορωσίας στη Ρίγα της Λετονίας.

Χaos στα βρετανικά σχολεία προκάλεσε ο νέος τρόπος βαθμολόγησης

Το **40%** των τελειοφοίτων λυκείου στη Βρετανία είδε τους βαθμούς των εξετάσεων A-level του να αναθεωρούνται προς τα κάτω, σε σχέση με την αρχική πρόβλεψη των καθηγητών βαθμολογητών τους.

Σχεδόν 300.000 μαθητές ενημερώθηκαν για τους βαθμούς τους μέσω email, αλλά και με φυσική παρουσία, με πολλούς από αυτούς να επιστρέφουν στα σχολεία τους για πρώτη φορά μετά τη διακοπή των μαθημάτων εξετάσις της πανδημίας τον Μάρτιο. Ο κανόνας της «εξισορρόπησης», όμως, που επιβλήθηκε λόγω της καραντίνης και της διακοπής λειτουργίας πολλών σχολείων, σημαίνει ότι 40% των αποτελεσμά-

των του υπουργείου (που προέρχονται από στατιστική επεξεργασία με εφαρμογή της εξισορρόπησης) έχουν χαμηλότερο συνολικό βαθμό από αυτόν που υπέβαλαν τα λυκεία για τους υποψηφίους.

Το αγγλικό σύστημα εκπαιδευτικής αξιολόγησης καθορίζει το βαθμό απολυτηρίου σύμφωνα με την κατάταξη του μαθητή στο σχολείο, αλλά και σε συνάρτηση με τον «βαθμό» που εξασφαλίζει το συγκεκριμένο λυκείο από το υπουργείο Παιδείας. Επικριτές του συστήματος αυτού υποστηρίζουν ότι ο αλγόριθμος αυτός δημιουργεί στρεβλώσεις στη βαθμολόγηση μαθητών ευνοώντας όσους φοιτούν σε λυ-

κεία εύπορων περιοχών, τα οποία βαθμολογούνται συστηματικά με υψηλότερο βαθμό.

Από τη μεριά της, η υπηρεσία τοποθέτησης φοιτητών στην ανώτατη παιδεία Ucas ανακοίνωσε ότι τα πανεπιστήμια σχεδιάζουν φέτος να είναι «υπερβολικά εύκαμπτα» στις απαιτήσεις τους απέναντι στους μελλοντικούς φοιτητές, ακόμη και για όσους δεν έχουν εξασφαλίσει καλούς βαθμούς. Την άρνησή της να επιτρέψει την υποβάθμιση της βαθμολογίας των A levels των λυκείων αποκάλυψε η Σκωτία, ανακοινώνοντας ότι τα πανεπιστήμιά της θα λάβουν υπόψη τους τη βαθμολογία των λυκείων και όχι τα αναθεωρη-

μένα μέσω του αλγόριθμου στοιχεία του υπουργείου. Μαθητές λυκείου στο Λινγκ της Αγγλίας εξετάζει ήδη να καταθέσει αγωγή, με τη βοήθεια συνδικάτου εκπαιδευτικών, για να υποστηρίξει ότι ο βαθμολογικός αλγόριθμος είναι άδικος.

Καταπέλτης για την κυβέρνηση υπήρξε ο επικεφαλής της αντιπολίτευσης των Εργατικών, Κιρ Στάρμερ: «Κάτι πήγε προφανώς πολύ στραβά με τα φετινά αποτελέσματα των εξετάσεων A level. Σχεδόν το 40% των νέων είδε τους βαθμούς του να μειώνονται, κάτι που σημαίνει ότι οι ευκαιρίες χιλιάδων νέων ανθρώπων μπορεί να ακυρώθηκαν».

Ο θάνατος του Αριστοτέλη Ωνάση

Ο θρύλος του ελληνικού εφοπλισμού του 20ού αιώνα βασίστηκε στην καινοτομία και στην επιχειρηματική τολμή

Της **ΤΖΕΛΙΝΑΣ ΧΑΡΛΑΥΤΗ***

45
χρόνια
πριν

Όταν ο Ωνάσης πέθανε στις 15 Μαρτίου 1975, ήταν ο μεγαλύτερος εφοπλιστής δεξαμενοπλοίων στον κόσμο. Είκοσι πέντε χρόνια αργότερα, την πρώτη Ιανουαρίου 2000, η Lloyd's List, η μεγαλύτερη ναυτιλιακή εφημερίδα του κόσμου, δημοσίευσε πρωτοσέλιδο άρθρο με τίτλο «Γίγαντες που άλλαξαν τη φυσιογνωμία της ναυτιλίας», με τον Αριστοτέλη Ωνάση στη μέση του πρωτοσέλιδου. Όμως, τα σκάφη του Ωνάση δεν όργωναν

μόνο τους ωκεανούς του κόσμου, αλλά και τους αιθέρες. Η Ολυμπιακή Αεροπορία, ένας αερομεταφορέας με παγκόσμια εμβέλεια, ήταν δημιούργημά του. Το 1974 ο Αριστοτέλης Ωνάσης ήταν ο μεγαλύτερος εργοδότης Ελλήνων, απασχολώντας 10.000 εργαζομένους σε όλες του τις επιχειρήσεις στη θάλασσα και στον αέρα. Τι είναι αυτό που έκανε τον Αριστοτέλη Ωνάση τόσο επιτυχημένο επιχειρηματία σε παγκόσμιο επίπεδο; Η απάντηση βρίσκεται σε μια σειρά καινοτομιών στην οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων που εισήγαγε και αποτελούν κοινή πρακτική σήμερα.

Ο Ουίνστον Τσώρτσιλ υπήρξε τακτικός φιλοξενούμενος της θαλαμηγού του Αριστοτέλη Ωνάση «Χριστίνα».

Η ελληνική παράδοση και η πορεία στην κορυφή

Η **επιχειρηματική** δραστηριότητα του Αριστοτέλη Ωνάση διήρκεσε 51 χρόνια, από το 1924 έως το 1975. Τα πρώτα 30 χρόνια της επιχειρηματικής του δράσης δεν ήταν ούτε διάσημος ούτε εξαιρετικά πλούσιος, ήταν ένας μικρός και μεσαίος εφοπλιστής. Είναι τα τελευταία 21 χρόνια της ζωής του, από το 1954 έως το 1975, που έγινε μεγιστάνας και παγκοσμίως γνωστός.

Η άνοδος στην κορυφή δεν ήταν εύκολη. Παρά τη φιλολογία των λαϊκών ανανγνωσμάτων, δεν ξεκίνησε από το μηδέν και τα πρώτα του χρήματα τα έκανε στην Ελλάδα με το οικογενειακό εμπορικό δίκτυο του πατέρα του, με επιχειρηματικές βάσεις τον Πειραιά, το Μπουένος Αίρες και το Μοντεβιδέο. Το 1932, τη χειρότερη χρονιά της διεθνούς οικονομικής κρίσης, εισήλθε στη ναυτιλία αγοράζοντας τα δύο πρώτα του μεταχειρισμένα ατμόπλοια υπό ελληνική σημαία, με ελληνική ναυτιλιακή επιχείρηση με έδρα τον Πειραιά. Ο Ωνάσης, νεοεισερχόμενος στην ελληνική ναυτιλία, ακολούθησε τα χνάρια της ελληνικής ναυτιλιακής παράδοσης, με την Ιθάκη και τους Ιθακήσιους ναυτικούς να αποτελούν τη βάση των στελεχών και του ναυτεργατικού δυναμικού των πλοίων και των γραφείων του.

Με την επιχειρηματική οξυδερκεία και τον κοσμοπολιτισμό που τον διέκριναν, ο Ωνάσης δεν μαθιέται μόνο δίπλα στους Έλληνες εφοπλιστές του Λονδίνου που ασχολούνταν αποκλειστικά με τη φορτηγό ναυτιλία ξερών φορτίων, αλλά και με τους Νορβηγούς, που ασχολούνταν με τη μεταφορά πετρελαίου και τη ναυτιλία δεξαμενοπλοίων. Ήταν ο πρώτος Έλληνας εφοπλιστής που εισήλθε στη ναυτιλία δεξαμενοπλοίων το 1938, και

αυτή είναι η πρώτη του καινοτομία στον ελληνικό εφοπλισμό, που καθόρισε τη μεταπολεμική πορεία του. Το 1939 πρωτοπήγε στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου και εγκαταστάθηκε μέχρι το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, εκμεταλλευόμενος τέσσερα δεξαμενόπλοια.

Το πρώτο σούπερ τάνκερ

Είναι το 1946 που έκανε τη δεύτερη καινοτομία, αυτή τη φορά στον διεθνή εφοπλισμό. Πήρε το πρώτο του δάνειο για αγορά πλοίων από αμερικανικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με βάση όχι μόνο την εγγύηση πλοίων, αλλά και χρονοαυλώσεις που είχε συνάψει με εμπορικές ή πετρελαϊκές επιχειρήσεις. Είναι αυτός που άνοιξε για πρώτη φορά την πόρτα των αμερικανικών τραπεζών στη χρηματοδότηση της διεθνούς ναυτιλίας. Από το 1946 έως το 1954 ο Ωνάσης, εκμεταλλευόμενος τη συγκυρία και τις ευκαιρίες της εποχής, εκτινάχτηκε στα ύψη και έγινε ο μεγαλύτερος Έλληνας εφοπλιστής, με στόλο σχεδόν 80 πλοίων ολικής χωρητικότητας περίπου ενός εκατομμυρίου κόρων. Τη δεκαετία του 1950 έγινε διάσημος με θετικά και αρνητικά πρόσημα. Το 1952 στράφηκε στα κατεστραμμένα γερμανικά ναυπηγεία του Αμβούργου και της Βρέμης, τα οποία αναβίωσε παραγγέλλοντας τον απίθανο αριθμό των 18 δεξαμενοπλοίων για τα επόμενα δύο χρόνια. Εκεί αναδεικνύεται η τρίτη καινοτομία του, η συμβολή του στην ανάπτυξη της τεχνολογίας των δεξαμενοπλοίων και στον γιγαντισμό τους, τα οποία συνέχισε μέχρι τον θάνατό του. Το πρώτο δεξαμενόπλοιο που ονομάστηκε «σούπερ τάνκερ» παγκοσμίως είναι το «Τίνα Ωνάση», το 1956.

Ο Αριστοτέλης Ωνάσης εισήλθε στον χώρο της ναυτιλίας με δύο ατμόπλοια το 1932. Ήταν ο πρώτος Έλληνας εφοπλιστής που εισήλθε στη ναυτιλία δεξαμενοπλοίων το 1938. Όταν πέθανε το 1975, ήταν ο μεγαλύτερος εφοπλιστής δεξαμενοπλοίων στον κόσμο.

Το πρότυπο της παγκόσμιας ναυτιλιακής επιχείρησης

Όμως ο Ωνάσης αναδείχθηκε σε ηγετική μορφή της παγκόσμιας ναυτιλίας, γιατί άλλαξε τη μορφή της παγκόσμιας ναυτιλιακής επιχείρησης σύμφωνα με τις ανάγκες της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας του νέου μεταπολεμικού κόσμου. Όταν ο Ωνάσης ξεκίνησε την επιχειρηματική του δράση τη δεκαετία του 1920, οι μεγαλύτεροι εφοπλιστικοί όμιλοι στον κόσμο ήταν βρετανικοί και οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις καθορίζονταν από τις εθνικές, κυρίως ευρωπαϊκές, νομοθεσίες και τον απόηχο της απερχόμενης αποικιοκρατίας. Τα θεμέλια της επιχειρηματικής αρχιτεκτονικής του εφοπλιστικού ομίλου του Αριστοτέλη Ωνάση ήταν ένα πολύπλοκο ιδιοκτησιακό πλέγμα από πολλαπλά ελέγχουσες υπερράκτιες εταιρείες, κυρίως παναμαϊκές και λιβερτιανές, και διοίκηση από πολλαπλές τοποθεσίες. Με αυτόν τον τρόπο η τέταρτη και ίσως πιο σημαντική καινοτομία του είναι ότι δημιούργησε το πρότυπο της παγκόσμιας ναυτιλιακής επιχείρησης το οποίο έγινε το παραδείγμα προς μίμηση διεθνώς ούτως ώστε η συντριπτική πλειονότητα των ναυτιλιακών επιχειρήσεων διεθνώς να το ακολουθεί μέχρι σήμερα.

Το 1954 αγόρασε τη μεγαλύτερη τουριστική και κτηματική επιχείρηση του Μόντε Κάρλο, το κέντρο της ευρωπαϊκής και διεθνούς επιχειρηματικής «αριστοκρατίας». Την ίδια εποχή η αλλαγή της αμερικανικής κυβέρνησης από τον Δημοκρατικό Τρούμαν στον Ρεπουμπλικανό Αϊζενχάουερ έφερε την προσπάθεια ταπείνωσης της προηγούμενης κυβέρνησης με στόχαστρο την ισχυρή ομάδα των Ελλήνων εφοπλιστών

Ο θάνατος του 70χρονου Αριστοτέλη Ωνάση σε νοσοκομείο του Παρισιού στην πρώτη σελίδα της «Κ».

της Νέας Υόρκης και επίκεντρο τον Ωνάση. Γιατί ο Ωνάσης εν τω μεταξύ είχε προβεί σε μια προκλητική συμφωνία με τη Σαουδική Αραβία, η οποία τον έφερε σε άμεση αντιπαράθεση με τις μεγάλες εταιρείες πετρελαίου και την κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών. Η σύγκρουση με την Αμερική τον άφησε αλώβητο αλλά τον έκανε να στραφεί διά παντός προς την Ευρώπη και την Ελλάδα.

Καλές πολιτικές σχέσεις

Ο Ωνάσης ήταν ένας διεθνής επιχειρηματίας που είχε βιώσει τον παραλογισμό και τη βία των εθνικών κρατών στα 18 του χρόνια με την καταστροφή της Σμύρνης. Γι' αυτό είχε πάντα πάνω από δύο πόλους

διοίκησης των επιχειρήσεών του σε διαφορετικά κράτη και προσπαθούσε πάντα να έχει καλές σχέσεις με όλες τις κυβερνήσεις των κρατών στα οποία δρούσε, ανεξαρτήτως πολιτικών αποχρώσεων: στην Αργεντινή με τον Περόν, στις Ηνωμένες Πολιτείες με το Δημοκρατικό Κόμμα και τη κυβέρνηση Τρούμαν, στη

Γερμανία με τον Αντενάουερ, στο Μονακό με τον πρίγκιπα Ραινιέ, στη Σαουδική Αραβία με τον βασιλιά Ιμπν-Σαούντ και τον γιο του Σαούντ, στη Γαλλία με τον Πομπιντού. Στην Ελλάδα από την αρχή της επιχειρηματικής του

δράσης προσπάθησε να αναπτύξει σχέσεις με το ελληνικό κράτος. Κατάφερε να αναπτύξει σχέσεις με στελέχη των κυβερνήσεων Βενιζέλου από το 1928. Στη διάρκεια της δεκαετίας του 1940 προσπάθησε να αναπτύξει σχέσεις με τις ασταθείς μεταπολεμικές κυβερνήσεις και δεν το επέτυχε κυρίως λόγω του άγριου ανταγωνισμού από το ελληνικό εφοπλιστικό κατεστημένο της εποχής που είχε στραφεί εναντίον του. Τον τελικό σύμμαχο που σφράγισε και τη σχέση του με την Ελλάδα τον βρήκε στο πρόσωπο του Κωνσταντίνου Καραμανλή το 1956 όταν αγόρασε την μικρή τοπική ΤΑΕ (Τεχνικές Αεροπορικές Εκμεταλλεύσεις). Εκτοτε διατήρησε στενές σχέσεις με όλες τις ελληνικές κυβερνήσεις οιοδήποτε πολιτικού χρώματος και πεποιθήσεων, από τον Γεώργιο Παπανδρέου μέχρι τον δικτάτορα Γεώργιο Παπαδόπουλο.

Η επίδραση του Ωνάση στην Ελ-

λάδα είναι μέσα από τον εφοπλισμό και τον τουρισμό. Η επίδραση που είχε στον ελληνικό εφοπλισμό ήταν καθοριστική εφόσον πρώτοι οι Έλληνες εφοπλιστές ακολούθησαν κατά πόδας το παράδειγμά του με αποτέλεσμα να ανέλθουν στην κορυφή του παγκόσμιου στόλου. Ο τουρισμός στην Ελλάδα κατάφερε να εκτιναχτεί, εν μέρει, χάρη και στην Ολυμπιακή Αεροπορία, έναν πρωτοκλασάτο εθνικό μεταφορέα με δρομολόγια και διαφήμιση της χώρας σε όλον τον κόσμο.

Ο Ωνάσης έφτιαξε τον μοναδικό στην Ελλάδα επιχειρηματικό εφοπλιστικό όμιλο που συνεχίζει να ακμάζει, όχι από την ίδια του την οικογένεια, αλλά από την επιχειρηματική οικογένεια που εκείνος διαδέχθηκε. Η ναυτιλιακή επιχείρηση Ωνάση, μια παγκόσμια επιχείρηση με έντονο εθνικό χρώμα, συνεχίζει να είναι σήμερα ανάμεσα στις πρώτες ελληνικές εταιρείες δεξαμενοπλοίων με τα κέρδη της να προικοδοτούν ετησίως τον πολιτισμό και την κοινωνία της σύγχρονης Ελλάδας μέσω του Ιδρύματος Ωνάση, πάντα σύμφωνα με τις επιταγές του ιδρυτή της.

* Η κ. Τζελίνα Χαρλαύτη (gelinaharla@gmail.com) είναι καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Κρήτης και διευθύντρια του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Ερευνας. Το βιβλίο της «Creating Global Shipping: Aristotle Onassis, the Vagliano Brothers and the Business of Shipping, c.1820-1970», στο οποίο βασίζεται το παρόν κείμενο, κυκλοφόρησε το 2019 από το Cambridge University Press.

Αριστερά, με την πρώτη σύζυγό του Τίνα Λιβανού. Δεξιά, με την Τζάκι Κένεντι λίγο μετά τον γάμο τους. Ενδιαμέσως είχε θεαλλώδη σχέση με τη Μαρία Κάλλας.

«Πρωτάθλημα και Champions League με τη Λίβερπουλ»

Οι στόχοι του Κώστα Τσιμικά στην θρυλική ομάδα του μεγάλου λιμανιού της Αγγλίας

Την πρώτη του συνέντευξη ως παίκτης της Λίβερπουλ έδωσε ο Κώστας Τσιμίκας, ο οποίος τόνισε την ανυπομονησία του για την έναρξη των αγωνιστικών υποχρεώσεων με τους κόκκινους.

Αναλυτικά, όσα είπε στην επίσημη σελίδα της Λίβερπουλ:

-Είμαι πολύ χαρούμενος. Είμαι υπερήφανος που είμαι εδώ. Για εμένα η Λίβερπουλ είναι η μεγαλύτερη ομάδα στον κόσμο. Είναι τιμή να βρίσκομαι εδώ και θα δώσω τον καλύτερό μου εαυτό. Μου αρέσει πολύ. Μου αρέσει πολύ το πρωτάθλημα εδώ. Το έβλεπα στην τηλεόραση και ήταν πάντα όνειρό μου από μικρό παιδί να έρθω και να παίξω στην Premier League.

-Ποια ήταν η αντίδραση σου όταν έμαθες ότι η Λίβερπουλ ενδιαφέρεται για εσένα;

-Στην αρχή δεν μπορούσα να το πιστέψω αλλά τελικά είμαι πολύ χαρούμενος που ήρθα εδώ και θα αγωνιστώ για τη Λίβερπουλ.

-Τα πράγματα γύρω από την μεταγραφή σου εξελίχθηκαν πολύ γρήγορα, αφότου έδωσες το τελευταίο σου παιχνίδι με τον Ολυμπιακό την περασμένη Πέμπτη με την Γουλβς. Πώς το βίωσες όλο αυτό;

-Μετά από εκείνο του ματς, ήμουν έτοιμος να έρθω εδώ και να αποδεχθώ την πρόκληση. Όπως είπα και πριν είμαι έτοιμος να αγωνιστώ με τη φανέλα της Λίβερπουλ.

-Πόσα ξέρεις για την ομάδα;

-Ο αδερφός μου είναι οπαδός της Λίβερπουλ και με έπρωξε να έρθω εδώ. Ακόμα και τώρα δεν το πιστεύει ότι είμαι εδώ. Τώρα που θα δει τις φωτογραφίες θα το καταλάβει ότι υπέγραψα και θα είναι χαρούμενος. Όλη η οικογένειά μου και ο αδερφός μου, είναι πολύ χαρούμενοι.

-Για όσους δεν σε έχουν δει να παίζεις, περιγράψε μας τον εαυτό σου ως παίκτης:

-Αγωνίζομαι στο αριστερό άκρο της άμυνας και δίνω τα πάντα σε κάθε λεπτό του αγώνα, για την ομάδα.

-Πόσο σημαντική ήταν για εσένα η περσινή σεζόν; Επαιξες σε 46 παιχνίδια, κέρδισες το πρωτάθλημα στην χώρα σου και είχες και συμμετοχές στο Champions League.

-Παίξαμε πολύ καλά ως ομάδα, ήμασταν μια οικογένεια. Ήταν η καλύτερη σεζόν για εμένα και μετά από αυτό, η μεταγραφή μου εδώ είναι το καλύτερο δώρο για εμένα. Τώρα ανήκω στη Λί-

«Η περσινή ήταν η καλύτερη σεζόν για εμένα και μετά από αυτό, η μεταγραφή μου εδώ είναι το καλύτερο δώρο».

Μου αρέσει πολύ το πρωτάθλημα εδώ. Το έβλεπα στην τηλεόραση και ήταν όνειρό μου από μικρό παιδί να έρθω και να παίξω στην Premier League.

βερπουλ και είμαι έτοιμος να τα δώσω όλα σε αυτή τη νέα πρόκληση. **-Στην Λίβερπουλ δίνεται μεγάλη έμφαση στο full-back, όσον αφορά το στιλ παιχνιδιού. Είσαι έτοιμος γι' αυτή την πρόκληση;**

-Με πολλή δουλειά και συγκέντρωση, κάνοντας αυτό που θέλει ο προπονητής, μπορώ να είμαι στο υψηλότερο επίπεδο. Θέλω να πετύχω τους στόχους μας. Να πάρουμε πάλι το πρωτάθλημα και να κατακτήσουμε το Champions League.

-Πόσο επηρέασε την απόφασή σου να έρθεις στον σύλλογο η παρουσία του Γιούργκεν Κλοπ ως προπονητής; Πόσο ενθουσιασμένος είσαι που θα δουλέψεις μαζί του;

-Είμαι πολύ ενθουσιασμένος, γιατί

για μένα είναι ένας από τους καλύτερους προπονητές στον κόσμο. Είμαι πολύ ενθουσιασμένος που διάλεξε εμένα για να είμαι ένα από τα αριστερά μπακ της ομάδας.

-Θα ανταγωνίζεσαι τον Άντριου Ρόμπερτσον, ένα από τα καλύτερα αριστερά μπακ στην Ευρώπη. Πώς προσεγγίζεις αυτή την πρόκληση, το να μαθαίνεις από αυτόν και να παλεύετε για μία θέση;

-Είναι ένα πολύ καλό ταλέντο. Θα δώσω τον καλύτερο εαυτό μου για να παίξω. Ξέρω ότι ο Ρόμπερτσον είναι ένα από τα καλύτερα αριστερά μπακ του κόσμου, όμως αυτό μου δίνει έξτρα κίνητρο να δουλέψω σκληρά.

-Δε μεσολαβεί πολλών χρόνων ανάμεσα σε αυτή τη σεζόν και την επόμενη, και η σεζόν 2020-21 έρχεται πολύ σύντομα. Θα κάνεις ένα διάλειμμα τώρα, ή θα ξεκινήσεις να προπονηθείς αυτή την εβδομάδα;

-Δεν ξέρω ακόμα, πρέπει να μιλήσω με τον προπονητή. Αυτός θα μου πει τι πρέπει να κάνω.

-Δε γνωρίζουμε ακόμα πότε θα έχεις την ευκαιρία να παίξεις μπροστά στο κοινό του Ανφιλντ, όμως πόσο ανυπομονείς για αυτό;

-Ελπίζω πρώτα απ' όλα να παίξω σε αυτό το γήπεδο, (και) μετά ελπίζω να νιώσω πώς οι οπαδοί τραγουδάνε τα τραγούδια. Νομίζω ότι είμαι έτοιμος για αυτό και ελπίζω να συμβεί σύντομα.

-Επιμένεις στο νούμερο 21 στη Λίβερπουλ, που το φοράγες και στον Ολυμπιακό. Υπάρχει κάποιος λόγος για αυτό;

-Μου αρέσει σαν αριθμός. Το πήρα στην Ολλανδία όταν έπαιζα εκεί, μετά το φόρεσα για 2 χρόνια στον Ολυμπιακό, και τώρα (το φοράω και) εδώ. **-Ποιες είναι οι φιλοδοξίες σου ως παίκτης της Λίβερπουλ τόσο για τη σεζόν που έρχεται, όσο και πέρα από αυτή;**

-Να πετύχουμε τους στόχους μας. Να κερδίσουμε ξανά το πρωτάθλημα και επίσης να κερδίσουμε το Champions League.

-Τέλος, ποιο θα ήταν το μήνυμά σου για τους οπαδούς της Λίβερπουλ που παρακολουθούν και διαβάζουν την πρώτη σου συνέντευξη;

-Να είναι κοντά στην ομάδα γιατί τους χρειαζόμαστε, να τραγουδούν για την ομάδα, και στο τέλος της σεζόν θα μπορούν να πανηγυρίσουν.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Καλό ξεκίνημα... ωχ!

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Είναι αυτό που λέμε άβυσσος η ψυχή του ανθρώπου. Τόσους μήνες καρτερικότητας, νοσταλγίας και υπομονής για το πότε θα ξαναδούμε την μπάλα να κυλά στον αγωνιστικό χώρο... και όσο πλησιάζει η στιγμή, τρομάζεις!!

Θέλοντας και μη, η εξιδανίκευση του ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος αποσύρεται και τη θέση της παίρνει η σκληρή πραγματικότητα. Και εκεί που η σκέψη σου αρμενίζει στα ήρεμα και γαλήνια νερά που πλέει το άθλημα στη φύση του, ευθύς αμέσως οδηγείσαι στις φουρτούνες, στους βάλτους και τα έλη που κόλλησε εδώ και χρόνια το κυπριακό πρωτάθλημα.

Η δίψα για το ποδόσφαιρο μεταμορφώνεται σε απέχθεια και η ανασφάλεια διαδέχεται την προσδοκία για να ξαναδεις ποδόσφαιρο. Ρεαλιστικά προσεγγίζοντας την κατάσταση δεν μπορείς να αποφύγεις τα δεδομένα που διέπουν το πρωτάθλημά μας.

Σκανδαλώδεις διαιτησίες, ανοργανωσιά εκ μέρους των διοργανωτών, άδεια γήπεδα, προπαγανδιστικές ανακοινώσεις ομάδων, οπαδικά μίσση και πάθη, προκατάληψη, σπληνικοί αγώνες, κυδαίες δηλώσεις παραγόντων, υβριστικές και ερειστικές ανακοινώσεις οργανωμένων οπαδών, ανάλυση αμφισβητούμενων φάσεων από κάθε λογής ειδικό-ανειδίκευτο συνιστούν, μεταξύ άλλων, το μασαίκο μιας πραγματικότητας που θα ξεδιπλωθεί ενώπιόν μας το ερχόμενο Σαββατοκύριακο με την έναρξη της πρώτης αγωνιστικής.

Άμα κιάλα στα πιο πάνω, προσθέσεις την «ιδιαιτερότητα» που πηγάζει μέσα από την εμφάνιση του κορωνοϊού στη ζωή μας, τότε όσοι ασχολούμαστε με το άθλημα δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να οχυρωθούμε κυρίως ψυχικά για ν' αντέξουμε ό,τι παράλογο προκύψει τούτη τη χρονιά που μας έρχεται.

Εδώ καλά, καλά για χρόνια έχει αποδειχθεί ότι ακόμη και με τα αυτονόητα δυσκολευόμαστε. Αναρωτιέται κανείς πώς θ' αντιδράσουμε ποδοσφαιρικά μιλώντας, απέναντι στην πάρα-νορμάλ κατάσταση που δημιουργεί η επιδημία. Επ'ι τούτου, μετά σιγουριάς θεωρώ ότι το τραγελαφικό στοιχείο θα εισβάλει για τα καλά στη ζωή μας.

Όπως και να έχει. Αναπόφευκτα, η σκληρή πραγματικότητα σε προσγειώνει, αναγκάζοντας σε να δεις και τις δύο όψεις της. Από τη μια η σκέψη για το ιδεατό και από την άλλη το ανεπιθύμητο. Ανάλογα με το πώς ο καθένας το προσεγγίζει. Διχάζεσαι ακόμη και στην προσπάθειά σου να ευχηθείς το καλύτερο. Από τη μια δηλαδή ελπίζεις να παν όλα καλά και από την άλλη ένα επιφώνημα φόβου βγαίνει μέσα από τη ψυχή σου. Κάτι δηλαδή όπως ο τίτλος του κειμένου.

Φιλικά (ευτυχώς) τέλος

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝΝΙΔΗ

Ευτυχώς που τα φιλικά παιχνίδια προετοιμασίας ολοκληρώθηκαν. Όχι μόνο γιατί πρακτικά αυτό σημαίνει πως αρχίζει (επιτέλους) το νέο πρωτάθλημα, αλλά κυρίως γιατί με όλα όσα ακούστηκαν, επιώθηκαν ή εκτιμήθηκαν τις τελευταίες μέρες, θα μπορούσε να πιστέψει κάποιος πως δεν βρισκόμαστε λίγο πριν την έναρξη της νέας περιόδου, αλλά κοντά στην ολοκλήρωση της, με αξιόπιστο δείγμα πολλών αγωνιστικών, ασφαλές για εξαγωγή συμπερασμάτων.

Έχει πολλές φορές λεχθεί, πως τα φιλικά είναι για τους προπονητές. Πως τα φιλικά διεξάγονται κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες για τις ομάδες και σε μια περίοδο κατά την οποία φυσιολογικά δεν μπορούν οι ποδοσφαιριστές να βρίσκονται στην καλύτερη αγωνιστική τους κατάσταση. Μάταια όμως. Για τον κύριο φιλάθλο – προπονητή της κερκίδας, ένα φιλικό, ακόμη και το πρώτο, είναι αρκετό. Κάποιοι αποφάσισαν ήδη για τη δυναμικότητα κάποιων ομάδων, για φαβορί και αυτοαίτητες. Κάποιοι έχουν κάνει ήδη τις συγκρίσεις, με δείγματα, από τη μια το περσινό πρωτάθλημα και από την άλλη την τρέσσερα φιλικά! Ένα γκολ, μια ντρίμπλα ή μια ασίστ, έφθασε και περίσσεψε τις τελευταίες μέρες, για να αναδειχθούν παικταράδες και μεταγραφές... λίρα εκατό. Δύο – τρία φιλικά χωρίς να σκοράρουν κάποιον, ήταν υπέρ – αρκετά για να αναδείξουμε τα πρώτα «παλλά» του φετινού πρωταθλήματος, τις πρώτες... πατάτες της φετινής μεταγραφική περιόδου.

Προκύπτει και ένα καινούργιο στοιχείο αυτό το καλοκαίρι. Ο πολύς «θόρυβος» για τους κύριους ποδοσφαιριστές. Περισσότεροι από κάθε προηγούμενη περίοδο προετοιμασίας στις αποστολές των ομάδων και την ίδια ώρα αριθμός ρεκόρ σε συμμετοχές και αγωνιστικά λεπτά στα φιλικά προετοιμασίας. Βρήκαν «τροφή» και πολλά ρεπορτάζ και φυσιολογικά προέκυψαν οι πηχυαίοι τίτλοι: «Τους πιστεύει» ο ένας, «Τους εμπιστεύεται και το δείχνει» ο άλλος και σωρεία οι εκτιμήσεις πως φέτος είναι η χρονιά κάποιων και γενικότερα του κύριου ποδοσφαιριστή. Ξεκινώντας πως τα ρόστερ ακόμη δεν έχουν ολοκληρωθεί, πως υπολείπονται ακόμη μεταγραφές, ως επί το πλείστον, ξένων ποδοσφαιριστών.

Γενικότερα ξεχνούμε πως άλλο φιλικό και άλλο επίσημες αγωνιστικές υποχρεώσεις. Άλλο δοκιμές από ένα προπονητή και άλλο πλάνο και τακτική με στόχο τους βαθμούς. Ευτυχώς, λοιπόν, που τα φιλικά τελείωσαν. Σε λίγες μέρες, πολύ περισσότερο με την πάροδο κάποιων εβδομάδων, θα μπορούμε να μιλάμε με πραγματικά ποδοσφαιρικά δεδομένα. Και θα έχει ενδιαφέρον π... ντρίμπλα όλων όσοι θα αποδειχθεί για άλλη μια φορά ότι βιάστηκαν...

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Σταύρος Παπασταύρου

Η επιστροφή του κυρίου Σταύρου Παπασταύρου στην Κύπρο, φυσιολογικά (ξανά) ανοίγει το πολύηχορο θέμα των προ μερικών μηνών καταγγελιών του, για τα κακώς έχοντα του κυπριακού ποδοσφαιρού. Στην τελευταία του τηλεοπτική παρουσία και συνέντευξη (στην Cablenet), ο κύριος Παπασταύρου δεσμεύθηκε πως θα δώσει στοιχεία στην Αστυνομία, κάτι που αρνήθηκε, λίγο μετά τις δικές του καταγγελίες. Οφείλει να το πράξει, όπως οφείλει και η κυπριακή Αστυνομία να το επιδώσει. Οφείλει ο κύριος Παπασταύρου να δώσει μια απάντηση, σε όσους θεώρησαν τις καταγγελίες του άλλη μια κίνηση εντυπωσιασμού και άνευ ουσίας από τις πολλές που τα τελευταία χρόνια έχουν καταγραφεί στο κυπριακό ποδόσφαιρο...

* * * * *

Ακιντόλα

Καλός ποδοσφαιριστής, στο μικρό έστω περσινό δείγμα του στο κυπριακό πρωτάθλημα. Κατανοητή ως ένα μεγάλο βαθμό η προσπάθειά και κυρίως η επιμονή Ομόνοιας και ΑΠΟΕΛ για την απόκτηση του. Φθάσαμε, ωστόσο, κοντά στην έναρξη της νέας περιόδου, το θέμα παραμένει στάσιμο και το ερώτη-

μα φυσιολογικό. Αξίζει ή και αξίζει ακόμη τήρηση επιμονή και υπομονή η περίπτωση Ακιντόλα; Δεν υπήρχαν άλλες περιπτώσεις καλών ποδοσφαιριστών, ειδικά όταν είσαι διατεθειμένος να ξοδέψεις τόσα πολλά για αγορά αλλά και συμβόλαιο ενός ποδοσφαιριστή. Εκτός και αν πέρα από τα προσόντα του Νιγηριανού νεαρού ποδοσφαιριστή, μέτρηση σε πολύ περισσότερο απ' όσο θα έπρεπε και το γόνητρο, ως προς την επικράτηση έναντι του «αιώνιου» αντιπάλου, όχι βέβαια στο γήπεδο αλλά σ' ένα επικοινωνιακό παιχνίδι...

* * * * *

Κορωνοϊός- πρωτάθλημα

Ξεκινά σε λίγες μέρες το πρώτο πρωτάθλημα στην ιστορία υπό την απειλή της πανδημίας. Οι πάντες, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, καλούνται να είναι σε εγρήγορση για την αντιμετώπιση σοβαρών και καμιά φορά μη σοβαρών καταστάσεων. Αποτελεί τεστ για όλους και κυρίως την ΚΟΠ ως διοργανώτρια.

* * * * *

Ελπίδα και ρεαλισμός

Ένα πράγμα είναι να ελπίζεις ότι θα αντεπεξέλθουμε των δυσκολιών της επιδημίας και άλλο το να προσεγγίζεις την

κατάσταση με ρεαλισμό. Προς το παρόν, η αλήθεια κάνει δεν έχει δώσει δείγμα αφού η κατάσταση είναι πέρα για πέρα πρωτόγνωρη. Αν όμως σκεφτείς πως χειριζόμαστε σοβαρές καταστάσεις στο ποδόσφαιρο, τότε δεν έχεις παρά να τρομάξεις γι' αυτά που έπονται.

* * * * *

Να δείξει άλλο πρόσωπο

Η τελευταία πρόβα της Ομόνοιας ενόψει Αραράτ ήταν το ματς με τη Δόξα που έγινε την περασμένη Τρίτη στο ΓΣΠ. Δεν ήταν ικανοποιητική η εμφάνιση. Η Ομόνοια θα πρέπει να αγωνιστεί πολύ καλύτερα μέσα στο Ερεβάν για να προκριθεί στο Β γύρο του Γιουρόπα Λιγκ. Όχι πως οι Αρμένιοι διαθέτουν όλα και κανένα φανερό και τρομερό σύνολο. Απλώς η Ομόνοια θα πρέπει να αγωνιστεί με βάση τις δυνατότητες της. Όπως είπε και ο Χένινγκ Μπεργκ «πρέπει να παίξουμε κοντά στο πιο ψηλό μας επίπεδο».

* * * * *

Ρεφ που φέρνει... εφιάλτη

Ορίστηκε ο διαιτητής της αναμέτρησης μεταξύ της Αραράτ-Αρμενίας και της Ομόνοιας, ο οποίος θα διεξαχθεί την

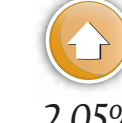
ερχόμενη Τετάρτη στο Ερεβάν. «Αρχοντάς» της αναμέτρησης θα είναι ο Σεμπάστιαν Κολτέσκου ο οποίος είναι από την Ρουμανία. Βοηθοί του οι Ράντο Γκίγκουλεσκ, Βλαντίμιρ Ούρτζισα και 4ος ο Ράντο Πιτρέσκου. Η εθνικότητα του ρεφ προκαλεί εφιάλτες στον Ομονοιάτη. Όλοι θυμούνται εκείνον τον ανεκδιήγητο Αλεξάντερ Τούντορ στο ματς με τη Δυναμό Μόσχας στο ΓΣΠ τον Αύγουστο του 2014 που με τις αποφάσεις του έστειλε τους Ρώσους στους ομίλους του Γιουρόπα Λιγκ. Η εθνικότητα δεν παραπέμπει βέβαια σε... επανάληψη αλλά προκαλεί αναπόφευκτα συνειρμούς γιατί αυτό που συνέβη τότε δεν διαγράφεται από το μυαλό κανενός «πράσινου» οπαδού.

* * * * *

Μν... αυθεντικές

Ό,τι και να μου πείτε οι τελικές φάσεις του Τσάμπιονς και του Γιουρόπα Λιγκ δεν είναι... αυθεντικές. Από τη στιγμή που είναι ετεροχρονισμένες παραστάσεις λόγω covid 19 με τις ομάδες «φορτωμένες» αλλά και με το φόβο του covid 19 σε τελειώνουν μια ώρα αρχύτερα. Να ξεκουραστούν επιτέλους και οι ποδοσφαιριστές που οι μεγαλόσχημοι το ποδόσφαιρο τους παίρνουν για ρομπότ.

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-0,07%Χ.Α.
-0,42%Dow Jones
2,05%Nasdaq
-0,32%Nikkei
1,20%Dax
2,24%FTSE 100
1,44%ΥΠΟΧΩΡΗΣΗ
Στα 1.900 δολ.
την ουγγιά
έπεσε η τιμή
του χρυσού
Σελ. 10Πετρέλαιο
0,43%€/ \$
0,97%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΞΑΙΤΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Απειλούνται με λουκέτο
40.000 κέντρα στην Ελλάδα

Με λουκέτο κινδυνεύει 1 στις 4 επιχειρήσεις του κλάδου εστίασης στην Ελλάδα, εξαιτίας των περιοριστικών μέτρων που έχουν επιβληθεί με στόχο τη συγκράτηση της εξάπλωσης του ιού. Εκπρόσωποι του κλάδου αναφέρουν ότι αναμένεται να κλείσουν 30.000-40.000 επιχειρήσεις. **Σελ. 9**

ΕΛΛΑΔΑ

Funds θα ενοικιάζουν
σπίτια όσων πτώχευσαν

Ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια, δηλαδή funds, θα αναλάβουν τον φορέα απόκτησης και επαναμίσθωσης ακινήτων στην Ελλάδα, ο οποίος θα παρεμβείνει αγοράζοντας τα σπίτια όσων οφειλτών έχουν στεγαστικό δάνειο με υποθήκη την πρώτη τους κατοικία και δεν εξυπηρετούν το δανειό τους. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών
ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,82%	-0,02%
Γερμανία	-0,45	-0,09%
Γαλλία	-0,18%	-0,05%
Ιταλία	0,96%	0,02%
Ισπανία	0,29%	0,02%
Ιρλανδία	-0,11%	-0,06%
Ελλάδα	1,07%	0,06%
Ην. Βασίλειο	0,22%	0,12%

Βαθμολογία
από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο- πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ- πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Ετοιμο το 2022 το Εθνικό Πάρκο Ακάμα

Κώστας Καδής: Προχωρούν κανονικά οι διαδικασίες - Έχουν αποκοπεί ορισμένες διαδρομές για τετράτροχες

Η πανδημία δεν έχει αλλάξει τα χρονοδιαγράμματα και τους σχεδιασμούς για το Εθνικό Δασκό Πάρκο Ακάμα, τονίζει σε συνέντευξη στην «Κ» ο υπουργός Γεωργίας Κώστας Καδής, προσθέτοντας ότι το έργο θα ολοκληρωθεί πριν από το τέλος

του 2022. Επισημαίνει ότι οι διαδικασίες προχωρούν κανονικά και ήδη έχουν γίνει σχετικές ρυθμίσεις και περιορισμοί στην διακίνηση των τετράτροχων εντός του πάρκου. Δεν επιτρέπονται κατασκηνώσεις στον Ακάμα, ενώ έχουν

αποκοπεί συγκεκριμένες διαδρομές για τις τετράτροχες. Περί τα τέλη του χρόνου θα ξεκαθαρίσει και ο προϋπολογισμός του έργου που αυτή τη στιγμή υπολογίζεται ότι θα ξεπεράσει τα 10 εκατ. ευρώ. Προσθέτει ότι οι όποιες αντιδρά-

σεις έχουν εκφραστεί δεν συνδέονται άμεσα με τους σχεδιασμούς για το πάρκο του Ακάμα, αλλά με τις ευρύτερες προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής. Ο υπουργός Γεωργίας αναφέρεται επίσης σε άλλα δύο σημαντικά ζητήματα

που άπτονται του χαρτοφυλακίου του: τις δράσεις για το Ταμείο Ανάκαμψης και τις εξελίξεις για την κατοχύρωση του χαλουμιού. Και για τα δύο ζητήματα ο Σεπτέμβριος φαίνεται να είναι εξαιρετικά σημαντικός μήνας. **Σελ. 4**

Υφεση
ρεκόρ 20,4%
στη Βρετανία

Συντριπτικό ήταν το πλήγμα της πανδημίας για την οικονομία της Βρετανίας, που το δεύτερο τρίμηνο μειώθηκε κατά το 1/5. Κατέγραψε, έτσι, τη μεγαλύτερη ύφεση από κάθε άλλη ευρωπαϊκή χώρα το ίδιο χρονικό διάστημα, αλλά και τη μεγαλύτερη ύφεση στην ιστορία της. Παρά την ανάκαμψη που καταγράφηκε τον Ιούνιο, συνολικά το τρίμηνο Απριλίου - Ιουνίου το βρετανικό ΑΕΠ μειώθηκε κατά 20,4% σε σύγκριση με το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο. Στον κλάδο εστίασης, εστιατορίων και μπαρ, η πτώση έφτασε το 84,7%, ενώ οι πωλήσεις αυτοκινήτων και οι λιανικές πωλήσεις μειώθηκαν κατά 63%. Την ίδια ώρα, οι βρετανικές επιχειρήσεις πιέζουν για να συνεχιστεί το πρόγραμμα στήριξης των μισθών των υπαλλήλων.

Σελ. 11

ΑΝΑΛΥΣΗ / Της MADELEINE NGO / BLOOMBERG

Η πανδημία εξαφανίζει τις μικρές αμερικανικές επιχειρήσεις

Οι χρεοκοπίες των μεγάλων επιχειρήσεων αυξάνονται με ταχύτατους ρυθμούς, αλλά υπάρχει και ακόμη μία επιπτώση του κορωνοϊού στις επιχειρήσεις. Σύμφωνα με διάχυτες πληροφορίες, χιλιάδες μικρές επιχειρήσεις έχουν εξαφανιστεί από την επέλαση της πανδημίας και η επιπτώση αυτών των χρεοκοπιών ενδέχεται να είναι τεράστια στην αμερικανική οικονομία.

Αυτό το κύμα των χρεοκοπιών παραμένει μυστικό, εν μέρει διότι τα στοιχεία σχετικά με τις μικρές επιχειρήσεις είναι συγκεκριμένα και διότι συχνά οι ιδιοκτήτες των εταιρειών αυτών δεν έχουν χρέος. Επομένως, δεν καταφεύγουν σε δικαστήρια για να χρεοκοπήσουν. Σύμφωνα με στοιχεία του Yelp,

περισσότερες από 80.000 επιχειρήσεις στις ΗΠΑ έκλεισαν οριστικά από τις αρχές Μαρτίου μέχρι τις 25 Ιουλίου. Περίπου 800 μικρές επιχειρήσεις κατέφυγαν από τα μέσα Φεβρουαρίου μέχρι το τέλος Ιουλίου στο άρθρο 11 του αμερικανικού πτωχευτικού κώδικα, σύμφωνα με το American Bankruptcy Institute. Το τελευταίο προβλέπει πως μέχρι το τέλος του έτους οι πτωχεύσεις μικρών επιχειρήσεων θα αυξηθούν κατά 36% σε σχέση με ολόκληρο το 2019.

Μολονότι μεμονωμένα οι επιχειρήσεις αυτές είναι μικρές, ο συνολικός αντίκτυπος των χρεοκοπιών θα μπορούσε να είναι αξιοσημείωτος. Οι εταιρείες με λιγότερους από 500 εργαζομένους

Περισσότερες από
80.000 μικρές εται-
ρείες στις ΗΠΑ έκλει-
σαν οριστικά από τις
αρχές Μαρτίου
μέχρι τις 25 Ιουλίου.

συνεισφέρουν περίπου το 44% της οικονομικής δραστηριότητας στις ΗΠΑ, σύμφωνα με σχετική έκθεση της Ενωσης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, και στελεχώνονται σχεδόν από τους μισούς Αμερικανούς εργαζομένους.

Το άρθρο 11 του πτωχευτικού κώδικα προστατεύει τις επιχει-

ρήσεις από τους πιστωτές τους, όσο οι ιδιοκτήτες σχεδιάζουν κάποιο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης. Ωστόσο, για τις μικρότερες επιχειρήσεις ο επιπλέον χρόνος ενδέχεται να μην κάνει καμία διαφορά.

Ορισμένοι ιδιοκτήτες φοβούνται ότι η χρεοκοπία θα μπορούσε να βλάψει τις πιστοληπτικές τους αξιολογήσεις και να καταστρέψει τις μελλοντικές τους ευκαιρίες για δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Οι χρεοκοπημένες επιχειρήσεις έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα (24%) να λάβουν άρνηση για λήψη δανείου και η απόρριψη της αίτησης φαίνεται στην πιστοληπτική αξιολόγηση για τα επόμενα 10 χρόνια.

Σίγουρα, ο ρυθμός κατάρρευ-

σης των μικρών επιχειρήσεων είναι υψηλός ακόμα και υπό φυσιολογικές συνθήκες. Σχεδόν οι μισές επιβιώνουν για περισσότερο από πέντε χρόνια. Ωστόσο, η φθορά της πανδημίας σε συνδυασμό με την κάθετη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας επιβαρύνει ακόμα και τις ακμάζουσες επιχειρήσεις. Περίπου 58% των ιδιοκτητών μικρών επιχειρήσεων φοβούνται πως θα κλείσουν μόνη.

Σύμφωνα με έρευνα της εθνικής ομοσπονδίας ανεξάρτητων επιχειρήσεων, το 31% των ιδιοκτητών κατέγραψε χαμηλότερες πωλήσεις τους τελευταίους τρεις μήνες, ενώ το 7% σημείωσε υψηλότερες πωλήσεις σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019.

pwc

Καλές διακοπές
με ασφάλεια

www.pwc.com.cy

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΡΗ

Υπάρχουν λεφτά, έχουμε 70 δις. ευρώ!

Τα κεφάλαια που αναλογούν στην Ελλάδα από το ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης, τα 32 δις. ευρώ, μαζί με τα περίπου 20 δις. που της αναλογούν μέσω ΕΣΠΑ, δίνουν στην πατρίδα μας μια μοναδική ιστορικά ευκαιρία, όχι απλώς να ανακάμψει οικονομικά αλλά κυριολεκτικά να αλλάξει τροχιά. Είναι μεταξύ άλλων το υποστήριξαν από την πρώτη στιγμή και επιμένουν να το υπογραμμίζουν. Πρόκειται για μια ευκαιρία που θα ήταν αδιανόητη πριν από λίγους, ελάχιστους μήνες.

«Αφού πήραμε 70 δις. ευρώ, δεν μπορεί, κάτι θα πάρω κι εγώ». Όλοι κάτι περιμένουν, σε λίγο όλοι κάτι θα ζητούν.

Οφείλεται στο γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση βρέθηκε μπροστά σε ένα υπαρκτικό δίλημμα εξαιτίας της πανδημίας και των οικονομικών συνεπειών της, «Αλληλεγγύη ή Διάλυση» το είπαν οι Ιταλοί, «Αλληλεγγύη» απάντησαν Μέρκελ - Μακρόν. Τα 32+20 δις. μας ήρθαν ως μάννα εξ ουρανού.

Λάθος. Δεν ήρθαν. Δεν έχουμε κερδίσει 32+20=52 δις. Το μόνο που κερδίσαμε είναι η δυνατότητα να τα κερδίσουμε, αν κι εφόσον λειτουργήσουμε γρήγορα, έξυπνα και αποτελεσματικά, κερδίσαμε μια ευκαιρία να απορροφήσουμε 32 δις. μέσα στην τριετία 2021-23 και άλλα 20 δις. μέσα στην επταετία 2021-27. Μέχρι τώρα, δυσκολευόμαστε να απορροφήσουμε 3 δις. ετησίως. Αν τώρα τα καταφέρουμε, καλώς. Αν όχι, οι εταίροι θα πουν «εμείς σας τα προσφέραμε, εσείς δυστυχώς δεν μπορέσατε να τα απορροφήσετε, ίσως μια άλλη φορά, σας ευχαριστούμε, γεια σας». Αντί, λοιπόν, να τριγυρίζουμε περιχαρείς, ως αν είχαμε στην τσέπη 52 (κατά έναν ανορθόδοξο υπολογισμό, 70) δις., συντετό θα ήταν να ανα-

σκουμπωθούμε για να επιδιώξουμε να καταφέρουμε να τα πάρουμε.

Θα είναι δύσκολο. Οι ευρωπαίοι μηχανισμοί θα είναι αυστηροί στις εξετάσεις και στην κρίση τους. Επιπλέον κάθε κράτος θα μπορεί να επεμβαίνει σε προγράμματα άλλου, αν κρίνει ότι κάτι δεν πάει καλά ή δεν του αρέσει. Πέραν τούτου, ένα πρώτο μείζον θέμα είναι πώς, πού, για την εξυπηρέτηση ποιων στόχων θα τα απορροφήσουμε – ώστε να αλλάξουμε άρδην το παραγωγικό μοντέλο προς σύγχρονες κατευθύνσεις βιώσιμης ανάπτυξης κι όχι να συντηρηθεί όποιο ζόμπι κυκλοφορεί. Κι ένα δεύτερο μείζον θέμα, άμεσα συνδεδεμένο με τα προηγούμενα, σε ποιο περιβάλλον κανόνων και θεσμών θα γίνει η απορρόφησή τους: Θα υλοποιηθούν μεταρρυθμίσεις (υπερ)ώριμες κι αναγκαίες ή θα συνεχιστούν συζητήσεις φιλολογικού χαρακτήρα – μεταρρυθμίσεις θα λένε και μεταρρυθμίσεις δεν θα βλέπουμε;

Νομίζω ότι αντί να μειώνουμε τις δυσκολίες και να αμβλύνουμε τα εμπόδια, κάνουμε το αντίθετο. Παράδειγμα, η θορυβώδης προπαγάνδα για 70 δις. που δόθηκαν, που τροφοδοτεί τις αυταπάτες και ανοίγει την όρεξη σε όποιον περπατά σε αυτή τη χώρα. Αποσιωπώντας ότι δεν μας δόθηκε παρά μια ευκαιρία να τα διεκδικήσουμε, ότι αυτή συνοδεύεται με περιοριστικούς όρους κι αυστηρά κριτήρια, εύλογα προκαλείται η σκέψη «αφού πήραμε 70 δις., δεν μπορεί, κάτι θα πάρω κι εγώ». Υπάρχουν λεφτά, έτσι ακούν την κυβερνητική προπαγάνδα όσοι υποφέρουν από την κρίση – κι από το φθινόπωρο όλοι κάτι θα ζητούν. Υπάρχουν λεφτά, ακούν και στον επιχειρηματικό κόσμο – κι αρχίζουν να αναρωτιούνται γιατί να βάλουν δικά τους λεφτά αντί να κάνουν ιδιωτική επένδυση με δημόσιο χρήμα. Το πρόβλημα είναι ότι αυτά τα λεφτά δεν υπάρχουν. Αν το συνειδητοποιήσει η κυβέρνηση, θα το εξηγήσει σε όλους τους υπόλοιπους.

kallitsiskostas@yahoo.com

ΔΗΚΤΗΣ

Πόλεμος των εμβολίων

Ο πόλεμος των εμβολίων άρχισε αμέσως μετά την ανακοίνωση της ρωσικής πλευράς για την καταχώρηση εμβολίου κατά του κορωνοϊού με την κωδική ονομασία sputnikV. Χωρίς καθυστέρηση ακολούθησε η αντίδραση του Αμερικανού προέδρου, ο οποίος φέρεται να ζήτησε να ενημερωθεί για την πορεία των πραγμάτων σε σχέση με τις αμερικανικές προσπάθειες ανακάλυψης εμβολίου. Σύμφωνα πάντως με όλες τις πληροφορίες, η ανακοίνωση κάποιων εξελίξεων και από αμερικανικής πλευράς είναι θέμα ημερών. Ωστόσο, Αμερικανοί και Ευρωπαίοι έσπευσαν να σημειώσουν ότι το εμβόλιο που ανακοίνωσε ο πρόεδρος Πούτιν δεν έχει περάσει το τρίτο στάδιο ερευνών όπως συμβαίνει με τις δικές τους προσπάθειες.

● ● ● ●

Βρετανική κατάρρευση

Τη μεγαλύτερη ύφεση στην Ευρώπη κατέγραψε η βρετανική οικονομία κατά το β' τρίμηνο του 2020, καταγράφοντας μείωση 20%. Η πτώση σημειώθηκε σε όλους τους κλάδους και είναι η μεγαλύτερη στην ιστορία της χώρας. Προηγουμένως, η στατιστική υπηρεσία ανακοίνωσε την απώλεια 220.000 θέσεων εργασίας την ίδια περίοδο. Η μεγαλύτερη ανησυχία τώρα, αφορά στην κατάσταση που θα δημιουργηθεί όταν μετά τον Οκτώβριο θα τερματιστούν τα προγράμματα στήριξης των εργαζομένων, τα οποία καλύπτουν μεγάλο μέρος του μηνιαίου μισθού για τους κλάδους που επηρεάζονται από την πανδημία.

● ● ● ●

Αυξημένες αποδόσεις

Τη μεγάλη αύξηση στην τιμή του χρυσού ακολούθησε η μεγάλη βουτιά που σημειώθηκε την εβδομάδα που μας πέρασε. Ως αποτέλεσμα της βίαιης διόρθωσης, ο χρυσός έχασε το όριο των 2.000 δολαρίων ανά ουγγιά. Η εξήγηση του φαινομένου βρίσκεται πιθανότατα στη μεγάλη και απότομη πτώση των αμερικανικών μολόντων, γεγονός που οδήγησε τους επενδυτές να κλειδώσουν τα κέρδη που καταγράφουν στο χρυσό όλο αυτό το διάστημα. Οι κινήσεις των αγορών αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό το γεγονός ότι η αμερικανική οικονομία, ως αποτέλεσμα των συνεπειών της πανδημίας, βρίσκεται αντιμέτωπη με μεγάλες ανάγκες για δανεισμό στο επόμενο διάστημα. Ως εκ τούτου, οι επενδυτές αποτιμούν υψηλότερα το ρίσκο διακράτησης των υφιστάμενων αμερικανικών ομολόγων σήμερα και ζητούν αυξημένες αποδόσεις.

● ● ● ●

Μέτρα σήμερα

Όπως είναι η τάση των τελευταίων μηνών, αρκε-

diktis@kathimerini.com.cy

Προβληματίζει η ανεργία β' τρίμηνο στην Κύπρο σε μια περίοδο που όλοι ανέμεναν μια γρήγορη ανάκαμψη.

τές χώρες με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα αναγκάστηκαν εξαιτίας της πανδημίας να αυξήσουν το δανεισμό τους, εκμεταλλευόμενες τη μεγάλη ρευστότητα που διαθέτουν οι κεντρικές τράπεζες. Το επόμενο διάστημα αναμένονται νέες εκδόσεις χρέους από κυβερνήσεις και επιχειρήσεις με αποτέλεσμα το πρόβλημα να με-

γεθύνεται. Η στιγμή που θα διακοπουν τα προγράμματα στήριξης του χρέους από τις κεντρικές τράπεζες θα βρει αρκετές χώρες με δυσανάλογες ανάγκες χρέους που θα πρέπει να εξυπηρετήσουν. Ο κίνδυνος για αθετήσεις θα είναι ορατός και μια νέα κρίση χρέους είναι το τελευταίο που θα πρέπει να εύχεται κανείς ως απόρροια της πανδημίας. Καθώς ο χρόνος το επιτρέπει, αφού τα προγράμματα θα είναι σε ισχύ για το επόμενο διάστημα, θα πρέπει να γίνει αξιολόγηση της βιωσιμότητας του χρέους των χωρών και να ληφθούν μέτρα σήμερα, πριν να είναι αργά.

● ● ● ●

Νέα πραγματικότητα

Η νέα πραγματικότητα που αντιμετωπίζουν οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις ένεκα της πανδημίας, είναι η δυσκολία στην αλλαγή των πληρωμάτων με αποτέλεσμα να παρακωλύεται η κανονική ροή των εργασιών. Οι δυσκολίες που παρουσιάζονται έχουν να κάνουν τόσο με τα πληρώματα που παραλαμβάνουν όσο και με τα πληρώματα που παραδίδουν. Η πρώτη κατηγορία δυσκολεύεται να ταξιδέψει προς την Ασία όπου γίνονται οι περισσότερες παραλαβές ενώ η δεύτερη κατηγορία αντιμετωπίζει δυσκολίες στον επαναπατρισμό, λόγω των διαδικασιών που επιβάλλουν οι χώρες υποδοχής για ταξιδιώτες από την Ασία.

Αυξήθηκαν οι φωλιές των καρέτα καρέτα στην Ελλάδα

Την τρίτη καλύτερη χρονιά από το 1984 ως προς τον αριθμό των φωλιών της καρέτα καρέτα φαίνεται ότι διανύουμε φέτος, σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα ο ΑΡΧΕΛΩΝ, οργανισμός ο οποίος δραστηριοποιείται συστηματικά στις περιοχές ωτοκίας της Ζακύνθου από το 1984. Συγκεκριμένα, «οι ερευνητές και οι εθελοντές του ΑΡΧΕΛΩΝ έχουν φέτος καταγράψει πάνω από 1.700 φωλιές στη Ζάκυνθο σε συνεργασία με το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο». Ο πληθυσμός των φωλιών που φιλοξενούνται κάθε χρόνο στον κόλπο του Λαγανά αυξομειώνεται, όπως συμβαίνει με τους περισσότερους πληθυσμούς θαλάσσιων χελωνών στον κόσμο. Αντίστοιχα, «στον Κυπαρισσιτικό Κόλπο, φέτος ο ΑΡΧΕΛΩΝ κατέγραψε πάνω από 3.500 φωλιές στα 9,5 χλμ. παραλίας που αποτελούν τον πυρήνα του βιοτόπου, περισσότερες από κάθε άλλη χρονιά από το 1984 και μετά». Αν και στην περιοχή αυτή επίσης σημειώνονται ετήσιες αυξομειώσεις, την τελευταία δεκαετία έχει αναγνωριστεί μια σημαντική αυξητική τάση στον αριθμό των φωλιών.

Παρά τη διάχυτη αίσθηση, τα παραπάνω ενθαρρυντικά νέα δεν αποδίδονται στην καραντίνα, όπως εληγεί η επιστημονική ομάδα του ΑΡΧΕΛΩΝ. Ο αριθμός των φωλιών σχετίζεται με εκείνον των θηλυκών χελωνών που φτάνουν στην παραλία ωτοκίας.

«Οι χελώνες που ωτοκούν στην Ελλάδα διαβιούν στα πεδία διατροφής τους, στον Κόλπο του Γκαμπές (Βόρεια Αφρική) και στη Βόρεια Αδριατική, οι οποίες κάθε δύο τρία χρόνια μεταναστεύουν στις περιοχές ωτοκίας για να αφήσουν τα

Σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα ο ΑΡΧΕΛΩΝ, οργανισμός που δραστηριοποιείται συστηματικά στις περιοχές ωτοκίας της Ζακύνθου, φαίνεται ότι διανύουμε φέτος την τρίτη καλύτερη χρονιά από το 1984 ως προς τον αριθμό των φωλιών της καρέτα καρέτα.

αυγά τους. Το αν και πότε μία θηλυκή χελώνα είναι έτοιμη να μεταναστεύσει από το διατροφικό της πεδίο προς την παραλία αναπαραγωγής της εξαρτάται από πολλούς παράγοντες» τονίζουν από τον ΑΡΧΕΛΩΝ. «Ο σημαντικότερος παράγων είναι η καλή διατροφή της, δηλαδή η αποθήκευση επαρκούς λίπους που θα η βοηθήσει να αντέξει το μεγάλο ενεργειακό

Οι ερευνητές του ΑΡΧΕΛΩΝ κατέγραψαν πάνω από 1.700 στη Ζάκυνθο και περισσότερες από 3.500 στον Κυπαρισσιτικό Κόλπο.

κόστος της μετανάστευσης και της αναπαραγωγής, που διαρκούν από τον Φεβρουάριο μέχρι και τον Αύγουστο».

Η καραντίνα και τα περιοριστικά μέτρα για την COVID-19 εφαρμόστηκαν σχεδόν σε όλο τον κόσμο την άνοιξη του 2020, μία περίοδο κατά την οποία οι θαλάσσιες χελώνες στη Μεσόγειο είχαν ήδη αρχίσει το μεγάλο τους ταξίδι, επο-

μένως είναι μάλλον απίθανο τα μέτρα να επηρέασαν την απόφασή τους.

Η μοναδική επίδραση της καραντίνας αφορά την περιορισμένη ανθρώπινη δραστηριότητα στις παραλίες ωτοκίας, που τις έκανε κατά τι πιο φιλόξενες. «Οι συνθήκες για την ωτοκία φέτος μέχρι το τέλος Ιουνίου ήταν ιδανικές γιατί υπήρχε σχεδόν μηδενική όχληση.

Αρα όσες είχαν ήδη φτάσει εκεί μπορούσαν να βγουν στην παραλία και να αφήσουν τα αυγά τους ανενόχλητα. Από τον Ιούλιο και μετά εμφανίστηκαν ομπρέλες και ξαπλώστρες σε συγκεκριμένα τμήματα των παραλιών ωτοκίας σε όλες τις περιοχές που παρακολουθεί ο ΑΡΧΕΛΩΝ, πράγμα που δυσχεραίνει σε κάποιο βαθμό την ωτοκία».

Η φετινή χαμηλή τουριστική κίνηση αποτελεί έναν θετικό ωινό; «Οχι απαραίτητα, καθώς ο υψηλός αριθμός φωλιών δεν συνεπάγεται απαραίτητα υψηλό αριθμό νεοοσών. Υπήρξαν χρονιές με πολλές φωλιές, αλλά το ποσοστό εκκόλαψης των αυγών ήταν χαμηλότερο από άλλες χρονιές με λιγότερες φωλιές».

Μετά την εκκόλαψη των νεοοσών εκκρεμεί η διαδρομή τους μέχρι τη θάλασσα κι εκεί βρίσκεται ακόμη ένα πρόβλημα: η φωτορύπανση. Σε όλες τις περιοχές ωτοκίας στην Ελλάδα υπάρχουν σημεία ή και ολόκληρες παραλίες, στις οποίες καταβάλλεται τεράστια προσπάθεια για να διασωθούν τα χελωνάκια που αποπροσανατολίζονται από τα φώτα.

Η φετινή χαμηλή τουριστική δραστηριότητα δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι θα μειωθούν τα φώτα στις παραλίες ωτοκίας. Ο ΑΡΧΕΛΩΝ κάνει έκκληση σε όλους να χαμηλώνουν ή να σβήνουν τα φώτα μετά τις 11 το βράδυ μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου. «Αυτό αποτελεί για εμάς την πρόκληση και την ευκαιρία αυτού του καλοκαιριού με τον κορωνοϊό», καταλήγουν στην ανακοίνωσή τους οι επιστήμονες του οργανισμού.

Ι. Φ.

Βαλτωμένη σε Βουλή η Τοπική Αυτοδιοίκηση

Εκφράζονται έντονες ανησυχίες η ολοκλήρωση της συζήτησης και ψήφισης των νομοσχεδίων να γίνει από την επόμενη Βουλή

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Στις ελληνικές καλόνδρες κινδυνεύει να παραπεμφθεί μια από τις φιλόδοξες κυβερνητικές μεταρρυθμίσεις, που αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση. Αρκετούς μήνες μετά την αποστολή του πακέτου των νομοσχεδίων στη Βουλή, από το Υπουργείο Εσωτερικών, το όλο θέμα παραμένει άγνωστο πότε θα μπει στην ατζέντα της αρμόδιας κοινοβουλευτικής επιτροπής Εσωτερικών για συζήτηση, μια διαδικασία η οποία εφόσον ολοκληρωθεί θα οδηγήσει τα νομοσχέδια στην Ολομέλεια για ψήφιση. Η πλευρά της κυβέρνησης, η οποία επιμένει να ολοκληρώσει την όλη διαδικασία το συντομότερο δυνατόν, επί του παρόντος, δηλώνει άγνοια για το χρόνο έναρξης της συζήτησης στην Επιτροπή Εσωτερικών. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στην Επιτροπή Εσωτερικών η οποία παραπέμπει για την καθυστέρηση στα κοινοβουλευτικά κόμματα τα οποία παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις της προέδρου της Επιτροπής Ελένης Μαύρου, δεν έχουν αποστείλει τις θέσεις τους. Η εικόνα που επικρατεί σε ένα τόσο σοβαρό, για την τοπική αυτοδιοίκηση, θέμα δημιουργεί έντονες ανησυχίες για την τύχη της ίδιας της μεταρρύθμισης, σε σημείο που να εκφράζονται απόψεις που την θέλουν να μετατίθεται χρονικά για την επόμενη Βουλή.

Η κυβέρνηση

Το αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών, διά του Νίκου Νουρή, από τον περασμένο χειμώνα είχε εμφανιστεί έτοιμο για μια εντατική συζήτηση στην Επιτροπή Εσωτερικών προκειμένου η Βουλή να μην αναγκασθεί να κληθεί να ψηφίσει τα νομοσχέδια υπό καθεστώς πίεσης της

Το Υπουργείο Εσωτερικών εμφανίζεται έτοιμο για εντατικοποίηση της συζήτησης ενώπιον της Επιτροπής Εσωτερικών της Βουλής προκειμένου μέχρι τέλος Οκτωβρίου το πακέτο νομοσχεδίων να οδηγηθούν στην Ολομέλεια για ψήφιση.

προεκλογικής περιόδου για τις βουλευτικές. Παρά την έκκληση, τότε, τα κόμματα δεν φαίνεται να ασπάζονται τις κυβερνητικές ανησυχίες με αποτέλεσμα οι προκαταρκτικές διαδικασίες έναρξης της συζήτησης στην Επιτροπή Εσωτερικών να προχωρούν με ρυθμούς χελώνας. Από τότε μέχρι και σήμερα η Επιτροπή Εσωτερικών έθεσε τα θέματα προς συζήτηση, έγινε ανταλλαγή απόψεων, ωστόσο η πρόεδρος της Επιτροπής, παρά την υπενθύμιση που έγινε, αναμένει ακόμα τις τοποθετήσεις των κομμάτων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι εργασίες της Βουλής είναι προγραμματισμένες να επαναληφθούν περί τα μέσα Σεπτεμβρίου, ο χρόνος που απομένει λειτουργεί πειστικά και ενισχύει τις ανησυχίες ότι της μεταρρύθμισης θα επιληφθεί η επόμενη Βουλή. Στην κυβέρνηση η επικρατούσα

άποψη είναι πως εάν τα νομοσχέδια δεν πάνε στην Ολομέλεια για ψήφιση έως τέλος Οκτωβρίου, τα κόμματα υπό την πίεση των βουλευτικών εκλογών, θα παραπέμψουν το όλο ζήτημα στην επόμενη Βουλή. Μπροστά στην ολοένα και πιο ορατή καθυστέρηση, το Υπουργείο Εσωτερικών θα προσπαθήσει να τρέξει την όλη διαδικασία χωρίς να μπορεί να προβλεφθεί το αποτέλεσμα.

Η Βουλή

Οι ανησυχίες για παραπομπή της μεταρρύθμισης στην επόμενη Βουλή βρίσκουν απήχηση και εντός της Επιτροπής Εσωτερικών. Με βάση το έργο που έχει επιτελεσθεί μέχρι σήμερα, ενώπιον της Επιτροπής Εσωτερικών έχουν τεθεί οκτώ κατ' αρχήν θέματα προς συζήτηση. Τα θέματα αυτά περιγράφονται με σαφήνεια σε ένα έγγραφο το οποίο

έχει ετοιμασθεί και στο οποίο περιλαμβάνονται το υπό συζήτηση θέμα καθώς επίσης και η κατ' αρχήν θέση των κομμάτων, συγκλίσεις ή ενναλακτικές επιλογές. Αναλυτικά: **Δομή Επαρχιακού Οργανισμού** Το νομοσχέδιο προβλέπει τη λειτουργία ενός 15μελούς Συμβουλίου το οποίο θα αποτελείται από εκπροσώπους των Δήμων (10) και των συμπλεγμάτων Κοινοτήτων (5) της επαρχίας. Πρόεδρος θα είναι ο Δήμαρχος του ομώνυμου Δήμου κάθε επαρχίας. Στο θέμα αυτό τα μέλη της Επιτροπής δίνουν ως εναλλακτικές επιλογές.

-Διατήρηση Προέδρου/Συμβούλιου που θα εκπροσωπούν τις εκλεγμένες τοπικές αρχές. Ο ρόλος τους θα είναι στρατηγικός/εποπτικός. -Απόδοση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων (διοίκηση, προσφορές, προσλήψεις κλπ) σε ένα Ανώτατο

Εκτελεστικό Διευθυντή + Διευθυντική Ομάδα οι οποίοι θα λογοδοτούν στο Συμβούλιο.

Πολεοδομικές αρμοδιότητες

Το νομοσχέδιο προβλέπει την απόδοση πολεοδομικών αρμοδιοτήτων στους νέους δήμους (πέραν όσων είναι ήδη πολεοδομικές αρχές) με την παρέλευση πέντε χρόνων και αφού αξιολογηθεί η ικανότητα και η βιωσιμότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, χωρίς όμως να καθορίζονται τα κριτήρια αξιολόγησης. Αυτό σημαίνει, όπως αναφέρεται στη λίστα των θεμάτων, ότι υπάρχουν δήμοι που δεν θα μπορέσουν ποτέ – ή έστω για μεγάλο χρονικό διάστημα- να αναλάβουν αυτές τις αρμοδιότητες. Ως εναλλακτικές επιλογές δίνονται:

-Ενιαίες Πολεοδομικές Αρχές με μεταφορά των πολεοδομικών αρμοδιοτήτων στους Επαρχιακούς Οργανισμούς.

-Καθορισμός των κριτηρίων.

Σχολικές Εφορείες

Το νομοσχέδιο προβλέπει την ανάληψη της άσκησης των αρμοδιοτήτων των σχολικών εφορειών από τις Δημοτικές Επιτροπές Σχολικών Υποδομών και Κτιρίων (θα έχουν εκτελεστική εξουσία) με την πάροδο πέντε χρόνων, από την έναρξη ισχύος του νόμου. Στο κομμάτι αυτό διαφαίνεται σύγκλιση στην πολιτική θέση. Προτείνεται να απαλειφθούν οι συγκεκριμένες πρόνοιες ώστε να δοθεί χρόνος διαβούλευσης και καλύτερης επεξεργασίας των σχετικών προνοιών.

Οικονομικά και κοστολόγηση νέων αρμοδιοτήτων

Σε σχέση με την οικονομική στήριξη των Δήμων το νομοσχέδιο προβλέπει ότι, σε περίπτωση που

τα τέλη κυκλοφορίας των ιδιωτικών και δημόσιας χρήσης αυτοκινήτων μειωθούν ουσιαστικά, «Το Υπουργικό Συμβούλιο... δύναται να παρέχει κρατική χορηγία στους Δήμους». Εδώ τα μέλη της Επιτροπής Εσωτερικών δίνουν τις εναλλακτικές επιλογές.

-Μηχανισμός αναπροσαρμογής του ποσού αυτού σε περίπτωση σοβαρής μείωσης.

-Διαδικασία κοστολόγησης νέων αρμοδιοτήτων που θα μεταφερθούν στους Δήμους και μεταφορά των αντίστοιχων πόρων από το Κράτος προς τους Δήμους.

-Καθορισμός συγκεκριμένου ποσοστού χορηγίας επί του ΑΕΠ.

Τα μέλη της Επιτροπής Εσωτερικών διατυπώνουν ερωτηματικά σε τρία σοβαρά ζητήματα της μεταρρύθμισης:

Εκλογικά

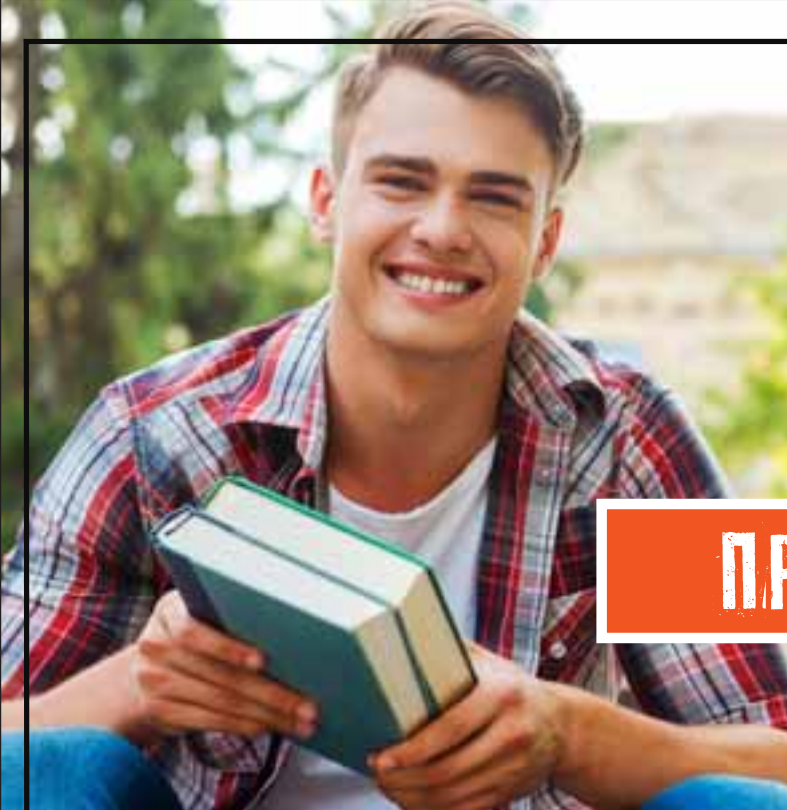
-Εφαρμογή απλής αναλογικής για δημοτικούς συμβούλους.

-Εκλογή αντιδημάρχων.

-Επιτροπές διαμερισμάτων (αρμοδιότητες, τρόπος επιλογής/εκλογής)

-Όρια θητειών.

Στα υπό συζήτηση θέματα περιλαμβάνονται και οι συνενώσεις με απλή αναφορά ότι το νομοσχέδιο όπως κατατέθηκε προνοεί τη δημιουργία 17 νέων Δήμων που θα προέβθουν από τις συνενώσεις 30 Δήμων και 48 Κοινοτήτων. Επίσης στα θέματα που θα συζητηθούν περιλαμβάνονται, το αίτημα κομμάτων για τα Δημοψηφίσματα σε τοπικό επίπεδο καθώς και η παράταση της θητείας υφιστάμενων τοπικών αρχών έως το 2024 προκειμένου οι επόμενες εκλογές στην τοπική αυτοδιοίκηση να διεξαχθούν ταυτόχρονα με τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Πανεπιστήμιο
Νεάπολις
Πάφος

www.nup.ac.cy

f @ t v i n G+

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ

ΤΟ
ΝΕΑΠΟΛΙΣ
δίπλω σου!
ΣΠΟΥΔΑΣΕ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ!
Κάνε μετεγγραφή

• Διοίκηση Επιχειρήσεων

• Αρχιτεκτονική

• Ψυχολογία

• Τραπεζική, Λογιστική και Χρηματοοικονομικά

• Εκτίμηση και Ανάπτυξη Ακινήτων

• Νομική

• Εφαρμοσμένη Πληροφορική

• Πολιτική Μηχανική

• Ψηφιακή Επιχειρηματικότητα

Μάθε περισσότερα:
Τ.: +357 26843331
E: recruitment@nup.ac.cy
W: www.nup.ac.cy

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ:

In partnership with
Middlesex
University
London

UNIVERSITY
OF HULL

ΤΟΡΟΣ: αρχιτεκτονική αρτιότητα
και αισθητική που ξεχωρίζει

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ αριστούργημα που εμπλουτίζει και διαφοροποιεί ακόμη περισσότερο την πολυβραβευμένη συλλογή κατοικιών του MINTHIS, αποτελεί η νέα σειρά τυπολογιών με την ονομασία ΤΟΡΟΣ, που ανακοίνωσε πρόσφατα η εταιρεία Pafilia Property Developers. Για ακόμη μια φορά, η Pafilia, με την αρτιότητα, την καινοτομία, την αισθητική και τη δημιουργικότητα του σχεδιασμού της, πρωτοπορεί, ανεβάζοντας ακόμη περισσότερο τον πήχη της αρχιτεκτονικής στην Κύπρο.

Οι κατασκευαστικές καινοτομίες που εισάγει ο σχεδιασμός του ΤΟΡΟΣ, επιτρέπουν μεγάλους ανοικτούς χώρους με καθαρές γραμμές και μεγάλα ανοίγματα, προσφέροντας έτσι μια ανεπανάληπτη ευελιξία χρήσης και απόλαυσης των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων αλλά και απρόσκοπη θέα στην απaráμιλλη ομορφιά του τοπίου της περιοχής. Υλικό όπως το ξύλο στις οροφές, και η φυσική πέτρα στο τζάκι και στα πατώματα, κυριαρχούν, και προσφέρουν μια αίσθηση θαλπωρής και ζεστασιάς ενώ αναδεικνύουν ακόμη περισσότερο την αίσθηση του γίνιου περιβάλλοντος.

Είναι εξάλλου γνωστό, ότι η Pafilia επενδύει συνεχώς στην εξέλιξη και ανανέωση του χαρτοφυλακίου της, συνάπτοντας συνεργασίες με διεθνούς φήμης αρχιτεκτονικά γραφεία, που ξεχωρίζουν για την ποιότητα, την αισθητική, την καινοτομία και το ελαφρύ περιβαλλοντικό αποτύπωμα του σχεδιασμού τους. Άλλωστε, αυτός ο δροσερός αέρας ανανέωσης, εμπλουτισμού και διαφοροποίησης είναι και ο λόγος που το MINTHIS ωριμάζει σαν θέρετρο και δεν γερνάει στο πέρασμα των χρόνων.

Από τα αρχικά στάδια, στόχος μας ήταν η δημιουργία ενός έργου που να ξεχωρίζει για την ποιότητα και τον χαρακτήρα του σχεδιασμού του και που να προσφέρει μοναδικές εμπειρίες και ένα ξεχωριστό τρόπο ζωής, σημείωσε αναφερόμενος στο MINTHIS, ο Εκτελεστικός Διευθυντής της Pafilia, Δημήτρης Ασιώτης. Όλες οι σειρές τυπολογιών, πρόσθεσε ο κ. Ασιώτης, φέρουν τα δικά τους διακριτά χαρακτηριστικά διαφοροποιώντας ακόμη περισσότερο την πολυβραβευμένη συλλογή κατοικιών του MINTHIS, ενώ παράλληλα διατηρούν το αρχιτεκτονικό DNA του θερέτρου, με στοιχεία όπως το φως, τα ακούσματα και ο καθαρός αέρας να κυριαρχούν, αναδεικνύοντας έτσι τη φύση ως πολυτέλεια στο χώρο.

Σύντομα, το MINTHIS θα εισέλθει σε μια νέα συναρπαστική εποχή παροχής ποιοτικών υπηρεσιών, καθώς τις πολυτελείς επαύλεις, βίλλες και σουίτες, θα πλαισιώνουν μια πολυμορφική πλατεία με εστιατόρια, μπαρ, γκαλερί και επώνυμα καταστήματα, αθλητικό κέντρο με γήπεδα τένις, γήπεδο γκολφ 18 οπών, εσωτερικοί και εξωτερικοί παιδότοποι και ένα υπερσύγχρονο κέντρο ευεξίας.

Το ΤΟΡΟΣ, αποτελεί την τελευταία προσθήκη στη ξεχωριστή συλλογή κατοικιών του MINTHIS, ενώ εμπλουτίζει ακόμη περισσότερο το ποιοτικό χαρτοφυλάκιο της Pafilia, το οποίο, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει το ONE, το υψηλότερο παραλιακό κτίριο στην Ευρώπη, και το NEO, ένα εντυπωσιακό αστικό θέρετρο τεσσάρων ψήλων κτιρίων στην καρδιά της Λεμεσού. Έργα όπως το ONE, το NEO και το MINTHIS, απεικονίζουν την πρόοδο και την εξέλιξη των οικιστικών αναπτύξεων στην Κύπρο και την καινοτόμο προσέγγιση της εταιρείας στον τομέα των ακινήτων. Παράλληλα, αναδεικνύουν την πρωτοπορία της Pafilia στη δημιουργία προορισμών παγκόσμιας κλάσης και ποιότητας που προσφέρουν ένα μοναδικό τρόπο ζωής.

Αρχίζουν το 2021 τα έργα για τον Ακάμα

Κώστας Καδής: Αλλάζει το οδικό δίκτυο εντός του πάρκου, δεν αλλάζουν τα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης του σχεδίου

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Η πανδημία έχει αλλάξει πολλά δεδομένα και έχει προκαλέσει την αναβολή χρονοδιαγραμμάτων σε πολλά έργα. Δεν φαίνεται ωστόσο να έχει επηρεάσει την πορεία των σχεδιασμών για το Εθνικό Δασικό Πάρκο Ακάμα, το οποίο προχωρά κανονικά στην ολοκλήρωση του πριν από το τέλος του 2022. Ήδη μάλιστα έχουν γίνει σχετικές ρυθμίσεις και περιορισμοί στην διακίνηση των τετράτροχων εντός του πάρκου. Περί τα τέλη του χρόνου θα ξεκαθαρίσει και ο προϋπολογισμός του έργου που αυτή τη στιγμή υπολογίζεται ότι θα ξεπεράσει τα 10 εκατ. ευρώ. Σε συνέντευξη του στην «Κ» ο υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος Κώστας Καδής, αναφέρεται επίσης σε άλλα δύο σημαντικά ζητήματα που άπτονται του χαρτοφυλακίου του- τις δράσεις για το Ταμείο Ανάκαμψης και τις εξελίξεις για την κατοχύρωση του χαλουμιού. Και για τα δύο ζητήματα για τα οποία ο Σεπτέμβριος φαίνεται να είναι εξαιρετικά σημαντικός μήνας.

Τέλος του 2022 θα λειτουργήσει το Εθνικό Δασικό Πάρκο Ακάμα. Έχει αλλάξει το χρονοδιάγραμμα λόγω της πανδημίας που μεσολάβησε;

- Από το 2018, ο στόχος που είχαμε θέσει ως Κυβέρνηση ήταν να λειτουργήσει το πάρκο πλήρως πριν από το τέλος του 2022. Ο στόχος παραμένει και σήμερα ο ίδιος. Δώσαμε αρκετό χρόνο για να πραγματοποιηθούν εξαντλητικές διαβουλεύσεις και να εκπονηθούν όλες οι αναγκαίες μελέτες, ώστε να επιτευχθεί η μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση και να αποφευχθούν οποιαδήποτε λάθη. Όλες οι σημαντικές δράσεις που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία του Πάρκου βρίσκονται σε εξέλιξη ή ακόμα και στο τελικό στάδιο. Στόχος μας είναι όλες αυτές οι μελέτες και δράσεις να ολοκληρωθούν πριν το τέλος του 2020, ώστε να αρχίσουν τα έργα μέσα στο 2021. Σταθερά βούληση μας παραμένει η πλήρης λειτουργία του Πάρκου πριν το τέλος του 2022. Η μέχρι τώρα πρόοδος, μας επιτρέπει να πιστεύουμε ότι ο στόχος αυτός είναι εφικτός. Αυτή τη στιγμή είναι σε εξέλιξη η λεπτομερής διαμόρφωση των αρχιτεκτονικών και κατασκευαστικών σχεδίων για τις υποδομές που θα δημιουργηθούν στο Πάρκο, η μελέτη βελτίωσης του οδικού δικτύου, η διαμόρφωση κανόνων λειτουργίας του Πάρκου καθώς και η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση του Σχεδίου. Μέχρι το τέλος του 2022 θα εκτελεστούν όλα εκείνα που είναι αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία του Πάρκου, όπως η βελτίωση του κύριου οδικού δικτύου, η δημιουργία αναψυκτηρίων, χώρων στάθμευσης, ενυμέρωσης και υγιεινής, η σήμανση, η πρόσληψη και εκπαίδευση παρκοφυλάκων κ.λπ. Θα ήθελα να σημειώσω ότι η υλοποίηση του Σχεδίου για την Αειφόρο Ανάπτυξη του Εθνικού Δασικού Πάρκου στον Ακάμα θεωρείται ύψιστης προτεραιότητας για την Κυβέρνηση και αποτελεί προσωπική εξαγγελία του Προέδρου της Δημοκρατίας.

-Ποιος είναι ο προϋπολογισμός του έργου;
-Ο ακριβής προϋπολογισμός του έργου θα είναι γνωστός μόνο μετά την περαιτέρω επεξεργασία των σχεδίων του οδικού δικτύου και των υποδομών υπηρεσιών που θα κατασκευαστούν στους 14 κόμβους, δηλαδή πριν το τέλος του χρόνου. Εκτιμάται όμως ότι θα ξεπεράσει τα 10 εκατομμύρια ευρώ. Η πιο μεγάλη δαπάνη θα απαιτηθεί για βελτίωση του οδικού δικτύου, ίσως πάνω από το 50% του συνολικού προϋπολογισμού.

-Άρα πέραν των 5 εκατ. αναμένεται να αξιοποιηθεί στην βελτίωση του οδικού δικτύου. Τι προβλέπουν οι σχεδιασμοί;
-Η βελτίωση του οδικού δικτύου θα στηριχθεί στη μελέτη ειδικών εμπειρογνομόνων, που βρίσκεται σε εξέλιξη. Οι σχεδιασμοί προβλέπουν την προσεκτική και σταδιακή βελτίωση 58,7 χιλιομέτρων δρόμων

Οι όποιες αντιδράσεις έχουν εκφραστεί δεν συνδέονται άμεσα με τους σχεδιασμούς για το πάρκο του Ακάμα, αλλά με τις ευρύτερες προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής οι οποίες καλύπτονται από το τοπικό σχέδιο αναφέρει ο κ. Καδής.

εντός του Πάρκου και όλων των κύριων δρόμων πρόσβασης από τις Κοινότητες προς το Πάρκο, μήκους 27,5 χλμ. Η βελτίωση θα γίνει πάνω στις υπάρχουσες οδεύσεις και δεν θα δημιουργηθούν νέοι δρόμοι. Η βελτίωση περιλαμβάνει διαπλάτυση ή και μείωση του πλάτους όπου οι δρόμοι είναι πολύ πλατοί, επιστροφή με φιλικά προς το περιβάλλον υλικά, κατασκευή έργων παροχέτευσης νερού, κατάλληλη σήμανση και δημιουργία χώρων στάθμευσης. Δρόμοι που έχουν δημιουργηθεί αυθαίρετα θα καταργηθούν εντελώς, ενώ σε άλλους που θα αποκοπούν, θα επιτρέπεται η πρόσβαση με ποδήλατο ή για πεζούς ή με λεωφορεία που θα παρέχει το Πάρκο. Τέλος, κάποιοι δρόμοι θα είναι εντελώς κλειστοί ή για ιδιωτικά οχήματα και ανοικτοί μόνο για υπηρεσιακά οχήματα.

Μετ' εμποδίων οι τετράτροχες -Μέχρι το 2022 όταν θα έχουν ολοκληρωθεί όλες οι δράσεις, θα συνεχίζεται ανεξέλεγκτα οι κατασκηνώσεις και η κυκλοφορία με τις τετράτροχες στην περιοχή;

-Ούτε και σήμερα επιτρέπονται οι κατασκηνώσεις στον Ακάμα και

Μέχρι το τέλος του 2022 θα ολοκληρωθεί η βελτίωση του κύριου οδικού δικτύου, η δημιουργία αναψυκτηρίων, χώρων στάθμευσης, η σήμανση και η πρόσληψη παρκοφυλάκων.

Το έργο θα ξεπεράσει τα 10 εκατ. ευρώ εκ των οποίων πέραν του 50% θα αφορά την βελτίωση του οδικού δικτύου.

όπου εντοπίζονται τέτοια περιστατικά, καταγγέλλονται. Εκτιμώ ωστόσο ότι η εποπτεία του πάρκου θα είναι πολύ μεγαλύτερη και αυστηρότερη με την έναρξη της λειτουργίας του, αφού αναμένεται ότι θα προσληφθεί ειδικό προσωπικό – 17 παρκοφυλάκες- το οποίο θα εκπαιδευτεί ειδικά για αυτό τον σκοπό. Τότε θα μπορεί να ελέγχεται πολύ πιο συστηματικά αυτή η δραστηριότητα. Το ίδιο ισχύει και για τις τετράτροχες. Πρέπει ωστόσο να σημειώσω ότι σε σχέση με το κομμάτι της διακίνησης, ήδη όπως προβλεπόταν σε μια από τις δράσεις που είχαν εξαγγελθεί, έχουν αποκοπεί συγκεκριμένες διαδρομές οι οποίες οδηγούσαν σε περιβαλλοντικά ευαίσθητους οικοτόπους και έχουν μπει πάσσαλοι που εμποδίζουν την διακίνηση των τετράτροχων σε αυτά τα σημεία. Η προσπάθεια αποκοπής αυτών των οδών συνεχίζεται. Ήδη άμα πάει κάποιος σήμερα να επισκεφθεί τον Ακάμα, μπαίνοντας από την Τοξευτρα προς την Λάρα, θα δει δεξιά και αριστερά του δρόμου πασαλάρια που έχουν αποκόψει την πρόσβαση σε μηχανοκίνητα που σε διαφορετικές περιπτώσεις κινούνταν ακόμα και πάνω στην άμμο.

-Άρα πλέον δεν θα έχουμε φαινόμενα με τετράτροχες να κινούνται πάνω στην άμμο;

-Δεν αποκλείεται παντελώς η πρόσβαση στην άμμο αλλά έχουν αποκλειστεί αρκετά σημεία στα οποία γινόταν μέχρι σήμερα αυτή η παρατυπία. Επίσης και σε αυτό το κομμάτι έχουμε επιθεωρητές οι οποίοι περιπολούν στην περιοχή και αυτό θα γίνει πολύ πιο συστηματικά και ολοκληρωμένα με την λειτουργία του πάρκου.

-Είναι σύμφωνες οι τοπικές αρχές με το τι προνοεί το σχέδιο;

-Οι τοπικές αρχές στην συντριπτική τους πλειονότητα είναι σύμφωνες με την υλοποίηση του σχεδίου. Οι όποιες αντιδράσεις δεν συνδέονται άμεσα με το ίδιο το πάρκο αλλά με τις ευρύτερες προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής οι οποίες καλύπτονται από το τοπικό σχέδιο για τον Ακάμα. Εκείνο θα καθορίσει συντελεστές και περιοχές ανάπτυξης και αφορά πολύ περισσότερο τις ίδιες τις κοινότητες, αν και κατά την άποψη μου η λειτουργία του πάρκου θα φέρει τεράστια οφέλη μέσα από την διοχέτευση ενός μεγάλου αριθμού επισκεπτών που θα φτάνουν στο πάρκο προς τις κοινότητες. Η φιλοσοφία

Ερχονται εξελίξεις για το χαλούμι

-Σε ποιο στάδιο βρίσκεται η διαδικασία κατοχύρωσης του χαλουμιού ως ΠΟΠ; Έχει καταγραφεί οποιαδήποτε πρόοδος στο θέμα;
-Θα ονόμαζα σημαντική πρόοδο το γεγονός ότι αυτή τη στιγμή και για πρώτη φορά, όλες οι διαστάσεις του φακέλου του χαλουμιού εξετάζονται συντονισμένα και συνολικά, και όχι αποσπασματικά, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σημειώνω ότι στο παρελθόν, διαφορετικές υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αντιμετώπιζαν το θέμα με διαφορετικές προσεγγίσεις. Οι αρμόδιοι για το θέμα Επίτροποι, μετά και από τις συναντήσεις που είχα μαζί τους, έχουν αντιληφθεί τη σημασία που έχει το ζήτημα αυτό για την Κύπρο. Άλλωστε, το θέμα του χαλουμιού τέθηκε και από τον ίδιο τον Πρόεδρο Αναστασιάδη στην Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ως θέμα προτεραιότητας για την Κύπρο. Ευελπιστώ ότι πολύ σύντομα, μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες, θα έχω συνάντηση από κοινού με τους αρμόδιους ευρωπαϊούς Επιτρόπους για να συζητήσουμε τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να φτάσουμε το συντομότερο στην κατοχύρωση. Αυτή την στιγμή για πρώτη φορά διαφορετικές υπηρεσίες της Κομισιόν εξετάζουν μαζί το θέμα, κάτι που δεν ίσχυε στο παρελθόν. Η προσδοκία και η ελπίδα μας είναι να υπάρξει αποτέλεσμα αυτή την φορά. Ευελπιστώ ότι Σεπτέμβριο θα υπάρχουν ενδείξεις για την πορεία της διαδικασίας κατοχύρωσης.

πάνω στην οποία βασίζεται η λειτουργία του πάρκου είναι να υπάρχει άμεση σύνδεση του με τις κοινότητες που βρίσκονται περιφερειακά του. Ο κόσμος που θα εισέρχεται μέσα στο πάρκο θα έχει κάποιες βασικές διευκολύνσεις, όμως το να βρει ταβέρνα για να φάει και χώρο διανυκτέρευσης θα τα βρίσκει στις κοινότητες και όχι μέσα στο πάρκο.

Από Σεπτέμβριο η ανάκαμψη -Ποιες δράσεις προωθούνται στον τομέα του Περιβάλλοντος στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης; Τι κονδύλι αναλογεί σε αυτόν τον τομέα από το σύνολο του 1 δις.;

-Αυτή τη στιγμή, σε εθνικό επίπεδο, ετοιμάζεται από την Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης, στο οποίο θα υπάρχει αναφορά σε όλους τους τομείς και ειδικότερα στο Περιβάλλον. Η κατανομή των χρημάτων δεν έχει γίνει αλλά θεωρώ ότι οι περιβαλλοντικές δράσεις θα έχουν ένα σημαντικό μερίδιο από αυτά τα χρήματα. Η συνεκφορά του Υπουργείου μας θα κινείται προς δύο κατευθύνσεις. Αφενός θα συνδέεται με τη συμπερίληψη και υλοποίηση σημαντικών δράσεων και πολιτικών στον ευρύτερο τομέα του περιβάλλοντος. Για παράδειγμα, είναι ξεκάθαρο ότι το Σχέδιο πρέπει να περιλαμβάνει δράσεις του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα, ώστε να μην υπάρξει κάποια καθυστέρηση στην υλοποίησή του. Αφετέρου, η συνεκφορά μας θα αφορά τη συμβολή μας στο να αξιολογηθούν και να καταστούν περιβαλλοντικά φιλικές και αειφόρες όλες οι πολιτικές που θα εφαρμοστούν από την Κυβέρνηση.

-Πότε θα ξεκινήσουμε να βλέπουμε τις δράσεις;

-Αναμένω ότι η συζήτηση για τις δράσεις θα αρχίσει τον Σεπτέμβριο. Φυσικά κάποιες δράσεις οι οποίες ήδη έχουν προγραμματιστεί στο σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα μπορεί να στηριχθούν από το Ταμείο και να ενταχθούν μέσα.

Αρχισε η καταβολή ποσών στους αγρότες

-Αγροτικός κόσμος και πανδημία. Συνεχίζουν να πλητώνται οι παραγωγοί και όπως φαίνεται δύσκολοι θα είναι και οι επόμενοι μήνες. Μιλούμε για καταστροφή του αγροτικού κόσμου; Υπάρχουν πλάνα για επιπλέον μέτρα στήριξης τους;

-Ο στόχος μας είναι να παραμείνει βιώσιμος ο αγροτικός κόσμος. Αν έδειξε κάτι η πανδημία, είναι το πόσο πολύτιμος είναι ο αγροτικός τομέας για να διατηρηθεί η επάρκεια και η ασφάλεια τροφίμων. Είχαμε τρόφιμα σε μεγάλο βαθμό διότι λειτουργήσε ο αγροτικός τομέας. Έτσι ο στόχος μας θα πρέπει να είναι η διατήρηση του. Ήταν φανερό ωστόσο ότι ο πρωτογενής τομέας πλήγηκε

σε μεγάλο βαθμό, κυρίως λόγω της αδυναμίας διάθεσης των γεωργικών προϊόντων, ως αποτέλεσμα των μέτρων περιορισμού της πανδημίας. Για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων αυτών, το Υπουργικό Συμβούλιο έχει εγκρίνει τρία πακέτα στήριξης του αγροτικού τομέα που περιλαμβάνουν συνολικά 27 στοχευμένα μέτρα, με έναν προϋπολογισμό της τάξης των 15 εκατομμυρίων ευρώ.

Στο ποσό αυτό δεν περιλαμβάνονται τα 11 και πλέον εκατομμύρια ευρώ που δόθηκαν στους αγρότες μας για αποζημιώσεις. Έχουμε επίσης εξασφαλίσει απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για ετοιμασία σχε-

δίων στήριξης του τομέα των καρπουζιών, του ελαιόλαδου και της χοιροτροφίας ενώ είναι σε διαδικασία ετοιμασίας και ειδικό μέτρο για στήριξη των μόνιμων καλλιέργειών στις ορεινές περιοχές. Σε κάποια από τα μέτρα, έχει αρχίσει ήδη η καταβολή των προβλεπόμενων ποσών, η οποία θα συνεχιστεί μέσα στην επόμενη περίοδο.

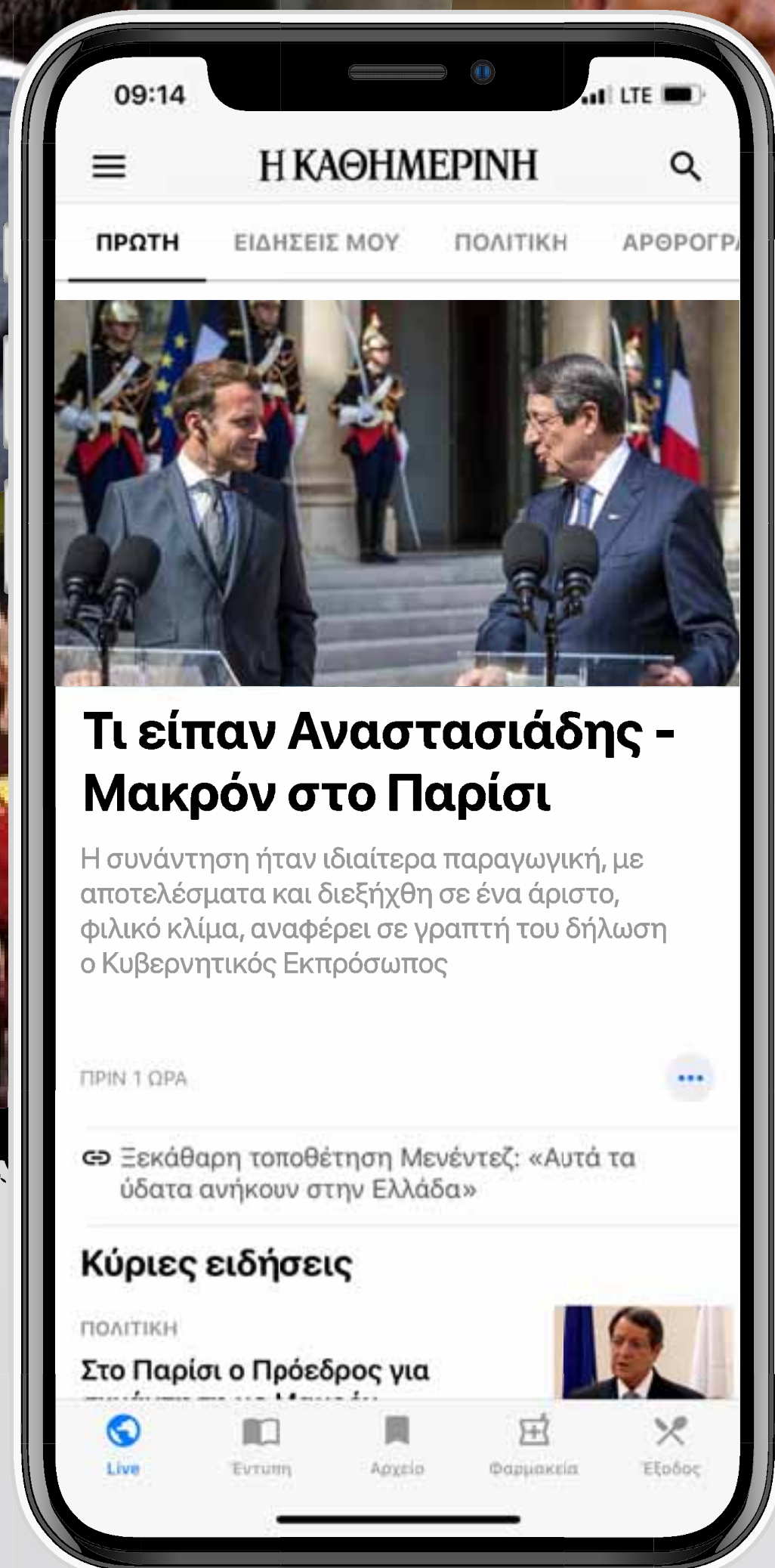
Πέραν τούτων, αυτή την στιγμή επεξεργάζομαστε το νέο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης για τη νέα προγραμματική περίοδο 2021- 2027 στο πλαίσιο του οποίου θα διατεθούν αρκετά εκατομμύρια στον αγροτικό τομέα.

Αλλά ο στόχος μας δεν είναι

απλά να δώσουμε ενίσχυση στους αγρότες, αλλά να κάνουμε την γεωργία μας πιο ανταγωνιστική ώστε να μπορεί να επιβιώσει ακόμα και σε δύσκολες καταστάσεις, αξιοποιώντας παράλληλα και τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα που είναι η ταυτότητα και η ποιότητα των προϊόντων μας. Για παράδειγμα το χαλούμι έχει τόσο επιτυχία διότι έχει ταυτότητα και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που το διακρίνουν. Το ίδιο και οι κυπριακές πατάτες, και η κυπριακή ιχθυοκαλλιέργεια. Είναι προϊόντα που έχουν καταξιωθεί στις διεθνείς αγορές λόγω της ταυτότητας και της ποιότητας τους και δείχνουν τον δρόμο προς τα πού πρέπει να κινηθούμε.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Νο1 ειδησεογραφική εφαρμογή στην Κύπρο

Live

Ειδήσεις μου

Live Scores

Φαρμακεία

Έξοδος

Σε εξέλιξη το έργο μετασχηματισμού της Ελληνικής

Σε τέσσερις άξονες το πλάνο για τα επόμενα χρόνια

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η Ελληνική Τράπεζα έχει σε εξέλιξη μεγάλο έργο μετασχηματισμού το οποίο εστιάζει σε τέσσερις βασικούς άξονες. Στο μοντέλο και οι διαδικασίες δανεισμού, τη λειτουργία των καταστημάτων και γενικότερα εξυπηρέτησης των πελατών, τη στρατηγική των ψηφιακών καναλιών και το ασφαλιστικό μοντέλο.

Σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Ανώτατος Διευθυντής Λειτουργικών Εργασιών, Φοίβος Λεοντίου, τονίζει πως το σχέδιο δράσης που υλοποίησε η τράπεζα μέχρι τώρα σε σχέση με τον κορωνοϊό, αποδείχθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματικό, επιτυγχάνοντας στον απόλυτο βαθμό τον στόχο μας για προστασία της δημόσιας υγείας. Τέλος, επισημαίνει πως περισσότεροι από 45.000 νέοι χρήστες εγγράφηκαν στα ψηφιακά κανάλια από την αρχή του έτους, ενώ η χρήση τους αυξήθηκε πέραν του 30%.

- Ποια ήταν τα πρώτα βήματα της τράπεζας όταν ξέσπασε η κρίση του κορωνοϊού;

- Η Ελληνική Τράπεζα προχώρησε νωρίς σε ενέργειες και προγραμματισμό, προτού ακόμη εμφανιστούν κρούσματα στην Κύπρο. Με την εμφάνιση του ιού στην Κύπρο προχώρησε στη λήψη όλων των ενδεικνυόμενων μέτρων, με ιδιαίτερη έμφαση στην υγεία του προσωπικού και των πελατών της, εφαρμόζοντας το σχέδιο Επιχειρησιακής Συνέχειας της Τράπεζας. Ακολουθήσαμε πιστά τις οδηγίες των αρχών και όχι μόνο. Συνεργαζόμαστε με ειδικό επιδημιολόγο και εφαρμόζουμε Πλαίσιο Διαχείρισης Περιστατικών COVID-19, το οποίο συμπεριλαμβάνει διάφορα σενάρια - είδη περιστατικών και τη διαχείρισή τους. Το προσωπικό ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα για όλα τα μέτρα προσωπικής υγιεινής, ασφάλειας και υγείας στις εγκαταστάσεις της Τράπεζας. Λήφθηκαν αυξημένα μέτρα καθαριότητας και απολύμανσης στα κτίρια, θερμομετρικός έλεγχος και έλεγχος εισόδου στα κτίρια και καταστήματά μας.

Περισσότεροι από 45.000 νέοι χρήστες εγγράφηκαν στα ψηφιακά κανάλια της Ελληνικής από την αρχή του έτους, ενώ η χρήση των ψηφιακών καναλιών αυξήθηκε πέραν του 30%.

Το σχέδιο δράσης που υλοποίησε η Ελληνική Τράπεζα μέχρι τώρα, αποδείχθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματικό, επιτυγχάνοντας στον απόλυτο βαθμό τον στόχο μας για προστασία της δημόσιας υγείας.

Η αρμόδια Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων, παρακολουθώντας στενά τις εξελίξεις, προέβη σε διάφορες αποφάσεις όπως την εργασία από το σπίτι (σε αυτή την κατεύθυνση μεγάλο μέρος του προσωπικού προμηθεύτηκε με φορητούς υπολογιστές), τον περιορισμό των ταξιδιών στο εξωτερικό, την αντικατάσταση των υπηρεσιακών συναντήσεων με τηλεδιασκέψεις, την αναστολή επισκέψεων συνεργατών από το εξωτερικό, τη μείωση του αριθμού των καταστημάτων και την αύξηση του αριθμού του προσωπικού στο Κέντρο Επικοινωνίας Πελατών, προτερύοντας παράλληλα τους πελάτες μας να χρησιμοποιούν τις κάρτες και ψηφιακά μας κανάλια.

- Ο κίνδυνος φήμης έπαιξε σημαντικό ρόλο για τις όποιες αποφάσεις πάρθηκαν;

- Όλες οι αποφάσεις λήφθηκαν με κύριο γνώμονα την επιτακτική ανάγκη για περιορισμό της εξά-

πλώσης του ιού. Κάποιες αποφάσεις ήταν δύσκολες, όπως η μείωση του δικτύου των καταστημάτων μας και η διακοπή της λειτουργίας των κινητών μονάδων, ήταν όμως οι ενδεικνυόμενες υπό τις περιστάσεις.

- Είδατε τον κόσμο να στρέφεται στα τεχνολογικά μέσα; Υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία με ποσοστά για να «εικονοποιήσουμε» αυτή τη στροφή;

- Περισσότεροι από 45.000 νέοι χρήστες εγγράφηκαν στα ψηφιακά μας κανάλια από την αρχή του έτους, ενώ η χρήση των ψηφιακών καναλιών αυξήθηκε πέραν του 30%. Επιπρόσθετα, εκδόθηκαν περισσότερες από 50.000 νέες χρεωστικές κάρτες. Η Τράπεζά μας με διάφορες ενέργειες και καμπάνιες ενθαρρύνει τη χρήση των καρτών, των ΑΤΜ, του Κέντρου Επικοινωνίας Πελατών και των ψηφιακών καναλιών.

Στα εναλλακτικά κανάλια

- Τα καταστήματα έκλεισαν με την κατάσταση του κορωνοϊού, αλλά η τράπεζα να συνέχισε να δουλεύει κανονικά με τα μισά καταστήματα ανοικτά. Ποιο το πλάνο με τα καταστήματα και τους υπαλλήλους από εδώ και πέρα;

- Βασικό μας μέλημα από την πρώτη στιγμή ήταν η διασφάλιση της απρόσκοπτης εξυπηρέτησης των πελατών μας, φροντίζοντας παράλληλα για την προστασία της υγείας τόσο των μελών του προσωπικού μας, όσο και του κοινού.

Δράσαμε τάχιστα και λάβαμε όλα τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα, μεταξύ των οποίων και η μείωση του δικτύου των καταστημάτων μας.

Σήμερα, έξι μήνες μετά το πρώτο ξέσπασμα της πανδημίας Covid-19 και παρά τη χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων, είναι πασιφανές ότι ο υγειονομικός κίνδυνος εξακολουθεί να υφίσταται και η ανάγκη για τήρηση μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης παραμένει επιβεβλημένη. Είναι απαραίτητο να είμαστε σε εγρήγορση, τόσο σε προσωπικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο.

Βασικό μας μέλημα από την πρώτη στιγμή ήταν η διασφάλιση της απρόσκοπτης εξυπηρέτησης των πελατών μας, αναφέρει ο κ. Λεοντίου.

Οι βασικοί πυλώνες του σχεδίου

Το πλάνο της Ελληνικής Τράπεζας τα επόμενα χρόνια συμπεριλαμβάνει:

- συνεχή ανανέωση των ψηφιακών καναλιών και ενίσχυση της λειτουργικότητας τους.
- εκσυγχρονισμό και εξορθολογισμό καταστημάτων.
- ΑΤΜ νέας γενιάς με μια πλήρη γκάμα υπηρεσιών.

- Αναβαθμισμένο Κέντρο Επικοινωνίας Πελατών, προσφέροντας περισσότερες υπηρεσίες μέσω αυτού, αλλά και εφαρμόζοντας εξερχόμενες καμπάνιες που έχουν να κάνουν για παράδειγμα με την προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά και την εκπαίδευση-ενεργοποίηση των πελατών στις κάρτες και τα ψηφιακά κανάλια.

Το σχέδιο δράσης που υλοποίησε η Ελληνική Τράπεζα μέχρι τώρα, αποδείχθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματικό, επιτυγχάνοντας στον απόλυτο βαθμό τον στόχο μας για προστασία της δημόσιας υγείας. Κατά συνέπεια, θα συνεχίσουμε να λειτουργούμε με βάση το υφιστάμενο επιχειρησιακό μοντέλο, φέρνοντας τις υπηρεσίες μας πιο κοντά στους πελάτες μας μέσω των ψηφιακών μας καναλιών εξυπηρέτησης. Οι προσπάθειές μας λοιπόν εστιάζονται στη μετάβαση και εκ-

παίδευση των πελατών μας στα εναλλακτικά κανάλια εξυπηρέτησης, όπως είναι οι ΑΤΜ, τα ψηφιακά κανάλια και το Κέντρο Επικοινωνίας Πελατών.

Τονίζουν ότι οι πελάτες μας, κάτοχοι χρεωστικής κάρτας, μπορούν να εκτελούν τις συναλλαγές/αγορές τους με ασφάλεια καθ' όλη τη διάρκεια του 24ώρου, ενώ στη διάθεσή τους βρίσκεται πάντα το μεγάλο δίκτυο ΑΤΜ της Ελληνικής Τράπεζας παγκύπρια, για να εκτελούν τις πλείστες τραπεζικές συ-

ναλλαγές, όλες τις ώρες και μέρες, εύκολα και γρήγορα αποφεύγοντας την επίσκεψη στα καταστήματα.

- Υπάρχει κάποιο καινούργιο πλάνο “αλλαγής” (transformation) της τράπεζας σε θέμα ψηφιοποίησης;

- Η Τράπεζά μας έχει σε εξέλιξη μεγάλο έργο μετασχηματισμού (Transformation Plan) το οποίο εστιάζει σε τέσσερις βασικούς άξονες (το μοντέλο και οι διαδικασίες δανεισμού, τη λειτουργία των καταστημάτων και γενικότερα εξυ-

πηρέτησης των πελατών, τη στρατηγική των ψηφιακών καναλιών και το ασφαλιστικό μοντέλο).

Στόχος μας είναι να φέρουμε την εξέλιξη στον τομέα της εξυπηρέτησης και της αυτοεξυπηρέτησης προσφέροντας εξειδικευμένες λύσεις, προσαρμοσμένες στο μέγιστο δυνατό βαθμό στις ανάγκες του κάθε πελάτη ξεχωριστά. Οραματιζόμαστε μια ομαλή μετάβαση από το παραδοσιακό τραπεζικό μοντέλο στο μοντέλο του μέλλοντος, εκπαιδεύοντας τους πελάτες μας στη νέα εποχή.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑΣ

Συμφωνία αποφυγής της διπλής φορολόγησης, με διπλή φορολόγηση

Μπορεί η Λευκωσία να βγήκε σε πανηγυρικούς τόνους, όπως άλλωστε το συνηθίζει επικοινωνιακά, ανακοινώνοντας την επικαιροποίηση της Συμφωνίας για την αποφυγή διπλής φορολόγησης με την Ρωσική Ομοσπονδία, εντούτοις η πραγματικότητα είναι διαφορετική. Εδώ και μερικούς μήνες, φημολογούνταν έντονα ότι ο Βλαδιμίρ Πούτιν έδωσε εντολή στις φορολογικές αρχές της Ρωσίας, να φροντίσουν για την ενίσχυση των φορολογικών εσόδων της χώρας. Οι χαμηλές τιμές του φυσικού αερίου και το σοκ στην ρωσική οικονομία λόγω πανδημίας, είχαν καταστήσει επιτακτική την ανάγκη να κλείσει η στρόφιγγα των εκροών. Για τις προθέσεις του Ρώσου προέδρου φαίνεται να ήταν ενήμερο το κυπριακό Υπουργείο Οικονομικών, παρά τις αντίθετες διακηρύξεις. Μάλιστα στις 3 Αυγούστου, ο Ρώσος Υπουργός Οικονομικών δήλωσε ότι οι διαπραγματεύσεις με τις κυπριακές αρχές δεν καρποφόρησαν και πως η Ρωσία θα κινηθεί τις διαδικασίες απόσυρσης από τη Συμφωνία αποφυγής διπλής φορολόγησης. Όπως φαίνεται, οι κυπριακές προσπάθειες που καταβλήθηκαν ώστε να αντισταθμιστούν οι ρω-

σικές απαιτήσεις δεν είχαν γίνει αποδεκτές.

Στη συνέχεια, αναγκάστηκε να παρέμβει ο ίδιος ο κ. Πετρίδης, ο οποίος αποφάσισε να παραστεί στην τελευταία συνάντηση. Έστω κι αν ο ίδιος δήλωνε εκπληκτος για τις δηλώσεις του Ρώσου ομολόγου του, θεωρώντας τη συνάντηση στις 10 Αυγούστου ως «τον τελευταίο γύρο διαπραγματεύσεων», όπως όλα δείχνουν η συνάντηση έκλεισε δίκως κανένα περιθώριο διαπραγματεύσεων, καθώς οι βασικές ρωσικές απαιτήσεις ικανοποιήθηκαν στο έπακρο.

Δύο από τους βασικούς πυλώνες της Συμφωνίας μεταξύ Κύπρου – Ρωσίας, όπως αυτή συνομολογήθηκε το 1998, είναι η αποφυγή φορολόγησης των μερισμάτων και των τόκων που προκύπτουν στο ένα εκ των δύο κρατών όταν ο δικαιούχος τους είναι φορολογικός κάτοικος του άλλου κράτους. Σύμφωνα με τις αρχικές πρόνοιες, αν ένας Ρώσος κάτοικος Κύπρου διατηρεί επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην Ρωσία, τότε τα μερίσματα που του αναλογούσαν από τα κέρδη, θα φορολογούνταν μάλιστα με 5% από το Ρωσικό κράτος (Για κεφάλαια κάτω των 100χιλ ευ-

Ξεκάθαρα η νέα ρύθμιση είναι ετεροβαρής για τα συμφέροντα της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά αντί για το ρεζιλέμα ακύρωσης της Συμφωνίας επί της αρχής της, υιοθετήθηκαν πλήρως οι ρωσικές απαιτήσεις.

ρώ, 10%). Τα υπόλοιπα θα μεταφέρονταν στην Κύπρο και θα φορολογούνταν με τον ειδικό φόρο άμυνας 17% (SCD). Αντίθετα, αν ένας Ρώσος κάτοικος Μόσχας, είχε επενδύσει σε κάποια επιχείρηση με έδρα την Κύπρο, τα μερίσματα που του αναλογούσαν, θα μεταφέρονταν στην Μόσχα κατευθείαν χωρίς κάποια παρακράτηση από την Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά θα φορολογούνταν μονάχα από το Ρωσικό κράτος.

Ο συνδυασμός των δύο με δαλωδείς εταιρικές δομές παρέχει

για δεκαετίες ισχυρό φορολογικό πλεονέκτημα στην Κυπριακή Δημοκρατία. Ομοίως με τους τόκους, αν ένας Ρώσος κάτοικος Κύπρου διατηρούσε τραπεζικό λογαριασμό στην Μόσχα, οι εισπρακτέοι τόκοι δεν θα φορολογούνταν στην Ρωσία αλλά κατευθείαν στην Κυπριακή Δημοκρατία με τον φόρο άμυνας (SDC).

Το πιο πάνω Σύμφωνο αποφυγής της διπλής φορολόγησης τροποποιήθηκε το 2010, χωρίς όμως να επηρεαστούν οι βασικές του παράμετροι. Προστέθηκαν κυρίως διευκρινίσεις και πρόνοιες συνεργασίας μεταξύ των δύο κρατών. Η νέα όμως τροποποίηση αγγίζει ουσιώδη άρθρα μεταβάλλοντας τη φύση και το πνεύμα της Συμφωνίας. Πλέον, για την Ρωσική Ομοσπονδία, οι προαναφερθείσες διατάξεις/παράδειγματα, θεωρούνται αντίθετες των συμφερόντων της. Οπότε απαιτήσε και πέτυχε όπως η παρακράτηση του 5% γίνει 15% για τα μερίσματα που θα μεταφέρονται στην Κύπρο, ενώ το 0% των τόκων, όπως επίσης φτάσει στο 15%. Ξεκάθαρα η νέα ρύθμιση είναι ετεροβαρής για τα συμφέροντα της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά αντί για το ρεζιλέμα ακύρωσης της Συμφωνίας

επί της αρχής της, υιοθετήθηκαν πλήρως οι ρωσικές απαιτήσεις.

Τώρα μένει να δούμε πώς θα κινηθούν τα ρωσικά κεφάλαια στο άκουσμα της είδησης αυτής και πώς θα επηρεαστούν τα φορολογικά έσοδα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Βραχυπρόθεσμα, τα περιθώρια ελιγμών είναι μικρά. Σε μεσοπρόθεσμο διάστημα, ενδέχεται να επηρεαστεί ο ρόλος της Κύπρου ως όχημα επενδύσεων στην Ρωσική Ομοσπονδία. Η πιο συνήθης περίπτωση αξιοποίησης του προηγούμενου καθεστώτος είναι η ίδρυση μητρικής εταιρίας στην Κύπρο, όπου μέσω μιας θυγατρικής στην Ρωσία, γίνοντουσαν επενδύσεις σε διάφορους τομείς. Τα κέρδη από τον παραγόμενο πλούτο, φορολογούνται μεν υπό το καθεστώς του ρωσικού εταιρικού φόρου, αλλά τα μερίσματα μεταφέρονται στην κυπριακή μητρική εταιρία. Η παρακράτηση του 5% ήταν ασήμαντη μπροστά στο όφελος της μεταφοράς κεφαλαίων σε χώρα χαμηλού ή και μηδενικού συντελεστή (βλέπε 0% SDC για μη φορολογικούς κατοίκους). Σήμερα που η παρακράτηση θα είναι 15%, αν κάποιος λάβει υπόψη το σύνολο των υποχρεώσεων που θα προκύψουν σωρευτικά από τις

δύο χώρες, ενδεχομένως να αναζητήσει άλλη χώρα-όχημα για επενδύσεις ή στην τελική να επενδύσει απευθείας από τη Ρωσία. Με λίγα λόγια, ένα πλεονέκτημα της Κύπρου παύει να υφίσταται. Αν τώρα αυτό θα τη θέσει σε μειονεκτική θέση θα εξαρτηθεί από τις αντίστοιχες επιδράσεις οι δαιμόνιους «εθνικοί» λογιστές και δικηγόροι. Παρόλο που είναι νωρίς για ασφαλή συμπεράσματα ως προς τις τελικές αντιδράσεις των ρωσικών κεφαλαίων, για άλλη μια φορά τίθεται το ερώτημα, κατά πόσο είμαστε σε θέση να συντηρούμε ένα οικονομικό μοντέλο που βασίζεται μονάχα σε τρεις δραστηριότητες (κατασκευές, τουρισμό και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες). Με τον τουρισμό να χωλαίνει λόγω πανδημίας και τις κατασκευές να μένουν από καύσιμα, είναι αμφίβολο αν η προσκόλλσή μας στους τομείς αυτούς θα συνεχίσει να είναι βιώσιμη.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

«Τρύπα» στον προϋπολογισμό 9,36 δισ. ευρώ λόγω της πανδημίας

Στα τέλη Ιουλίου το πρωτογενές έλλειμμα διαμορφώθηκε στα 8,199 δισ.

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Η **πανδημία** διευρύνει την απόκλιση του προϋπολογισμού, ο οποίος εμφανίζει «τρύπα» ύψους 9,36 δισ. ευρώ το επτάμηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου, αυξημένη κατά 3 δισ. ευρώ σε σύγκριση με το διάστημα Ιανουαρίου - Ιουνίου. Δηλαδή, μέσα σε ένα μήνα η «τρύπα» άνοιξε κατά 46%. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, το πρωτογενές έλλειμμα διαμορφώθηκε στα 8,199 δισ. ευρώ, ενώ υπό κανονικές συνθήκες ο προϋπολογισμός θα έπρεπε να καταγράφει πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 1,16 δισ. ευρώ (απόκλιση 9,36 δισ. ευρώ), όπως προέβλεπε ο αρχικός στόχος.

Η μείωση των φορολογικών εσόδων (κυρίως του ΦΠΑ και του φόρου εισοδήματος) ύψους 3,5 δισ. και οι διογκωμένες δαπάνες κατά 4,5 δισ. ευρώ για την αντιμετώπιση της πανδημίας εκτροχίασαν, όπως φαίνεται, τον προϋπολογισμό.

Σύμφωνα με τον αναπληρωτή υπουργό Οικονομικών Θ. Σκυλακάκη, «τα στοιχεία του προϋπολογισμού του Ιουλίου 2020 δείχνουν μια μείωση των εσόδων από φόρους κατά 15% σε σχέση με τις προβλέψεις του –προ κορωνοϊού– προϋπολογισμού. Η μείωση αυτή είναι χαμηλότερη σε σχέση με τις μειώσεις των δύο προηγούμενων μηνών (Ιούνιος -16,9%, Μάιος -35,5%), όπου καταγράφηκε η επιπτώση του lockdown και των εκτεταμένων αναστολών φορολογικών υποχρεώσεων».

Τα έσοδα του Ιουλίου, σύμφω-

Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών, τον Ιούλιο τα έσοδα από φόρους ανήλθαν σε 4,416 δισ. ευρώ, μειωμένα κατά 777 εκατ. ευρώ ή 15% έναντι του μηνιαίου στόχου.

να με τον αναπληρωτή υπουργό, επηρεάστηκαν αρνητικά από τη χρονική παράταση που δόθηκε για την υποβολή των φορολογικών δηλώσεων και την πληρωμή της πρώτης δόσης του φόρου εισοδήματος έως τις 28 Αυγούστου, καθώς και από τις δευτερογενείς επιπτώσεις της παγκόσμιας πανδημίας μέσω της βαθιάς ύφεσης που επιφέρει στον τουρισμό.

Ο κ. Σκυλακάκης τονίζει ότι η παγκόσμια πανδημία θα συνεχίσει να επηρεάζει πολύ σημαντικά τα δημόσια έσοδα μέσω του τουρισμού και των εξαγωγών μέχρι, κατ' ελάχιστον, τον Οκτώβριο - Νοέμβριο του 2020. Ωστόσο, επισημαίνει ότι το προσεχές διάστημα θα ισπεύσουν στα δημόσια

ταμεία σημαντικοί ευρωπαϊκοί πόροι μέσω του προγράμματος «SURE» και των συνδεδεμένων με την COVID-19 δαπανών ΕΣΠΑ, που αρχίζουν να εισπράττονται εντός του μηνός Αυγούστου.

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία, τα έσοδα από φόρους ανήλθαν στο επτάμηνο σε 22,678 δισ. ευρώ, μειωμένα κατά 3,57 δισ. ευρώ ή 13,6% έναντι του στόχου που έχει περιληφθεί στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2020. Ωστόσο, σε σύγκριση με τις επικαιροποιημένες εκτιμήσεις για την περίοδο Ιανουαρίου - Ιουλίου 2020 που περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Σταθερότητας, το οποίο κατατέθηκε στην Ε.Ε. στις 30 Απριλίου 2020, και οι

οποίες περιέχουν τις επιπτώσεις των μέτρων για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης, τα έσοδα από φόρους είναι αυξημένα κατά περίπου 42 εκατ. ευρώ, παρά τη χρονική παράταση που δόθηκε για την υποβολή των φορολογικών δηλώσεων και την πληρωμή της πρώτης δόσης του φόρου εισοδήματος έως τις 28 Αυγούστου. Μόνο τον Ιούλιο, τα έσοδα από φόρους ανήλθαν σε 4,416 δισ. ευρώ, μειωμένα κατά 777 εκατ. ευρώ ή 15% έναντι του μηνιαίου στόχου.

Οι δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού για την περίοδο Ιανουαρίου - Ιουλίου 2020 ανήλθαν στα 34,757 εκατ. ευρώ και παρουσιάζονται αυξημένες κατά 4,599 δισ. ευρώ έναντι του στόχου (30,158 δισ. ευρώ). Οι κυριότερες αιτίες της απόκλισης είναι:

α) Η δαπάνη αποζημίωσης ειδικού σκοπού (μισθωτών και επιστημόνων) λόγω της πανδημίας COVID-19, ύψους περίπου 1,118 δισ. ευρώ.

β) Η δαπάνη ενίσχυσης επιχειρήσεων με τη μορφή επιστρεπτέας προκαταβολής ύψους περίπου 864 εκατ. ευρώ.

γ) Η δαπάνη έκτακτης επιχορήγησης προς τον ΕΦΚΑ και τον ΕΟΠΥΥ για την κάλυψη υστέρησης εσόδων από τις μειωμένες ασφαλιστικές εισφορές λόγω της πανδημίας, ύψους 262 και 263 εκατ. ευρώ, αντιστοίχως.

δ) Οι αυξημένες εκροές του ΠΔΕ κατά 2,293 δισ. ευρώ κυρίως λόγω των δαπανών για την αποζημίωση ειδικού σκοπού επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων, για την επιδότηση τόκων δανείων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

Απαλλάσσονται από προκαταβολή φόρου 84.191 εταιρείες

Το 35% των επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών (84.191) που έχει υποβάλει φορολογική δήλωση απαλλάσσεται από την προκαταβολή φόρου, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων.

Συνολικά 238.288 επιχειρήσεις δικαιούνται προς το παρόν μειωμένη προκαταβολή φόρου, με τις περισσότερες εξ αυτών να καταβάλλουν μειωμένη προκαταβολή κατά 50%.

Το 62% των επιχειρήσεων συνολικά που έχει υποβάλει αρχική δήλωση θα τύχει της μειωμένης προκαταβολής.

Σημειώνεται ότι, σε σύνολο περίπου 900.000 επιχειρήσεων (ατομικές και νομικά πρόσωπα), αρχική δήλωση έχει υποβληθεί από 385.793 επιχειρήσεις. Αυτό σημαίνει ότι με την ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής των δηλώσεων θα αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό των επιχειρήσεων που θα «κερδίσουν» τη μειωμένη προκαταβολή φόρου.

Όπως τονίζεται σε ανακοίνωση που εξέδωσε η ΑΑΔΕ: «Ολοκληρώθηκε η ενημέρωση των επιχειρήσεων που υπάγονται στο καθεστώς των νέων μειωμένων συντελεστών προκαταβολής φόρου και είχαν υποβάλει δήλωση φορολογίας εισοδήματος έως και τη Δευτέρα 10 Αυγούστου 2020». Έως την ανωτέρω ημερομηνία, αρχική δήλωση είχαν υποβάλει 385.793 επιχειρήσεις, εκ των οποίων οι 325.085 είναι ατομικές, ενώ τα νομικά πρόσωπα ανέρχονται σε 60.708.

Εξ αυτών, δικαιούχοι μειώσεως προκαταβολής, με βάση τα στοιχεία εσόδων τους, όπως ορίζονται στη σχετική νομοθεσία, είναι 238.288 επιχειρήσεις, εκ των

οποίων οι 200.759 είναι ατομικές και τα νομικά πρόσωπα 37.529. Οι μειώσεις κατανέμονται ως εξής:

Ατομικές επιχειρήσεις

– Μείωση 30% έχουν 13.285 επιχειρήσεις.

– Μείωση 50% έχουν 105.503 επιχειρήσεις.

– Μείωση 70% έχουν 12.994 επιχειρήσεις.

– Μείωση 100% έχουν 68.977 επιχειρήσεις.

Νομικά πρόσωπα

– Μείωση 30% έχουν 5.259 επιχειρήσεις.

– Μείωση 50% έχουν 13.313 επιχειρήσεις.

– Μείωση 70% έχουν 3.743 επιχειρήσεις.

Συνολικά 238.288

επιχειρήσεις δικαιούνται προς το παρόν μειωμένη προκαταβολή φόρου.

– Μείωση 100% έχουν 15.214 επιχειρήσεις.

Για τις επιχειρήσεις που υπέβαλαν ή θα υποβάλουν δήλωση φορολογίας εισοδήματος από τη Δευτέρα 10 Αυγούστου και μετά, η μείωση της προκαταβολής υπολογίζεται αυτόματα, με την εκκαθάριση. Δηλαδή, οι ανωτέρω επιχειρήσεις δεν θα χρειαστεί να υποβάλουν τροποποιητική δήλωση, κάτι το οποίο θα πρέπει να πράξουν το αργότερο έως τις 30 Δεκεμβρίου οι 238.288 επιχειρήσεις που δικαιούνται τη μείωση της προκαταβολής.

ΠΡ. ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963

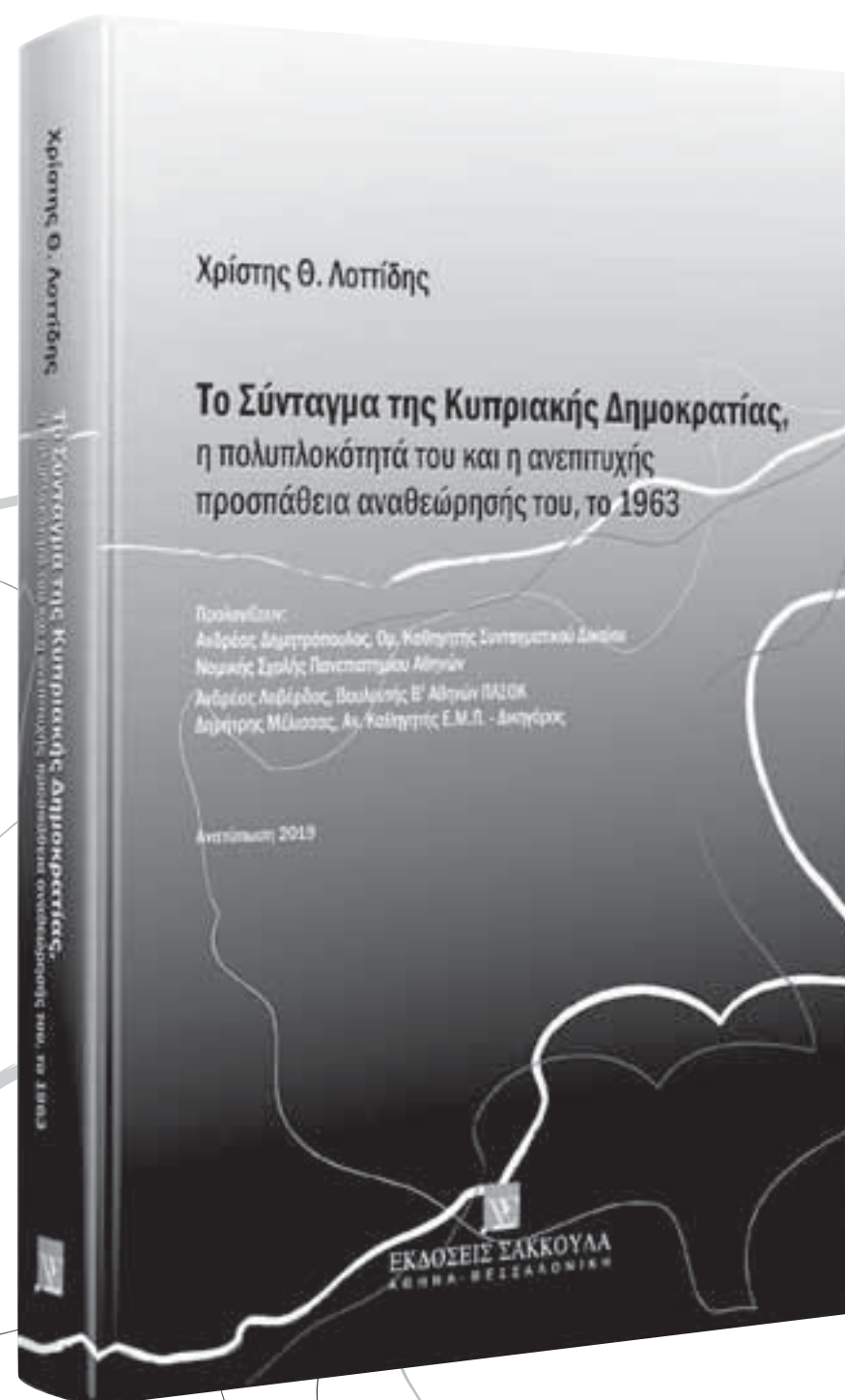
Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανάκλα στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απείριστο, κατανοητό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

Ανδρέας Δημητρώπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ιπποκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ. 210 33 87 500 - Fax 210 33 90 075 - Θεσσαλονίκη: Φράγκων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ. 2310 535 381 - Fax 2310 546 812
Εθνικής Αμύνος 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ. 2310 244 228, 9 - Fax 2310 244 230 - www.sakkoulas.gr - info@sakkoulas.gr

Προβλέψεις για συρρίκνωση τουριστικών εσόδων άνω του 80%

Αναμένεται να διαμορφωθούν φέτος σε 3 με 3,5 δισ. από 18,5 δισ. πέρυσι

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Προς το χειρότερο μέχρι στιγμής σενάριο για τον ελληνικό τουρισμό παραπέμπουν οι έως τώρα επιδόσεις του, αλλά και οι τελευταίες εκτιμήσεις του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ). Ειδικότερα, ο πρόεδρος του ΣΕΤΕ Γιάννης Ρέτσος, αν και σε συνέντευξη του στις 21 Ιουνίου στην «Καθημερινή» είχε εκφράσει την εκτίμηση για έσοδα 20%-25% των περυσινών 18,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, τώρα δηλώνει πως «ο Ιούλιος και η εξέλιξη της πανδημίας διεθνώς κάνουν πλέον ρεαλιστικό ένα σενάριο εσόδων μεταξύ 3 και 3,5 δισεκατομμυρίων, δηλαδή κάτω του 20% των περυσινών ταξιδιωτικών εισπράξεων». Παράλληλα, υπογραμμίζει πως «παράμενει η ανάγκη για ρεαλισμό και σχεδιασμό νέων μέτρων στήριξης εργαζομένων και επιχειρήσεων, καθώς οι επιπτώσεις σε κοινωνία και οικονομία θα είναι πολύ σοβαρές τους επόμενους μήνες».

Τα 15 δισεκατομμύρια που θα λείψουν από τις φετινές ταξιδιωτικές εισπράξεις από το εξωτερικό αντιστοιχούν σε ποσοστό που πλησιάζει τα επίπεδα του 7,5% του ΑΕΠ, καθιστώντας σαφές πως και τα δυσμενή σενάρια για την ανάπτυξη εν γένει καθίστανται πλέον πιθανότερα.

Η επιδείνωση των εκτιμήσεων για τα μεγέθη αυτά προκύπτει ύστερα από τον πολύ ασθενικό Ιούλιο αλλά και το εν εξελίξει όπως εκτιμάται δεύτερο κύμα της πανδημίας. Είναι χαρακτηριστικό πως η επιβατική κίνηση στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια που διαχειρίζεται η Fraport Greece κατέγραψε σημαντική πτώση και τον μήνα Ιούλιο. Σύμφωνα με τα στοιχεία της παρακωρησιούχου, ο συνο-

Οι πρόσφατες εκτιμήσεις για μικρότερο αριθμό αφίξεων ξένων τουριστών στηρίζονται, αφενός, στις χαμηλές επιδόσεις του Ιουλίου και, αφετέρου, στο εν εξελίξει δεύτερο κύμα της πανδημίας.

Τα 15 δισ. που θα λείψουν από τις ταξιδιωτικές εισπράξεις από το εξωτερικό αντιστοιχούν στο 7,5% του ΑΕΠ.

λικός αριθμός επιβατών στους 14 αερολιμένες υποχώρησε τον Ιούλιο σε 1,3 εκατ. από 5,3 εκατ. τον αντίστοιχο μήνα του 2019, μεταβολή που αντιστοιχεί σε πτώση 75,1%. Μεγαλύτερη πτώση καταγράφεται στις αφίξεις εξωτερικού (-78,5%), σε σχέση με αυτές από το εσωτερικό (-56,5%). Υποχώρηση κατά 70% κατέγραψε η επιβατική κίνηση τον Ιούλιο και στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, από όπου διακινήθηκαν συνολικά 894 χιλιάδες επιβάτες έναντι περίπου 3 εκατ. ατόμων τον ίδιο μήνα

πέρυσι. Η μείωση των επιβατών εξωτερικού να είναι υψηλότερη, καθώς διαμορφώνεται στο 76,1%.

Η τουριστική βιομηχανία εναποθέτει πλέον τις ελπίδες της στις αφίξεις από τη Βρετανία και την προοπτική ενός καλού Σεπτεμβρίου. Η επιβολή του μέτρου καραντίνας την τελευταία εβδομάδα του Ιουλίου από τους Βρετανούς για όσους τουρίστες επιστρέφουν από ισπανικούς προορισμούς φαίνεται ότι έστρεψε τελικά πολλούς εξ αυτών σε άλλους μεσογειακούς προορισμούς, όπως η Ελλάδα.

Όμως με την επιδημιολογική εικόνα της Ελλάδας να χειροτερεύει, υπάρχει η ανησυχία πως ανάλογο μέτρο μπορεί να επιβληθεί και σε όσους επιστρέφουν από την Ελλάδα.

Όσον αφορά πληροφορίες για αυξημένες πληρότητες τον Αύγουστο σε ορισμένους προορισμούς, διευκρινίζεται πως, όπου αυτό αλμυρύνει, αναφέρεται στις μονάδες που είναι ανοικτές, την ώρα που ένας σημαντικός αριθ-

μός συγκροτημάτων παραμένει κλειστός. Ειδικότερα, ένας μεγάλος αριθμός ξενοδοχείων, εκτιμάται περισσότερα από 4 στα 10, θα παραμείνουν φέτος κλειστά. Αυτό προκύπτει και από το γεγονός πως από τις 6.800 μικρές και μεγάλες μονάδες (επί συνολικού πλήθους 10.000), οι οποίες ζήτησαν και έλαβαν υγιεινομικά πρωτόκολλα για να λειτουργήσουν, περίπου 1.000 δεν άνοιξαν εξαιτίας αμελητέων ή και ανυπαρκτών κρατήσεων.

Επιπλέον, οι σχετικά βελτιωμένες πληρότητες του Αυγούστου στηρίζονται στην πλειονότητά τους σε Έλληνες επισκέπτες.

Με δεδομένο πλέον το δεύτερο κύμα της πανδημίας στην Ελλάδα, αλλά και τις αγορές από τις οποίες φιλοδοξεί να προσελκύσει επισκέπτες, η συρρίκνωση της οικονομίας της φιλοξενίας στην Ελλάδα σε ποσοστό άνω του 80% φέτος εμφανίζεται βέβαιη. Μένει μόνον να φανεί αν η ύφεση αυτή θα περιοριστεί στο 80% ή αν θα είναι τελικά ακόμα μεγαλύτερη...

Αύξηση τζίρου 50% σημείωσε η αλυσίδα «Βιολογικό Χωριό»

Το άνοιγμα νέων καταστημάτων σε βάθος τριετίας έχει θέσει ως στόχο η διοίκηση της αλυσίδας «Βιολογικό Χωριό», στρέφοντας το βλέμμα της από το 2021 και μετά τόσο στην περιφέρεια –ειδικότερα στην περιοχή της Θεσσαλονίκης– όσο και στην αγορά του εξωτερικού (Μεγάλη Βρετανία, Μέση Ανατολή).

Μέσα στα επόμενα τρία χρόνια η διοίκηση προσδοκά να έχει ξεπεράσει τα 25 καταστήματα, διατηρώντας μέχρι στιγμής ένα δίκτυο συνολικά 12 καταστημάτων.

Μάλιστα πρόσφατα προχώρησε στο άνοιγμα ενός νέου καταστήματος στο Μαρούσι, ενώ μέσα στο 2020 θα προσθέσει στο δίκτυό της ακόμα δύο, ένα στα δυτικά προάστια και άλλο ένα στον Πειραιά, ανεβάζοντας τον αριθμό τους στα 15. Η επέκταση της αλυσίδας και σε άλλες περιοχές της Αττικής καθώς και η αύξηση των πωλήσεων σε φυσικά και ηλεκτρονικά καταστήματα κατά το δίμηνο του lockdown αναμένεται να ενισχύσουν τον τζίρο της «Βιολογικό Χωριό», ο οποίος εκτιμάται –με τα μέχρι στιγμής δεδομένα– πως θα αγγίξει τα 14,5-15 εκατ. ευρώ το 2020, από 12 εκατ. το 2019.

«Το 2020 ξεκίνησε με σημαντική αύξηση του ποσοστού πωλήσεων σε σύγκριση με πέρυσι. Στη συνέχεια, από τα μέσα του Μαρτίου και έπειτα, οι πωλήσεις ενισχύθηκαν κατά πολύ. Ενδεικτικά, τον Μάρτιο, την περίοδο της έξαρσης του κορωνοϊού, οι πωλήσεις σημείωσαν άνοδο 70% συγκριτικά με πέρυσι», αναφέρει στην «Κ» ο γενικός διευθυντής της αλυσίδας Γιάννης Δελνίκης, προσθέτοντας ότι κατά τη διάρκεια του lockdown (Μάρτιος - Μάιος) αυτές ενισχύθηκαν κατά 50%. Την περίοδο της καραντίνας, τα τρόφιμα, ιδίως τα όσπρια

και τα ζυμαρικά, κυριάρχησαν στο καλάθι των καταναλωτών, εν αντιθέσει με τα συμπληρώματα τροφής και τα καλλυντικά, που αντιπροσωπεύουν ένα μικρότερο ποσοστό πωλήσεων της τάξεως του 6%-7%.

Ακόμη πιο μεγάλη ήταν η αύξηση των πωλήσεων στο e-shop της αλυσίδας, η οποία ξεπέρασε το 300%, ενώ αντίστοιχη ήταν και η αύξηση των πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν μέσω των τηλεφωνικών παραγγελιών την περίοδο της καραντίνας. Αξίζει

Η ενίσχυση των πωλήσεων καταγράφηκε το τρίμηνο που είχε επιβληθεί καραντίνα (Μάρτιος - Μάιος).

να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται περίπου 200 μικρές ατομικές επιχειρήσεις που περιλαμβάνουν στην γκάμα τους και βιολογικά προϊόντα, εκ των οποίων περίπου 100 βρίσκονται στην Αττική (green stores).

Επίσης, υπάρχουν 2-3 μικρές αλυσίδες 4 καταστημάτων που πωλούν βιολογικά προϊόντα, ενώ χώρο για την πώληση και βιολογικών τροφίμων διαθέτουν και οι μεγάλοι παίκτες του λιανεμπορίου.

«Στο «Βιολογικό Χωριό» οι πελάτες μπορούν να προμηθευτούν όλες τις κατηγορίες βιολογικών τροφίμων», αναφέρει ο κ. Δελνίκης, επισημαίνοντας ότι η αλυσίδα δίνει έμφαση σε ειδικές κατηγορίες καταναλωτών, όπως είναι οι vegan, οι χορτοφάγοι ή όσοι αφαιρούν το αλάτι ή τη ζάχαρη από τη διατροφή τους.

Παράταση αναστολής συμβάσεων, «Συν-Εργασία» έως Σεπτέμβριο

Δύο άξονες στήριξης εργοδοτών και εργαζομένων προβλέπει η νέα ΠΙΝΠ

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Στο πρόγραμμα «Συν-Εργασία» εντάσσεται και τους εποχικούς εργαζομένους που προσελήφθησαν έως τις 10 Αυγούστου το υπουργείο Εργασίας, καθώς η πράξη νομοθετικού περιεχομένου που δημοσιεύθηκε σε ΦΕΚ απελευθερώνει τις προϋποθέσεις για την ημερομηνία πρόσληψης. Στο νέο πακέτο μέτρων που περιλαμβάνει η ΠΙΝΠ, η στήριξη εργοδοτών και εργαζομένων έχει δύο άξονες, που φτάνουν έως και τον Σεπτέμβριο, ώστε να εξασφαλιστεί η προσαρμογή στις εξαιρετικά δύσκολες οικονομικές συνθήκες και μάλιστα εν μέσω αναζωπύρωσης της πανδημίας του κορωνοϊού.

Όπως έχει αποκαλύψει η «Κ», με τη νέα ρύθμιση δίνεται η δυνατότητα αναστολής συμβάσεων εργασίας για τους μήνες Αύγουστο και Σεπτέμβριο, όχι μόνο στις επιχειρήσεις του τουρισμού και των μεταφορών αλλά και σε αυτές του επισιτισμού, του πολιτισμού και του αθλητισμού, καθώς και κάθε άλλου κλάδου που πλήττεται σημαντικά βάσει ΚΑΔ. Στην πράξη, δίνεται η δυνατότητα στις χιλιάδες επιχειρήσεις του επισιτισμού, που τον Ιούλιο είχαν τεθεί εκτός αναστολών συμβάσεων, να κάνουν χρήση του μέτρου, για τους ίδιους ή και για νέους εργαζομένους. Αναλυτικά, βάσει της ΠΙΝΠ, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους κλάδους επισιτισμού, αθλητισμού και πολιτισμού, καθώς και κάθε άλλου είδους επιχειρήσεις που ανήκουν στους πληττόμε-

Οι εργαζόμενοι που θα τεθούν σε αναστολή ολόκληρο τον Αύγουστο ή και ολόκληρο τον Σεπτέμβριο θα λάβουν 534 ευρώ ανά μήνα. Διαφορετικά, η αποζημίωση ειδικού σκοπού θα υπολογιστεί με τις ημέρες της αναστολής ανά μήνα και με βάση υπολογισμού τα 17,8 ευρώ ανά ημέρα.

Προβλέπεται αναστολή σύμβασης και ένταξη στο «Συν-Εργασία» για όσους προσελήφθησαν έως 10 Αυγούστου.

νους ΚΑΔ, μπορούν να θέτουν σε αναστολή σύμβασης μέρος ή ακόμη και το 100% των εργαζομένων τους, είτε είχαν τεθεί σε αναστολή τους προηγούμενους μήνες είτε όχι. Δίνεται, επίσης, η δυνατότητα στους εργοδότες

να θέτουν σε αναστολή εργαζομένους τους οποίους είχαν ανακαλέσει οριστικά στο παρελθόν.

Όπως ρητά αναφέρεται στη ρύθμιση, σε αναστολή μπορούν να τεθούν οι εργαζόμενοι που έχουν προσληφθεί έως και τη δημοσίευση της νέας ρύθμισης σε ΦΕΚ, ήτοι τη 10η Αυγούστου. Η αναστολή μπορεί να διαρκέσει έως 30 ημέρες ανά μήνα. Οι εργαζόμενοι που θα τεθούν σε αναστολή ολόκληρο τον Αύγουστο ή και ολόκληρο τον Σεπτέμβριο θα λάβουν 534 ευρώ ανά μήνα. Διαφορετικά, η αποζημίωση ειδικού σκοπού θα υπολογιστεί με βάση τις ημέρες της αναστολής

ανά μήνα με βάση υπολογισμό τα 17,8 ευρώ ανά ημέρα. Και σε αυτή την περίπτωση, ισχύει η ρήτρα της μη απόλυσης, καθώς οι εργοδότες υποχρεούνται να μην προβούν σε μειώσεις του προσωπικού τους με απολύσεις για όσο χρόνο κάνουν χρήση του μέτρου της αναστολής και σε κάθε περίπτωση μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου. Οι εργοδότες υποχρεούνται επίσης, μετά τη λήξη του χρονικού διαστήματος της αναστολής, να διατηρήσουν για χρονικό διάστημα 30 ημερών τον ίδιο αριθμό θέσεων εργασίας και με το ίδιο είδος σύμβασης εργασίας.

Παράλληλα, στη νέα ΠΙΝΠ γίνεται ακόμη μία προσπάθεια διάσωσης του μηχανισμού «Συν-Εργασία», που ανοίγει πλέον και για τους εποχικούς εργαζομένους. Υπενθυμίζεται πως, σύμφωνα με την αρχική διάταξη, ο μηχανισμός εφαρμόστηκε σε εργαζομένους που είχαν εξαρτημένη σχέση εργασίας πλήρους απασχόλησης στις 30 Μαΐου του 2020. Με την προϋπόθεση αυτή, αποκλείονταν από την ένταξη στον μηχανισμό οι εποχικοί εργαζόμενοι, που προσλήφθηκαν τον Ιούνιο, τον Ιούλιο ή και τον Αύγουστο. Με τη νέα διάταξη διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής του προγράμματος προκειμένου να ενταχθούν περισσότεροι εργαζόμενοι σε αυτόν, καθώς προβλέπεται πως στον μηχανισμό «Συν-Εργασία» εντάσσονται όλοι οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης που έχουν προσληφθεί μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης της ΠΙΝΠ σε ΦΕΚ.

Ο κορωνοϊός έπληξε τις εξαγωγές το τρίμηνο Μαρτίου - Μαΐου

Η συνολική αξία εξαγωγών το διάστημα Μαρτίου - Μαΐου 2020 ανήλθε σε 6.283,9 εκατ. ευρώ, αναφέρεται σε ανάλυσή της η ΕΛ-ΣΤΑΤ.

Πιο αναλυτικά, μεταξύ Μαρτίου - Μαΐου 2020 και της αντίστοιχης περιόδου του 2019, παρατηρούνται οι εξής μεταβολές:

- Η συνολική αξία των εξαγωγών των επιχειρήσεων σε κάθε μία από τις οποίες η επιμέρους αξία εξαγωγών παρουσίασε μείωση μεγαλύτερη από 50% ανήλθε σε 977,9 εκατ. ευρώ, ενώ η αξία εξαγωγών που αντιστοιχεί σε μείωση μικρότερη από 50% ανήλθε σε 2.292,8 εκατ. ευρώ.
- Η συνολική αξία των εξαγωγών των επιχειρήσεων σε κάθε μία από τις οποίες η επιμέρους αξία εξαγωγών παρουσίασε αύξηση ανήλθε σε 3.013,2 εκατ. ευρώ.

Όσον αφορά τις επιχειρήσεις σε αναστολή λειτουργίας λόγω COVID-19, εξετάζεται η επίδραση αναφορικά με δύο παράγοντες, τον αριθμό των επιχειρήσεων που πραγματοποίησαν εξαγωγές και την αξία των εξαγωγών. Αναλυτικότερα:

Οι εξαγωγικές επιχειρήσεις που κατατάσσονται σε ΚΑΔ που τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας με κρατική εντολή λόγω της COVID-19 αποτελούν το 9,1% του συνόλου των εξαγωγικών επιχειρήσεων κατά το έτος 2019. Παράλληλα, οι επιχειρήσεις των εν λόγω κλάδων οικονομικής δραστηριότητας αποτελούν το 7,6% του συνόλου των επιχειρήσεων που πραγματοποίησαν εξαγωγές αγαθών κατά τη χρονική περίοδο Μαρτίου - Μαΐου 2019 και αντίστοιχα το 6,4% για το 2020.

Η αξία των εξαγωγών αγαθών των επιχειρήσεων που κατατάσσονται σε ΚΑΔ που τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας με κρατική εντολή λόγω του κορωνοϊού αποτελεί το 2,7% του συνόλου της αξίας εξαγωγών αγαθών κατά το έτος 2019. Παράλληλα, η αξία των εξαγωγών αγαθών των επιχειρήσεων των εν λόγω κλάδων οικονομικής δραστηριότητας αποτελεί το 2,3% και το 2,1% της συνολικής αξίας των εξαγωγών αγαθών κατά τη χρονική περίοδο Μαρτίου - Μαΐου 2019 και 2020 αντίστοιχα.

Η κατηγορία «Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά κ.λπ.» εμφανίζει τη μεγαλύτερη πτώση.

Τέλος, η ανάλυση της ΕΛΣΤΑΤ εστιάζει στο διεθνές εμπόριο αγαθών και στη συνολική αξία των εξαγωγών κατά το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου - Μαΐου 2020, η οποία ανήλθε στο ποσό των 12.165,8 εκατ. ευρώ έναντι 14.058,6 εκατ. ευρώ κατά το ίδιο διάστημα του έτους 2019, παρουσιάζοντας δηλαδή μείωση, σε ευρώ, 13,5%. Η μεγαλύτερη μείωση στην αξία εξαγωγών - αποστολών κατά το διάστημα Ιανουαρίου - Μαΐου 2020, ως προς το ίδιο διάστημα του έτους 2019, παρουσιάζεται στην ομάδα τυποποιημένων ταξινόμησης αγαθών ΤΤΔΕ 3 «Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά κ.λπ.» κατά 39,8%, ενώ η μεγαλύτερη αύξηση στην ομάδα 4 «Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης» κατά 43,1%.

Μειωμένη προκαταβολή φόρου για οκτώ στις δέκα επιχειρήσεις

Οι περισσότερες θα έχουν ελάφρυνση άνω του 50%, σύμφωνα με τα πρώτα στοιχεία

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Το 80% των επιχειρήσεων θα καταβάλει μειωμένη προκαταβολή φόρου, με τις περισσότερες εξ αυτών να πληρώνουν τη μισή προκαταβολή για το έτος 2020. Τα στοιχεία που ελήφθησαν από τις εφορίες όλης της χώρας δείχνουν ότι το πρώτο εξάμηνο του έτους η καθίζηση του τζίρου ήταν συντριπτική δεδομένων των μέτρων που είχαν ληφθεί από την κυβέρνηση. Υπό αυτές τις συνθήκες, παράγων του οικονομικού επιτελείου υπολογίζει ότι φέτος οι επιχειρήσεις θα πληρώσουν λιγότερο φόρο (φόρο εισοδήματος συν προκαταβολή φόρου) ύψους 1,2-1,5 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με τη νομοθεσία:

- Εάν το ποσοστό πτώσης τζίρου το πρώτο εξάμηνο του 2020, έναντι του πρώτου εξαμήνου 2019, ήταν μεταξύ 5%-15%, η προκαταβολή φόρου μειώνεται κατά 30%.
- Για πτώση τζίρου 15,1%-25%, η προκαταβολή περιορίζεται στο 50%.
- Για πτώση τζίρου 25,1%-35%, το ποσοστό της μείωσης φτάνει στο 70%.
- Για πτώση τζίρου άνω του 35%, η προκαταβολή φόρου μηδενίζεται.

Για τον υπολογισμό λαμβάνονται υπόψη οι δηλώσεις ΦΠΑ του πρώτου εξαμήνου 2019 και του πρώτου εξαμήνου του 2020, ως εξής:

α) Για όσους τηρούν απλογραφικά λογιστικά αρχεία, λαμβάνεται υπόψη η δήλωση ΦΠΑ του πρώτου τριμήνου που έχει υποβληθεί και η δήλωση ΦΠΑ του δεύτερου τριμήνου που υποβλήθηκε μέχρι τις 31.7.2020 ή
β) Για όσους τηρούν διπλογραφικά λογιστικά αρχεία, οι δηλώσεις ΦΠΑ Ιανουαρίου - Μαΐου που έχουν υποβληθεί και η δήλωση ΦΠΑ Ιουνίου που υποβλήθηκε μέχρι τις 31.7.2020.

Για τα νομικά πρόσωπα ή νομική οντότητα ή φυσικό πρόσωπο που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα και δεν έχουν υποχρέωση υποβολής δήλωσης ΦΠΑ καθ' όλη τη διάρκεια των συγκρινόμενων εξαμήνων, το ποσό της προκαταβολής φόρου εισοδήματος μειώνεται κατά 50%.

Σημειώνεται ότι όσες εταιρείες επιχειρήσουν να επωφεληθούν της μειωμένης προκαταβολής χωρίς να τη δικαιούνται, ολικά ή μερικά, επιβάλλεται από τη φο-

Σε όσες εταιρείες επιχειρήσουν να επωφεληθούν της μειωμένης προκαταβολής χωρίς να τη δικαιούνται, ολικά ή μερικά, επιβάλλεται από τη φορολογική διοίκηση πρόστιμο ίσο με το διπλάσιο της μειωμένης προκαταβολής που όφειλαν να καταβάλουν.

Στο υπ. Οικονομικών εκτιμούν ότι η φορολογική επιβάρυνση των εταιρειών θα είναι χαμηλότερη κατά 1,2-1,5 δισ.

ρολογική διοίκηση πρόστιμο ίσο με το διπλάσιο της μειωμένης προκαταβολής που όφειλαν να καταβάλουν.

Οι επιχειρήσεις που δικαιούνται τη μειωμένη προκαταβολή φόρου θα πρέπει να έχουν λάβει ήδη μήνυμα στην προσωπική τους θυρίδα στο Taxisnet. Όσες είναι δικαιούχοι της μειωμένης προκαταβολής θα πρέπει να υποβάλουν τροποποιητική δήλωση το αργότερο μέχρι τις 30 Δεκεμβρίου 2020. Στο μήνυμα αναφέρονται τα εξής: «Με βάση τα στοιχεία εσόδων από τις σχετικές φορολογικές δηλώσεις σας, δικαιούστε μείωση του συντελε-

στή προκαταβολής του φόρου εισοδήματος φορολογικού έτους 2020. Επωφεληθείτε άμεσα από την παραπάνω μείωση του συντελεστή προκαταβολής φόρου, υποβάλλοντας τροποποιητική δήλωση για το έτος 2019, μέχρι την 30/12/2020. Η υποβολή της τροποποιητικής δήλωσης αυτής είναι πολύ απλή και χρειάζεται ελάχιστα λεπτά της ώρας. Μετά την εισοδό σας στην εφαρμογή εισοδήματος του myTAXISnet, επιλέγτε υποβολή τροποποιητικής δήλωσης και οριστικοποιείτε τη δήλωση που εμφανίζεται, χωρίς να απαιτείται κάποια συμπλήρωση του περιεχομένου της».

Ενδεικτικά για το πώς διαμορφώνεται η μείωση της προκαταβολής φόρου είναι τα ακόλουθα παραδείγματα.

Παραδείγματα

– Εστω επιχείρηση (φυσικό πρόσωπο, νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα) εμφανίζει κύκλο εργασιών ΦΠΑ πρώτου εξαμήνου του 2019 ύψους 80.000 ευρώ, ενώ

αντίστοιχα εμφανίζει κύκλο εργασιών ΦΠΑ πρώτου εξαμήνου 2020 ύψους 60.000 ευρώ. Στην περίπτωση αυτή η ποσοστιαία μείωση του κύκλου εργασιών ΦΠΑ που έχει επέλθει κατά το πρώτο εξάμηνο 2020 συγκριτικά με το πρώτο εξάμηνο 2019 είναι 25% και επομένως η επιχείρηση δικαιούται μείωση προκαταβολής φόρου 50%.

Εστω επιχείρηση εμφανίζει κύκλο εργασιών ΦΠΑ πρώτου εξαμήνου 2019 ύψους 120.000 ευρώ, ενώ αντίστοιχα εμφανίζει κύκλο εργασιών ΦΠΑ πρώτου εξαμήνου 2020 ύψους 40.000 ευρώ. Στην περίπτωση αυτή η ποσοστιαία μείωση του κύκλου εργασιών ΦΠΑ που έχει επέλθει κατά το πρώτο εξάμηνο 2020 συγκριτικά με το πρώτο εξάμηνο 2019 είναι 66,66% και επομένως η επιχείρηση δικαιούται μείωση προκαταβολής φόρου 100%.

Εταιρεία που ανήκει στον τριτογενή τομέα της οικονομίας εμφανίζει ετήσιο κύκλο εργασιών ΦΠΑ για το 2019 ύψους 120.000 ευρώ, εκ των οποίων στο τρίτο τρίμηνο του 2019 αντιστοιχούν 70.000 ευρώ, δηλαδή ποσοστό άνω του 50% του ετήσιου κύκλου εργασιών ΦΠΑ του ίδιου έτους. Στην περίπτωση αυτή μηδενίζεται η προκαταβολή φόρου εισοδήματος που υπολογίζεται στη δήλωση για το φορολογικό έτος 2019.

Επιχείρηση που ανήκει στον τριτογενή τομέα της οικονομίας εμφανίζει ετήσιο κύκλο εργασιών ΦΠΑ για το 2019 ύψους 160.000 ευρώ, εκ των οποίων στο τρίτο τρίμηνο του 2019 αντιστοιχούν 75.000 ευρώ, δηλαδή ποσοστό κάτω του 50% του ετήσιου κύκλου εργασιών ΦΠΑ του ίδιου έτους. Στην περίπτωση αυτή δεν έχει εφαρμογή η διάταξη για μη βεβαίωση/μηδενισμό της προκαταβολής φόρου εισοδήματος για το φορολογικό έτος 2019.

Εστω ότι ένα νομικό πρόσωπο με φορολογικό έτος που λήγει στις 30 Ιουνίου έχει υποβάλει δήλωση φορολογίας εισοδήματος για το φορολογικό έτος 2019 για το ακόλουθο χρονικό διάστημα: 1/7/2019 - 30/6/2020. Στην περίπτωση αυτή, για σκοπούς μείωσης της προκαταβολής, εξετάζεται η μείωση του κύκλου εργασιών ΦΠΑ το πρώτο εξάμηνο του 2020 έναντι του πρώτου εξαμήνου του 2019, κατά ρητή διατύπωση του νόμου.

Σε εξέλιξη 50 έργα αναβάθμισης οδοφωτισμού

Σε πλήρη εξέλιξη βρίσκονται ανά την επικράτεια τα έργα αναβάθμισης οδοφωτισμού σε δήμους και περιφέρειες, με ολοκληρωμένους 25 διαγωνισμούς, ενώ περίπου άλλοι 25 βρίσκονται σε διαδικασία δημοπράτησης. Οι περισσότεροι δήμοι επιλέγουν πλέον τη μέθοδο ΣΕΑ (συμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης), σημειώνουν πηγές της αγοράς. Τούτο συμβαίνει διότι πολλοί θεωρούν ότι η απλή προμήθεια led φωτιστικών και λαμπτήρων ενέχει τεχνολογικά ρίσκα, καταλήγοντας σε μεγαλύτερο κόστος τελικά για τον δήμο, αφού η συντήρηση και η λειτουργία του συστήματος είναι κοστοβόρες στο βάθος της δωδεκαετίας, περίοδος που προβλέπουν οι περισσότεροι από αυτούς τους διαγωνισμούς. Σημαντική παράμετρος είναι και η υπο-ελλειμματική αξία του project όταν μετά τη λήξη της σύμβασης τα φωτιστικά και τα συστήματα ελέγχου και λειτουργίας παραμένουν στον δήμο.

Στη φάση αξιολόγησης βρίσκεται και ο μεγάλος διαγωνισμός αλλαγής φωτιστικών της Περιφέρειας Αττικής και, σύμφωνα με πληροφορίες, κατά τη διαδικασία απορρίφθηκαν όλες οι προσφορές πλν μιας, οπότε ενδέχεται, αναφέρουν κύκλοι της αγοράς, η περιφέρεια να επαναπροκηρύξει τον διαγωνισμό των 30 εκατ. ευρώ. Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα έργα οδοφωτισμού με στόχο την εξοικονόμηση πόρων, με αντικείμενο την αντικατάσταση των λαμπτήρων στο περιφερειακό οδικό δίκτυο.

Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας Αττικής έχει μήκος περίπου 1.700 χιλιόμετρα και ο οδοφωτισμός του γίνεται ακόμα με παλαιού τύπου λαμπτήρες, με την εγκατεστημένη ονομαστική ισχύ τους να υπολογίζεται στα 9,3 MW. Το έργο περιλαμβάνει την αντικατάσταση περίπου 21.920 φωτιστικών σε βαρσικούς οδικούς άξονες με φωτιστικά υψηλής ενεργειακής απόδοσης, έτσι ώστε η εγκατεστημένη ισχύς να μειωθεί κάτω από τα 3,7 MW,

ήτοι εξοικονόμηση ενέργειας της τάξης του 60%.

Μία τέτοιου τύπου, αλλά μικρότερου έργου, σύμβαση ενεργειακής αναβάθμισης υπεγράφη πριν από λίγες ημέρες μεταξύ του Δήμου Βέλου-Βόχας του νομού Κορινθίας και της εταιρείας ενεργειακής εξοικονόμησης (Energy Service Company) «Βασίλιος Α.Ε.». Προβλέπει την αντικατάσταση των περίπου 5.600 παλαιών φωτιστικών και λαμπτήρων του δήμου με νέα υπερσύγχρονα φωτιστικά led, διασυνδεδεμένα μεταξύ τους, καθώς και τη συντήρηση και τη διαχείριση του συστήματος. Η εξοικονόμηση για τον δήμο θα είναι άνω του 80% και σε αυτήν συμπεριλαμβάνεται η εξοικονόμηση από την περίοδο λειτουργίας και συντήρησης του συστήματος από τον ανάδοχο για 10 έτη.

Πιθανόν να προκηρυχθεί εκ νέου ο διαγωνισμός της Περιφέρειας Αττικής, ύψους 30 εκατ.

Το συνολικό κόστος ανέρχεται σε 1,9 εκατ. ευρώ. Η ίδια ανάδοχος έχει αναλάβει ήδη τέσσερα έργα εγκατάστασης και λειτουργίας οδοφωτισμού, ενώ φέρεται να έχει μεριδοτηθεί σε άλλους τέσσερις διαγωνισμούς μικρών δήμων, όπως τα Καμένα Βούρλα και η Μαρόνεια. Πρόσφατα ανέλαβε και ξεκίνησαν ήδη να τρέχουν συμβάσεις της στα Βριλήσσια και στην Κόνιτσα αλλά και στην Καλαμάτα. Η χρηματοδότηση και επένδυση στην περίπτωση του δήμου του νομού Κορινθίας πραγματοποιείται 100% από πλευράς του αναδόχου, όπως σε όλα τα έργα ΣΕΑ, και η αμοιβή του αναδόχου θα προκύψει από μέρος της ωφέλειας της εξοικονόμησης του δήμου.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Περιφέρειες και δήμοι στοχεύουν σε εξοικονόμηση ενέργειας 60% με 80%.

Απειλή για 40.000 λουκέτα στην εστίαση φέτος

Με λουκέτο κινδυνεύει 1 στις 4 επιχειρήσεις του κλάδου εστίασης εξαιτίας των περιοριστικών μέτρων που έχουν επιβληθεί με στόχο τη συγκράτηση της εξάπλωσης του ιού. Εκπρόσωποι του κλάδου αναφέρουν στην «Κ» ότι αναμένεται να κλείσουν 30.000-40.000 επιχειρήσεις από τις περίπου 120.000 και άνω που δραστηριοποιούνται στον κλάδο, επισημαίνοντας ότι μέσα στο επόμενο διάστημα μπορεί να χρεοκοπήσουν επιχειρήσεις που δεν κατόρθωσαν να επιβιώσουν κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Μολονότι αναγνωρίζουν την ανάγκη λήψης μέτρων προστασίας κατά της διασποράς του κορωνοϊού, οι ίδιοι θεωρούν το ίδιο αναγκαία τη λήψη μέτρων στήριξης από την πολιτεία για τις επιχειρήσεις εστίασης, καθώς η πανδημική κρίση έχει πλήξει σημαντικά τη ρευστότητά τους.

Εν τω μεταξύ, η πρόσφατη απόφαση της κυβέρνησης να κατεβάσουν ρολά μπαρ και εστιατόρια σε συγκεκριμένες περιοχές από τις 12 το βράδυ έως τις 7 το πρωί (11/8-23/8) χαρακτηρίζεται «καταστροφική» από παράγοντες του κλάδου, καθώς ήδη υπάρχουν σκέψεις από πολλές επιχειρήσεις να μην ανοίξουν καθόλου. Παράλληλα, προειδοποιούν ότι το κλείσιμο των καταστημάτων τις συγκεκριμένες ώρες μπορεί να

Η πρόσφατη απόφαση της κυβέρνησης να κατεβάσουν ρολά μπαρ και εστιατόρια σε συγκεκριμένες περιοχές από τις 12 το βράδυ έως τις 7 το πρωί (11/8-23/8) χαρακτηρίζεται «καταστροφική» από παράγοντες του κλάδου.

δημιουργήσει συνωστισμό σε άλλα μέρη (π.χ. πλατείες, παραλίες) λόγω της διακίνησης αλκοόλ από μικρότερα σημεία πώλησης (μίνι μάρκετ).

«Ηδη υπάρχει δυστοκία στην πληρωμή των υποχρεώσεων που έχουν συσσωρευτεί όλο αυτό το διάστημα, ενώ δεν αποκλείεται να υπάρξει κύμα αθέτησης πληρωμών», αναφέρει στην «Κ» ο πρόεδρος της ΓΣΕΒΕΕ και πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπον-

δίας Εστιατορικών και Συναφών Επαγγελματιών (ΠΟΕΣΕ) Γιώργος Καββαθάς.

«Στις περιοχές όπου έχει επιβληθεί μερικό ή ολικό lockdown θα πρέπει να υπάρχουν οριζόντια μέτρα στήριξης, όπως η αναστολή πληρωμών, η χρηματοδότηση του κλάδου, η μείωση των συντελεστών ΦΠΑ, η κάλυψη στο 100% του μη μισθολογικού κόστους από την πολιτεία, ρυθμίσεις των οφειλών των επιχειρή-

σεων καθώς και παράταση έως το τέλος του χρόνου της έκπτωσης φόρου κατά 40% για τα ενοίκια που καταβάλλουν οι επαγγελματίες του χώρου». Κατά τον ίδιο, εάν δεν υπάρξουν μέτρα στήριξης ο κλάδος οδηγείται σε καταστροφή, ενώ μπορεί να ακολουθήσει και στάση πληρωμών, η οποία θα είναι επιζήμια τόσο για το Δημόσιο όσο και για τους ιδιώτες που συναλλάσσονται με τον κλάδο.

Ζοφερή είναι η εικόνα που επικρατεί και στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, όπου τα καταστήματα εστίασης και διασκέδωσης καλούνται ήδη από χθες να περιορίσουν το ωράριο λειτουργίας τους. Εκπρόσωπος του συλλόγου εστίασης της Θεσσαλονίκης επισημαίνει ότι «μετά το κλείσιμο των καταστημάτων για 3 μήνες, ο κλάδος δεν έχει καταφέρει να ορθοποδήσει.

Αυτό που συμβαίνει τώρα είναι μια μείωση της λειτουργικότητας των καταστημάτων. Στο μεταξύ, από τη στιγμή που δεν υπάρχουν μέτρα ενίσχυσης από την κυβέρνηση, θα προκληθούν προβλήματα ρευστότητας». Εκπρόσωπος του κλάδου αναφέρει ότι, εκτός από την επιστρεπτέα προκαταβολή, δεν έχει υπάρξει κάποιο άλλο είδος οικονομική βοήθεια προς τον κλάδο.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΗ

Τα απαραίτητα αγόρασαν οι καταναλωτές το δίμηνο Μαρτίου - Απριλίου

Η έντονη αβεβαιότητα λόγω της πανδημικής κρίσης επέφερε πρόσκαιρες αλλαγές στην καταναλωτική διαπάλη, οι οποίες με τη σειρά τους επηρέασαν άλλους τομείς της οικονομίας, αναφέρει ανάλυση της Alpha Bank, η οποία δημοσιεύεται στο εβδομαδιαίο δελτίο οικονομικών εξελίξεων της διεύθυνσης Οικονομικών Μελετών.

Σύμφωνα με εμπειρικές μελέτες, κατά τη διάρκεια οικονομικών υφέσεων, ιδιαίτερα όταν έπονται υγειονομικών κρίσεων, τα αυστηρά περιοριστικά μέτρα και ο υψηλός κίνδυνος εξάπλωσης των επιδημιών έχουν αρνητικό αντίκτυπο στη συμπεριφορά των καταναλωτών, καθώς γίνονται πιο «συντηρητικοί» στις αγορές τους, λόγω της ανασφάλειας για το μέλλον και ειδικά για τις προοπτικές απασχόλησης και την εξέλιξη των εισοδημάτων.

Τούτο επιβεβαιώνεται και από τα πρόσφατα στοιχεία της οικονομικής συγκυρίας, αφού φαίνεται ότι οι Έλληνες καταναλωτές το δίμηνο Μαρτίου - Απριλίου περιορίστηκαν κυρίως στα είδη πρώτης ανάγκης και στις αναγκαστικές αγορές από τις μεγάλες αλυσίδες τροφίμων και

τα φαρμακεία, ενώ παράλληλα μειώθηκε κατακόρυφα η ζήτηση για διαρκή αγαθά και είδη υψηλής εισοδηματικής ελαστικότητας (π.χ. έπιπλα, συσκευές, ένδυση).

Το συνδυαστικό αποτέλεσμα των δύο αυτών εξελίξεων συνέβαλε στην υποχώρηση της διαπάλης των νοικοκυριών, η οποία ως ένα βαθμό οδήγησε στην αύξηση της «αναγκαστικής» αποταμίευσης (οι καταναλωτές δεν μπορούν να δαπανήσουν εξαιτίας του lockdown).

Ως αποτέλεσμα, σημειώθηκε σημαντική άνοδος της καταθετικής βάσης των νοικοκυριών το δίμηνο Μαρτίου - Μαΐου 2020. Η υποχώρηση της κατανάλωσης των νοικοκυριών έχει μεγάλη βαρύτητα για την ανάκτηση μέρους της αναπτυξιακής δυναμικής της οικονομίας από το επόμενο έτος, αφού, σύμφωνα με πρόσφατη εκτίμηση της συμβουλευτικής εταιρείας McKinsey, μια πτώση της διαπάλης για αγαθά και υπηρεσίες που δεν είναι πρώτης ανάγκης (π.χ. αυτοκίνητα, συσκευές, εστιατόρια, ταξίδια) κατά 40%-50% δύναται να οδηγήσει σε υποχώρηση του ΑΕΠ περίπου κατά 10%.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Τρεις παράγοντες
αποσταθεροποίησηςΤων **NETTY ISMAIL, SIMON FLINT** και **JUSTIN VILLAMIL / BLOOMBERG**

Ντόναλντ Τραμπ, διεθνές εμπόριο, Τουρκία: Αυτή είναι η τριπλέτα των κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι αναδυόμενες αγορές τις επόμενες ημέρες, μετά την περίοδο κατά την οποία οι κινήσεις των διεθνών νομισμάτων ακολουθούσαν το σενάριο του Αυγούστου — κι αυτό σημαίνει ότι την προηγούμενη εβδομάδα οι ισοτιμίες τους είχαν αυξημένη αστάθεια, την εντονότερη μάλιστα από τον Μάρτιο, όταν ξέσπασε η πανδημία. Οι αποφάσεις Τραμπ ενδεχομένως να λειτουργήσουν ως πυξίδα σε πρώτη φάση για τους διαπραγματευτές. Αν και τα σχετικά διατάγματα αφορούν την παράταση των επιδομάτων ανεργίας και την προσωρινή φοροαπαλλαγή επί του μισθού για ορισμένους εργαζόμενους, ίσως απλώς να προσφέρουν μια βραχύβια ανακούφιση από τις επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού. Συν τοις άλλοις, ίσως θέσουν σε κίνδυνο τις διαπραγματεύσεις με τους Δημοκρατικούς του Κογκρέσου γύρω από ένα ευρύτερου φάσματος πρόγραμμα βοήθειας. Στο επίπεδο τώρα του διεθνούς εμπορίου, ενδεχομένως τα πράγματα να είναι πιο προβληματικά. Η περαιτέρω δυναμική κλιμάκωση των εντάσεων μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας, με την προγραμματισμένη επανεξέταση της πρώτης φάσης της εμπορικής διμερούς συμφωνίας τους γύρω στις 15 Αυγούστου, ίσως εξασθενήσει τη διάθεση των επενδυτών και των συναλλασσομένων στη διεθνή κεφαλαιαγορά να αναλαμβάνουν ρίσκο.

Η πρωτοβουλία του Αμερικανού προέδρου να απαγορεύσει στους ομίλους των Ηνωμένων Πολιτειών τις συναλλαγές με τις κινεζικές εφαρμογές TikTok και WeChat άσκησε πιέσεις στις τοχές των επιχειρήσεων των ανα-

πτυσσόμενων κρατών καθώς και στα ομόλογα τα εκπροσώπιστα αντίστοιχα νομίσματα.

Μια επιδείνωση που θα λάβει μεγαλύτερες διαστάσεις, πέραν των διπλωματικών σχέσεων, και θα επεκταθεί και στις οικονομικές σχέσεις και/ή στην εμπορική διακρατική συμφωνία ενδέχεται να αποτρέψει τους επενδυτές να αναλάβουν ρίσκο με τις τοποθετήσεις τους. Και, πέραν όλων αυτών, υπάρχει και η Τουρκία. Τις τελευταίες ημέρες συνδέθηκε με την καταβύθιση της λίρας σε πρωτοφανή επίπεδα ναδир εν συγκρίσει με το δολάριο, αφορμής δοθείσης από την απόφαση των αρχών να μην κάνουν παρεμβάσεις στις χρηματαγορές και να χαλαρώσουν ορισμένους από τους περιορισμούς που είχαν εξαντλήσει τα όρια του τουρκικού νομίσματος επί σειρά μηνών. Επιπροσθέτως, στα τέλη της περασμένης εβδομάδας οι ρυθμιστικές αρχές της Τουρκίας ανακοίνωσαν τη φοροαπαλλαγή των πωλήσεων σε ξένο συνάλλαγμα που διεκπεραιώνουν εγχώρια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με αποδέκτριες ξένες τράπεζες. «Σε συνθήκες ρευστότητας Αυγούστου, ο απόηχος των αποφάσεων της Τουρκίας για τη διακοπή στήριξης της λίρας θα γίνει αισθητός σε όλες τις αγορές των αναδυόμενων χωρών με τις υψηλές αποδόσεις, μιας και οι επενδυτές μάλλον θα ανησυχήσουν εν αναμονή των επόμενων αλυσιδωτών αντιδράσεων εξαιτίας του κορωνοϊού», παρατηρούν οι υπεύθυνοι στρατηγικής αγορών της Goldman Sachs. Την προηγούμενη εβδομάδα, σημειώθηκε, η τουρκική λίρα είχε τη σοβαρότερη απώλεια μεταξύ των νομισμάτων των αναδυόμενων οικονομιών, σε ποσοστό 4,2%.

Απολύτως ασφαλής παραμένει
η πιστοληπτική αξιολόγηση της Ε.Ε.

Δεν κινδυνεύει η βαθμολογία AAA λόγω του εκτεταμένου δανεισμού

Το Ταμείο Ανάκαμψης των 750 δις εκατομμυρίων ευρώ που αποφάσισαν οι Ευρωπαίοι ηγέτες τον περασμένο μήνα δεν πρόκειται να διακυβεύσει την πιστοληπτική αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Ενωσης, που βρίσκεται στο ανώτερο επίπεδο. Σύμφωνα με τους δύο από τους τρεις μεγαλύτερους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης, Moody's και Fitch, η βαθμολογία των τριών Α είναι απολύτως ασφαλής παρά τον εκτεταμένο δανεισμό που προβλέπεται στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης με σκοπό την ανάταξη των ευρωπαϊκών οικονομιών από το πλήγμα της πανδημίας. Όπως τονίζουν οι δύο οίκοι, η βαθμολογία AAA, όπως και κάθε βαθμολογία πιστοληπτικής αξιολόγησης, εξαρτάται από την ικανότητα και την προθυμία, βέβαια, του δανειολήπτη να αποπληρώσει το χρέος του. Στην περίπτωση του κοινού χρέους ύψους 750 δις εκατομμυρίων ευρώ που θα εκδώσει η Κομισιόν για λογαριασμό των χωρών-μελών της Ε.Ε., υπάρχουν επαρκείς εγγυήσεις από τις πρόσθετες εισφορές χωρών με βαθμολογία AAA, όπως η Γερμανία και η Ολλανδία. Γι' αυτό και δεν πρόκειται να κινδυνεύσει η βαθμολογία των τριών Α, όσες κι αν είναι οι διαφωνίες και οι διενέξεις μεταξύ των χωρών-μελών σχετικά με τους πρόσθετους φόρους που θα επιβάλουν για να αποπληρώσουν το νέο χρέος.

Η συμφωνία για το Ταμείο Ανάκαμψης προβλέπει πως η Ε.Ε. θα διερευνήσει τη δυνατότητα άντλησης εσόδων από νέους πόρους, όπως, για παράδειγμα, ο υπό συζήτηση ψηφιακός φόρος, ο φόρος στις ψηφιακές υπηρεσίες δηλαδή, ή ο φόρος σε ρυπογόνους εισαγωγές. Μέχρι στιγμής επικρατεί δικογνωμία μεταξύ των χωρών-μελών σχετικά με τους νέους φόρους, αλλά, όπως τονίζουν οι δύο οίκοι, οι

Σύμφωνα με τους δύο από τους τρεις μεγαλύτερους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης, Fitch και Moody's, η βαθμολογία AAA εξαρτάται από την ικανότητα του δανειολήπτη να αποπληρώσει το χρέος του.

Για το κοινό χρέος
των 750 δις. του Ταμείου Ανάκαμψης
υπάρχουν επαρκείς
εγγυήσεις και πρόσθετες εισφορές.

διαφωνίες αυτές δεν πρόκειται να καθορίσουν τη φερεγγυότητα και το αξιόχρεο της Ε.Ε., ούτε και τη βαθμολογία του χρέους της.

Μιλώντας σχετικά στους Financial Times, ο Ντίιμπαρ Χόρνουγκ, διευθυντικό στέλεχος της Moody's, υπογράμμισε πως οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις προβλέπουν παράλληλα στον προϋπολογισμό της Ε.Ε. πρόσθετα κεφάλαια ύψους 80 δις εκατομμυρίων ευρώ ετησίως για την αποπληρωμή των νέων ομολόγων. Όπως τόνισε κα-

ρακτηριστικά, «με αυτό το δεδομένο, η προέλευση των εσόδων είναι δευτερεύουσας σημασίας». Ανάλογες είναι οι δηλώσεις και στελεχών της Fitch, που υπογράμμισαν πως η βαθμολογία των τριών Α δεν εξαρτάται από την ικανότητα της Ε.Ε. να διασφαλίσει αυτούς τους πόρους από συγκεκριμένους φόρους.

Σύμφωνα, πάντως, με τον Αρνό Λουί, διευθυντικό στέλεχος της Fitch, υπάρχει ένας κίνδυνος που προέρχεται από τη στάση των λεγόμενων «φειδωλών» χωρών του πλούσιου ευρωπαϊκού Βορρά. Ο εν λόγω οίκος αξιολόγησε ότι παρακολουθεί προσεκτικά τη στάση αυτών των χωρών, εν προκειμένω Αυστρίας, Ολλανδίας, Σουηδίας και Δανίας, και ειδικότερα τυχόν αντιδράσεις τους σε κάθε αίτημα για αυξημένες εισφορές στον κοινό προϋπολογισμό. Οι εν λόγω χώρες έχουν ως

γνωστόν συσπειρώσει τις δυνάμεις τους και εναντιώνονται στις αυξήσεις δαπανών, ενώ ζητούν μικρότερο κοινό προϋπολογισμό της Ε.Ε. Όπως τονίζει ο κ. Λουί, τυχόν αύξηση των εισφορών ενδέχεται να διευρύνει περαιτέρω τις διαφορές ανάμεσα στις χώρες που εισφέρουν περισσότερο στον προϋπολογισμό, τις χώρες «καθαρών κορηγούς», όπως ειθίσται να λέγονται, και σε εκείνες που εταφεύχονται τα μέγιστα και είναι κυρίως οι χώρες του ευρωπαϊκού Νότου. Ως εκ τούτου, η Fitch προειδοποιεί διά στόματος του κ. Λουί πως «τυχόν πολιτικές εξελίξεις ικανές να υπονομεύσουν τη συνοχή μεταξύ των χωρών-μελών ή να οδηγήσουν σε αναθεώρηση της κοινής απόφασης για στήριξη των ευρωπαϊκών οικονομιών θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την πιστοληπτική αξιολόγηση της Ε.Ε.».

Απότομη υποχώρηση της τιμής
του χρυσού μετά το ξέφρενο ράλι

Από το ιστορικό υψηλό των 2.072 δολ. η ουγγιά, έπεσε στο επίπεδο των 1.900 δολ.

Εκοντας πραγματοποιήσει ένα πραγματικό ράλι από την αρχή του έτους, όταν δηλαδή οι επενδυτές άρχισαν να καταφεύγουν σε ασφαλείς επενδύσεις εξαιτίας της πανδημίας, ο χρυσός υποχώρησε εντέλει αυτή την εβδομάδα κάτω από τα 1.900 δολάρια η ουγγιά. Από τον Ιανουάριο μέχρι την υποχώρησή του αυτή την εβδομάδα, ο χρυσός είχε ενισχυθεί περίπου 30% και είχε καλύτερες αποδόσεις σε σχέση με πολλά άλλα πόλητμα μέταλλα, για τα οποία η ζήτηση αυξήθηκε αισθητά εν μέσω της πανδημίας.

Η υποχώρηση του χρυσού

Τα ενθαρρυντικά νέα
για την έγκριση του
πρώτου εμβολίου
έστρεψαν τους επενδυτές σε πιο ριψοκίνδυνες τοποθετήσεις.

οφείλεται εν μέρει στα ενθαρρυντικά οικονομικά αποτελέσματα σε ολόκληρο τον κόσμο, τα οποία σε πολλές περιπτώσεις ήταν καλύτερα από τα προσδοκώμενα. Παράλληλα, οι διαπραγματεύσεις της αμερικανικής Γερουσίας σχετικά με τη διοίκηση ενός νέου πακέτου στήριξης στην παγκόσμια υπερδύναμη έδωσε ακόμη μεγαλύτερη ώθηση στους επενδυτές παγκοσμίως.

Εκτός αυτού, το επενδυτικό κλίμα βελτιώθηκε αυτή την εβδομάδα μετά την ανακοίνωση του

Οικονομικοί αναλυτές σημειώνουν ότι εν μέσω πανδημίας είναι εξαιρετικά πιθανό το κλίμα να επιδεινωθεί εκ νέου στις αγορές και ο χρυσός να ξαναβρεί την ανοδική τάση του.

Ρώσου προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν για την έγκριση του πρώτου εμβολίου κατά του κορωνοϊού. Μολονότι η ασφάλεια του εμβολίου και, ορισμένοι οικονομολόγοι και αναλυτές της αγοράς υποστηρίζουν ότι η πανδημία του κορωνοϊού θα επιδεινώσει ξανά τα επενδυτικά κλίμα και συνεπώς ο χρυσός θα συνεχίσει το ράλι του. Αξίζει βέβαια να σημειωθεί ότι μόλις την προηγούμενη εβδομάδα το πολύτιμο μέταλλο έφθασε στο ιστορικά υψηλό επίπεδο των 2.072 δολαρίων η ουγγιά.

«Νιώθω πως πρόκειται για μια σύντομη υποχώρηση. Δεν μπο-

ρούσαμε να παραβλέψουμε τις πρώινες ειδήσεις σχετικά με το πιθανό ρωσικό εμβόλιο και με τη επικρατούσα μια διαρκής αισιοδοξία στις αγορές», σχολίασε χαρακτηριστικά στο Reuters ο Εντουαρντ Μόγια, αναλυτής στην OANDA. Ο Μόγια αναφερόταν βέβαια στην υποχώρηση της Τρίτης, όταν ο Ρώσος πρόεδρος ανακοίνωσε την έγκριση του εμβολίου.

Με την επέλαση του κορωνοϊού, οι κεντρικές τράπεζες και οι κυβερνήσεις εφάρμοσαν έκτακτα μέτρα στήριξης και διοχέτευσαν πρωτοφανή ρευστότητα στη διεθνή οικονομία. Εξαιτίας της αστάθειας και της αβεβαιότητας που επικρατούσε, οι επενδυτές στράφηκαν στον χρυσό ανεβάζοντας την τιμή του πολύτιμου μετάλλου σε πρωτοφανή επίπεδα. Την ίδια στιγμή, οι αποδόσεις των ομολόγων του αμερικανικού δημοσίου υποχώρησαν σε αρνητικό επίπεδο. Αντιθέτως, την Τρίτη, με την τέραση υποχώρηση του χρυσού, οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων στις ΗΠΑ αυξάνονταν.

«Η κατάσταση με τα πολύτιμα μέταλλα διαμορφώθηκε από την πτώση των επιτοκίων δανεισμού, τις προβλέψεις για σταθερή αύξηση των πληθωρισμού και την υποχώρηση του αμερικανικού δολαρίου.

Πλέον το ράλι αυτό επιβραδύνεται, όσο αυτοί οι παράγοντες εξασθενούν», σχολίασε στο Reuters ο Μπαρτ Μελέκ, υψηλόβαθμο στέλεχος στην TD Securities.

Ζημίες 1,3 δις. δολ.
για Cathay Pacific
το πρώτο εξάμηνο

Η διεθνή κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει ο κλάδος των αερομεταφορών αποτυπώνεται και στα τελευταία οικονομικά στοιχεία εξάμηνου της μεγάλης εταιρείας της Ντιοανατολικής Ασίας Cathay Pacific Airways, αλλά και στην ανυπαρξία νέων παραγγελιών, τον Ιούλιο, αεροσκαφών της αμερικανικής αεροναυπηγικής Boeing. Κι αυτή η αλυσιδωτή αντίδραση είναι αναμενόμενη, εφόσον οι άνθρωποι έχουν περιορίσει τις μετακινήσεις τους και οι απαγορεύσεις έχουν επανέλθει στο προσκήνιο, έστω και σε μικρότερο βαθμό.

Ειδικότερα, η Cathay, με έδρα το Χονγκ Κονγκ, εμφάνισε το πρώτο εξάμηνο τρέχοντος έτους καθαρές ζημιές της τάξεως του 1,3 δις εκατομμυρίων δολαρίων (9,9 δις. δολάρια Χονγκ Κονγκ) διότι η πανδημία ακυρωποίησε τον κλάδο. Το εν λόγω διάστημα μετέφερε συγκεκριμένα 4,4 εκατομμύρια επιβάτες, όταν την ίδια περίοδο το 2019 είχε μετακινήσει 18,3 εκατομμύρια. Τα επιβατικά έσοδα ελαττώθηκαν δραστικά κατά 72%, στα 10,4 δις εκατομμύρια δολάρια Χονγκ Κονγκ, εφόσον με τα αεροσκάφη της πετούσαν κατά μέσον όρο μόλις 500 άνθρωποι ημερησίως τους μήνες Απρίλιο και Μάιο, σύμφωνα με το Bloomberg. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του ομίλου της Cathay Pacific, Πάτρικ Χιλ, δήλωσε τα εξής: «Η παγκόσμια κρίση της δημόσιας υγείας αποδεκάτισε τον κλάδο των ταξιδιών και το μέλλον παραμένει αβέβαιο, ενώ οι ειδήμονες προβλέπουν πως η ανάκαμψη του και η επαναφορά του σε προ κρίσης επίπεδα απαιτεί πολλά χρόνια». Είναι ενδιαφέρον ότι ο κορωνοϊός εμφανίστηκε ακριβώς τη στιγμή που η Cathay

προσπαθούσε να ορθοποδήσει από τις μεγάλες διαδωλώσεις στο Χονγκ Κονγκ. Αυτές είχαν οδηγήσει σε ανασχηματισμό των διοικητικών κλιμακίων της και σε δραστική πτώση της επιβατικής κίνησης κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2019, όταν το Χονγκ Κονγκ περιέπεσε σε ύφεση — το μόνο φωτεινό σημείο είναι η μεταφορά εμπορευμάτων, με αύξηση εσόδων 8,8% το πρώτο εξάμηνο σε ετήσια βάση.

Η μεγαλύτερη αεροπορική της ΝΑ Ασίας
μετέφερε 4,4 εκατ.
επιβάτες έναντι 18,3
εκατ. την αντίστοιχη
περίοδο πέρυσι.

Οι προοπτικές παραμένουν προβληματικές εξαιτίας της εξαπλώσεως του ιού, ενώ η Διεθνής Ενωσης Αερομεταφορών τοποθετεί την ανάκαμψη του κλάδου από το 2024 και μετά. Ωστόσο, υπάρχουν ενδείξεις βελτίωσης στις πτήσεις εσωτερικού σε ορισμένες αγορές, όπως της Κίνας, ενώ η παγκόσμια επιβατική κίνηση σήμερα είναι σχεδόν η μισή από την αντίστοιχη πέρυσι, αλλά και η υψηλότερη από το ξέσπασμα της πανδημίας. Η Boeing, από τη δική της πλευρά, δεν είχε καμία νέα παραγγελία για αεροσκάφη τον μήνα Ιούλιο, ενώ τις ακύρωσαν 43 παραγγελίες. Αυτές αφορούσαν το 737 MAX, το οποίο κάποτε ήταν δημοφιλές, αλλά από πέρυσι τον Μάρτιο έχει καθλωθεί εξαιτίας δύο πολύνεκρων δυστυχημάτων.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Στήριξη φτωχών νοικοκυριών με ψηφιακές πληρωμές

BLOOMBERG

Η παγκόσμια οικονομική κρίση έχει προκαλέσει ιστορικές απώλειες θέσεων εργασίας στον ανεπτυγμένο κόσμο. Στις δε φτωχές χώρες, οι συνέπειες είναι ακόμα δριμύτερες. Σε τόπους όπου τα νέα κρούσματα αυξάνονται, τμήματα της τοπικής οικονομίας παραμένουν εκτός λειτουργίας και εκατομμύρια άνθρωποι βλέπουν τις ζωές τους να διαλύονται. Η Παγκόσμια Τράπεζα υπολογίζει ότι η πανδημία θα οδηγήσει στην πλήρη ένδεια σχεδόν 71 εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο, δηλαδή όλοι τους θα προσπαθούν να επιβιώσουν με λιγότερο από 1,90 δολ. ημερησίως. Σύμφωνα με άλλες εκτιμήσεις, ο αριθμός των φτωχών ίσως να είναι ακόμα μεγαλύτερος. Από τη δική τους πλευρά, οι κυβερνήσεις αγωνίζονται να ανταποκριθούν, ενώ οι χώρες με τα χαμηλότερα εισοδήματα έχουν δαπανήσει κατά μέσον όρο μόλις 1 δολάριο κατά κεφαλήν σε απευθείας οικονομική βοήθεια προς τους πολίτες τους εν συγκρίσει με τα αντίστοιχα 121 δολάρια των πλούσιων χωρών. Οι κυβερνήσεις στον αναπτυσσόμενο κόσμο, τώρα, για να μπορέσουν να αποτρέψουν περαιτέρω καταστροφές, θα πρέπει να κινητοποιηθούν ακόμα περισσότερο για τους μη έχοντες και οι πλούσιες χώρες να προστοιμασθούν να βοηθήσουν. Η βέλτιστη λύση είναι να εκμεταλλευθούν την τεχνολογία, ώστε να μπορέσουν να διοχετεύσουν χρήματα άμεσα στα χέρια των φτωχών. Οι έρευνες δείχνουν ότι το να μπορεί κανείς να παρέχει κατευθείαν στα φτωχά νοικοκυριά κάποια χρήματα συμβάλλει στο να υπάρξουν υψηλότερες αποταμιεύσεις και καλύτερη κατάσταση υγείας των μελών τους, καθώς και βελτιωμένες επιδόσεις των παιδιών στο σχολείο εν συγκρίσει με άλλες μορφές βοήθειας. Αφ'

ως στιγμής ξέσπασε η πανδημία, περισσότεροι από 1 δισεκατομμύριο άνθρωποι έχουν λάβει κάποιες μορφής επίδομα από το κράτος, συμπεριλαμβανομένων και 140 εκατομμυρίων εργαζομένων στην παραοικονομία. Σε πολλές περιπτώσεις τα ποσά καταβλήθηκαν μέσω συστημάτων ψηφιακών πληρωμών, όπως είναι τα «πορτοφόλια» στα κινητά τηλέφωνα, μέσω των οποίων οι άνθρωποι είχαν πρόσβαση σε χρήματα με τη χρήση των συσκευών αυτών. Όταν έχουν ορθώς σχεδιαστεί και εφαρμοσθεί, οι ηλεκτρονικές πληρωμές αποδεικνύονται πιο γρήγορες, πιο ασφαλείς, λιγότερο δαπανηρές από τη συμβατική παροχή του κράτους υπό τη μορφή ρευστού. Με το να περιοριστεί η ανάγκη για διά ζωής συναλλαγές, μειώνεται επιπλέον και ο κίνδυνος διασποράς του ιού. Ορισμένες κυβερνήσεις αποδείχθηκαν πολύ δημιουργικές και ευφάνταστες στο πώς χρησιμοποίησαν τα συστήματα ηλεκτρονικών πληρωμών, ώστε να φθάσουν τα επιδόματά τους και στους εργαζομένους στις παρυφές της επίσημης οικονομίας, εκ των οποίων πάμπολλοι κινδυνεύουν να χρεοκοπήσουν. Στο Τόγκο της Δυτικής Αφρικής, η κατεπείγουσα λόγω πανδημίας βοήθεια έφθασε σε 500.000 πολίτες σε διάστημα μόνο δύο εβδομάδων. Αρχής γενομένης από τον Απρίλιο, η κυβέρνηση της Κολομβίας έχει χρησιμοποιήσει τα ψηφιακά «πορτοφόλια» για να διαθέτει ένα μικρό μηνιαίο επίδομα σε 1 εκατομμύριο νοικοκυριά τα οποία δεν έχουν τραπεζικό λογαριασμό. Στη Ναμίμπια, όταν ξέσπασαν τα κρούσματα, επινοήθηκε ένα σύστημα πληρωμών με τα κινητά τηλέφωνα για όσους δεν είχαν επίσημη απασχόληση – ο πληθυσμός της χώρας φθάνει τα 2,5 εκατομμύρια.

Στο ιστορικό υψηλό 20,4% εκτινάχθηκε η ύφεση στη Βρετανία

Στο β' τρίμηνο του έτους, με τον κλάδο της εστίασης να σημειώνει απώλειες 84,7%

Συντριπτικό ήταν το πλήγμα της πανδημίας για την οικονομία της Βρετανίας, που το δεύτερο τρίμηνο μειώθηκε κατά το 1/5. Κατέγραψε, έτσι, τη μεγαλύτερη ύφεση από κάθε άλλη ευρωπαϊκή χώρα στο ίδιο χρονικό διάστημα, αλλά και τη μεγαλύτερη ύφεση στην ιστορία της. Παρά την ανάκαμψη που καταγράφηκε τον Ιούνιο, συνολικά στο τρίμηνο Απριλίου - Ιουνίου το βρετανικό ΑΕΠ μειώθηκε κατά 20,4% σε σύγκριση με το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο.

Τα επιμέρους στοιχεία προδίδουν, άλλωστε, ότι συρρικνώθηκαν ανεξαιρέτως όλοι οι κλάδοι της οικονομίας. Όπως και στις άλλες οικονομίες, η αναστολή της οικονομικής δραστηριότητας επήλξε περισσότερο όσους τομείς εξαρτώνται από την κοινωνική επαφή, όπως ο τομέας των ξενοδοχείων, της εστίασης και της ψυχαγωγίας. Ειδικότερα, ο κλάδος της εστίασης, εστιατορίων και μπαρ, κατέγραψε πτώση 84,7%, ενώ οι πωλήσεις αυτοκινήτων και οι λιανικές πωλήσεις σημείωσαν πτώση 63%.

Μεσολάβησε η ανάκαμψη του Ιουνίου όταν το βρετανικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 8,7% σε σύγκριση με τον Μάιο εκπλήσσοντας και τους περισσότερους οικονομολόγους, αλλά επιβεβαιώνοντας τις προβλέψεις της Τράπεζας της Αγγλίας. Εχει, ωστόσο, προηγηθεί η μείωση κατά 2,2% που κατέγραψε το βρετανικό ΑΕΠ το πρώτο τρίμηνο του έτους. Έτσι, συνολικά από τα τέλη του 2019, η μείωση του βρετανικού ΑΕΠ φτάνει στο 22,1% και είναι διπλάσια από την αντίστοιχη της αμερικανικής οικονομίας που συρρικνώθηκε κατά 10,6%.

Στην Ευρώπη, άλλωστε, η μοναδική οικονομία που έχει καταγράψει μεγαλύτερη ύφεση συνολικά από το τέλος του περασμένου έτους είναι η Ισπανία, το ΑΕΠ της

Το ποσοστό της ανεργίας στη Βρετανία αναμένεται να υπερδιπλασιαστεί και να εκτιναχθεί πριν από τα Χριστούγεννα στο υψηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί από τη δεκαετία του 1980.

Πρόκειται για τη μεγαλύτερη μείωση του ΑΕΠ από κάθε άλλη ευρωπαϊκή χώρα το συγκεκριμένο διάστημα.

οποίας μειώθηκε κατά 22,7%. Στο ίδιο χρονικό διάστημα το ΑΕΠ της Γαλλίας μειώθηκε κατά 18,9%, της Ιταλίας κατά 17,1% και της Γερμανίας κατά 11,9%. Σε ό,τι αφορά την Ευρωζώνη, ο μέσος όρος ύφεσης το δεύτερο τρίμηνο ήταν 12,1%.

Μετά τη δημοσιοποίηση των στοιχείων, οι βρετανικές επιχειρήσεις ασκούν και πάλι πιέσεις στην κυβέρνηση Μπόρις Τζόνσον ζητώντας να παραταθεί το πρόγραμμα στήριξης των μισθών των υπαλλήλων τους και να προ-

χωρήσει σε νέα μέτρα στήριξης της οικονομίας.

Μιλώντας στο βρετανικό δίκτυο BBC, ο Βρετανός υπουργός Οικονομικών Ρισί Σουνάκ τόνισε πως η κυβέρνηση «έχει να αντιμετωπίσει κάτι χωρίς προηγούμενο», ενώ χαρακτήρισε την περίοδο που διανύουμε «πολύ δύσκολη και αβέβαιη εποχή». Προσέθεσε, επίσης, πως η κυβέρνηση καλείται να λάβει δύσκολες αποφάσεις.

Υπέσθη, πάντως, επιθετική κριτική από τη σκιώδη υπουργό Εργασίας του αντιπολιτευόμενου Εργατικού Κόμματος, Ανελίζ Ντοντς, σχετικά με τις θέσεις εργασίας που χάθηκαν στη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου. Τα σχετικά στοιχεία είχαν δοθεί στη δημοσιότητα από την Τρίτη και καταδεικνύουν πως στο διάστημα από τον Απρίλιο μέχρι τον Ιούνιο χάθηκαν στη Βρετανία 220.000 θέσεις εργασίας. Η κ. Ντοντς χαρακτήρισε ιστορικό

λάθος της κυβέρνησης Τζόνσον την απόφασή της να ανακαλέσει σταδιακά το πρόγραμμα κάλυψης των μισθών των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα, δεδομένου ότι η χώρα βρίσκεται σε ύφεση.

Οι προειδοποιήσεις δεν φάνηκε να πτοούν τον κ. Σουνάκ που τόνισε πως ενδεχομένως πολλοί άνθρωποι θα χάσουν τις θέσεις εργασίας τους μέσα στους επόμενους μήνες. Σημειώτεον πως το ποσοστό της ανεργίας στη Βρετανία αναμένεται να υπερδιπλασιαστεί και να εκτιναχθεί πριν από τα Χριστούγεννα στο υψηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί από τη δεκαετία του 1980. Σύμφωνα, πάντως, με τον Βρετανό υπουργό Οικονομικών, η χώρα θα ξεπεράσει αυτή τη δύσκολη κατάσταση. Μιλώντας στα βρετανικά ΜΜΕ διαβεβαίωσε τους ψηφοφόρους ότι «κανείς δεν πρόκειται να μείνει χωρίς ελπίδα ή χωρίς ευκαιρίες».

Συρρικνώθηκαν κατά 19% τα φορολογικά έσοδα τον Ιούνιο στη Γερμανία

Ο οικονομικός αντίκτυπος της πανδημίας στη Γερμανία δεν περιορίζεται μόνον στη μείωση των εξαγωγών της και στη συρρίκνωση του ΑΕΠ της. Εχει, παράλληλα, αρνητικές συνέπειες και για τα έσοδα του γερμανικού κράτους. Σχετικό ρεπορτάζ της Deutsche Welle, που επικαλείται τη μηνιαία έκθεση του υπουργείου Οικονομικών, αναφέρει πως τον Ιούνιο καταβλήθηκαν στο γερμανικό κράτος κατά 19% λιγότεροι φόροι απ' ό,τι τον Μάιο. «Οι οικονομικές επιπτώσεις της κρίσης του κορωνοϊού», αναφέρει η έκθεση, «όπως και τα μέτρα που υλοποιήθηκαν λόγω αυτών, εξακολουθούν να επιβαρύνουν τα συνολικά έσοδα από φόρους σε σημαντικό βαθμό».

Μέτρα στήριξης

Εξαιτίας των άμεσων οικονομικών συνεπειών της πανδημίας, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις έπρεπε να στηριχθούν. Στα μέτρα αυτά συμπεριλαμβάνονται μεταξύ άλλων η μειωμένη προκαταβολή φόρου, η μη εφαρμογή εκτελεστικών μέτρων ενάντια σε υπόχρεους, η αναβολή

Σε επίπεδο εξαμήνου, οι κρατικές εισπράξεις μειώθηκαν κατά 12,5 δισ. ευρώ.

της πληρωμής φόρου. Στην έκθεση δεν συμπεριλαμβάνονται τα καθαρά έσοδα δήμων και κοινοτήτων.

Εξετάζοντας την πορεία των κρατικών εσόδων από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο, η ανάλυση του υπουργείου Οικονομικών διαπιστώνει μια μείωση των εισπράξεων κατά 9,1% σε σχέση με το ανάλογο εξάμηνο πέρυσι. Σε ό,τι αφορά τα έσοδα του πρώτου εξαμήνου του κεντρικού κράτους, δηλαδή χωρίς τα κρατίδια και τους δήμους, οι εισπράξεις μειώθηκαν σε σχέση με πέρυσι κατά 12,5 δισ. ευρώ στα 149,3 δισ. ευρώ. Παράλληλα, αυξήθηκαν τα κρατικά έσοδα κατά 16% στα 200,1 δισ. ευρώ. Οι πρόσθετες δαπάνες αφορούσαν στην πλειονότητά τους άμεσες επιχορηγήσεις σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες πλύνονται

Τα μέτρα που έλαβε το Βερολίνο, όπως φθηνά δάνεια σε επιχειρήσεις και επιδοτήσεις μισθών, αλλά και η κρατική ενίσχυση στην αεροπορική εταιρεία Lufthansa, περιόρισαν τον αντίκτυπο της πανδημίας.

από τις επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού. Όπως, πάντως, αναφέρει άλλο ρεπορτάζ της Deutsche Welle, η γερμανική οικονομία έχει έως τώρα βγει σε μεγάλο βαθμό αλώβητη από την πανδημία χάρη στο άνευ προηγουμένου πακέτο των 750 δισ. ευρώ που διέθεσε η κυβέρνηση για να αποτρέψει τις πτωχεύσεις, τις μαζικές απολύσεις και να προστατεύσει τα γερμανικά νοικοκυριά από τη φτώχεια. Παράλληλα, τα φθηνά δάνεια σε επιχειρήσεις, οι επιδοτήσεις μισθών και η κρατική ενίσχυση στη Lufthansa περιόρισαν τον αντίκτυπο της πανδημίας.

Δεύτερο κύμα

Το πρόβλημα είναι, όμως, πως ίσως να μην επιδείξει την ίδια αντοχή αν πληγεί από δεύτερο κύμα. Όπως τονίζουν οικονομικοί αναλυτές, το δεύτερο κύμα θα καταφθάσει το φθινόπωρο ή τον χειμώνα όταν αρχίζουν να αποδυναμώνονται παράγοντες που ενισχύουν την οικονομία. Παράλληλα, ενδέχεται να συμπέσει με έναν νέο γύρο μέτρων προστατευτισμού της Ουάσιγκτον κατά της

Ευρώπης, αναλόγως με το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών στις ΗΠΑ αλλά και με την έξοδο της Βρετανίας από τη μεταβατική περίοδο χωρίς να έχει προηγηθεί εμπορική συμφωνία με την Ε.Ε. Όπως τόνισε στην Deutsche Welle ο επικεφαλής του Γερμανικού Οικονομικού Ινστιτούτου της Κολωνίας Ουμπέρτους Μπαρντ, «Γερμανία είναι μια ανοικτή οικονομία που εξαρτάται από τις εισαγωγές και τις εξαγωγές και ένα άτακτο Brexit, όπως και μια νέα σειρά εμπορικών περιορισμών από τις ΗΠΑ, θα απειλήσει την ευημερία της». Όλα αυτά σημαίνουν, άλλωστε, ότι δεν είναι ανάγκη να πληγεί από ένα ισχυρό δεύτερο κύμα με πολλά κρούσματα για να οξυνθούν προβλήματα στην οικονομία.

Αρκεί να αντιμετωπίσουν ένα ισχυρό δεύτερο κύμα άλλες χώρες που θα μειώσουν τις εισαγωγές τους λόγω της ισχυρότερης βιομηχανικής δύναμης της Ευρώπης. Σημειώτεον ότι τον Απρίλιο οι γερμανικές εξαγωγές παρουσίασαν πτώση σχεδόν 25% ενώ είχε προηγηθεί υποχώρησή τους κατά 12% τον Μάρτιο.

Υπόνοιες για χειραγώγηση του φράγκου από την Ελβετία

Η Ελβετία ενδέχεται να βρεθεί στη δυσάρεστη θέση να κατηγορείται από την Ουάσιγκτον για χειραγώγηση του νομίσματός της. Στην περίπτωση αυτή θα γίνει πολύ πιο δύσκολο το έργο της κεντρικής τράπεζας της χώρας. Στην εκτίμηση αυτή προέβη ο ελβετικός τραπεζικός όμιλος UBS.

Όπως επισημαίνει ο Αλεσάντρο Μπι, οικονομολόγος του εν λόγω τραπεζικού ομίλου, η Ελβετία παρεμβαίνει επί χρόνια στις αγορές συναλλάγματος για να αποτρέψει την ανεξέλεγκτη εκτίναξη του ελβετικού φράγκου. Πληρωή, έτσι, όλα τα κριτήρια που έχουν θέσει οι αμερικανικές αρχές για να καταχωριστεί

Οι ΗΠΑ καταρτίζουν έκθεση για τις κινήσεις της ελβετικής κεντρικής τράπεζας.

μεταξύ των χωρών που χειραγωγούν το νόμισμά τους, καθώς ήδη εμφανίζει υψηλό εμπορικό πλεόνασμα και πλεόνασμα τρεχουσών συναλλαγών. Από την πλευρά της η Τράπεζα της Ελβετίας υποστηρίζει πως τα αρνητικά επιτόκια και οι παρεμβάσεις στην αγορά συναλλάγματος είναι απολύτως αναγκαία για να αποτρέ-

ψει μια κρίση αποπληθωρισμού και μια ύφεση.

Οι θύνοντες που χαράσσουν πολιτική στην κεντρική τράπεζα της χώρας υπογραμμίζουν πως δεν προσπαθούν να κρατήσουν τεχνητά το νόμισμα σε χαμηλά επίπεδα αλλά μόνον να αποτρέψουν μια υπερβολικά ανατιμωχή του.

Ενδεικτικό εγχείρησμά του απαγορεύει τις ελβετικές αρχές γύρω από τις κινήσεις του ελβετικού φράγκου, παραδοσιακού ασφαλούς καταφυγίου σε εποχές αβεβαιότητας, ήταν η ιλιγγιώδης εκτίναξή του στις αρχές του 2015 όταν η Τράπεζα της Ελβετίας ανακάλεσε σύνδεσή του με το

ευρώ. Σύμφωνα με τον Αλεσάντρο Μπι, «πολλά θα εξαρτηθούν από τη διπλωματία των ελβετικών αρχών και την καλή θέληση των ΗΠΑ». Όπως υπογραμμίζει ο ίδιος, η υπερδύναμη δεν αποκλείεται να αποφύγει τέτοιες επιθετικές κινήσεις. Δεν κρίβει, πάντως, την ανησυχία του για το τι μπορεί να συμβεί στο μέλλον σε ό,τι αφορά την ισοτιμία του ελβετικού φράγκου.

Όπως τονίζει, «ακόμη κι αν αποφευχθεί μια σύγκρουση με τις ΗΠΑ, και μόνον το γεγονός ότι η Ελβετία πληροί και τις τρεις προϋποθέσεις για να κατηγορηθεί για χειραγώγηση του νομίσματος αποτελεί κίνδυνο:

ενδέχεται να καλλιεργήσει ανασφάλεια για το μέλλον της νομισματικής πολιτικής που τηρεί η Τράπεζα της Ελβετίας, ενώ μπορεί να οδηγήσει σε μεγάλες διακυμάνσεις στην ισοτιμία του ελβετικού νομίσματος.

Η χώρα των Αλπεων βρίσκεται, άλλωστε, προ πολλού στον κατάλογο των χωρών των οποίων οι κινήσεις καταγράφονται για να διαπιστωθεί κατά πόσον χειραγωγούν το νόμισμά τους.

Και είναι ανοικτό το ενδεχόμενο να κατηγορηθεί τον επόμενο μήνα όταν οι αμερικανικές αρχές θα δώσουν στη δημοσιότητα σχετικά έκθεσή τους.

Σύμφωνα με την UBS, η Ελβετία παρεμβαίνει επί χρόνια στις αγορές συναλλάγματος για να αποτρέψει την ανεξέλεγκτη εκτίναξη του φράγκου.

Σε funds ακίνητα οφειλετών που κηρύσσουν πτώχευση

Από ιδιωτικό και όχι δημόσιο φορέα η επαναμίσθωσή τους στον δανειολήπτη

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΟΡΤΖΗ**

Ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια, δηλαδή funds, θα κληθούν να αναλάβουν τον φορέα απόκτησης και επαναμίσθωσης ακινήτων, ο οποίος θα παρεμβαίνει αγοράζοντας τα σπίτια όσων οφειλετών έχουν στεγαστικό δάνειο με υποθήκη την πρώτη τους κατοικία και δεν εξυπηρετούν το δάνειό τους.

Η πρόβλεψη για τη δημιουργία ενός φορέα, που θα αγοράζει τα ακίνητα που βγαίνουν στον πλειστηριασμό από τις τράπεζες και τα funds που έχουν αγοράσει δάνεια που δεν εξυπηρετούνται, δίνοντας τη δυνατότητα σε εύλογα

Ακόμη και μετά την απώλεια της κυριότητας, οι οφειλέτες θα συνεχίσουν να μένουν στην κατοικία τους.

νοικοκυριά να συνεχίσουν να μένουν σε αυτό καταβάλλοντας ενοίκιο, υπάρχει στο προσχέδιο του νέου πτωχευτικού νόμου. Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, ο φορέας αυτός θα ήταν δημόσιος και θα ασκούσε ένα είδος κοινωνικής πολιτικής, επιτρέποντας στους οφειλέτες αυτούς να συνεχίσουν να διαμένουν στο ακίνητό τους καταβάλλοντας ενοίκιο, ακόμη και μετά την απώλεια της κυριότητας του ακινήτου τους.

Η προοπτική τον ρόλο αυτό να αναλάβει ένας δημόσιος φορέας, ανατρέπεται μετά τις αντιδράσεις των θεσμών

Η ανάθεση σε ιδιωτικά κεφάλαια απειληθεί το Δημόσιο από την αγορά, αλλά και τη διαχείριση των ακινήτων, που θα μεταβιβαστούν στο πλαίσιο του πλειστηριασμού ή της πτώχευσης.

και ειδικά της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που αντέτειναν ότι με τον τρόπο αυτό ο φορέας θα αποτελέσει καταφύγιο όσων δεν πληρώνουν το στεγαστικό τους δάνειο, «παρκάροντας» την πρώτη τους κατοικία στο Δημόσιο και συνεχίζοντας να μένουν σε αυτή χωρίς επιπτώσεις. Οι θεσμοί θεωρούν ότι ακόμη και αν ένας δανειολήπτης δεν πληρώνει στον δημόσιο φορέα το ενοίκιο που οφείλει προκειμένου να μπορεί να διαμένει στο ακίνητο, το κράτος δεν πρόκειται, για λόγους πολιτικής, να του κάνει έξωση. Έτσι, μετά τις σχε-

τικές διαβουλεύσεις, η κυβέρνηση προσανατολίζεται στην ανάθεση της δραστηριότητας σε ιδιώτη, που σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» θα αναδειχθεί ύστερα από διεθνή διαγωνισμό.

Η ανάθεση σε ιδιωτικά κεφάλαια απειληθεί το Δημόσιο από την αγορά, αλλά και τη διαχείριση των ακινήτων που θα μεταβιβαστούν στο πλαίσιο του πλειστηριασμού ή της πτώχευσης ενός οφειλέτη, και εξασφαλίζει ότι αυτός θα τηρεί την υποχρέωση καταβολής ενοικίου. Στην περίπτωση που δεν την τηρεί, θα χάνει τη δυνατότητα να διαμένει

στο ακίνητο. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες ο φορέας που θα δημιουργηθεί με ιδιωτικά κεφάλαια, θα παρεμβαίνει, δηλαδή θα αγοράζει το ακίνητο κατά το στάδιο του πλειστηριασμού του, είτε από την τράπεζα είτε το fund που έχει αγοράσει το δάνειο. Να σημειωθεί ότι έως πρόσφατα οι τράπεζες αγόραζαν το 85% -90% των ακινήτων που έβγαζαν σε πλειστηριασμό. Σύμφωνα μάλιστα με εκτιμήσεις της αγοράς, η παρέμβαση του ιδιωτικού φορέα θα γίνεται στο στάδιο του τρίτου πλειστηριασμού, που κατά τεκμήριο γίνεται σε χαμηλότερη αξία από την αρχική τιμή βάσει της οποίας το ακίνητο βγαίνει σε πλειστηριασμό. Με τον τρόπο αυτό θα μπορεί να αποκτήσει σε χαμηλή τιμή το ακίνητο που πλειστηριάζεται έτσι ώστε να μπορεί στη συνέχεια να το μισθώνει στον δανειολήπτη που έχει χάσει την κυριότητά του, με χαμηλό ενοίκιο. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, το σχέδιο αυτό θα κινητοποιήσει την αγορά του real estate, αφού θα δημιουργήσει ζήτηση ακόμη και για τα ακίνητα που δεν είναι μεγάλης αξίας και τα οποία δεν αποτελούν σήμερα εμπορεύσιμη ύλη για τις τράπεζες. Πρόκειται κυρίως για τα ακίνητα που δεν είναι εμπορικά ελκυστικά και τα οποία οι τράπεζες ή τα funds δεν επιλέγουν να «διεκδικήσουν» μέσω των πλειστηριασμών.

Αντιθέτως, τα ακίνητα αυτά μπορεί να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των δανειοληπτών που είχαν την κυριότητά τους εκφύσει πλέον μπορούν να διαμένουν σε αυτά έναντι χαμηλού ενοικίου, σε σχέση με τη δόση για την εξόφληση του δανείου που έπρεπε να πληρώνουν στην τράπεζα.

Στεγαστικό επίδομα για καταβολή ενοικίου

Όπως θα προβλέπει το σχέδιο του νέου πτωχευτικού νόμου, ο οφειλέτης θα έχει το δικαίωμα να διαμένει στο ακίνητο έχοντας μισθώσει το ακίνητο του από τον φορέα. Η διάρκεια της μίσθωσης ορίζεται σε 12 έτη, ενώ το μίσθωμα που θα καταβάλλει θα ορίζεται με βάση απόδοση που αντιστοιχεί προς το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου με κυμαινόμενο επιτόκιο που ίσχυε σύμφωνα με το στατιστικό δελτίο της ΤτΕ, αναπροσαρμόζόμενο με το επιτόκιο αναφοράς της ΕΚΤ. Εντός συγκεκριμένου

χρονικού διαστήματος από την έναρξη της μίσθωσης, ο μισθωτής θα μπορεί να αιτηθεί τη μετατροπή της σε μίσθωση με δικαίωμα επαναγοράς και εικοσαετή διάρκεια. Εφόσον ο οφειλέτης καταβάλει το σύνολο των μισθωμάτων για όλη τη διάρκεια της μίσθωσης, τότε θα δικαιούται τη μεταβίβαση της κυριότητας της πρώτης κατοικίας στον ίδιο ή στους νόμιμους διαδόχους του. Η μίσθωση θα καταγγέλλεται εφόσον ο μισθωτής είναι υπερήμερος ως προς την καταβολή τριών μισθωμάτων και η υπερημερία

δεν θεραπευθεί ως προς το σύνολό της εντός μηνός από τη σχετική όχληση του μισθωτή. Εάν πρόκειται για εύλογο νοικοκυριό, ο νέος πτωχευτικός νόμος προβλέπει το δικαίωμα ο οφειλέτης να λάβει και στεγαστικό επίδομα από το κράτος. Το επίδομα στέγασης θα καταβάλλεται με βάση τα κριτήρια που έχει ορίσει το υπουργείο Εργασίας για τα εύλογα νοικοκυριά, δηλαδή με βάση τα εισοδηματικά και τα περιουσιακά στοιχεία που διαθέτει. Στην περίπτωση που ο εύλογος οφειλέτης κα-

ταρτίσει μίσθωση για την πρώτη του κατοικία, το επίδομα θα καταβάλλεται στον φορέα απόκτησης και επαναμίσθωσης για τη μερική εξόφληση του μισθώματος. Έτσι ο φορέας θα εξασφαλίσει σταθερά έσοδα από την εκμίσθωση των ακινήτων, καθιστώντας την εμπλοκή του στην όλη διαδικασία ως δραστηριότητα χαμηλού ρίσκου. Με τον τρόπο αυτό εκτιμάται ότι θα κινητοποιηθεί το ενδιαφέρον μεγάλων επενδυτικών κεφαλαίων που δραστηριοποιούνται ήδη στη χώρα μας.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Ποια ακίνητα βρίσκονται σε πρώτη ζήτηση;

Οι οικονομικές εξελίξεις και οι προσωπικές περιστάσεις του κόσμου έχουν τα τελευταία χρόνια καθορίσει ποιες κατηγορίες ακινήτων βρίσκονται σε πρώτη ζήτηση.

Όπως έχει άλλωστε διαφανεί, η μεγαλύτερη υποκατηγορία οικιστικών προτάσεων είναι αυτή των διαμερισμάτων η οποία δεν ξεπερνά σε αρχικό ύψος επένδυσης τις €250.000. Είναι κατανοητό πως στα ψηλά δώματα αυτής της κλίμακας παίζει η Λευκωσία και η Λεμεσός, ενώ οι υπόλοιπες επαρχίες βρίσκονται περίπου στο 50% με 60% αυτών των αριθμών σε σχέση με τις δύο ακριβές επαρχίες για παρόμοιου τύπου διαμερίσματα.

Είναι γι' αυτό το λόγο που για παράδειγμα η Λάρνακα έχει μπει στο ραντάρ αρκετών ανθρώπων προερχόμενων τόσο από Λευκωσία όσο και από Λεμεσό, οι οποίοι, συγκρίνοντας τιμές αγοράς αλλά και ενοικίασης διαμερισμάτων, την βρίσκουν αρκετά πιο συμφέρουσα ακόμη συνυπολογίζοντας και το κόστος καθημερινού ταξιδιού από και προς τον χώρο εργασίας τους.

Η επόμενη κατηγορία αυξημένου ενδιαφέροντος είναι αυτή της ημιεξάρτητης κατοικίας. Αυτή παίζει μεταξύ των €230.000 και των

Οι πάλαι ποτέ «hot» κατηγορίες αγοράς κτημάτων, δηλαδή οικοπέδων και χωραφιών, έχουν πέσει χαμηλά στη λίστα ενδιαφέροντος των ιδιωτών αγοραστών.

€470.000 σε ό,τι αφορά στο αρχικό κόστος επένδυσης. Και πάλι τόσο η Λευκωσία όσο και η Λεμεσός βρίσκονται στα ψηλά σκαλοπάτια της κλίμακας ακολουθούμενες από τη Λάρνακα και τις άλλες επαρχίες. Εδώ η ψαλίδα διαφοροποίησης φαινομενικά είναι πιο μικρή, αλλά κάτι τέτοιο δεν ισχύει σε πραγματικούς όρους και η κύρια αιτία εξηγείται πιο κάτω.

Στις πιο «φθηνές» οικιστικές λύσεις, οι κατηγορίες επένδυσης είναι πιο διακριτές μεταξύ τους. Δηλαδή, πιο εύκολα μπορούμε να διακρίνουμε σε ποιους απευθύνεται το προϊόν. Όσο το κόστος επένδυσης αυξάνεται, τόσο πιο γκριζό γίνεται

Η Λάρνακα έχει μπει στο ραντάρ αρκετών ανθρώπων προερχόμενων τόσο από Λευκωσία όσο και από Λεμεσό, οι οποίοι, συγκρίνοντας τιμές αγοράς αλλά και ενοικίασης διαμερισμάτων, την βρίσκουν αρκετά πιο συμφέρουσα.

το τοπίο. Για παράδειγμα, ένα διαμέρισμα το οποίο πωλείται προς €350.000 στη Λεμεσό ή μια κατοικία η οποία πωλείται προς €550.000 στη Λευκωσία, απευθύνεται τόσο σε ξένους όσο και σε ντόπιους. Κατά αναλογία, μια κατοικία η οποία πωλείται προς €350.000 στη Λάρνακα απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε ξένους και δευτερευόντως σε ντόπιους. Αν όμως ο Λευκωσιώτης επιλέξει να ζήσει Λάρνακα, τότε το «άπιστο» του όνειρο στη Λευκωσία

μπορεί να πραγματοποιηθεί ξεπερνώντας κάθε του προσδοκία.

Μία σοβαρή μετάλλαξη των δύο πιο πάνω κατηγοριών η οποία απλά ενισχύει περισσότερο το εύρος της ζήτησης γι' αυτές τις κατηγορίες, είναι η ζήτηση μεταχειρισμένων οικιστικών προτάσεων και η ανακαίνιση/μεταρρύθμιση τους έτσι ώστε να έρθουν στην πλήρωση των σύγχρονων αναγκών των νέων τους ενοίκων. Αυτό είναι κάτι που πιστεύω θα αυξηθεί σε μεγαλύτερο βαθμό

για πολλούς και διάφορους λόγους. Ένας τέτοιος λόγος είναι η χαμηλή αρχική τιμή αγοράς, δεύτερος είναι το γενικά μεγαλύτερο εμβαδόν τέτοιων μονάδων, τρίτος είναι η μη-δενική χρέωση ΦΠΑ και τέταρτος είναι η ευχέρεια ανακαίνισης στα προσωπικά γούστα του κάθε ιδιοκτήτη. Φυσικά για κάθε θετικό λόγο μπορώ να αναφέρω τουλάχιστον άλλο ένα αρνητικό, γιατί κάτι τέτοιο ελλοχεύει σοβαρούς κινδύνους και απαιτείται μεγάλη προσοχή. Οι πάλαι ποτέ «hot» κατηγορίες αγοράς κτημάτων, δηλαδή οικοπέδων και χωραφιών, έχουν πέσει χαμηλά στη λίστα ενδιαφέροντος των ιδιωτών αγοραστών, επειδή οι νέες γενιές των 30s+ δύσκολα παίρνουν την απόφαση να κτίσουν οι ίδιοι το σπίτι τους, τόσο λόγω μεγάλου απαιτούμενου προϋπολογισμού, όσο και φασαρίας και τρεξίματος, οπότε το ουσιαστικό ενδιαφέρον για αγορά γης προέρχεται από επιχειρηματίες αναπτύχτες που δεν έχουν το σωστό στοκ και επιζητούν να το αποκτήσουν ή που απλά θέλουν να μπουν σε μια περιοχή επειδή αυτή η περιοχή είναι ελκυστική για το προϊόν που προσφέρουν. Η ερχόμενη χρονική περίοδος θα είναι ενδιαφέρουσα από πολλές απόψεις. Το κρατικό

πρόγραμμα επιδότησης του επιτοκίου για νεαρά ζευγάρια που θέλουν να αποκτήσουν τη στέγη τους αναμένω να δώσει θετικά, αλλά ακόμη πιο θετικά έως καταλυτικά αναμένω να λειτουργήσει η ολιγοήμερη αδειοδότηση οικιστικών αναπτύξεων που μπήκε μόλις πρόσφατα σε εφαρμογή.

Παρόλο που δεν είναι «my cup of tea» να κτίζω πάνω στα ερείπια των άλλων, οι πρόσφατες τραγικές εξελίξεις στη γειτονική Βρυτού, αναμένω ότι θα φέρουν ένα μεγάλο κύμα ενδιαφέροντος για αγορά και ενοικίαση οικιστικών μονάδων από Λιβανέζους, καθώς και εμπορικών/βιομηχανικών μονάδων σε μικρότερο βαθμό. Φυσικά δεν θα μπορεί να εξυπηρετηθεί όλο το ενδιαφέρον επειδή δεν είναι όλοι που έχουν την ευχέρεια διακίνησης κεφαλαίων από χώρες του εξωτερικού και να πληρώσουν συνάμα τα κριτήρια εισαγωγής συναλλάγματος και ανοίγματος λογαριασμών. Χρειάζεται προσοχή, αλλά σίγουρα συναλλαγές θα γίνονται για αρκετό χρονικό διάστημα από τώρα.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Ξεκινάει η ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων

Με συνολικό προϋπολογισμό 500 εκατ. ευρώ ξεκινάει το πρόγραμμα «Ηλέκτρα» για την ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων. Το πρόγραμμα θα «τρέξει» κατά την περίοδο 2020-2026, με φορέα διαχείρισης το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και χθες δημοσιεύθηκε η σχετική κοινή υπουργική απόφαση των συναρμόδιων υπουργών.

Σκοπός του προγράμματος είναι η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων φορέων της γενικής κυβέρνησης, με παρεμβάσεις που συνδέονται με την τυπική χρήση του εκάστοτε κτιρίου και αφορούν την ενέργεια που χρησιμοποιείται για θέρμανση, ψύξη, αερισμό, φωτισμό κ.λπ.

Τα κτίρια που εντάσσονται στο «Ηλέκτρα» θα πρέπει μετά τις παρεμβάσεις να κατατάσσονται τουλάχιστον στην κατηγορία ενεργειακής απόδοσης B, σύμφωνα με τον εκάστοτε ισχύοντα κανονισμό ενεργειακής απόδοσης κτιρίων.

Ο προϋπολογισμός του προγράμματος «Ηλέκτρα» ανέρχεται σε 500 εκατ. ευρώ.

Οι πόροι προέρχονται από δανεισμό από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (ΤΠΔ) της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕΠ). Να σημειωθεί ότι το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας διερρευνά τη δυνατότητα χρηματοδότησης του εν λόγω προγράμματος και μέσα από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Η χρηματοδότηση των έργων που θα ενταχθούν στο «Ηλέκτρα» πραγματοποιείται εν μέρει μέσω επενδυτικών δανείων που χορηγούνται από το ΤΠΔ και συνομολογούνται μέσω δανειακών συμβάσεων, μεταξύ των δικαιούχων φορέων και του Ταμείου.

Η εξυπηρέτηση των εν λόγω δανείων γίνεται από λογαριασμό που συστήνεται στο ΤΠΔ για τις ανάγκες του προγράμματος και χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων του ΥΠΕΝ.

Η υπόλοιπη χρηματοδότηση μπορεί να προέρχεται από ίδιους πόρους των φορέων της γενικής κυβέρνησης.

Κριτήρια για την επιλογή και ένταξη των έργων στο πρόγραμμα «Ηλέκτρα» αποτελούν:

α) Η επαρκής τεκμηρίωση της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης.

β) Ο ολοκληρωμένος και λειτουργικός χαρακτήρας των προτεινόμενων έργων που πρέπει να συμμορφώνονται με τις ελάχιστες απαιτήσεις του ΚΕΝΑΚ.

γ) Η επαρκής τεχνική τεκμηρίωση των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων στο κέλυφος και τα τεχνικά συστήματα του κτιρίου.

δ) Η κατάθεση τεκμηριωμένου προϋπολογισμού και χρονοδιαγράμματος υλοποίησης.

ε) Η οικονομική βιωσιμότητα.

στ) Η εκπόνηση σχεδίου ενεργειακής απόδοσης όπου απαιτείται από τον νόμο.

Στις προσκλήσεις για την υποβολή αιτήσεων ένταξης στο πρόγραμμα ορίζονται και εξειδικεύονται η διάρκεια και η διαδικασία της υποβολής, τα έντυπα και δικαιολογητικά που απαιτούνται, η ανάλυση των κριτηρίων, η προτεραιοποίηση των αναγκών, η απαιτούμενη ίδια συμμετοχή των δικαιούχων φορέων και οι υποχρεώσεις τους.

Μερικές μόνο πινελιές από την πνευματική Αμμόχωστο από τον συγγραφέα Νίκο Νικολάου Χατζημιχαήλ

πόλη, βάζουν το χέρι στο μέταλλο αντίληψή η παίρνουν τα κιάλια και προσπληνώνονται σε κάποιο σημείο, τεντώνουν το χέρι, δείχνουν κάτι στο διπλανό τους, γιατί όπου και να κοιτάς, όπου, όλο και κάτι θα δουν που να συνδέεται με τη ζωή που έζησαν εδώ, και επαναλαμβάνουν ψιθυριστά την ίδια διούλλαξη λέξη: «γιατί».

Πολλοί μαρτυρούν με έκπληξη ότι κάθε φορά που παγαίνουν, βλέπουν ένα παράξενο πουλί να τριγυρνά εκεί κοντά. Είναι το πουλί που «δεν πεθαίνει ποτέ», το βλέπουν να κρέμεται επάνω στα θλιβερά και ανατριχιαστικά σχηματισμένα γματά και να επαναλαμβάνει δυνατά μια και μοναδική φράση: «την πόλη έκτισε ο Τεύκρος, ο γιος του Τελαμώνη, ο Τεύκροσοοοοοο ...».

Υγότερα χάνεται μέσα στην γκριζία θολούρα της βουβής πόλης κι ακούγεται μόνο το γερό κι ασταμάτητα βογγητό της θάλασσας».

Σημ.: Ο πασανάλος υπήρξε στην πραγματικότητα και ζούσε ευτυχισμένος στον μικρό κήπο της πόλης, μπροστά από το Γυμνάσιό μας. Κάποια μέρα, όμως, έγινε το κακό...

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

16-23.8.2020

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakis@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΣΙΝΕΜΑ

The Nile Hilton incident

Η ταινία απέσπασε το μεγάλο Βραβείο Επιτροπής στο Sundance, Μεγάλο Βραβείο στο Διεθνές Φεστιβάλ Αστυνομικών Ταινιών Beaune / Grand Jury Prize at Sundance, Grand Prix at the Beaune International Film Festival. Υπόθεση του έργου: Κάιρο, λίγες βδομάδες πριν την Αιγυπτιακή Επανάσταση του 2011. Ο Νουρεντίν είναι ένας αξιωματικός αστυνομίας που έχει αναλάβει την έρευνα του θανάτου μιας νεαρής τραγουδίστριας. Η έρευνά του θα τον φέρει αντιμέτωπο με ένα σκάνδαλο όπου εμπλέκεται η εξουσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22348203 - 22349085.**

ΣΙΝΕΜΑ

The theory of everything

Μελοδραματικά μονοδιάστατη βιογραφία χολιγουντιανής κοπής, με σπουδαία ερμηνεία από τον βραβευμένο με Χρυσή Σφαίρα Έντι Ρεντμάν και βεβαίως Όσκαρ Α΄ αντρικού ρόλου. Υπόθεση του έργου: Η γνωριμία, η σχέση και η κοινή γαμήλια ζωή του διάσημου αστροφυσικού Στίβεν Χόκινγκ και της πρώτης συζύγου του Τζέιν Γουάιντ, από το Κέιμπριτζ του 1963 ως και τη δεκαετία του '90. Σε σκηνοθεσία του James Marsh. Πρωταγωνιστούν: Eddie Redmayne, Felicity Jones, Tom Prior. Κέντρο Τεχνών Κίμωνος, Κίμωνος, Πάφος. Παρασκευή 21 Αυγούστου 2020 στις 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 26102180.**

ΣΙΝΕΜΑ

Παύση στο Κέντρο Τεχνών Κίμωνος

Ένα κοινωνικό δράμα για τις ανθρώπινες σχέσεις και την καθημερινότητα με εξισορροπητικές δόσεις χιούμορ. Μια ταινία για όλους τους ανθρώπους που μεγαλώνουν ανυπομονώντας να ζήσουν. Υπόθεση του έργου: Παγιδευμένη στη δυστυχία ενός καταπιεστικού γάμου, η Ελπίδα βρίσκεται μπροστά σε μια τεράστια βιολογική και ψυχολογική αλλαγή. Η μονότονη ζωή της διαταράσσεται όταν στην αντίληψή της πραγματικότητα και φαντασία αρχίζουν να συγχέονται, φέρνοντάς την ξανά αντιμέτωπη με το σώμα της, τις επιθυμίες της, τον χρόνο. Σε σκηνοθεσία της Τώνια Μισιαλή. Πρωταγωνιστούν: Στέλλα Φυρογένι, Ανδρέας Βασιλείου, Πόπη Αβραάμ, Andrey Pilipenko, Κέντρο Τεχνών Κίμωνος, Κίμωνος, Πάφος. Τετάρτη 19 Αυγούστου 2020 στις 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 26102180.**

ΥΠΟΒΟΛΕΙΟ

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Δεν αναγνωρίζει ο Τούρκος υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ στα νησιά, λέει, • αλλά σκίζεται και αυτές να πείσει τη Λιβύη του Σαράτζ να υπογράψει συμφωνία ΑΟΖ με τη Μάλτα. • Κατά τη γνώμη του, δηλαδή, δικαιούται ΑΟΖ η Μάλτα, που έχει έκταση 316 τετρ. χλμ., αλλά δεν δικαιούται η Ρόδος των 1.400 τετρ. χλμ., ούτε καν η Κρήτη των 8.300 τετρ. χλμ. - που είναι δηλαδή 26 φορές μεγαλύτερη από τη Μάλτα. • Καλά βέβαια, από τότε που η Τουρκία διαγωνίστηκε πάσχαλα από δημιουργικό αλληθωρισμό, • γεγονός που της επέτρεψε να λοξέψει τό 'να μάτι της δεξιά 'σαφέρα και να δει τη Λιβύη μπροστά της φάνη μπαστούνι, • ας μην περιμένουμε και χαρτογραφικές ακρίβειες από αυτήν. • Το κρίσιμο ερώτημα είναι αν θα της βάλει κανείς τα γυαλιά (να ξεαλληθωρίσει) - και ποιος θα 'ν' αυτός. • Αλλά, θα τολμήσω να πω, έχουμε κι εμείς ένα κάποιο πρόβλημα: • Δεν γίνεται, νομίζω, να διακηρύσσουμε επισήματα ότι για να αρχίσουμε διάλογο με την Τουρκία πρέπει α) να σταματήσει τις προκλήσεις, και β) να αποδεχθεί εκ των προτέρων αυτό που ορίζει (ερήμην της, καθώς ή κακώς) το διεθνές δίκαιο, ότι δηλαδή και τα νησιά έχουν υφαλοκρηπίδα. • Μα αν αποδεχτεί εκ των προτέρων και τον δεύτερο από τους δύο αυτούς όρους μας, για ποιο λόγο να γίνουν διπραγματεύσεις; • Για να της παραχωρήσουμε κατίς - ό,τι έχουμε ευχαρίστηση; • Ξέρω 'γω, δεν παριστάνω τον Αγγελο Συρίγο ή τον Κωνσταντίνο Φίλη, αλλά μου φαίνεται πως σαν πολύ ψηλά έχουμε πάρει τον αμανέ. • Διότι ο μαξιμαλισμός να μαντρώσεις, πράγματι, την Τουρκία στις ακτές της, • και αναφέρομαι στις νότιες, μεσογειακές, • ούτε λογική επιδίωξη μου φαίνεται • -όσε δε «ρεαλιστική πολιτική»- • ούτε ομαλές γεγονικές σχέσεις θα μπορούσε στον αιώνα τον άπαντα να θεμελιώσει. • Δεν νομίζω ότι αυτή η κατά υπερφίλων επιδιώξεων θέση συνιστά κανενός είδους απειρόληση των εθνικών μας συμφερόντων. • Μηδέν άγαν προτείνει. • Μην απαντάμε στον αλληθωρισμό με υπερμετρωπία. • Το ψάρι ψήνεται κι απ' τις δυο μεριές ως γνωστόν • - Τουρκία απ' τη μια, κορωνοϊός απ' την άλλη. • Καλοκαιρινές εικόνες, ειδυλλιακές. • Ψήνεται και ξεροψήνεται, ήρθαν κι οι πλημμύρες, παρέα με τις τόσες πυρκαγιές, κάρβουνο το ψαροκέφαλο, αλλά κι η ουρά. Κινδυνεύουμε κι από πάνω να μας αρπάξουν το μισοκαμένο ψάρι οι γάτες των ελλειμμάτων • και να βρεθούμε το κατσίκαμνο ανέστιοι και πένντες. • Ευτυχώς που υπάρχουν τα αμύθητα πια «ρεπορτάζ», γραπτά και τηλεραδιακά, για την πορεία της πανδημίας: • «Μειωμένα σε σχέση με τις προηγούμενες ημέρες, αλλά εξίσου πολλά είναι τα νέα κρούσματα του κορωνοϊού...». • Νά 'ναι καλά, οι άνθρωποι • - «μειωμένα» μεν, αλλά «εξίσου πολλά». • Δροσούλα μες στις ζέστες. • «Θα περιμέναμε τουλάχιστον να έχει το θάρρος να αναλάβει την ευθύνη και να πει μια συγγνώμη στους πληγέντες και στις οικογένειες των θυμάτων...». • Ο ΣΥΡΙΖΑ για τις πλημμύρες στην Εύβοια και την εκεί επίσκεψη Μπιστοτάκη. • Αυτοί δεν έμαθαν από όσα έκαναν όταν ήταν κυβέρνηση, αλλ' από όσα δεν έκαναν. • Οχι μόνο διαθέτει Νεολαία Ο ΣΥΡΙΖΑ, αλλά της οργανώνει και κάμπινγκ κάθε καλοκαίρι! • Φέτος μάλιστα το κάμπινγκ των νέων συριζαίων πήγε Γράμμο-Βίτσι, στα χνάρια των ενδόξων εποχών του Δημοκρατικού Στρατού και του Εμφυλίου!! • Εγινε φυσικά όργιο σχολίων στο Διαδίκτυο και στον Τύπο για τη δροσερή επαναστατικότητα του γεγονότος * και για το όλον ζήτημα μίλησε στα «Νέα» ο επικεφαλής της Νεολαίας • - αλλά αδυνάτω να σχολιάσω περαιτέρω διότι στο τέλος θα έβαζα πια όσα θαυμαστικά συνθίξει να σπένδουν στο τουίτερ ο Πολάκης. • Κι εγώ, ξέρετε* και το ένα, σπανιότητα. • Αλλά το πορτρέτο του συριζαίου νεολαίου που συνοδεύει το κείμενο! • Μία φωτογραφία χίλιες λέξεις. • Εντελώς περιττό το κείμενο.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ο Αλκίνοος στο Κηποθέατρο Λεμεσού

Ο Αλκίνοος Ιωαννίδης μόνος επί σκηνής, παίζει και τραγουδάει τα τραγούδια του στην απλούστερη μορφή τους, μεταφέροντάς μας στη στιγμή της δημιουργίας τους. Ακολουθώντας μια παράδοση αιώνων, αυτή των τροβαδούρων, ταξιδεύει με μια κιθάρα ή ένα λαούτο και μοιράζεται αισθήματα, σκέψεις, εμπειρίες, όνειρα και πραγματικότητες που αφορούν όλους μας. Το πρόγραμμα αυτό έχει παρουσιαστεί σε πολλές χώρες του εξωτερικού αλλά και στην Ελλάδα, σε μικρούς συναυλιακούς χώρους ή σε μεγάλα θέατρα, όπως το Θέατρο Λυκαβηττού στην Αθήνα και το Θέατρο Δάσους στην Θεσσαλονίκη. Ένα πρόγραμμα ακρόασης αλλά και συμμετοχής, που μας ταξιδεύει μέσα από τις εντάσεις και τις σιωπές του στον πυρήνα της ιερής αυτής τέχνης. Πρωταγωνιστές, όπως πάντα, τα ίδια τα τραγούδια. Στέκονται μπροστά μας γυμνά και ευάλωτα, όπως γεννήθηκαν, αλλά και δυνατά όσο ποτέ. Μαζί τους ζούμε την κατάργηση της απόστασης, την μαγεία της συνύπαρξης και την μετατροπή του μοναχικού σε συλλογικό. Κηποθέατρο Λεμεσού, Λόρδου Βύρωνα, Λεμεσός. Κυριακή 23 Αυγούστου 2020 στις 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες εισιτήρια 7777040**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Eleni Era και Freedom Candlemaker στο Λεωφορείο

Η Eleni Era με τον Freedom Candlemaker στην καλοκαιρινή σκηνή του Λεωφορείου. Η Eleni θα παρουσιάσει κομμάτια από το δίσκο της 'Rise Love' που κυκλοφόρησε το 2019 από την Lounana Records, διασκευές ελληνικών και ξένων τραγουδιών που αγαπά, καθώς και καινούργιο υλικό από τον δεύτερό της δίσκο, οι ηχογραφήσεις του οποίου θα πραγματοποιηθούν τον Σεπτέμβριο. Ο Freedom Candlemaker (Λευτέρης Μουμτζής) θα κάνει την πρώτη του ζωντανή εμφάνιση για το 2020. Κυκλοφόρησε το κομμάτι Gold μέσα στον Απρίλιο ενώ πέρασε είχε κυκλοφορήσει το δίσκο Beaming Light με την Inner Ear Records. Θα παίζει κομμάτια από όλη του τη δισκογραφία και πιθανό και κάποια ακυκλοφόρητα κομμάτια. Επίσης, μαζί με την Era θα τραγουδήσουν δικά τους αγαπημένα κομμάτια. Καφενείο Λεωφορείο, Πλ. Δημαρχείας 26, Λευκωσία. Σάββατο 22 Αυγούστου 2020 στις 8:45 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 97748177.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Είμαστε ακόμα ζωντανοί

Συνεχίζεται και αυτή τη βδομάδα η ομαδική έκθεση 'We are still alive' «Είμαστε ακόμα ζωντανοί» στην Isnotgallery contemporary! Στην έκθεση συμμετέχουν οι Μαρία Κοφτερού, Αντρέας Σκουφάρης, Άντρος Ευσταθίου και ο Μιχάλης Βρυωνίδης. Την επιμέλεια της έκθεσης έχει ο Άντρος Ευσταθίου. Η έκθεση αντικατοπτρίζει τον τίτλο της, αφού και οι τέσσερις καλλιτέχνες κατά κάποιο τρόπο δηλώνουν το εικαστικό τους παρών με μια μικρή έκθεση με δώδεκα έργα τέχνης και θέλει να περάσει το μήνυμά ότι είμαστε ακόμα ζωντανοί, είναι ένα μήνυμα ελπίδας και μια νότα θετικότητας. Isnotgallery, Οδυσσέως 11, Παλιά Πόλη, Λευκωσία. Τετάρτη-Πέμπτη-Παρασκευή 17:00-20:00. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99569498.**

αφού και οι τέσσερις καλλιτέχνες κατά κάποιο τρόπο δηλώνουν το εικαστικό τους παρών με μια μικρή έκθεση με δώδεκα έργα τέχνης και θέλει να περάσει το μήνυμά ότι είμαστε ακόμα ζωντανοί, είναι ένα μήνυμα ελπίδας και μια νότα θετικότητας. Isnotgallery, Οδυσσέως 11, Παλιά Πόλη, Λευκωσία. Τετάρτη-Πέμπτη-Παρασκευή 17:00-20:00. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99569498.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Τα «Κύπρια» πάνε στα Σούσα

Το πρόγραμμα για τα Κύπρια 2020 έγινε γνωστό λίγο πριν από την έναρξή του και ενόσω η ιστοσελίδα προβολής του είναι υπό κατασκευή... και η σελίδα του φεστιβάλ στο facebook (έως την Πέμπτη 13 Αυγούστου 2020) ως πρόσφατα ποστ έχει ανακοίνωση του ΥΠΠΑΝ από τις 26 Δεκεμβρίου 2019 και αμέσως προηγούμενη ανάρτηση εκδήλωση του Οκτωβρίου 2019, για αν μην πω για την ιστοσελίδα των Πολιτιστικών Υπηρεσιών, εκεί έμειναν στο 2011, γιατί και το 2012 στο ακόμα ανενεργό ιστότοπο παραπέμπει. Μήπως δεν είναι σίγουροι αν τελικά θα γίνει λόγω των εξελίξεων του κορωνοϊού; Σου λέει μην το ανακοινώσουμε επίσημα και μετά δεν μπορούμε να φέρουμε τις ελληνικές παραγωγές, γιατί από εκεί θα έρθουν οι περισσότερες. Πάντως, αν ισχύει το πρόγραμμα που κυκλοφόρησε μάλλον έχουμε θεματοτάκι.

Φυσικά και κατανοώ ότι το πρόγραμμα

του διεθνούς φεστιβάλ «Κύπρια», το οποίο ανακοινώθηκε σχεδόν στα κρυφά, καταρτίστηκε υπό αντίθετες συνθήκες, εξαιτίας του COVID-19 και των επιπτώσεών του και μάλλον τροποποιήθηκε και δεν είναι αυτό της αρχικής ιδέας. Ωστόσο οι παραγωγές, οι οποίες τελικά εγκρίθηκαν, κάθε άλλο παρά προάγουν τον διεθνή χαρακτήρα του φεστιβάλ, ενισχύουν την πολιτιστική εξωστρέφεια και εισάγουν νέες ιδέες στον πολιτιστικό χάρτη του νησιού. Απλώς θα δούμε κάποιες θεατρικές παραστάσεις επιπλέον από Ελλάδα, οι οποίες μπορεί και να ερχόντουσαν σε συνεργασία με κάποιο δημοτικό θέατρο ή κάποια δημοτική πολιτιστική επιχείρηση. Για να μην παρεξηγηθώ, δεν υποβιβάζω τις παραγωγές, άλλωστε δεν τις έχω δει, απλώς για διεθνές φεστιβάλ περιμένει κανείς κάτι περισσότερο, ίσως κάτι εναλλακτικό. Κάτι που δεν βλέπουμε συχνά. Ναι, ο Καστελλούτσι πέρυσι ήταν ενδιαφέροντα πρόταση, ασχέτως αν δεν είχε καλή τύχη.

Τώρα θα μου πείτε ότι χρειάζονται χρήματα και αυτά δεν υπάρχουν, δεν μπορείς να κάνεις σοβαρό φεστιβάλ με προϋπολογισμό πάνω κάτω 500.000 ευρώ.

Πάντως, από το πρόγραμμα που παρουσιάστηκε δεν νομίζω ότι μπορεί να ισχυριστεί κάποιος ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι του Φεστιβάλ, οι οποίοι είναι: «Η παρουσίαση παραγωγών παραστατικών τεχνών που να διασφαλίζουν ένα εξαιρετικά υψηλό καλλιτεχνικό αποτέλεσμα, η παρουσίαση παραγωγών που να προβάλλουν πανανθρώπινες αξίες και προβληματισμό πάνω σε κοινωνικά και πολιτικά φαινόμενα της εποχής μας μέσα από μια διαχρονική προσέγγιση, η παρουσίαση παραγωγών που να είναι πρωτότυπες και σύγχρονες στην σκέψη και σύλληψη, η παρουσίαση παραγωγών πέραν της πεπατημένης που να λειτουργούν με ένα ανατρεπτικό και συνάμα δημιουργικό τρόπο και που να καλύπτουν όλο το φάσμα των

παραστατικών τεχνών, ιδιαίτερη έμφαση στην καινοτομία προσέγγιση, υποβολή προτάσεων για συνεργασίες Κυπρίων και ξένων καλλιτεχνών με στόχο τον εμβολισμό των παραγωγών».

Δυστυχώς, δεν βλέπω πώς με τις 12 παραγωγές από Κύπρο, Ελλάδα και Μάλτα που επελέγησαν επιτυγχάνεται έστω και ένας από τους παραπάνω στόχους που έχει θέσει το διεθνές φεστιβάλ «Κύπρια». Συγκεκριμένα οι έξι είναι θεατρικές παραστάσεις (μία εκ των οποίων παιδική), τέσσερις από την Ελλάδα και δύο από την Κύπρο και κατά την άποψή μου απλώς θα γίνουν κάποιες θεατρικές παραστάσεις –αν γίνουν λόγω COVID-19–, οι οποίες θα είναι καλές, πολύ καλές ή απλώς υποφερτές, τίποτε περισσότερο και τίποτε λιγότερο.

Επίσης, θα δοθούν έξι συναυλίες. Τρεις είναι κυπριακές (η μία συμπαραγωγή της ΣΟΚ και του Φεστιβάλ Κύπρια), μία από

τη Ελλάδα και μία από τη Μάλτα και μία Κύπρος-Ελλάδας (του Κύπριου Χρήστου Πήττα). Δηλαδή, πάλι στα καθ' υμάς και αγίος ο Θεός.

Μήπως τελικά θα ήταν καλύτερα το φετινό Φεστιβάλ να είχε αναβληθεί και τα προϋπολογισθέντα χρήματα είτε να δινότουσαν προς ενίσχυση των ντόπιων καλλιτεχνικών παραγωγών, είτε –αν αυτό είναι δυνατόν– να εντάσσονταν στον επόμενο προϋπολογισμό του Φεστιβάλ, ώστε αυτό να κάνει μία δυναμική και επαναστατική αρχή το 2021; Μήπως θα έπρεπε να το ξανασκεφτούν στην Ιριγνεϊας το ενδεχόμενο να μη γίνουν τα «Κύπρια» γιατί, συγγνώμη κιόλας, αυτό δεν αρμόζει στο «κορυφαίο πολιτιστικό γεγονός της Κύπρου».

Υγ. Επίσης, για ακόμη μία χρονιά από τον χάρτη των εκδηλώσεων απουσιάζει η ελεύθερη επαρχία Αμμοχώστου και η Πάφος.

Της ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Η Νάνσυ, η Ελένη, η Αμφιτρίτη. Οι παραλίες της Νάξου, οι σπηλιές του Καστελλόριζου, τα βράχια της Κέρκυρας, τα ήρεμα νερά του Πόρου. Ο αισθησιασμός του ελληνικού καλοκαιριού και η ελευθερία της θάλασσας, η πρόκληση της ηδονικής ζωής και η περιπέτεια του πνεύματος στα τρυφερά νερά της Μεσογείου.

Τα κείμενα που ανθολογούμε είναι σπαράγματα αγαπημένων αναγνώσεων, αποσπάσματα από βιβλία που διαβάστηκαν καλοκαίρια –γι' αυτό είναι ταλαιπωρημένα τα χάρτινα εξώφυλλά τους–, και ξαναδιαβάστηκαν σε σκοτεινούς χειμώνες μεταφέροντας φως στους ταλαιπωρημένους. Δυστυχώς, σχεδόν όλα είναι εξαντλημένα στους εκδότες τους, και μας λείπουν πολύ – δεν είναι ευκαιρία να τα ξαναδούν οι εκδότες; Οι συγγραφείς τους είναι ξένοι λογοτέχνες που επισκέφθηκαν την Ελλάδα και την αγάπησαν. Οι περισσότεροι την ταξίδεψαν πολλά χρόνια πριν, αλλά όπως συμβαίνει με τις μαγικές συναντήσεις, η στιγμή έγινε αιώνια, και σταμάτησε εκεί: «στην πρώτη κατάδυση στην καρδιά της Ελλάδας», όπως έλεγε ο Μισέλ Ντεόν στις «Σελίδες για την Ελλάδα» (εκδ. Χατζηνικολή).

«Περπατάμε δίπλα στο νερό όπου έρχονται να πεθάνουν οι μέδουσες, μαζεύουμε βότσαλα σαν κόκκους κεχριμπαριού, σπαράγματα πορφύρας, σκόνη από αμέθυστο, από αλάβαστρο. Στη θάλασσα παίζουν δελφίνια. Η σιωπή βασιλεύει διαυγής σαν τον αέρα που σου επιτρέπει να ξεχωρίζεις, απέναντι, τις ακτές της Πάρου, το σκοτεινό βουνό με το άσπρο εκκλινσάκι στην κορυφή του, τον Προφήτη Ηλία, φύλακα όλων των κορυφών. Γδυνόμαστε, μπαίνουμε στο κρύο νερό που καίει το δέρμα, σφίγγει τους μυς. Είναι μια στιγμή απεριγράπτης χαράς. Πίσω από την αμμουδιά υψώνονται τα βουνά της Νάξου, ξανθά μέσα στο φως του πρωινού. Μέσα στη νύχτα χρόνων, μια ομάδα από

Η δική μας θάλασσα... των ξένων

Σπαράγματα από τα βιβλία λογοτεχνών που ερωτεύθηκαν το ελληνικό καλοκαίρι

Ο αισθησιασμός του ελληνικού καλοκαιριού και η ελευθερία της θάλασσας, η πρόκληση της ηδονικής ζωής και η περιπέτεια του πνεύματος στα νερά της Μεσογείου απασχόλησαν αγαπημένους ξένους συγγραφείς. Φωτογραφία του Νίκου Κοκκαλιά.

νύμφες χόρεψε σε τούτη την παραλία, οι Ωκεανίδες. Μία από αυτές, η Αμφιτρίτη ξεπερνούσε τις άλλες σε ομορφιά όταν την είδε ο Ποσειδώνας. Θέλησε να την πιάσει, τρομοκρατημένη όμως η νύμφη ρίχτηκε στο νερό κι εξαφανίστηκε. Ο Ποσειδώνας ανέθεσε σε ένα δελφίνι να τη βρει. Όταν η νύμφη κουράστηκε, το δελφίνι την άρπαξε και τη γύρισε στο παλάτι του θεού. Από εκείνο τον γάμο γεννήθηκε ο Τρίτων, μισός άνθρωπος, μισό ψάρι. Ο Ποσειδώνας διατήρησε μια ιδιαίτερη στοργή για το νησί της Αμφιτρίτης. Να πιστέψουμε ότι γι' αυτό, όταν είδε τις ακτές της Νάξου, πρόρριψε ο θυμός του και παραδόθηκε στη γλύκα της ανάμνησης των πρώτων ερώτων του;».

Ο Μισέλ Ντεόν έζησε χρόνια εδώ –από τη δεκαετία του 1960 έως το 1987–, έμαθε την Ελλάδα, θύμωσε μαζί της, αλλά ποτέ δεν στέρεψε, όπως έγραφε, η ευγνωμοσύνη που της όφειλε. Ο Λόρενς Ντάρελ από την άλλη χρωστά στην Κέρκυρα του Μεσοπολέμου τη συγγραφική του έμπνευση. Ο τόπος του χάρισε, ανάμεσα στα άλλα, μερικές από τις πιο αισθαντικές περιγραφές του Ιονίου πελάγους: «Στις πλευρές του “Βαν Νόρντεν” η θάλασσα σχηματίζει μια αφρισμένη γραμμή. Καθώς ο άνεμος διακόπτεται, τ' αυτιά πίνουν τους ξερούς σαν σήματα Μορς ήχους των τζιτζικιών ψηλά, πάνω από τους βράχους, ενώ πιο ψηλά ακόμα ακούγεται η μεταλλική, σκληρή

φωνή μιας γυναίκας που τραγουδάει. Η Νάνσυ, κυριευμένη από μια από εκείνες τις ωραίες, μη συνειδητές διαθέσεις, κάθεται στην πλώρη με το κεφάλι ριγμένο προς το πίσω, τα χείλη ανοικτά, με τα μακριά ξανθά μαλλιά ριγμένα πάνω από τα αυτιά – σαν λαγουδάκι με σπητά αυτιά. Καταπίνοντας τον άνεμο σαν μια φανταστική μορφή κεφαλιού σε κάποια προϊστορική πλώρη. Δεν μπορεί κανείς να κρίνει από τη θλιμμένη έκφραση του ακίνητου προσώπου της, αν ακούει το τραγούδι ή όχι, ή αν πραγματικά το τραγούδι δεν βρίσκεται πονοκαίει, και το ακούει να περνά καθαρό και πάνω από το λευκά πανιά, εκεί όπου οι αετοί, σαν κοιμώματα σπασμένου βράχου, πέφτουν

και ξανασπώνονται και ξαναπέφτουν κάτω στις αόρατες κλίμακες του γαλάζιου. Πόσο λίγα απ' αυτά μπορούν να περιγραφούν με λόγια!» (Η σπηλιά του Πρόσπερου», εκδ. Μεταίχμιο).

Ο κοσμογυρισμένος Χαβιέρ Ρεβέρτε στην «Καρδιά του Οδυσσέα» (εκδ. Πατάκης) καταγράφει την περιήγησή του σε τοπία και τόπους –εδώ στο Καστελλόριζο– που τον θάμπωσαν, δημιουργώντας έναν προσωπικό οδηγό για όσους αναζητούν την εμπειρία του ταξιδιού: «Μισή ώρα αφότου αποπλεύσαμε, το σκάφος μείωσε ταχύτητα και ο Νίκος προσέγγισε την ακτή, δέκα περίπου μέτρα από μια ανοικτή σχισμή στον πετρώδη βράχο. Είχε μόλις ενάμισι μέτρο ύψος και τρία πλάτος και ήταν κάπως ανησυχητική η ιδέα να μπει κανείς κολυμπώντας από την τρύπα εκείνη. Όμως

Αφιερώνουμε το σημαντικό ένθετο στις θάλασσες των μύθων και των τεράτων, των σέρφερ και της ενάλιας αρχαιολογίας.

η Ελένη, αποφασισμένη περισσότερο από όλους σηκώθηκε, έβγαλε το φόρεμα και έμεινε με ένα σεμνό μονοκόμματο μαγιό. Στη συνέχεια, μου έδωσε την τσάντα: “Κρατήστε την στο σακιδιό σας και κλείστε το καλά, έχω όλα μου τα χρήματα μέσα”, είπε χαμηλόφωνα κοντά στο αυτί μου. Ωραία, σκέφτηκα, είχα ήδη σύντροφο στο νησί των ερωτευμένων».

Για τον Ζακ Λακαριέρ και «Το ελληνικό καλοκαίρι» του (εκδ. Ι. Χατζηνικολή), δεν χρειάζεται κανένα σχόλιο. Αρκεί η νοσταλγία των ευτυχισμένων χρόνων του καθενός μας να συμπληρώσει τις λέξεις – στο απόσπασμα ταξίδια με πλοίο στην Ελλάδα του '50: «Πάνω στο κατάστρωμα του βαποριού, παντού,

φύρδην μίγδην τυλιγμένα τα κορμιά στις κουβέρτες, ξεπαγιάζουν μέσα στον υγρό και κρύο άνεμο που φυσάει τώρα και τόσες ώρες. Πίσω λάμπες αιωρούνται μέσα στη νύχτα σαν τρελά λαμπιόνια, φώτα μιας περασμένης κιόλας γιορτής, που οι συνδαιτυμόνες της κυλιστήκαν καταγής. Εδώ όμως έχουν μεθύσει από αέρα κρύο και σκαμπανεβάσματα. Κάτω από μερικά κορμιά, κίλιμα, ψαθιά. Στο πλάι πανέρια, βαλίτσες, στρώματα, κλουβιά με πουλιά, χωρίς τα οποία κανένας Έλληνας φαίνεται ότι δεν μπορεί να ταξιδέψει. ».

Ο Χένρι Μίλερ ήρθε στην Ελλάδα το 1939 –φιλοξενούμενος του Ντάρελ αρχικώς–, αψηφώντας τους οιωνούς του πολέμου. Εφτά εδώς μια πολύτιμη παρέα, τον Σεφέρη, τον Κατσίπαλη, τον Χατζηκυριάκο-Γκίκα και εξαιτίας τους η παραμονή του παρατάθηκε όσο μπόρεσε περισσότερο. Οι εντυπώσεις του από τη χώρα και τους ανθρώπους έγιναν ένα βιβλίο, το κλασικό πλέον «Ο Κολοσσός του Μαρουσιού» (εκδ. Μεταίχμιο): «Το να πλείεις αργά ανάμεσα στους δρόμους του Πόρου, είναι σαν να ξαναζεις τη χαρά του περάσματος από τη μήτρα στον κόσμο. Είναι μια χαρά πολύ βαθιά για να τη θυμάται κανείς. Μια χαρά που μοιάζει μ' εκείνες τις μους διασμένες απολαύσεις των νλιδιών που γεννούν τέτοιους θρύλους σαν εκείνο της γέννησης ενός νησιού απ' τα συντρίμια κάποιου πλοίου. Το πλοίο, το πέραςμα, οι περιστρεφόμενοι τοίχοι, το ήρεμο τρεμούλιασμα της κοιλιές του πλοίου, το εκτυφλωτικό φως, οι πράσινες φιδίες καμπύλες της ακτής, οι γενειάδες που κρέμονται πάνω απ' το κεφάλι σου απ' τους κατοίκους του νησιού, όλα αυτά και η πάλλουσα ανάσα της φίλης, της συμπαθούς, της καθοδήγησης, σε αγκαλιάζουν και σε μαγεύουν, ώσπου ανατινάξεσαι σαν άστρο που τέλειωσε τον σκοπό του και η καρδιά σου στέλνει τα λωμένα συντρίμια της παντού στον κόσμο».

THE ISLAND'S

DEEJAY

ΜΑΠΠΙΕΣ SHOW!

Χρίστος Ζαβός | Εφραίμ Γεωργίου

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 16:00 - 18:00

Listen Live Radio Live

2esports.com.cy

Πλάσματα της αβύσσου του νου μας

Μύθοι, δοξασίες και... περιγραφές για το άλογο της θάλασσας, τον Ιχθυοκένταυρο, τη Σκύλλα και το τρομερό Κράκεν

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Μερίκά από τα σπάνια πλάσματα που ο Χόρχε Λουίς Μπόρχες ανέσυρε από τα βάθη της γνώσης των μεγαλύτερων παραμυθάδων και περιηγητών του κόσμου, εκείνα που ζουν στα σύνορα όπου διασταυρώνεται ο πραγματικός με τον φανταστικό κόσμο, είναι όντα της θάλασσας. Το «Βιβλίο των φανταστικών όντων» είναι ένας ζωολογικός κήπος που απευθύνεται σε ονειροπόλους και προφανώς, δεν θα μπορούσε να λείπει το aquarium. Κολλάμε λοιπόν τη μύτη μας στο κρύσταλλο και θαυμάζουμε τα φρικτά και υπέροχα γεννήματα του ανθρώπινου νου. Ή μήπως κάποια από αυτά τα τέρατα μπορεί να υπάρχουν ακόμα στα σκοτάδια της αβύσσου, στα κατάμαυρα νερά των ωκεανών;

Το άλογο της θάλασσας, σε αντίθεση με τα περισσότερα φανταστικά ζώα, δεν είναι σύνθετο πλάσμα· δεν είναι τίποτα παραπάνω από ένα άγριο άλογο που ζει στη θάλασσα και βγαίνει στην ακτή μόνο τις αφέγγαρες νύχτες, όταν ο μπάτσος τού φέρνει μυρωδιές από φοράδες. Σε κάποιο απροσδιόριστο νησί – ίσως πρόκειται για το Βόρνεο– οι

σταβλίτες φέρνουν και δένουν στην ακτή τις καλύτερες φοράδες του βασιλιά και κρύβονται κάτω από τη γη. Εδώ είναι που ο Σεβάχ ο θαλασσινός αντίκρισε τον επιβήτορα να υψώνεται από τη θάλασσα, τον είδε να βατεύει το θηλυκό και άκουσε την κραυγή του. Κατά τον Μπέρτον, η οριστική έκδοση των «Χιλίων και μιας νυχτών» χρονολογείται περί τον 13ο αιώνα. Τον ίδιο αιώνα έζησε και ο κοσμογράφος Ζακαρία αλ Καζίνι, ο οποίος, στην πραγματεία του «Θαύματα της δημιουργίας», έγραφε τα εξής: «Το άλογο της θάλασσας είναι σαν το άλογο της στεριάς, μόνο που η καίτη του κι η ουρά του είναι μακρύτερες· το χρώμα του είναι πιο αστραφτερό, οι οπλές του είναι σχιστές σαν του άγριου βοδιού, κι ενώ το μπίι του δεν διαφέρει από εκείνο του αλόγου της στεριάς, είναι κομμάτι πιο ψηλό από το γαϊδούρι». Ο ίδιος παρατηρεί ότι μια διασταύρωση των δύο ειδών, του θαλάσσιου δηλαδή και του στεριανού, μας δίνει μια πολύ όμορφη ράτσα, κάπου δε μιλάει για ένα μαύρο πόνι με άσπρες βούλες σαν ασπμένιες πουλίες. Ένας Κινέζος περιηγητής του 18ου αιώνα, ο Ουάνγκ Τάι-Χάι, γράφει: «Το

άλογο της θάλασσας κάνει την εμφάνισή του στην ακρογιαλιά όταν ψάχνει για φοράδα· καμιά φορά το πιάνουν. Το τρίχωμά του είναι μαύρο και γυαλιστερό, η ουρά του είναι μακριά και σέρνεται στο χώμα. Όταν είναι στη στεριά, πηγαίνει σαν όλα τ' άλλα άλογα· είναι πολύ ήμερο και μπορεί μέσα σε μια μέρα να διανύσει εκατοντάδες μίλια. Καλό είναι όμως να μην το βάλεις σε ποτάμι για να το λούσεις, γιατί, μόλις δει νερό, ξαναγίνεται όπως παλιά και φεύγει μακριά κολυμπώντας». Πολλοί εθνολόγοι αποδίδουν τον ισλαμικό αυτό θρύλο στον ελληνικό ρωμαϊκό θρύλο για τον άνεμο που γονιμοποιεί τις φοράδες. Ο Βιργίλιος, στο Τρίτο Βιβλίο των Γεωργικών μετέγραψε αυτήν τη δοξασία σε στίχους. Η ερμηνεία του Πλίνιου (Η', 92) είναι πιο πεζή: «Είναι γνωστό ότι στη Λουισιανία, στην περιοχή της Ολίσπιο κατά μήκος του Τάγου, οι φοράδες στέκονται με το πρόσωπο στον δυτικό άνεμο που φυσάει και συλλαμβάνουν την ανάσα της ζωής, έτσι γεννιέται ένα πολύ γρήγορο πουλάρι, που όμως δεν ζει πάνω από τρία χρόνια». Ο ιστορικός Ιουστίνος διακινδυνεύει την εικασία ότι η γέννηση αυτού τον μύθου

οφείλεται στη ρητορική υπερβολή «γιοι τον ανέμου», που λέγεται για τα πολύ γρήγορα άλογα.

Ο Λυκόφρων, ο Κλαυδιανός και ο Βυζαντινός χρονογράφος Ιωάννης Τζέτζης έχουν κατά καιρούς αναφερθεί στον Ιχθυοκένταυρο· σε κλασικά κείμενα δε βρίσκουμε άλλες αναφορές. Η λέξη χρησιμοποιείται για τα όντα εκείνα που ορισμένοι μυθολόγοι αποκαλούν και Κενταυρο-τρίτωνες. Οι απεικονίσεις τους αφορούν τόσο στην ελληνική όσο και στη ρωμαϊκή γλυπτική. Από πάνω ως τη μέση είναι άνθρωποι, έχουν ουρά δελφινίου και τα μπροστινά τους πόδια είναι σαν του αλόγου ή του λιονταριού. Η θέση τους είναι μεταξύ των εναλίων θεοτήτων, κοντά στους ιππόκαμπους.

Προτού γίνει τέρας και μεταμορφωθεί σε βράχια, η Σκύλλα ήταν μια νύμφη που την είχε ερωτευθεί ο Γλαύκος, ένας από τους εναλίων θεούς. Για να την κερδίσει, ο Γλαύκος ζήτησε βοήθεια από την Κίρκη, που όλοι ήξεραν πόσο καλά γνώριζε τα βότανα και τις μαγανείες. Όμως η Κίρκη, μόλις είδε τον Γλαύκο, τον ερωτεύθηκε κεραυνοβόλα, μόνο που δεν κατάφερε να τον κάνει να ξεχάσει τη Σκύλλα· έτσι, για να τιμωρήσει την αντίζηλό της, έχυσε ένα απόσταγμα από δηλητηριώδη βότανα στην πηγή όπου λουζόταν η νύμφη. Τότε (Οβιδίου Μεταμορφώσεις, ΙΔ', 59-67): «Έρχεται η Σκύλλα και μπαίνει στο νερό μέχρι τη μέση, ξαφνικά βλέπει τα λαγόνια της να παραμορφώνονται σε τερατώδη σχήματα που αλυχτάνε. Στην αρχή, μη θέλοντας να πιστέψει ότι αυτά τα πράγματα που αλυχτάνε αργιμένα είναι μέλη του δικού της του κορμιού, το βάζει στα πόδια και πασχίζει να τ' αποδιώξει. Φεύγοντας όμως παίρνει μαζί της κι αυτό από το οποίο θέλει να ξεφύγει· και ψηλαφώντας τους μπρούς της, τις κνή-

μες και τα πόδια της, δεν βρίσκει παρά μόνον κεφάλια σκυλιών που χάσκουν, σαν κι αυτά που πρέπει να 'χε ο Κέρβερος. Στέκεται πάνω σε λυσσασμένα σκυλιά· τα λαγόνια κι η κοιλιά της είναι κλεισμένα μέσα σ' έναν κλοιό τεράτων». Στο τέλος ένωσε να στηρίζεται σε δώδεκα πόδια, κι είχε έξι κεφάλια, με τρεις σειρές δόντια το καθένα. Τόσο πολύ την τρομοκράτησε αυτή η μεταμόρφωση, που ρίχτηκε στη θάλασσα, στο στενό που χωρίζει την Ιταλία από τη Σικελία· εκεί οι θεοί την έκαναν βράχια. Όταν έχει φουρτούννα, οι ναυτικοί ακούν τον φοβερό βρυχηθμό που κάνουν τα κύματα όταν μπαίνουν στις σπιλιές των βράχων. Τον θρύλο αυτόν βρίσκουμε και στις σελίδες του Ομήρου και του Πausανία.

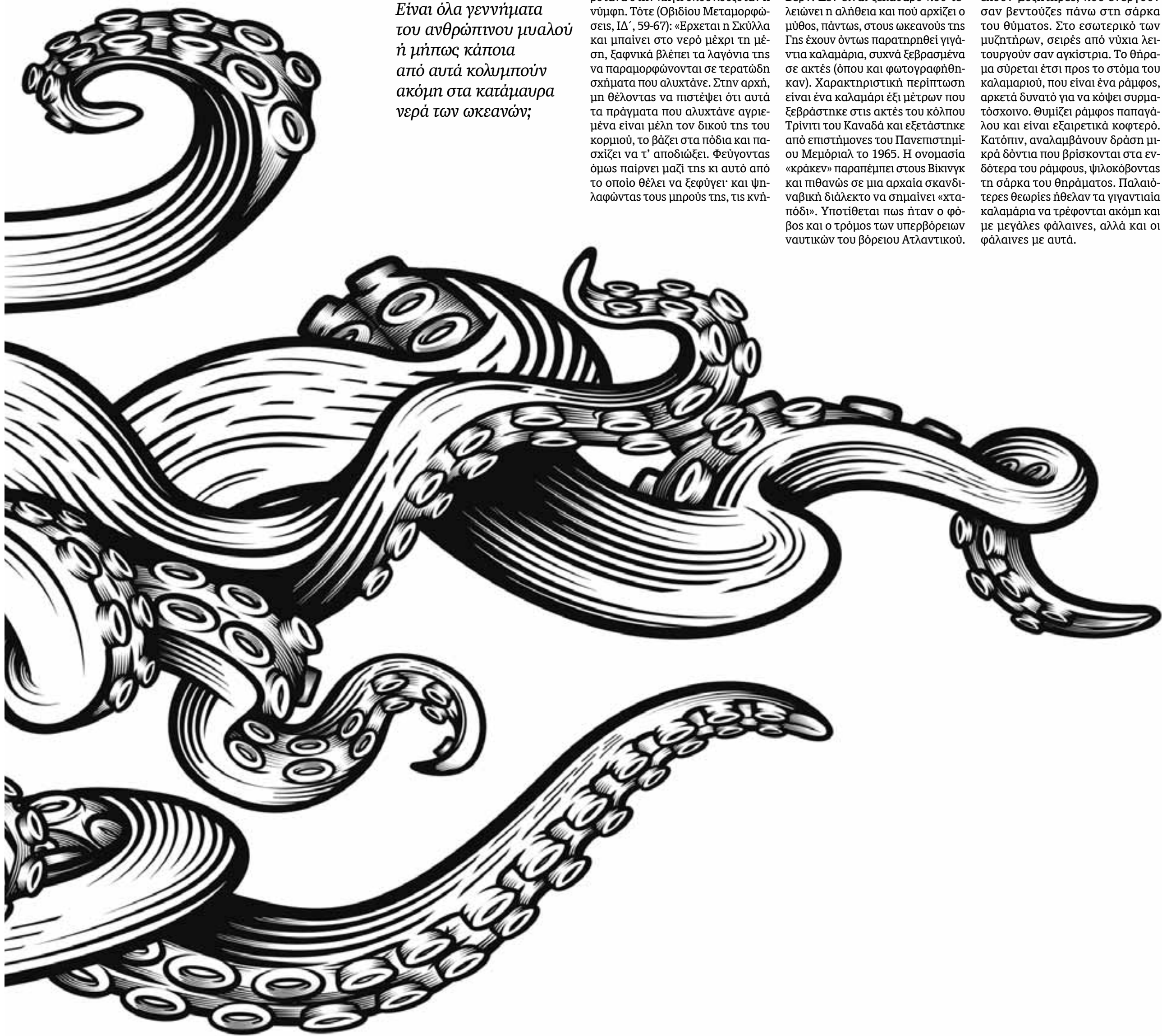
Αφίνοντας τώρα τον μεγάλο Μπόρχες, οι θρύλοι και οι αφηγήσεις για τέρατα έχουν τη δική τους, ξεχωριστή θέση στη ναυτική ιστορία – και στη λεγόμενη κρυπτο-ζωολογία. Το πιο θρυλικό από αυτά τα θαλάσσια τέρατα είναι το Κράκεν, το οποίο άλλοτε ταυτοποιείται ως γιγαντιαίο κταπόδι και άλλοτε ως καλαμάρι. Ένα τέτοιο πλάσμα επιτίθεται και στον «Ναυτίλο» του πλοίαρχου Νέμο στις «Είκοσι χιλιάδες λεύγες κάτω από τη θάλασσα» του Ιουλίου Βερν. Δεν είναι ξεκάθαρο πού τελειώνει η αλήθεια και πού αρχίζει ο μύθος, πάντως, στους ωκεανούς της Γης έχουν όντως παρατηρηθεί γιγάντια καλαμάρια, συχνά ξεβρασμένα σε ακτές (όπου και φωτογραφήθηκαν). Χαρακτηριστική περίπτωση είναι ένα καλαμάρι έξι μέτρων που ξεβράστηκε στις ακτές του κόλπου Τρίνιτι του Καναδά και εξετάστηκε από επιστήμονες του Πανεπιστημίου Μεμόριαλ το 1965. Η ονομασία «κράκεν» παραπέμπει στους Βικινγκ και πιθανώς σε μια αρχαία σκανδιναβική διάλεκτο να σημαίνει «κταπόδι». Υποτίθεται πως ήταν ο φόβος και ο τρόμος των υπερβόρειων ναυτικών του βόρειου Ατλαντικού.

Τον 19ο αιώνα, το φαλινοθηρικό «Κάσλοτ» βρέθηκε μπροστά στο απροσδόκητο θέαμα μιας φάλαινας να έχει πιαστεί στα πλοκάμια ενός μεγάλου καλαμαριού. Η μάχη επιβιώσης που ακολούθησε ήταν τιτάνια. Ωστόσο, θεάσεις του, ακόμη και επιθέσεις, έχουν καταγραφεί και μέσα στον εικοστό αιώνα. Σύμφωνα με τον Άρθουρ Κλαρκ, τη δεκαετία του '30, ένα τάνκερ 15.000 τόνων έπλεε στις Νότιες Θάλασσες ανοιχτά από τη Σαμόα. Ταξίδευε με 12 κόμβους όταν ένα μεγάλο καλαμάρι το προσπέρασε, στη συνέχεια όμως επιτέθηκε αρπάζοντας το πλοίο από τη μέση της καρίνας. Είχε όμως φρικτό τέλος, καθώς κομματιάστηκε από τις προπέλες του πλοίου. Επίσης, μεσούντος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, Βρετανοί ναυαγοί που δέχθηκαν την επίθεση γερμανικού υποβρυχίου στον νότιο Ατλαντικό, δέχθηκαν την επίθεση ενός Κράκεν, το οποίο μάλιστα άρπαξε έναν άτυχο ναύτη ινδικής καταγωγής.

Τα πλοκάμια του θανάτου

Τα πλοκάμια των γιγαντιαίων καλαμαριών (των τρομερών κράκεν) έχουν μυζητήρες, που ενεργούν σαν βεντούζες πάνω στη σάρκα του θύματος. Στο εσωτερικό των μυζητήρων, σειρές από νύχια λειτουργούν σαν αγκίστρια. Το θήραμα σύρεται έτσι προς το στόμα του καλαμαριού, που είναι ένα ράμφος, αρκετά δυνατό για να κόψει συρματόσχοινο. Θυμίζει ράμφος παπαγάλου και είναι εξαιρετικά κοφτερό. Κατόπιν, αναλαμβάνουν δράση μικρά δόντια που βρίσκονται στα ενδότερα του ράμφους, ψιλοκόβοντας τη σάρκα του θηράματος. Παλαιότερες θεωρίες ήθελαν τα γιγαντιαία καλαμάρια να τρέφονται ακόμη και με μεγάλες φάλαινες, αλλά και οι φάλαινες με αυτά.

Είναι όλα γεννήματα του ανθρώπινου μυαλού ή μήπως κάποια από αυτά κολυμπούν ακόμη στα κατάμαυρα νερά των ωκεανών;

Ανεκπλήρωτοι έρωτες που τους πήρε το κύμα

Λογοτεχνικά ταξίδια της καρδιάς στο απέραντο γαλάζιο

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Καλοί και άγιοι οι ρεμβασμοί πλάι στην ακροθαλασσιά. Ωφέλιμες και ιερές οι ελπίδες για μια αλλιώςτικη ζωή που γεννά η απεραντοσύνη της θάλασσας. Ας μην κάνουμε ότι δεν το ζήσαμε έστω μια φορά: από όλους τους πιθανούς συνδυασμούς τοπίων και αισθημάτων, από όλες τις αυθαίρετες συσχετίσεις ανάμεσα στα σκαμπανεβάσματα του νερού και στα πηγαινέλα της καρδιάς, μία από τις πιο εθιστικές, από τις πλέον ικανές να συγκινηθούν ακόμα και τον πιο στρυφνό βουνίσιο, είναι εκείνη μεταξύ θάλασσας και ερωτικού καμμού, θάλασσας και ανεκπλήρωτου έρωτα, θάλασσας και αποχωρισμού, επιθυμίας ατελέςφορης. Και γιατί να αποκλείσουμε, θα πει κανείς, την επιθυμία που τελεσφόρησε; Μα γιατί τότε θα είχαμε λιγότερες ιστορίες να διηγούμαστε. Μία τέτοια ιστορία είναι κι ο έρωτας του Φλορεντίνου Αρίσα και της Φερμίνια Δάσα, που γεννιέται σε ένα λιμάνι της Καραϊβικής και εξιστορείται από τον Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες στο «Ο έρωτας στα χρόνια της κολέρας» (εκδ. Λιβάνη, μτφρ. Κλαίτη Σωτηριάδου-Μπαράκας). Είναι ένας έρωτας που για τον Φλορεντίνου Αρίσα συμπυκνώνει μία από τις αλήθειες που σπάνια ομολογούνται: ήταν «το βάρος που στήριζε τη ζωή του». Και ήταν ένας έρωτας-μαρτύριο, ένα μαρτύριο που ο Φλορεντίνου ήθελε να το χαρεί.

Ας τραβήξουμε από το ράφι τον «Μάγο» του Τζον Φούλς (εκδ. Εστία, μτφρ. Φαίδων Ταμβακάκης).

Ενα μυθιστόρημα «φιλοσοφικό» όπως λέγεται ή ένα μυθιστόρημα για την εξερεύνηση του γνωστού και άγνωστου εαυτού, για τη λογική και την πίστη, τη ζωή και τον θάνατο, τα ύψη και τα βάθη της τέχνης, τον πόλεμο και την ειρήνη, αλλά και για την αναζήτηση μια θολής επιθυμίας σε ένα ελληνικό νησί με πεντακάθαρα νερά, ένα νησί με ρυθμούς ανθρώπινους και ενίοτε μυστικούς. Ο ήρωάς μας, Νί-

«Η θάλασσα είναι σαν τον έρωτα: μπαίνεις και δεν ξέρεις αν θα βγεις», λέει σε ένα ποίημά του ο Ντίνος Χριστιανόπουλος.

κolas Ερφ, καθηγητής αγγλικών σε ένα σχολείο της «Φράξου», μπλέκεται στα δίχτυα ενός αινιγματικού κατοίκου ονόματι Μόρις Κόγκις, κυρίως στον επώδυνο ιστό της προστατευόμενης του Κόγκι, Λίλνς Μοντγκόμερι.

Ιδού πώς την περιγράφει ο Νίκολας, μια μέρα που ενώ κολυμπούσε, την αντίκρισε έξω, στην ακτή: «Στεκόταν εκεί, λαμπρή φιγούρα πάνω στα λευκόγκριζα βότσαλα, με την άκρα του λόφου και τα πράσινα φυτά πίσω της. Αρχισα να κολυμπώ όσο πιο γρήγορα μπορούσα. Προχώρησε μερικά βήματα πάνω στις πέτρες και μετά σταμάτησε και με παρακολουθούσε. Τέλος σπκόθη-

κα, στάζοντας, λαχανιασμένος και την κοίταξα. Ήταν περίπου δέκα μέτρα μακριά, φορούσε ένα εξαιρετικά χαριτωμένο καλοκαιρινό φόρεμα της εποχής του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου. Είχε σκούρες μπλε, λευκές και ροζ ρίγες και κρατούσε μια ομπρέλα με κρόσσια από το ίδιο ύφασμα. Φορούσε τον θαλασσινό αέρα σαν κόσμημα».

Σε ένα άλλο ράφι εκείνης της βιβλιοθήκης μας περιμένει η «Γραμμή του ορίζοντος» του Χρήστου Βακαλόπουλου (εκδ. Εστία). Οχι, δεν είναι ένα βιβλίο για τον χωρισμό. Ή τουλάχιστον δεν είναι μόνο αυτό. Η ταυτότητα της ηρωίδας γράφει «Ρέα Φραντζή κι είναι μια γυναίκα χωρισμένη, μια γυναίκα που βγάζει εισιτήριο για την Πάτμο, που κοιτάζει τις σειρές των κυμάτων από το κατάστρωμα, που θέλει απλώς να φύγει. Δεν έχει μπει στη θάλασσα από τότε που ήρθε, πρέπει να διαλέξει τη στιγμή», γράφει ο Βακαλόπουλος. Κάποτε, συνεχίζει, της ήταν πολύ απλό να πάει για μπάνιο. Πλέον όμως, για λόγους της καρδιάς, «πρέπει να διαλέξεις με προσοχή τη στιγμή που θα πέσεις στη θάλασσα».

Ανεβαίνοντας για λίγο σε ένα νοτιό κατάστρωμα, ας στραφούμε στον «Ναυαγό» του Αντώνη Τραυλάντων («Ιστορίες της θάλασσας», εκδ. Αιγόκερως) και ας ακούσουμε την ιστορία ενός μούτσου που σε μια φουρτούνα προσπάθησε χωρίς επιτυχία να σώσει τη νεαρή καπετάνισσα: έκτοτε, ζει ημίτρελος σε ένα μοναστήρι, ελπίζοντας ότι η θάλασσα θα τη φέρει πίσω.

Σε μία από τις πιο δυνατές σκηνές αποχωρισμού εν πλω, αφού κοιταχτούν για μερικές στιγμές, η Πανδώρα ανακοινώνει στον Κόρτο Μαλτέζε (φωτ.) ότι δεν θα τον ακολουθήσει. «Το ξέρω», αποκρίνεται εκείνος.

Ας ξεφυλλίσουμε το «Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλως» του Γεωργίου Βιζυηνού (δ.π.) και ας χαμογελάσουμε πικρά με τον ήρωα που στη διάρκεια ενός ταξιδιού ποθεί μια νεάνιδα, ενώ εκείνη αποδίδει την ερωτική του δυσφορία στην «τόσσην τρικυμιά». Θα μπορούσαμε επίσης να ακούσουμε έναν αγαπημένο αφηγητή θαλασσιών περιπετειών, τον Νίκο Καββαδία, που στο μυθιστόρημα «Η Βάρδια» (εκδ. Αγρα) δέχεται να πει στον συνομιλητή του την ιστορία της Marie Laure: «Ναι... Στάσου... Άσε για εκείνη τη μικρή Γαλλίδα στο Bandol», λέει ο ήρωας με αυτό το μείγμα όρεξης και αδιαθεσίας που χαρακτηρίζει τον ερωτικό καμμό. «Την ξανθιά, που δεν βαφότανε, που δεν έπαιζε στη ρουλέτα, που καθόταν ξαπλωμένη στη βεράντα του φτηνού ξενοδοχείου. Ε... γι' αυτή; Δεν ξέρω... Δεν την ξανάδα... Με με τραντάζει έτσι... Δεν

την αγαπούσα. Στη θάλασσα που ταξιδεύω. Δεν... Εγώ μονάχα τη θάλασσα...».

Οφείλουμε όμως μια στάση στο ράφι της Ενατης Τέχνης. Ας επιλέξουμε εδώ τη μελωδική «Μπαλάντα της αλμυρής θάλασσας» του Ούγκο Πρατ (εκδ. Ars Longa, μτφρ. Άρνης Μαλανδράκης) με πρωταγωνιστή τον τυχοδιώκτη με τη χρυσή καρδιά, τον Κόρτο Μαλτέζε. Μπλέκεται σε αμέτρητες περιπέτειες ο ήρωάς μας κι ας είναι η πρώτη του ιστορία, δημοσιευμένη το 1967: άσπλαχνοι λαθρέμποροι, δαιμόνιοι αυτόχθονες, λιγομίλητοι Γερμανοί αξιωματικοί τον κυνηγούν ή τον διευκολύνουν κι όλα αυτά, με φόντο τον Ειρηνικό Ωκεανό. Στο τέλος, η καρδιά του Κόρτο Μαλτέζε χτυπάει μόνο για την Πανδώρα Γκρούβεσνογκ κι ας μην παραδέχθηκαν ποτέ τα αμοιβαία αισθήματά τους. Σε μία από τις πιο δυνατές σκηνές αποχωρισμού εν πλω, αφού κοιτα-

χτούν για μερικές στιγμές, η Πανδώρα του ανακοινώνει ότι δεν θα τον ακολουθήσει. «Το ξέρω», αποκρίνεται εκείνος.

Η πρωταρχική αγάπη

Να θυμηθούμε και το «Όνειρο στο κύμα» ή το «Ερως-Ηρώς» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Κάποιος μπορεί να μας επισήμαινε ότι οι ανεκπλήρωτοι έρωτες, της ξηράς ή της θάλασσας, τα βάρη που σπνρίζουν τις ζωές μας, τελικά μας ακινητοποιούν, χώρια που κρύβουν την ανάγκη για μια αγάπη πρωταρχική. Ας είναι. Αντιπρόταση, υπάρχει. «Η θάλασσα είναι σαν τον έρωτα: μπαίνεις και δεν ξέρεις αν θα βγεις», λέει σε ένα ποίημά του ο Ντίνος Χριστιανόπουλος. Για να καταλήξει: «Αλίμονο αν κόψουμε τα μπάνια μόνο και μόνο γιατί πνίγηκαν πέντε-έξι. Αλίμονο αν προδώσουμε τη θάλασσα γιατί έχει τρόπους να μας καταπίνει».

οι άντρες ακούν

ΣΠΟΡ FM 95.0!

ΤΡΙΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	23.5
ΚΑΝΑΛΙΣ	19.4
ΡΑΔΙΟ ΠΡΩΤΟ	15.9
ΣΠΟΡ FM 95	13.0
SUPER ΣΠΟΡ	13.5
ACTIVE	12.8
MIX FM	12.0
POLITIS	10.0
SFERA	9.8
ANT1	9.6
KAIK FM	8.8
ASTRA	8.4
DEE JAY RADIO	7.9
SUPER FM	7.7
KISS FM	7.7
LOVE FM	7.7
ΔΙΕΣΗ	7.6
ΠΡΩΤΟ/ΡΙΚ	7.3
RIK CLASSIC	3.6
ENERGY	3.5

Listen Live Radio Live

Επίσημη έρευνα ακροαματικότητας Μάιος 2020
Καθημερινές

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

24sports.com.cy

LOVE FM 100.7

ΠΡΩΤΟ ΣΤΙΣ ΚΑΡΔΙΕΣ ΣΑΣ

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

1η ΠΡΩΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ ΤΑΣΟΣ – ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ 10.4%	1ο ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΣΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ 17.5%
1ο ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΣΤΙΣ ΗΛΙΚΙΕΣ 35-44 21.6%	1ο ΜΟΥΣΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΣΤΟ ΜΕΡΙΔΙΟ ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕ 6.4% ΚΑΙ 82 ΛΕΠΤΑ ΣΥΝΕΧΟΥΣ ΑΚΡΟΑΣΗΣ

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΡΕΥΝΑ ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΗΛΙΚΙΕΣ 13-80 ΕΤΩΝ ΣΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 1/3 – 31/5/2020
(ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ SYMMETRON MARKET RESEARCH & CONREAD RESEARCH BUREAU)

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ Β. ΣΤΕΡΓΙΟΥΛΗ*

Η Ορθοδοξία ενώπιον της πανδημίας του κορωνοϊού

Η πανδημία του κορωνοϊού προκαλεί παγκόσμιο τρόμο και απελπισία, δοκιμάζοντας τις αντοχές όχι μόνο της οικονομίας ή της δημόσιας υγείας και της αποτελεσματικότητας της κρατικής μηχανής, αλλά πολύ περισσότερο, τις ανθρώπινες σχέσεις. Ο παρών τόμος, που εξέδωσε η Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου, με κείμενα προβληματισμού για τη νέα κατάσταση που δημιουργήθηκε —πρωτόγνωρη σε όλους μας— στοχεύει, όπως επισημαίνουν στον πρόλογό τους οι επιμελητές του τόμου, Ν. Ασπρούλης και Nathaniel Wood, στη «βαθιά θεολογική αποτίμησή της» και στην προσφορά υλοποιήσιμων προτάσεων θεμελιωμένων «στη μακραίωνη παράδοση της Εκκλησίας μας, με κατεξοχίαν έμφαση στην προσωπική ετερότητα, την υγεία, την προστασία της ατομικής ύπαρξης, κάποτε ακόμη και εις βάρος του σωματειακού χαρακτήρα της εκκλησιαστικής μας ύπαρξης».

Η πρόκληση του κορωνοϊού αποτελεί αφορμή στοχασμού για τη στάση της Εκκλησίας και δη της Ορθόδοξης απέναντι στο φαινόμενο. Στα άρθρα τους, οι συγγραφείς του τόμου, βιώνοντας την εμπειρία της πανδημίας, ουσιαστικά συνδιαλέγονται και ανταλλάσσουν απόψεις, δημιουργώντας εκείνες τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για έναν γόνιμο διάλογο, που θα συμβάλει στην υιοθέτηση υπεύθυνης στάσης από πλευράς Ορθόδοξης Εκκλησίας. Αν ξεφυλλίσουμε τα άρθρα του παρόντος τόμου βλέπουμε την αγωνία των συγγραφέων για τη διαχείριση αυτής της κρίσης.

Ο τόμος χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος επιγράφεται «Θεολογικοί παράμετροι» και προσπαθεί να δώσει απαντήσεις σε ζητήματα που προβληματίζουν πιστούς και μη πιστούς. Πρέπει να τελείται η Θεία Ευχαριστία χωρίς πιστούς; Τι γίνεται με την αποχή από τη Θεία Μετάληψη την εποχή της πανδημίας; Μεταδίδεται ο κορωνοϊός μέσω της Θείας Κοινωνίας; Ο γνωστός ακαδημαϊκός μπτροπολίτης Γέρων Περγάμου κ. Ιωάννης, ο δάκονος π. Mark Roosien, λέκτορας στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου του Γέιλ κ.ά. δίνουν τις δικές τους απαντήσεις και εκδοχές.

Το δεύτερο και εκτενέστερο μέρος επιγράφεται «Ποιμαντικές

Η υγειονομική κρίση απέδειξε ότι είναι επιτακτική η ανάγκη αναζήτησης, από πλευράς Θεολογίας, ερμηνευτικών κριτηρίων για την αποτίμηση και την αξιολόγησή της.

Η Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου εξέδωσε έναν τόμο με κείμενα θεολογικού προβληματισμού ως προς τη νέα κατάσταση.

προκλήσεις» και επικεντρώνεται στη διαχείριση της πανδημίας, κυρίως από τους ποιμένες της Εκκλησίας. Εξαιρετικά ενδιαφέροντα άρθρα αντιμετωπίζουν το πρόβλημα από μια διαφορετική οπτική ματιά. Δηλωτικοί οι τίτλοι: «Η αξία της απραξίας. Μαθήματα από τον κορωνοϊό για τη σωπή και την νοσχία» του π. Ιωάννη Χρυσουγλή, «Συμπόνια σε καιρούς κρίσης: Αμφισβητώντας τον πολιτισμό της αδικίας» της καθηγήτριας φιλοσοφίας Crina Gschwandtner, «Ονει-

δος ή αγάπη στην εποχή της πανδημίας» του π. Elias Villis.

Ιδιαίτερα στέκομαι στον επίλογο του άρθρου της Crina Gschwandtner. «Η κρίση του κορωνοϊού προσφέρει μιας πρώτης τάξεως ευκαιρία για αναστοχασμό, για αλλαγή νοοτροπίας και αντιλήψεων. Είναι υποχρέωση όσων θέλουμε να λεγόμαστε και να είμαστε Χριστιανοί «να προχωρήσουμε πέρα από τις ατομικές φιλανθρωπικές πράξεις, ώστε να αντιμετωπίσουμε τις βαθιές κοινωνικές, οικονομικές και φυλετικές ανισότητες που διαιωνίζουν τη φτώχεια, την έλλειψη στέγης και τα δυσανάλογα ποσοστά ασθένειας και θανάτου. Δεν μπορεί να υπάρχει «πνευματική» σωτηρία που να αγνοεί τον πόνο των φτωχών». Η «πνευματική» σωτηρία ορίζεται ορθά και απαντά εμμέσως και στα ερωτήματα του πρώτου μέρους του τόμου.

Τρίτο και τελευταίο μέρος αποτελεί το «Επίμετρο», με τρία άρθρα. Ξεχώρισα το δεύτερο, του π. Αθανασίου Καρατζογιάννη, εφημερίου στον Άγιο Δημήτριο Maasmechelen: «Μια μαρτυρία. “Βγήκα από την εντατική!”» Ο π. Αθανάσιος περιγράφει με γλαφυρό τρόπο την τρομακτική εμπειρία που έζησε. Μιλάει για ένα Πάσχα αλλιώτικο, «ένα Πάσχα γυμνό από εξωτερικά σημάδια, αλλά πλούσιο σε βιώματα αναστάσιμα».

Η κρίση του κορωνοϊού απέδειξε, τελικά, ότι είναι επιτακτική η ανάγκη αναζήτησης και από πλευράς Θεολογίας ερμηνευτικών κριτηρίων για την αποτίμηση και αξιολόγηση της κατάστασης. Καιρός του ποιήσαι.

* Ο κ. Χαράλαμπος Β. Στεργιούλης είναι φιλόλογος στα Ιδιωτικά Εκπαιδευτήρια Ν. Μπακογιάννη και δρ Βυζαντινής Φιλολογίας στο ΑΠΘ.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΖΑΡΙΑΔΗ

Ο Γρηγόρης Αζαριάδης γεννήθηκε τον Φλεβάρη του 1951 στην Αθήνα, όπου και ζει με τη γυναίκα του, Νίτσα Βραχνίδου, και τα παιδιά του, Χρήστο, Σοφία και Στρατή. Το πρώτο του μυθιστόρημα, «Παλιοί λογαριασμοί», εκδόθηκε το 2012. Ακολούθησαν «Η τελευταία παράσταση της Μαρίνας Φιλίππου» και «Το μοτίβο του δολοφόνου», που κυκλοφόρησαν το 2013 και το 2015, αντίστοιχα, όλα από τις Εκδόσεις Γαβριηλίδη. Το 2018 εκδόθηκε ο «Σκοτεινός λαβύρινθος» από το Μεταίχμιο. Η «Παραπλήνωση» είναι το πέμπτο του μυθιστόρημα και κυκλοφορεί επίσης από το Μεταίχμιο. Κριτικές του και θεωρητικά άρθρα για την αστυνομική λογοτεχνία δημοσιεύονται σε εφημερίδες («Τα Νέα», «Ελεύθερος Τύπος») και διάφορα sites. Λατρεύει το neopolar και το κλασικό noir.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; «Τίποτα δεν χάνεται» της Κλοέ Μεντί και «Αυτή η χώρα που τη δολοφονούν» του Ζιλ Βενσάν.

Ποιος ήρωας/ηρώίδα της αστυνομικής λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;

Ο επιθεωρητής Μπεκ των Σουηδών πρωτοπόρων Σγιεβάλ και Βαλέε. Ο λόγος είναι ότι αποτελεί αρχετυπικό ήρωα όλων των σύγχρονων αστυνομικών (και όχι μόνο) πρωταγωνιστικών χαρακτήρων.

Διοργανώνετε ένα δείννο. Ποιους συγγραφείς αστυνομικής λογοτεχνίας καλείτε, ζώντας και θεωνέτες;

Τσάντλερ, Χάμετ, Μανσέτ, Φαζαρντί, Ιζό, Σγιεβάλ και Βαλέε, Μανκέλ, Πέρσον, Λάρσον και Νταλ.

Ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;

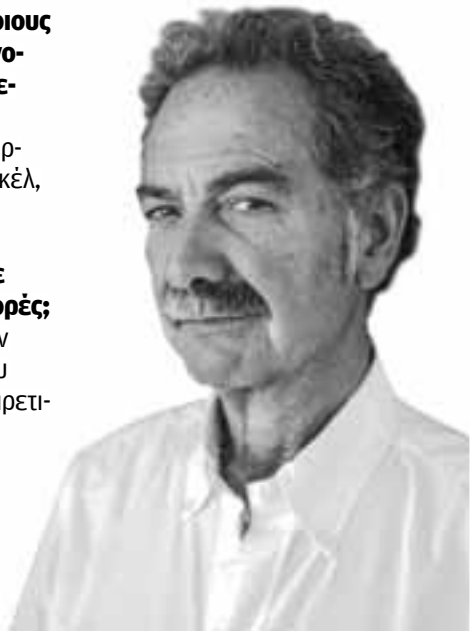
Ο τελικός παίκτης ανάμεσα στην «Πρηνή θέση του σκοπευτή» του Μανσέτ και τον «Μεγάλο αποχαιρετισμό» του Τσάντλερ.

Θα μας συστήσετε την αστυνομό Τρύπη; Τις αδυναμίες της, τα μυστικά της; Δύσκολη εργασία, με δεδομένη την πρόθεση του συγ-

γραφέα να κρατήσει στο σκοτεινό μέρος της σκηνής πολλά χαρακτηριστικά της αστυνομό Τρύπη. Τούτέστιν, να μείνει «κοινωνικά αποστασιοποιημένη» από το αναγνωστικό κοινό. Σε κάθε περίπτωση, η Τρύπη είναι μια έξυπνη, σκληρή και δυναμική γοπευτική γυναίκα σαραντακάτι καρatiών, υπέρμαχος της ομαδικής δουλειάς, επίμονη και αναλυτική στον χώρο της αστυνομικής έρευνας, που τυχάνει της αποδοχής των συνεργατών της σε κάθε επίπεδο και χάρη στις ικανότητές της κάνει και ριέρα στον οπωσδήποτε ανδροκρατούμενο κόσμο της ελληνικής αστυνομίας. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της... ο «καφές Τρύπη», τα συμμετρικά δακτυλίδια καννού όταν καννίει και η σύνθλιψη μεγάλων συνδετήρων με τα μακριά της δάχτυλα.

Πώς προέκυψε η ιδέα ενός σίριαλ κίλερ που σκοτώνει με τόσο ειδικό τρόπο τα θύματά του;

Τα τελευταία χρόνια προσπαθώ να γράψω αυτό που αποκαλώ «ελληνικό ευρωπαϊκό αστυνομικό μυθιστόρημα», διατηρώντας τον «ελληνικό» χαρακτήρα του κειμένου, αλλά εμπλουτίζοντας τον με στοιχεία του ευρωπαϊκού αστυνομικού. Ένα βασικό τέτοιο στοιχείο είναι η «ιδιαιτερότητα» των δολοφονιών. Πιστεύω ότι τα αποτρόπαια εγκλήματα σοκάρουν τον αναγνώστη, προκαλούν αυθάρμητη έκρηξη αδρεναλίνης και τον βάζουν από πολύ νωρίς στην ατμόσφαιρα και την πλοκή του μυθιστορήματος.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Ποίηση των φτωχών, των κολασμένων, των αδιάγνωστων

ΑΪ ΟΓΚΑΟΥΑ

Τα αιρετικά παραμύθια
Ανθολόγιο ποιημάτων

Ανθολόγηση - Μετάφραση: Βαγγέλης Αλεξόπουλος, Διώνη Δημητριάδου
εκδ. Βακχικών, ΣΕΛ. 184

Κόρη μπτέρας αφρικανικής καταγωγής και βιολογικό παιδί ενός Ιάπωνα (τον οποίο δεν φαίνεται να γνώρισε ποτέ), με καταγωγή την οποία η ίδια μυθολογούσε ως πολυεθνική - πολυφυλετική, η Αμερικανίδα Αϊ Ογκάουα ή απλώς «Αϊ» (1947-2010) αποτελεί μια πολύ ξεχωριστή περίπτωση στην παγκόσμια ποίηση. Αν η υπερβολή, η θραύση των ηθικών και συναισθηματικών ορίων, η ακραία πρόκληση δεν σας ασκούν έλξη, τότε η ιδιότυπη ποιητρία δεν θα αποτελέσει κατάλληλο ανάγνωσμα. Υπάρχει, όμως, στ' αλήθεια κανείς που, έστω και ανομολόγητα, δεν κρυφοκοιτάζει με την άκρη του ματιού του προς την κόλαση, ιδίως όταν η θεασή της προσφέρεται ανώδυνα, στην οικονομική συσκευασία ενός ποιήματος;

Δολοφόνοι και αιμομεικτές, παιδραστές και βιαστές, αποξενωμένοι εραστές που ανήκουν στα εξαθλιωμένα κατώτερα στρώματα της αμερικανικής κοινωνίας, αλλά μαζί και κάποιες διασημότητες με τραγική μοίρα, που συμπληρώνουν το

άλλο μισό του (αμερικανικού) μύθου, πρωταγωνιστούν σε πρώτο πρόσωπο στα ποιήματά της. «Αισθανόμαι ότι ο δραματικός μονόλογος ήταν η φόρμα στην οποία γεννήθηκαν για να γράφω και την αγαπώ τόσο παθιασμένα, ή ίσως πιο παθιασμένα, από όσο αγάπησα ποτέ μου άνδρα», έλεγε η ποιήτρια.

Η περιδιάβαση στο έργο της στην υπό συζήτηση εκτενή ανθολογία, με περισσότερα από 50 ποιήματα από όλο το χρονικό φάσμα των δημοσιεύσεών της (ξεκινώντας από τη συλλογή «Σκληρότητα» (1973) και φθάνοντας στο εύγλωττο «Δεν παραδίνομαι» (2010), που δημοσιεύθηκε μετά θάνατον), δικαιώνει τούτο το εκφρασμένο πάθος. Ανάμεσα στους «καταραμένους» πρωταγωνιστές της ξεχωρίζει ο ινδιάνικος καταγωγής πεζοναύτης Αϊρα Χέιζι, γνωστός από τη «στημένη» φωτογραφία κατά τη μάχη του Ιβό Τζιμα ανάμεσα σε Αμερικανούς και Ιάπωνες, που

πέθανε από το αλκοόλ και την κατάθλιψη. Η Αϊ του αφιερώνει το ποίημα «Δεν μπορώ να πάρω μπρος», κλείνοντας με στίχους γενικής εφαρμογής σε πολλούς από τους αδιέξοδους ήρωες των ποιημάτων της: «Περνάω το τζιν και τις δικαιολογίες από το χέρι στο στόμα, / αλλά είμαι εγώ. / Είμαι η μόνη βρόμικη συνήθεια / που δεν μπορώ να κόψω».

Στο τελευταίο ποίημα («Το χρονικό του καρκίνου») το ποιητικό εγώ μοιάζει να ταυτίζεται με το πραγματικό, διαβαίνοντας πηλημένα τις πύλες του μαρτυρίου. Η αφηγήτρια περιγράφει τον θάνατό

της από καρκίνο, του οποίου αρνήθηκε τη διάγνωση και την ιατρική αντιμετώπιση. Τα βιογραφικά σημειώματα της Αϊ κάνουν λόγο για θάνατο από τις επιπτώσεις ενός καρκίνου που δεν διαγνώθηκε.

Από τα έργα του Μπρεχτ μέχρι το «Μακρύ ζειμπέκικο για τον Νίκο» του Σαββόπουλου γνωρίζουμε πως όταν τα «αποβράσματα» της

κοινωνίας παίρνουν τον λόγο, η καθαρτική λειτουργία της τέχνης είναι (τουλάχιστον) διπλή. Αφενός, στοιχειοθετείται αντικειμενικά μια έμμεση ή άμεση καταγγελία των κοινωνικών συνθηκών που τα γεννά. Αφετέρου, απονέμεται υποκειμενικά, στον καθένα μας, το μερίδιο των σκοτεινών ταυτίσεων που του αναλογεί, για να ανακουφίσει την ψυχή του. Αλλά, βέβαια, καμία από τις λειτουργίες αυτές της τέχνης δεν δικαιώνεται απλώς και μόνο επειδή καταγγέλει ή επειδή αποφορτίζει το ανθρώπινο σκότος. Χρειάζεται —θα ακουστεί περίεργο ή οξύμωρο— ομορφιά: καλλιτεχνική ομορφιά. Μονάχα έτσι η τέχνη, εν προκειμένω η ποιητική, δικαιώνεται.

Η Αϊ βραβευμένη ποιήτρια έχει την ομορφιά με το μέρος της ακόμη και όταν πραγματεύεται αποτρόπαια θέματα. Η ομορφιά του δραματικού μονολόγου της δημιουργείται με ελάχιστες λέξεις. Και ιδού: ατμόσφαιρα, χαρακτηρισ, κορύφωση! Οι αναγνώστες του Καβάφη θα αναγνωρίσουν εύκολα την τεχνική. Ένας στοιχειώδης υπομνηματισμός θα βοηθούσε την αναγνώστρια/τον αναγνώστη να παρακολουθήσει με λιγότερα ερωτήματα αυτά τα υψηλής θερμοκρασίας ποιήματα.

Πρώτα σε πωλήσεις

Λογοτεχνία

1 «Ο βασιλιάς της»
του Χρήστου Χωμενίδη (Πατάκν)

2 «Μακρύ πέταλο από θάλασσα»
της Ιζαμπέλ Αλιέντε (Ψυχογιός)

3 «Ο φόνος είναι κρίμα»
του Πέτρου Μάρκαρη (Κείμενα)

4 «Εκεί που τραγουδάνε οι караβίδες»
της Ντέλια Ουενς (Δώμα)

5 «Κόντρα στο κύμα»
της Αλκυόνης Παπαδάκη (Διόπτρα)

Μη λογοτεχνικά

1 «Το δώρο 2»
του Στέφανου Ξενάκη (Key Books)

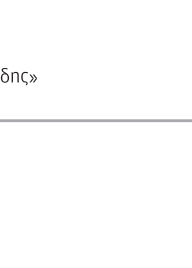
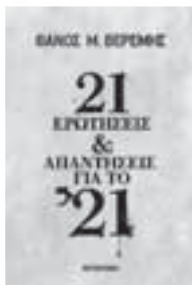
2 «21 ερωτήσεις και απαντήσεις για το '21»
του Θάνου Βερέμη (Μεταίχμιο)

3 «Ελλάδα: Βιογραφία ενός σύγχρονου έθνους»
του Roderick Beaton (Πατάκν)

4 «Ανάμεσα σε πλιθιούς»
του Thomas Erikson (Διόπτρα)

5 «Sapiens, μια σύντομη ιστορία του Ανθρώπου»
του Yuval Noah Harari (Αλεξάνδρεια)

* Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Ευριπίδης» (Λ. Κηφισός 310).

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

THE WALLACE COLLECTION

SABINE GLAUBITZ/OPA

ANDREA JEMOLO

MUSEE DELACROIX

ΛΟΝΔΙΝΟ

Ο μπρούντζος της Φλωρεντίας

Ένα από τα θετικά της πανδημίας είναι ο τρόπος που πολλά μουσεία επιχειρούν να διατηρούν το ενδιαφέρον του κοινού. Η Συλλογή Γουάλας (Wallace Collection), ένα από τα ωραία, μικρά μουσεία του Λονδίνου, παρουσιάζει τα λιγότερο γνωστά εκθέματά της μέσα από τις προτάσεις των επιμελητών. Η επιμελήτρια Ada de Wit επέλεξε να δώσει έμφαση στα περίφημα μπρούντζινα της Φλωρεντίας του 17ου αιώνα και σε μια εξάισια σειρά με τους άθλους του Ηρακλέους.

ΟΣΤΑΝΔΗ

Μουσείο Τζέιμς Ενσορ

Το νέο αξιοθέατο της Οστάνδης, στο Βέλγιο, είναι το πλήρως ανακαινισμένο μουσείο για τον ζωγράφο Τζέιμς Ενσορ (1860-1949), που στεγάζεται στο σπίτι του. Και στην Οστάνδη έζησε σχεδόν ολόκληρη τη ζωή του. Το νέο μουσείο έχει επεκταθεί και σε γειτονικό οίκημα και προσφέρει πλέον μια ευέλικτη, διαδραστική εμπειρία με αφορμή τον εξπρεσιονιστικό κόσμο του Τζέιμς Ενσορ. Υπάρχει επίσης εφαρμογή για να περπατήσετε στα βήματα του Ενσορ στους δρόμους της Οστάνδης.

ΡΩΜΗ

Επέκταση του MaXXI

Η επέκταση του MaXXI εκτός Ρώμης είναι ένα από τα νέα στον κόσμο των μουσείων. Το MaXXI, σχεδιασμένο από το γραφείο της Ζάχα Χα-ντίτ, είναι ένα μουσείο αφιερωμένο στην τέχνη του 21ου αιώνα. Το παράρτημά του, ο νέος του βραχίονας, όμως, είναι ένα παλάτσο του 18ου αιώνα στην πόλη Λ' Ακουίλα, που είχε πληγεί από σεισμούς το 2009. Η ανακατασκευή του ιστορικού κτιρίου έγινε με ρωσικά κεφάλαια σε συνεργασία με το ιταλικό υπουργείο Πολιτισμού.

ΠΑΡΙΣΙ

Μουσείο Ντελακρού

Από τα αγαπημένα μουσεία όσων αγαπούν το Παρίσι, το Μουσείο Ντελακρού βρίσκεται σε μία από τις ωραιότερες μικρές πλατείες του Σεν Ζερμέν. Η επαναλειτουργία του μουσείου, που αποτελεί τμήμα του οργανισμού του Λούβρου, έγινε στα τέλη του Ιουνίου και συνοδεύτηκε από ένα δώρο. Η είσοδος των επιτά ευρώ καταργήθηκε και το κοινό εισέρχεται δωρεάν για όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού με την ελπίδα να τονωθεί η κίνηση και να προσελκυσθούν επιπλέον επισκέπτες.

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Μότσαρτ και Μάμπο

Πρώτο κόρνο στη Φιλαρμονική του Βερολίνου, η χαρισματική μουσικός Σάρα Γουίλις μας χαρίζει ένα νέο προσωπικό άλμπουμ που είναι η χαρά της ζωής. Απευθύνεται σε όσους αγαπούν τη μουσική και θέλουν να αφεθούν στην απόλαυσή της. Από την Κούβα και τους δρόμους της Αβάνας, η 51χρονη Σάρα Γουίλις συνδυάζει τις δύο αγάπες της, τον Μότσαρτ και το μάμπο, σε ένα συνδυασμό που αιφνιδιάζει και ευφραίνει (Sarah Willis, «Mozart y Mambo»).

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η κληρονομιά του μπρουταλισμού στην Τσεχία

ΠΡΑΓΑ

Τα μοντέρνα κτίρια, με εκείνη την έντονη πλαστικότητα, που συνήθως το ευρύ κοινό δεν έχει συνηθίσει να αγαπάει, δεν τα συνδέει κανείς αυτόματα με την ποιητική ατμόσφαιρα της Πράγας. Η πρωτεύουσα της Τσεχίας εύκολα συνδέεται με τη μεσαιωνική και αναγεννησιακή κληρονομιά της, με το μπαρόκ και τον ρομαντισμό, με τα νεωτερικά ρεύματα μετά το 1900, αλλά δύσκολα με τον μπρουταλισμό, ένα ώριμο ρεύμα του μοντερνισμού, με κτίρια συνήθως ογκώδη, με γυμνό μπετόν αλλά και με μια πλαστικότητα στη μορφή, που

πρόδιδε την απόσταση από τον λειτουργικό μοντερνισμό του '40 και του '50. Ο μπρουταλισμός είναι ένα διεθνές ρεύμα των δεκαετιών του '60 και του '70, με πολλά τοπικά ιδιώματα σε όλες τις χώρες (και στην Ελλάδα, φυσικά), που τα τελευταία χρόνια αποκτά φίλους και μελετάται ως ένα ενδιαφέρον κεφάλαιο της αρχιτεκτονικής του εικοστού αιώνα. Μια μεγάλη έκθεση στο Εθνικό Μουσείο της Τσεχίας στην Πράγα εστιάζει στην μπρουταλιστική κληρονομιά της χώρας (και μέσω αυτής των όμορων χωρών της Κεντρικής Ευρώπης, ιδίως εκείνων που ανήκαν στο Σύμφωνο

της Βαρσοβίας κατά τον Ψυχρό Πόλεμο). Η έκθεση είναι κυρίως φωτογραφική και το γραφείο Τύπου του μουσείου ανταποκρίθηκε και έστειλε μια επιλογή από εντυπωσιακές και απολύτως ενδεικτικές φωτογραφίες που αντανακλούν το αισθητικό περιβάλλον αυτής της αρχιτεκτονικής τάσης την εικοσαετία 1960-1980. Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί από μεγάλο αριθμό πολιτών αυτός ο αρχιτεκτονικός ρυθμός, καθώς η εκτίμησή του προϋποθέτει έκθεση και εμπειρία στην εξέλιξη των μοντερνιστικών ρευμάτων. Ωστόσο, ο μπρουταλισμός έχει αποκτήσει τους προστάτες και

υπερασπιστές του, καθώς πολλά από αυτά τα κτίσματα σε όλον τον κόσμο, από τις ΗΠΑ ως τη Ρωσία (και ευρύτερα την πρώην ΕΣΣΔ) καταδικάζονται σε κατεδάφιση, η οποία κατά κανόνα συνοδεύεται από αντιδράσεις ανακούφισης και ικανοποίησης. Σημαντικοί αρχιτέκτονες έχουν αφήσει ενδιαφέροντα δείγματα μπρουταλιστικής αρχιτεκτονικής, που σαν οργανικές φόρμες επιδρούσαν στο περιβάλλον με τρόπο διεκδικητικό και πολλές φορές επισκίαζαν τα γειτονικά τους κτίρια. Ορισμένα όμως ήταν ελεύθερα από γειτνιάσεις, στέγαζαν γραφεία ή υπηρεσί-

ες, κρατικούς οργανισμούς ή ακόμη και ξενοδοχεία και κατοικίες, σχημάτιζαν έναν οικιστικό κόσμο στα όρια μιας ακραίας φαντασίας, ενίοτε καταθλιπτικής και άλλοτε ελεύθερης, ανάλογα την οπτική που επέλεγε κανείς ή τις συνθήκες γένεσης αυτών των κτιρίων. Πρόσφατα, ο μπρουταλισμός στην πρώην Γιουγκοσλαβία επί Τίτο κέρδισε διεθνή δημοσιότητα μέσα από εκθέσεις και εκδόσεις. Η Τσεχία με αυτήν την έκθεση, που διαρκεί ως τον Νοέμβριο, παραθέτει στο ευρύ κοινό τη δική της συλλογή από αυτά τα παράξενα μοντέρνα κτίρια του '60-'70.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Χάι-κου του Δεκαπενταύγουστου

Κάπου κάτι έχασε
τη θάλασσα κοιτάζοντας

στο κύμα καλπάζει η απουσία.
*

Οι μουσικές που σε κοιμίζουν
βλέφαρα, δάκρυα, αστερισμοί

χορδή που τρεμοπαίζει αέναα.
*

Η αυγή ήρθε μαζί με τον άνεμο
σάλεψε ελαφρά η κουρτίνα

ήταν μόνο τ' αδειανό σεντόνι.
*

Την άνοιξε βλέφαρο το βλέφαρο
μες στα ποτάμια των ποδιών της

η ζωή έτριξε κάπου μέσα τους.
*

Μια δροσοσταλίδα,
το ρυάκι καθώς
κυλά ψάξε,
δε θα το βρεις.

Μόνη μπίκε στη θάλασσα
τα κύματα παραμέριζαν

μα εκείνη τ' αποζητούσε.
*

Λίγο προτού χαράξει
τα πουλιά πάνουν ένα τραγούδι

το φάντασμα στο δωμάτιο.
*

Τ' αστέρια τρέμουνε βουβά

«Κάπου κάτι έχασε/ τη θάλασσα κοιτάζοντας// στο κύμα καλπάζει η απουσία». Η φωτογραφία είναι του Γιώργη Γερόλυπου.

Θρυμματισμένη νύχτα, παγερή

πύρινες βολίδες ο πόθος τους.

*

Μια δροσοσταλίδα,
το ρυάκι καθώς κυλά

ψάξε, δε θα το βρεις.

*

Το σύννεφο πάνω στο τζάμι
πίσω τους ένα ζευγάρι μάτια

ηχώ μιας κατηγορίας.

*

Να, κάτι εκεί όπου τίποτα
δεν θα έπρεπε να είναι

το ίκνος ενός ποτηριού.

*

Κοιτούσε, λέει, τον ουρανό
κάτι έπεφτε σαν πούπουλο

ένα βάρος κυματίζει ακόμα.

*

Η κραυγή θρυμματίζει τη νύχτα
φως μιας ξοδεμένης επιθυμίας

τώρα τα βλέφαρα είναι βαριά.

*

Την κοιτούσε όλη νύχτα
γυρίζει μέσα στον ύπνο της

ο εφιάλτης είχε το πρόσωπό του.

*

Η θέα ενός υγρού βλέμματος
το νερό που τρέχει ανάμεσά τους

αυτό ήταν αποχαιρετισμός.

Ο Δίας του Αρτεμισμού, που σήμερα δεσπόζει στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, εντοπίστηκε το 1928 κοντά στο ομώνυμο ακρωτήριο της Εύβοιας.

Δύο κομμένα χέρια έδειξαν τον δρόμο

Ελληνικές αρχαιότητες που ήλθαν στο φως χάρις σε πρωτοπόρους ξένους των καταδύσεων και σφουγγαράδες

Της ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ

Ολα ξεκίνησαν από ένα κομμένο χέρι. Χάλκινο για την ακρίβεια. Όταν το έφτιαξαν, το 460 π.Χ., κρατούσε κεραυνό. Παρά την υπερφυσική του δύναμη βρέθηκε μπλεγμένο στα δίκτυα ενός ψαρά, ακρωτηριασμένο από το υπόλοιπο σώμα του θεού, που είχε μείνει στον πυθμένα. Ανασύρθηκε στην επιφάνεια ανάμεσα σε ταπεινά μύδια και καβούρια το σωτήριο έτος 1928. Ο αλιεύς κατέγραψε με ακρίβεια τη θέση κοντά στο Ακρωτήριο Αρτεμίσιο στην Εύβοια.

Ολόκληρη επιχείρηση οργανώθηκε. Ο καπετάνιος μάζεψε σφουγγαράδες, με αρχηγό του τσούρμου έναν Αυστριακό που ζούσε στο Πήλιο και είχε γίνει ψαράς, τον Αλφόνς Χοχάουζερ, και επέστρεψαν στο σημείο. Βουτηχτάδες έπεφταν ο ένας μετά τον άλλο και γύριζαν εξαντλημένοι με ματωμένη μύτη από την πίεση χωρίς να δουν τίποτα στον λασπώδη βυθό. Το μόνο που διέκριναν ήταν ένα κοραλλένιο δεντράκι, σε μέγεθος ίσα με το μπράτσο. Όμως, τα κοράλλια δεν ευδοκιμούν στη λάσπη.

Με την τρίτη βουτιά και με τη βοήθεια μιας τσουγκράνας ανακάλυψαν έκπληκτοι πως το κοράλλι βλάσταινε από τον αφαλό ενός χάλκινου θεού που ήταν σκεπασμένος και δεν φαινόταν. Όταν κατάφεραν να ανασύρουν το άγαλμα –όπως περιγράφει το περιστατικό ο Βέρνερ Χέλβιγκ, συγγραφέας και φίλος του Αλφόνς– φάνηκε στον ορίζοντα ένα σκάφος του Λιμενικού. Μέσα σε λίγα λεπτά το γλυπτό είχε κατασχεθεί. Ήταν ο Δίας του Αρτεμισμού, που σήμερα δεσπόζει στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.

Ο Χοχάουζερ παρέμεινε ψαράς και ήξερε τα νερά του Παγασητικού και των Σποράδων σαν το χέρι του. Η γνώση αυτή του ξαναφάνηκε χρήσιμη μία ακόμη φορά στη ζωή του. Με το ξέσπασμα του Πολέμου, οι Έλληνες τον απέλασαν και οι Αυστριακοί τον ανάγκασαν να καταταγεί στη Βέρμαχτ και να επιστρέψει στο Πήλιο ως υποδεκανέας και διερμηνέας. Το 1942 ήρθε στην περιοχή ένας διάσημος συμπατριώτης του, τον οποίον κλήθηκε να βοηθήσει: ο Χανς Χας.

Ο Χας (1919-2013), μεγαλωμένος στην Αυστρία, δεν είχε βιώματα θάλασσας. Όμως, σε ένα ταξίδι του, σε νεαρή ηλικία, στη νότια Γαλλία είδε τον Αμερικανό πιλότο, δημοσιογράφο και συγγραφέα Γκάι Γκιλπάρικ να κάνει ψαροντούφεκο, κάτι τελείως άγνωστο και εξωτικό για την εποχή. Η συνάντησή τους ήταν κα-

Όλοι ξέρουν τον Κουστό, αλλά ελάχιστοι γνωρίζουν τον Πίτερ Θροκμόρτον, που κατάφερε να ανακαλύψει στα δικά μας νερά το πιο παλιό ναυάγιο στον κόσμο.

θοριστική για τη ζωή του. Ο Χας ανακάλυψε τη μαγεία του βυθού και άρχισε να ενδιαφέρεται για την υδροβιολογία. Παράτησε τη Νομική και τελείωσε τη Ζωολογία. Το σπουδαιότερο ήταν όμως ότι, χάρις στο πείσμα του, εξέλιξε τις πρωτόγονες τότε συσκευές κατάδυσης, κατασκεύασε μια πρωτόλεια υποβρύχια κάμερα και τράβηξε τις παρθενικές φωτογραφίες το 1939 στη Δαλματία.

Ο Χας ήταν επίσης ο πρώτος που κατάλαβε πως για να παρα-

τηρήσει τα ψάρια και τα ζώα της θάλασσας θα έπρεπε να κολυμπάει και ο ίδιος όπως τα ψάρια και να μην περπατάει στον βυθό, όπως οι δύτες που φορούσαν το σκάφανδρο. Πρώτη φορά δοκίμασε να κάνει κάτι τέτοιο τον Ιούνιο του 1942 στο Αιγαίο. Όπως λένε οι ντόπιοι, ο Αλφόνς δεν του έδειξε μόνο τη χλωρίδα και την πανίδα, αλλά και πολλά αρχαία ναυάγια. Αμφορείς και αντικείμενα βγήκαν από τον βυθό και μπήκαν σε κουβάδες με πριονίδι για να ταξιδέψουν στη ναζιστική Γερμανία. Ο Αυστριακός ανεδείχθη σε μεγάλη μορφή των καταδύσεων και κονταροχτυπήθηκε με τον περίφημο Κουστό για την πρωτιά στις υποβρύχιες λήψεις. Το 1943, ο Γάλλος κατάφερε να κατασκευάσει την πρώτη ολοκληρωμένη συσκευή αυτόνομης κατάδυσης.

Ο Ζακ-Ιβ Κουστό (1910-1997) με το θρυλικό πλοίο «Καλυψώ» έγινε ένας πραγματικός εξερευνη-

τής του ερέβους του βυθού και ο «πρεσβευτής» όλων των πλασμάτων της θάλασσας που γνωρίσαμε στις κινηματογραφικές ταινίες του, αλλά και στις εκπομπές του, καθώς προβλήθηκαν σε ολόκληρη την υφήλιο. Καρχαρίες, σαλάχια, φώκιες, λεονταρόψαρα έγιναν τηλεοπτικοί αστέρες ήδη από τη δεκαετία του '50 και μέσα στα κατοπινά χρόνια.

Ανάμεσα στις πολυάριθμες αποστολές του ήρθε και στην Ελλάδα, έπειτα από επίσημη πρόσκληση για να ερευνήσει το ναυάγιο των Αντικυθήρων. Είχε ξαναπεράσει από το σημείο το 1959. Ειρωνεία της τύχης, πάλι ένα ακρωτηριασμένο μπράτσο αγάλματος είχε «ειδοποιήσει» τους σφουγγαράδες από τη Σύμη –οι οποίοι κατέφυγαν στο νησάκι για να γλιτώσουν μια τρικυμία στον Μαλέα το 1900– πως κάτι κρύβεται στον βυθό.

Προτού φτάσει στα Αντικύθηρα, ο Κουστό είχε κάνει έρευνες

Αριστερά ο Αυστριακός Χανς Χας, ο οποίος εξέλιξε τις πρωτόγονες συσκευές κατάδυσης, ενώ κατασκεύασε και μια πρωτόλεια υποβρύχια κάμερα· επάνω, ο Αμερικανός συγγραφέας, δημοσιογράφος και δύτης Πίτερ Θροκμόρτον και κάτω, γραμματόσημο προς τιμήν του Ζακ-Ιβ Κουστό.

στην Κρήτη, στη Γαύδο, στον Μαράθωνα και στο ηφαίστειο της Σαντορίνης. Στο ναυάγιο χρησιμοποίησε το σύστημα Suceuse, τον μεγάλο σπιράλ σωλήνα που ρούφαγε άμμο από τον πυθμένα και την έβγαζε στο κατάρωμα του «Καλυψώ» για κοσκίνισμα, αλλά και στο βαθυσκάφος «Soucoupe». Τελικά η σοδειά από την προσπάθειά του ήταν πλούσια με δύο μικρά χάλκινα αγάλματα και άλλα ευρήματα. Όταν πήγα στα Αντικύθηρα το 2014, ένας ντόπιος μου διηγήθηκε για έναν ηλικιωμένο που δεν εμπιστευόταν τους Γάλλους και φοβόταν ότι κάτι μπορεί να αρπάξουν. Εστηνε μια καρέκλα στον κάβο δίπλα από το ναυάγιο και τους παρακολουθούσε με κιάλια από το ξημέρωμα μέχρι το βράδυ.

Και βέβαια, μπορεί όλοι οι Έλληνες να ξέρουν τον Κουστό, αλλά ελάχιστοι γνωρίζουν τον Πίτερ Θροκμόρτον (1928-1990), Αμερι-

κανό συγγραφέα, δημοσιογράφο και δύτη, ο οποίος κατάφερε να ανακαλύψει στα δικά μας νερά το πιο παλιό ναυάγιο στον κόσμο. Είναι εκείνο στη νησίδα Δοκός κοντά στην Υδρα, που χρονολογείται από το 2200 π.Χ. Ο Αμερικανός ήταν από τους δημιουργούς του Ινστιτούτου Ενάλιων Αρχαιολογικών Ερευνών στην πατρίδα μας προτού δημιουργηθεί η Εφορεία Ενάλιων Αρχαιοτήτων. Με έναν περιέργο τρόπο θεωρείται ο «πατέρας» της επιστήμης της ενάλιας αρχαιολογίας. Το 1959 εντόπισε στο Ακρωτήριο της Χελιδονίας Ακρας στην Τουρκία ένα ναυάγιο της Εποχής του Χαλκού. Επεισε το Πανεπιστήμιο Πεν στις ΗΠΑ να χορηγήσει την έρευνά του, η οποία έγινε για πρώτη φορά από ομάδα ειδικών και αρχαιολόγων, όπως ο Τζορτζ Μπας, που εκπαιδεύτηκαν στις υποβρύχιες καταδύσεις με αυτό τον αντικειμενικό σκοπό.

Για σερφ στην Τήνο

Δύο εμπειρίες ανάμεσα στον θάνατο και στην αθανασία

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ*

Τήνος, αρχές Σεπτεμβρίου, και ο καιρός είχε αλλάξει απότομα. Οι τελευταίοι επισκέπτες του νησιού έφρευαν σιγά σιγά, ο βοριάς έμοιαζε να έρχεται από κάπου πολύ μακριά, βόρεια και παγωμένα, ίσως από τη Μαύρη Θάλασσα. Το νερό άλλαζε για πρώτη φορά όψη μετά τρεις μήνες καλοκαιριού κι έδειχνε τα δόντια του. Τα κύματα μύριζαν χειμώνα.

Φτάσαμε απόγευμα στην παραλία κι είδαμε τη φουσκοθαλασσιά να αφρίζει. Ο αέρας λυσοσμανούσε κι είπαμε να περιμένουμε μήπως κοπάσει. Όταν οι τελευταίες ακτίνες του ήλιου κρύφτηκαν πίσω από την πλαγιά του βουνού ο αέρας έπεφτε και γραμμές από τέλεια και μεγάλα κύματα άρχισαν να σχηματίζονται μέσα στο ημίφως. Ένα λεπτό μετά είμαστε στα ανοικτά και βλέπουμε το επόμενο σερ να έρχεται από τον ορίζοντα, σαν στρατιά από αφηνιασμένα αλογα. «Κάνε κουπί γιατί θα μας φάνε!», μου φωνάζει ο φίλος μου και αρχίζουμε να κωπυλατούμε προς τα βαθιά, εκεί όπου, ελπίζαμε, το κύμα, δεν θα έχει σκάσει ακόμα.

Δεν προλάβαμε κι ένα τρίμετρο υδατίνο βουνό προσγειώθηκε πάνω μας. Μέσα στο σκοτάδι και την αναμπουμπούλα βρέθηκα ξαφνικά να μην καταλαβαίνω πού βρίσκομαι ο ουρανός και πού η γη. Αφησα τον εαυτό μου ελεύθερο, αφήθηκα στο «πλυντήριο» – ξέροντας πως σε λίγο θα αναδυθώ στην επιφάνεια και θα πάρω ανάσα.

Ξαπλώνω πάλι στο σανίδι και πάω να πάρω θέση εκ νέου. Τα κύματα πια ήταν τέλεια. Η όψη τους μέσα στο ημίφως ήταν σαν σκούρο

γυαλί με λάμψεις από το φεγγάρι. Δεύτερη προσπάθεια. «Ένα κύμα, έστω ένα, και βγαίνω, ένα κύμα για να βγω». Το βλέμμα μου συναντάει αυτό του φίλου που γελάει σατανικά φωνάζοντας «Φοβάσαι Μήτσο, φοβάσαι!».

Το γέλιο του το παίρνει ο αέρας και τη θέση του παίρνει ένας ήχος από καταρράκτη. Βλέπω μια μεγάλη σκιά να υψώνεται. Παίρνω θέση, η σκιά με σπρώχνει, η ώθηση είναι μεγάλη, σε κάνει να νιώθεις μικρός κι ανάλαφρος, λες και ξαφνικά δεν υπάρχει βαρύτητα, αλλά επικρατούν άλλοι νόμοι. Όταν πατάω όρθιος πάνω στο σανίδι, υπάρχει μπροστά από τα πόδια μου μια υδατίνη κατηφόρα. Σκύβω για να κρατήσω την ισορροπία μου, η κατηφόρα γίνεται τοίχος, προσπαθώ να στρίψω αλλά

Στροβιλιζομαι στον βυθό και σε λίγο αναδύομαι στην επιφάνεια, κι εκεί έρχεται πάνω μου το επόμενο κύμα. Πίνω νερό, βρίσκομαι ξανά στο «πλυντήριο», δεν έχω ανάσα.

πέφτω στο νερό. Η πτώση γίνεται απότομα και δεν έχω προλάβει να πάρω αναπνοή. Λέω στον εαυτό μου «τώρα ηρέμισε – θα σε ξαναβγάλει έξω σε λίγα δευτερόλεπτα». Αυτή τη φορά όμως δεν έχω πολλή ανάσα. Στροβιλιζομαι στον βυθό και σε λίγο αναδύομαι στην επιφάνεια, κι εκεί έρχεται πάνω μου το επόμενο κύμα. Πίνω νερό, βρίσκομαι ξανά στο

«πλυντήριο», δεν έχω ανάσα. Αρχίζω μέσα μου και γελάω, η αναπνοή μου τελειώνει, ακούω γέλια, εγώ γελάω, σκεπτόμενος «Ωχ, την πατήσαμε!». Και το γέλιο μου ενώνεται με άλλα γέλια. Έχω μια εικόνα, θολή, αλλά ζωντανή κάπου στο μυαλό μου – ίσως να την κατασκεύασα κιόλας, στην πορεία. Μια φωνή να μου λέει: «Πόσο στα σοβαρά το είχες πάρει όλο αυτό!». Είναι λες και τελειώσε η ζωή μου, και με περιμένουν, σαν σε πάρτι γενεθλίων-έκπληξη, όλοι οι άνθρωποι με τους οποίους κάποτε συνδέθηκα.

Σε κατάσταση ναυτίας, εξάντλησης και περιέργης μέθης κρατιέμαι από το σανίδι και το κύμα με βγάζει στην ακτή. Ακούω ακόμα τα γέλια, νιώθω ζαλάδα, δεν ξέρω πόση ώρα μου παίρνει για να ξαναβρώ την αναπνοή μου. Διψάω, θέλω να πω νερό, προσπαθώ να σηκωθώ να πάω προς την καντίνα. Βλέπω κάτι να κινείται στη θάλασσα με την άκρη του ματιού μου. Γυρνάω και βλέπω τον φίλο μου να πάνει ένα τέλειο κύμα μέσα στο σκοτάδι. Το φεγγάρι ίσα ίσα τον κάνει να φαίνεται πάνω στην κρυστάλλινη όψη του νερού, που σκίζεται από μια λεπτή άσπρη γραμμή.

Δυο-τρεις μέρες μετά ξαναβρέθηκα στην ίδια παραλία, με το αποθνήσκον να πιάσω ένα καλό κύμα όσο κρατάει αυτό το φθινοπωρινό μελτέμι. Και το κύμα εκείνο το απόγευμα ήταν 1,5 μέτρο ύψος, εύκολο, και μπορούσε να σε τσουλήσει για περίπου 200 μέτρα από τη βόρεια ως τη νότια άκρη της παραλίας. Τσούλησα πάνω του και το ένιωσα κάτω από τα πόδια μου να σπρώχνει και να απομακρύνεται, λες και καβάλαγα τη ράχη ενός ζώου που τρέχει.

Το φεγγάρι είχε βγει ξανά και η

Το νερό άλλαζε για πρώτη φορά όψη ύστερα από τρεις μήνες καλοκαιριού κι έδειχνε τα δόντια του.

διαδρομή πάνω στο νερό δεν είχε σταματήσει ακόμα. Ενιωθα ένα παιδικό χαμόγελο να σχηματίζεται στο πρόσωπό μου. Μετακινούνται όρθιος πάνω στο νερό, και γύρω μου έβλεπα τα κοφτερά βράχια της Κολυμπήθρας, πίσω από την ακτή τον ατέλειωτο κάμπο της και από πίσω τη γραμμή του ορίζοντα, προς το βόρειο Αιγαίο. Ήταν λες και πέταγα, σε χαμηλή ταχύτητα, και πταγίως, πάνω από το νερό, μέσα στο βραδινό τοπίο. Χωρίς βάρος, με μια χαρά που είχα να νιώσω από παιδί.

Όταν το κύμα τελείωσε, περπάτησα στην άμμο νιώθοντας λες και πετάγεται ηλεκτρική ενέργεια από τα άκρα μου. Λίγες ώρες μετά, ξάπλωνα στο κρεβάτι μου κι ένιωθα πως το κεφάλι μου ακτινοβολεί στο σκοτάδι. Ήταν λες και με κάποιο τρόπο το κύμα βρισκόταν ακόμα κάτω από τα πόδια μου, ζωντανό, ή λες και είχε μπει κάπως στο σώμα μου. Εκλείναι τα μάτια μου να κοιμηθώ κι έβλεπα μπροστά μου το μετέωρο των υδατινών γραμμών. Προσπαθώντας τον επόμενο

καιρό να αναλύσω τι συνέβη στις δυο αυτές εμπειρίες που είχα, σκέφτηκα πως ίσως ήταν φευγαλέες εικόνες του θανάτου και της αθανασίας. Και ο θάνατος κι η αθανασία (όπως το κύμα και εγώ, όπως ο απόλυτος έλεγχος και το απόλυτο χάσιμο του ελέγχου, ή ο φόβος κι η ηδονή) έμοιαζαν σαν να είναι τόσο κοντά, που δεν μπορούσες να ξεχωρίσεις το ένα από τ' άλλο.

* Ο κ. Δημήτρης Καραϊσκος είναι graphic designer και φωτογράφος.

#HellenicBankMASTERS

MASTERS
tennis academy

tennis

YOU live once,
you serve twice

**ΟΙ ΕΓΓΡΑΦΕΣ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ
ΣΕΖΟΝ
ΑΡΧΙΣΑΝ**

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ

Για περισσότερες πληροφορίες:
E-mail: info@tennismasteracademy.com.cy
Τηλέφωνο: 22105929 / 96400086

MASTERS
TENNIS ACADEMY
HELLENIC BANK

ΚΟΡΦΟΙ:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ evian perrier MCDONALD'S Tecnifibre ICE ΣΠΟΡ FM

KANALI 6
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Από τη Λεμεσό
για όλη την Κύπρο...

Απο την Κύπρο
για όλο τον κόσμο...

www.kanali6.com.cy

www.facebook.com/kanali6

twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Ησυχες μέρες του Αυγούστου στη Μαδρίτη

Ισπανική πρόταση... παρηγοριά
για όσους έμειναν πίσω στην πόλη

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

**Η Παρθένος
του Αυγούστου ★★**
KOMENTI (2019)

Σκηνοθεσία: Χονάς Τρουέμπα
Ερμηνείες: Ιτσάσο Αράνα, Βίτο Σαντζ, Ισαμπέλ Στοφέλ

Μια ισπανική ταινία ασορτί με την καλοκαιρινή ραστώνη, η οποία κυριεύει τέτοιοι καιρό τα πάντα έρχεται αυτή την εβδομάδα, για να παρηγορήσει κυρίως όσους από εμάς παραμένουμε ακόμα στην πόλη. Λίγο πριν κλείσει τα 33 της χρόνια, η Εύα παίρνει την απόφαση να περάσει τον Αύγουστο στη Μαδρίτη, αντί για κάποιο παραλιακό τουριστικό θέρετρο. Μένοντας στο σπίτι ενός συναδέλφου που λείπει σε διακοπές, η κοπέλα περνάει δύο εβδομάδες γεμάτες από απρόσμενες συναντήσεις, κάνει νέες φίλιες, ενώ παράλληλα πραγματοποιεί ένα ταξίδι-εξπρές προς την ωριμότητα που θα τη βοηθήσει στη συνέχεια της ζωής της.

Ο Χονάς Τρουέμπα («Οι ρομαντικοί εξορίστοι») κινηματογραφεί σχεδόν εμμονικά αλλά και με ιδιαίτερη ευαισθησία την εξαιρετική πρωταγωνίστριά του Ιτσάσο Αράνα, η οποία μάλιστα συνυπογράφει μαζί του και το σενάριο της ταινίας. Το τελευταίο, καταφέρνει να μας παρασύρει σε μια αλυσίδα συνεχόμενων διαλογικών σεκάνς, περισσότερο ή λιγότερο επιτυχημένων, οι οποίες πάντως κυλούν ρυθμικά, δίχως να δημιουργούν κενά και χασμωδίες. Η Εύα μιλάει με γνωστούς, αγνώστους ή ακόμα και κρυφακούει συζητήσεις. Κάπως έτσι η αρκετά μεγάλη διάρκεια περνάει ευχάριστα, σαν διαρκής

περιπλάνηση ανάμεσα σε τόπους και ανθρώπους.

Πολλούς ανθρώπους, αφού παρά την αρχική δήλωση πως η πόλη το καλοκαίρι αδειάζει, η Εύα βρίσκεται σχεδόν πάντοτε σε συνθήκες... συνωστισμού. Το ταξίδι βέβαια εδώ είναι και κυριολεκτικό, παρόλο που η ξεναγός μας παραμένει στη Μαδρίτη.

Κι αυτό γιατί μια αυθόρμητη απόφαση θα κάνει την Εύα τουρίστρια στην ίδια της την πόλη, την οποία θα δει επίσης με καινούργιο μάτι· από τα μουσεία μέχρι τα καφέ και τα νυχτερινά στέκια, η ισπανική πρωτεύουσα αποκαλύπτεται ως τόπος γεμάτος ζωντάνια και ενδιαφέρον, πέρα από τη γυαλισμένη επιφάνεια. Μαδριλένος και ο ίδιος, ο σκηνοθέτης επιχειρεί φανερά να εισχωρήσει στις εναλλακτικές γωνιές ενός πολυπολιτισμικού αστικού τοπίου.

Ιστορία ενηλικίωσης

Κυρίως όμως η ταινία αποτελεί μια ιστορία δευτέρης ενηλικίωσης για τη νέα γυναίκα. «Οι προσδοκίες και οι απαιτήσεις της κοινωνίας χαμηλώνουν το καλοκαίρι», ακούγεται σε κάποιον από τους διαλόγους. Η ευρισκόμενη σε μεταίχμιο Εύα ταλαντεύεται ανάμεσα στην πίστη (στη θρησκεία, στους φίλους, στην ίδια την πόλη) και στις παρορμήσεις της, που συχνά αναλαμβάνουν το τιμόνι.

Η θερινή ραθυμία θα λειτουργήσει μάλλον ευεργετικά για την ίδια, ανοίγοντας καινούργια μονοπάτια. Καθώς η γιορτή της Παρθένου πλησιάζει, εκείνη μοιάζει πολύ πιο γαλήνια και σίγουρη από όσο ένα (δικό μας) δώρο πριν.

Η ευρισκόμενη σε μεταίχμιο Εύα ταλαντεύεται ανάμεσα στην πίστη (στη θρησκεία, στους φίλους, στην ίδια την πόλη) και στις παρορμήσεις της, που συχνά αναλαμβάνουν το τιμόνι. Η θερινή ραθυμία θα λειτουργήσει μάλλον ευεργετικά για την ίδια, ανοίγοντας καινούργια μονοπάτια.

HOME CINEMA

Από την «υπόγεια» Ρώμη στην εξωτική Αυστραλία

«**Suburra: υπόγεια πόλη**» (πάνω) και «**Tidelands**» (κάτω), σε Cínobo και Netflix αντίστοιχα, δύο επιλογές που κρατούν αμείωτο το ενδιαφέρον του θεατή.

Suburra: υπόγεια πόλη ★★½
ΘΡΙΛΕΡ (2015)

Σκηνοθεσία: Στέφανο Σολίμα
Ερμηνείες: Πιερφρανσέσκο Φαβίνο, Ελίο Τζεράντο

Από την πλατφόρμα του Cínobo διαλέγουμε ένα από τα κορυφαία μαφιόζικα θρίλερ των τελευταίων ετών, το οποίο μας μεταφέρει βαθιά στον υπόκοσμο της Αιώνιας Πόλης. Ο «σαμουράι», ένας βετεράνος γκάνγκστερ, φέρνει σε συνεννόηση όλες τις ντόπιες φαμίλιες της μαφίας προκειμένου να μετατρέψει μια παραλιακή κωμόπολη κοντά στη Ρώμη σε ιταλικό Λας Βέγκας. Αρωγός του είναι ένας διεφθαρμένος πολιτικός, με αδυναμία στις νεαρές πόρνες και στα ναρκωτικά, ο οποίος έχει ισχυρές «πλάτες» και μέσα στο Βατικανό. Το σχέδιο πάει πρίμα, μέχρι που τα «αφεντικά» ξαναθυμούνται τις διαφορές τους και ξεκινούν έναν άγριο πόλεμο, απειλώντας να κάνουν στάχτη το όνειρο του «σαμουράι».

Η Suburra ήταν γειτονιά της αρχαίας Ρώμης, έδρα του υποκόσμου της εποχής, γεμάτη καταγώ-

για και οίκους ανοχής. Η σύγχρονη Suburra του Σολίμα, ο οποίος έχει σκηνοθετήσει και το τηλεοπτικό «Gomorra», είναι η ίδια η Ιταλία. Μια κοινωνία σε σήψη, όπου όλες οι αξίες φτάνουν ακριβώς στο ύψος των κερδών που μπορούν να αποφέρουν – ακόμη και η βροχή που πέφτει αδιάκοπα αδυνατεί να την καθαρίσει.

Φυσικά και πρόκειται για αληγορία· δεν είναι δα η σύγχρονη Ρώμη εφάμιλλη της εποχής του Καλιγούλα, παραμένει ωστόσο απολαυστικός ο τρόπος που το φιλμ θίγει πολύ πραγματικά ζητήματα.

Tidelands

ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2018)

Δημιουργός: Στίβεν Εργουν, Νέιθαν Μείφιλντ
Ερμηνείες: Σαρλότ Μπρεστ, Μάρκο Πιγκόσι, Ελσα Πατακί

Η αυστραλιανή μίνι σειρά του Netflix συνδυάζει το αστυνομικό μυστήριο με την επιστημονική φαντασία σε ένα γοητευτικό πακέτο, από αυτά που μας έρχονται κατά καιρούς από τους... αντίποδες. Η νεαρή Καλ αποφυλακίζεται μετά 10 χρόνια και επιστρέφει στο

μικρό ψαροχώρι όπου μεγάλωσε. Ταυτόχρονα το πτώμα ενός άνδρα εμφανίζεται στην παραλία, πυροδοτώντας εξελίξεις στην τοπική κοινωνία· η τελευταία κρύβει τα δικά της μυστικά, με πρώτο αυτό ενός γειτονικού κοινόβιου, όπου μια παράξενη ομάδα ανθρώπων με υπερφυσικά χαρίσματα ζει με τους δικούς της κανόνες.

Τα επτά επεισόδια της σειράς μπλέκουν το κλασικό θρίλερ μικρής κοινωνίας με τους μύθους της θάλασσας που είναι τόσο δημοφιλείς σε μέρη όπως η Αυστραλία.

Η (πανέμορφη) Σαρλότ Μπρεστ πρωταγωνιστεί, στον ρόλο μιας κοπέλας με τσαγανό, η οποία ωστόσο προσπαθεί να βρει τα πατήματά της, σε ένα περιβάλλον με ελάχιστους συμμάχους, ενώ ταυτόχρονα αναζητεί την ίδια της την ταυτότητα.

Γύρω της αναπτύσσονται αρκετά ενδιαφέροντες χαρακτήρες, με πρώτη την αιγυπτιακή «βασιλισσα» των Ταϊντλάντερς (έτσι λέγονται οι κάτοικοι του κοινόβιου), αλλά και το μοναδικό τοπίο της Ωκεανίας, που προσθέτει εξωτισμό και παραπάνω μυστήριο στο σύνολο.

PIK1

ΤΗΛ.: 22862000

21.15 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Συναυλία Πυξ Λαξ - (Ε)
10.00 Καμύγματος τζι αρώματα, V - (Ε)
11.00 EU4U, II - (Ε)
12.00 Στην άκρη του παράδεισου - (Ε)
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε)
13.55 1974, Παρασκευή 16 Αυγούστου - (Ε)
14.00 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε)
14.15 Art Café, III - (Ε)
15.15 Σπίτι στη φύση, III - (Ε)
15.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
16.00 Τάκης Ζαχαράτος.
17.00 Μαζί / Birlikte Δικονοτική εκπομπή.
17.55 1974, Παρασκευή 16 Αυγούστου - (Ε)
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη νοηματική)
18.25 Η κυρά του μεταξοφύ - (Ε)
18.50 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε)
19.25 Οι γενιές της σιωπής - (Ε)
19.25 Δραματική σειρά εποχής.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη νοηματική)
21.05 1974, Παρασκευή 16 Αυγούστου - (Ε)
21.15 Παραδοσιακή βραδιά στο PIK - (Ε)
22.55 1974, Παρασκευή 16 Αυγούστου - (Ε)
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.15 Χωρίς αποσκευές - (Ε)
23.45 Μαζί / Birlikte - (Ε)
00.30 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
01.45 Συνέχεια επαναλήψεων

PIK2

ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Εγώ η Λιτώ Δομέστικα
07.30 Η μάγισσα και το μαγεμένο δεντράκι - (Ε)
08.45 Παιδική θεατρική παράσταση.
08.45 Παιδική ζώνη α. Μόγια η μέλισσα β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον γ. Ο μικρός Χνουδιώτης δ. Γουίσερ ε. Μπόμπι και Μπιλ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
15.30 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Ιστορίες του χωρκού-(Ε)
16.30 Κυπριακή κωμική σειρά. Μανώλης και Κατίνα-(Ε)
17.00 Το σόνι -(Ε)
17.20 Κωμική σειρά. Βοήθεια, συρρίκνωσα τη δασκάλα μου Οικογενειακή περιπέτεια.
19.00 Μονόλογοι - (Ε)
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη νοηματική)
21.05 Εγώ η Λιτώ Δομέστικα - (Ε)
22.15 Συναυλία Κλασικής Μουσικής
00.40 Μονόλογοι - (Ε)
01.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
01.35 ΓΙΟΥΠΟΝΙΟΥΣ

OMEGA

ΤΗΛ.: 22477777

22.10 Two weeks notice
07.00 Σημεία και τέρατα - (Ε)
08.00 The Booth - (Ε)
09.45 Kitchen Health Εκπομπή μαγειρικής.
10.20 Life is a beach Ταξιδιωτική εκπομπή.
11.20 Μπάτσο αγάπη μου - (Ε)
12.20 Για πάντα παιδιά - (Ε)
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
15.00 Η μαμά λείπει ταξίδι για δουλειές - (Ε)
16.00 Την τύχη μου μέσα - (Ε)
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Fairs Attack - (Ε)
19.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης Ταξιδιωτική εκπομπή.
20.10 OMEGA NEWS
21.10 OMEGA Troll Show - (Ε)
22.10 Δύο βδομάδες προθεσμία (Two weeks notice) Ρομαντική κωμωδία, με τους Χιου Γκραντ, Σάντρα Μπούλοκ, κ.ά.
23.30 It's showtime Μουσικοχορευτικό show.
01.30 Daddy cool - (Ε)
02.30 Μουσικό κουτί - (Ε)
04.00 DanSing Junior - (Ε)

ANT1

ΤΗΛ.: 22200200

22.10 La Pasta Pomilwri
06.00 Πρωινή ενημέρωση
06.20 Εαφνικά μαγειρικής.
08.00 Πέτα τη φριτζέζα - (Ε)
08.50 La Pasta Pomilwri - (Ε)
09.40 Santa Γιολάντα - (Ε)
10.15 Δεληγιάννειο Παραγωγωγείο - (Ε)
12.00 Υγιεινά πάντα απ' όλα
12.50 Food n' friends Εκπομπή μαγειρικής.
13.45 Football stories - (Ε)
14.40 Την πάτσα - (Ε)
15.20 Λίτσας.Com - (Ε)
16.50 Εαφνικά μαγειρικής.
18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10'
19.15 Συνέχεια της σειράς Άγριες μέλισσες - (Ε)
20.20 Τα νέα του ANT1
21.20 Πέτα τη φριτζέζα - (Ε)
22.10 La Pasta Pomilwri - (Ε)
23.00 Από μηχανής (Ex Machina). Ταινία επιστημονικής φαντασίας, με τους Ντόναλντ Γκλιζον, Όσκαρ Άιζακ, κ.ά.
01.00 Τίτλοι ειδήσεων
01.10 Το σόι μου μέσα - (Ε)
02.00 Ο γκευτής - (Ε)
02.50 Πόσο γλυκά με σκοτώνεις - (Ε)

ΣΙΓΜΑ

ΤΗΛ.: 22580100

21.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά
07.00 Μια βολίτσα γεύσεις - (Ε)
08.00 Παντρεμένοι κι οι δυο -(Ε)
08.40 Κόκκινο ποδήλατο - (Ε)
09.30 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
11.30 Στο χωρκό μας - (Ε)
12.30 Προορισμός Ευτυχία - (Ε)
13.20 Βουράτε γεπόνιοι - (Ε)
14.50 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
15.50 Κοινωνική σειρά. Οι Τάκοι - (Ε)
16.50 Happy Traveller - (Ε)
17.50 Guess my age - (Ε)
18.00 Τα γεγονότα σε συντομία
18.10 Guess my age (Συνέχεια)
18.50 Βουράτε γεπόνιοι - (Ε)
20.10 Τοιμές στα γεγονότα
21.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά! - (Ε)
00.20 Γεγονότα σε τίτλους
00.30 Θκειε παπά - (Ε)
01.30 Άλλα λόγια
04.00 Καταγίδα - (Ε)

ALPHA

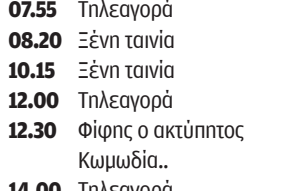
ΤΗΛ.: 22212400

22.45 Κάρμα
06.00 Η κουζίνα της μαμάς-(Ε)
06.30 Έρωτας με επιδότηση ΟΓΑ - (Ε)
07.30 Κωμική σειρά. 60' Ελλάδα - (Ε)
08.45 24 ώρες - (Ε)
09.30 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
10.30 Deal - (Ε)
11.15 Τηλεπαιχνίδι.
13.30 Στην υγεία μας ρε παιδιά! - (Ε)
15.20 Μην μασάς - (Ε)
16.45 Η φαμίλια - (Ε)
18.10 ΑΚΙ's Food Tour
19.00 Το σόι σου - (Ε)
20.20 ALPHA NEWS
21.20 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
22.45 Κάρμα - (Ε)
23.45 Late night εκπομπή.
01.30 Οι ιστορίες του αστυνομίου Μπέκα - (Ε)
02.15 Στην υγεία μας ρε παιδιά! - (Ε)

CAPITAL

ΤΗΛ.: 25577577

07.55 Τηλεαγορά
08.20 Ξένη ταινία
10.15 Ξένη ταινία
12.00 Τηλεαγορά
12.30 Φίλμς ο ακτύπητος Κωμωδία..
14.00 Τηλεαγορά
15.30 Η κυρία Δήμαρχος Κωμωδία.
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένες ταινίες
01.00 Mother of all lies Θρίλερ.
TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000
06.10 Παιδική ζώνη
09.30 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.50 ANNITA κοίτα - (Ε)
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φράκος
19.00 Ταξίδι γεύσεων, II - (Ε)
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής.
22.30 Ξένη ταινία
00.20 Ξένη ταινία
02.00 Ξένες σειρές
THT ΤΗΛ.: 22270745
06.00 Sashatanya
07.55 Ξυπνάμε αλλιώς
08.00 Comedy Club
12.00 Comedy Woman
13.00 Comedy Club
18.00 Patriót - Κωμική σειρά.
20.00 Κάποτε στη Ρωσία
22.00 Haters
23.00 Stand Up
00.00 Σπίτι 2
03.00 THT Best
04.00 THT Gold

MOVIES BEST

21.00 Ender's Game
07.00 Here Comes The Grump
08.45 Kung Fu Yoga
10.45 Knightfall, II - Ep. 3 & 4
12.45 Sweet Home Alabama
14.45 Berlin I Love You
17.00 Air Force One
19.10 Dernier Amour
21.00 Ender's Game
23.00 Warsaw '44
00.00 Modus 2 - Ep. 4
01.00 Sweet Home Alabama
02.50 Berlin I Love You
GREEK CINEMA
22.00 Ο ξυπόλυτος πρίγκιψ
06.15 Τρίτη και 13
07.55 Φωνάζει ο κλέφτης
09.20 Αγάπια και πόνεσα
10.50 Ο εμποράκος
12.20 Ένα νερό κυρα-Βαγγελιώ
13.50 Δάσκαλε τι διδάσκεις
15.15 Μαύρη Γη
16.40 Σ' αγαπώ
18.30 Μακρυκωσταιοί και Κοντογύργινες
19.55 Η Αλίκη δικτάτωρ
22.00 Ο ξυπόλυτος πρίγκιψ
23.45 Οι αμαρτωλοί
01.20 Οι γαμητοί της Ευτυχίας
02.40 Λόλα

Δεν υπάρχει τρόπος να μιλήσεις για τη θάλασσα και να μην αγγίξεις χίλιοι επιπλωμένες αφηγήσεις. Είναι όμως πάντα ένα μυστήριο για την ανθρώπινη ύπαρξη, για την έλξη που της ασκεί.

...Γυ(μ)νή και θάλασσα

Ερμηνεύοντας τη βαθύτερη έλξη που ασκεί το υγρό στοιχείο στον άνθρωπο – Ημασταν νερό και πριν γεννηθούμε

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Περπατάς μέσα στη θάλασσα και χαϊδεύεις τις πτυχώσεις του νερού. Αυγίζεις, αφήνεσαι να βυθιστείς σε πρόσθια και ύπτια θέση. Κλείνεις τα μάτια. Η θάλασσα δεν είναι μόνον a state of mind, όπως πολύς ντόρος έγινε, είναι κυρίως a state of being. Δεν υπάρχει τρόπος να μιλήσεις για τη θάλασσα και να μην αγγίξεις χίλιοι επιπλωμένες αφηγήσεις. Είναι όμως πάντα ένα μυστήριο για την ανθρώπινη ύπαρξη, για την έλξη που της ασκεί. Όπως και δεν υπάρχει έργο ρευνούσα τη σχέση μου με την επόμενη μετάβαση της φύσης, το

Υπάρχουν όμως δύο ταινίες που με στοίχειωσαν σε διαφορετικές περιόδους της ζωής μου. Στην πρώτη εφηβεία, εκεί που πρωτοξερευνούσα τη σχέση μου με την επόμενη μετάβαση της φύσης, το

Γιατί τι είναι ο έρωτας; Μια μοναχική κατάβυθιση στο σώμα και στην ψυχή ενός άλλου, αυτού που μας ερωτεύεται και τον ερωτευόμαστε για να ξαναγίνουμε για λίγο ένα.

πώς από παιδί γίνεσαι γυναίκα και στη νεότητα, στον πρώτο μεγάλο έρωτα, εκεί όπου νομίζεις ότι επιθυμείς να ανήκεις για πάντα.

Δύο διαφορετικές ταινίες υφολογικά και θεματολογικά με δύο δημιουργούς που τοποθέτησαν τη θάλασσα στο έργο τους μέσα στις πιο σημαντικές ανθρώπινες ανάγκες, στον έρωτα και στον θάνατο. Και οι δύο ταινίες μπορούν να ερμηνευτούν ψυχαναλυτικά. Ταυτίζουν τη θάλασσα με τη γυναικεία φύση, όπως ο Σίγκμουντ Φρόιντ και κυρίως ο Ούγγρος ψυχαναλυτής Σάντορ Φερέντσι ανέδειξαν στο έργο τους μέσα από την «Ερμηνεία των Ονείρων» και το περίφημο δοκίμιο του δεύτερου με τίτλο «Θάλασσα».

Δεν έχουμε δει όνειρα ότι βυθιζόμαστε στο νερό; Ο ήλιος ανοίγει το δέρμα πάνω από τα βλέφαρα και δημιουργεί πρόσκαιρες αντανάκλασεις. Το σώμα δεν μας ανήκει μέσα στο νερό. Ημασταν νερό και πριν γεννηθούμε. Στην ωκεάνια ψυχία της κοιλιάς της μητέρας. Ακουγα έναν βόμβο σαν απορροφητήρα, μου έλεγαν. Τους ίδιους ήχους αναζητούσε και ο Ζακ Μα-

γιόλ στην περίφημη ταινία «Απέραντο Γαλάζιο» του Λικ Μπεσόν, όταν κατέβαινε στον βυθό της θάλασσας χωρίς μπουκάλες. Ήταν ο πρωταθλητής της ελεύθερης κατάδυσης του 20ού αιώνα. Μαζί με τον φίλο του Εντσο Μολινάρι (Μαϊόρκα το πραγματικό του όνομα) παράγγαιναν στο ποιος θα καταφέρει να ξαναγίνει ψάρι. Αναζητούσαν το άπιαστο. Ιδίως ο πρωταγωνιστής, το οποίον υποδύονταν ο ηθοποιός Ζαν Μαρκ Μπαρ –τον οποίον έπειτα από χρόνια απουσίας από τον κινηματογράφο ξανασυναντάμε στη δεύτερη ταινία που αναφέρω, το «Δαμάζοντας τα κύματα» του Λαρς Φον Τρίερ – μέσα από τη σωπηλή του ερμηνεία αποτύπωνε την επιθυμία του εμβρύου να ξαναγυρίσει στην αγκάλη μιας μητράς. Να μείνει εκεί χωρίς να απαντήσει, περικλειστος και ασφαλής. Εκεί επέστρεψε. Έμεινε για πάντα μέσα στο νερό. Το όνειρό του με την υπέροχη μουσική του Ερίκ Σερά στοίχειωσε τα εφηβικά μου όνειρα. Γιατί ήθελε να ακούσει τα δελφίνια, αναζητώντας να ακούσει την κοιλιά της δικής του μητέρας.

Βγήκαμε βιαίως στη ζωή. Κανείς δεν ήταν έτοιμος για αυτήν την έξοδο. Για την ξηρασία. Όσο και να περιβληθήκαμε με αγάπη, το τραύμα της γέννησης παραμένει. Όπως λέει ο Φερέντσι, «το πέφτω στο νερό είναι το πιο αρχαίο σύμβολο, αυτό της επιστροφής στη μητέρα της μητέρας. Ενώ το σώζομαι από το νερό τονίζει το επεισόδιο της γέννησης, δηλαδή της εξόδου στη γη. Η πρώτη μεγάλη απειλή που ενέσκηψε στα ζώα, όλα υδρόβια αρχικά, δεν ήταν ο κατακλυσμός αλλά η απειλή της ξηρασίας».

Παιδική ηλικία

Ο Ζακ Μαγιόλ ήταν μικρός, τη δεκαετία του '60, στην Αμοργό όταν έκανε τις πρώτες του βουτιές. Εσχιζε τη θάλασσα με ορμή. Τις πρώτες μου βουτιές τις έκανα στη Νάξο. Η μόνη μας προίκα είναι η παιδική μας ηλικία. Η θάλασσα μέσα στο σεληνιακό τοπίο νοτίζει κάθε ονειροπόλησή μου. Από όλα τα σπιτία που διέθετε στο νησί η οικογένειά της μητέρας μου, ο πατέρας μου επέλεγε για τα πρώτα μας χρόνια το πιο απομονωμένο. Εκείνο που είχε φτιαχτεί ως παράσπιτο για τις δύσκολες μέρες της μεταφοράς του σμυριγιλιού, του πετρώματος που έβγαине από τα έγκατα της ναξιακής πέτρας. Ένα μικρό σπίτι φτιαγμένο από πέτρα, πάνω σε μια αγριεμένη θάλασσα, σε έναν περικλειστο ανταριασμέ-

Στην ταινία «Δαμάζοντας τα κύματα», η θάλασσα υποδέχεται το σώμα της ηρώιδας, σαν μια επιστροφή, μετά τον θάνατό της.

νο όρμο. Χωρίς πόσιμο νερό, χωρίς ηλεκτρικό, στις αρχές του '80. Το σπίτι της πρώτης μου μνήμης από το νερό. Με το πρώτο φως κατέβαινα και βουτούσα στα φουρτουνιασμένα νερά του Λυώνα. Σήμερα με δέος συλλογίζομαι πόσο ακατάλληλη θάλασσα ήταν αυτή για μικρά παιδιά. Με πέτρες, τσούχτρες είχε, και κύματα δυσανάλογα της ικανότητάς μου να κολυμπώ. Σαράντα χρόνια όμως τώρα επιστρέφω σε αυτήν τη θάλασσα.

Δαμάζοντας τον μαζοχισμό

Δεν είναι τυχαίο ότι η θάλασσα, ο έρωτας, ο ύπνος έχουν κάτι πολύ βαθύ κοινό. Μια κοινή αφετηρία. Εκτοτε ψάχνουμε να βρούμε με ποιον τρόπο θα ξαναβυθιστούμε

της ταινίας, από υπερβολική αγάπη στον άνδρα της που υφίσταται ένα εργατικό ατύχημα, δέχεται να δίνεται ερωτικά σε άλλους άνδρες για να τον ικανοποιήσει. Προσφέρει το σώμα της από υπερβολική αφοσίωση. Η ταινία είναι όλη ποτισμένη από την αρμύρα και την υγρασία της Σκωτίας. Από μια τρικυμία όμοια με του Λυώνα. Η θάλασσα, όπως και στο «Απέραντο Γαλάζιο», υποδέχεται το σώμα της ηρώιδας, σαν μια επιστροφή, μετά τον θάνατό της, σε μία από τις πιο συγκινητικές σκηνές στην ιστορία του σινεμά.

Γιατί τι είναι ο έρωτας; Μια μοναχική κατάβυθιση, μια βουτιά στο σώμα και στην ψυχή ενός άλλου, αυτού που μας ερωτεύεται και τον ερωτευόμαστε για να ξαναγίνουμε για λίγο ένα. Ο άνδρας να μπει μέσα στα υγρά του γυναικείου σώματος, να διεισδύσει, να κατοικήσει, να την τεκνοποιήσει, να ξεκουραστεί. Η γυναίκα από την άλλη μέσα από την πορεία του φύλου της μαθαίνει να αντέχει, να δίνει, να κατοικείται, να προσφέρει την κοιλότητά της, να γίνεται μητέρα. Ψυχική και σωματική. Η θάλασσα και για τα δύο φύλα είναι το υγρό στοιχείο που μας επιτρέπει να γίνουμε άνθρωποι αλλά και δημιουργοί. Που μας κάνει να αναπαυόμαστε, να ξεπλένουμε τα βάρη μας αλλά μας φοβίζει κιόλας με το άπειρο, τις αστάθμητες διαθέσεις της.

Δεν είναι τυχαίο ότι εμείς που ζούμε σε αυτή την ευλογημένη μεσογειακή χώρα ξεπλένουμε πολλά από τα κρίματά μας το καλοκαίρι. Αυτό φαίνεται ιδιαίτερα φέτος, μετά την επιβεβλημένη καραντίνα. Η θάλασσα είναι το μοναδικό βάλασμα, ακόμα και ως σκέψη.

Ίσως γιατί όλη η ανθρώπινη ζωή αναζητεί ισορροπία ανάμεσα στη φαντασίωση της μοναχικής ανυπαρξίας και της επιθυμίας να ενωθούμε με τον άλλον για να γνωρίσουμε τι τελικά κρύβεται στον βυθό της επίγειας ζωής.

Ταινίες που αναφέρονται στο κείμενο: «Απέραντο Γαλάζιο» του Λικ Μπεσόν και «Δαμάζοντας τα κύματα» του Λαρς Φον Τρίερ. Μουσική: Τα σάουντρακ των δύο παραπάνω ταινιών, το άλμπουμ «Eusa» του Γιαν Τίρσεν, το «Chant des sirènes» του Φρέρο Ντελαβέγκα και το «Waves» του Λουντοβίκο Εϊνάντι. Βιβλία: «Θάλασσα, δοκίμιο για μια θεωρία της γενετικής ζωής» του Σαντόρ Φερέντσι (εκδ. Γαβριηλίδης, μετάφραση: Ερη Κούρια) και «Ερμηνεία των Ονείρων» του Σίγκμουντ Φρόιντ (εκδ. Επίκουρος, μετάφραση: Βασίλης Πατσιογιάννης).

«Το πέφτω στο νερό είναι το πιο αρχαίο σύμβολο, αυτό της επιστροφής στη μητέρα της μητέρας», λέει ο Φερέντσι.

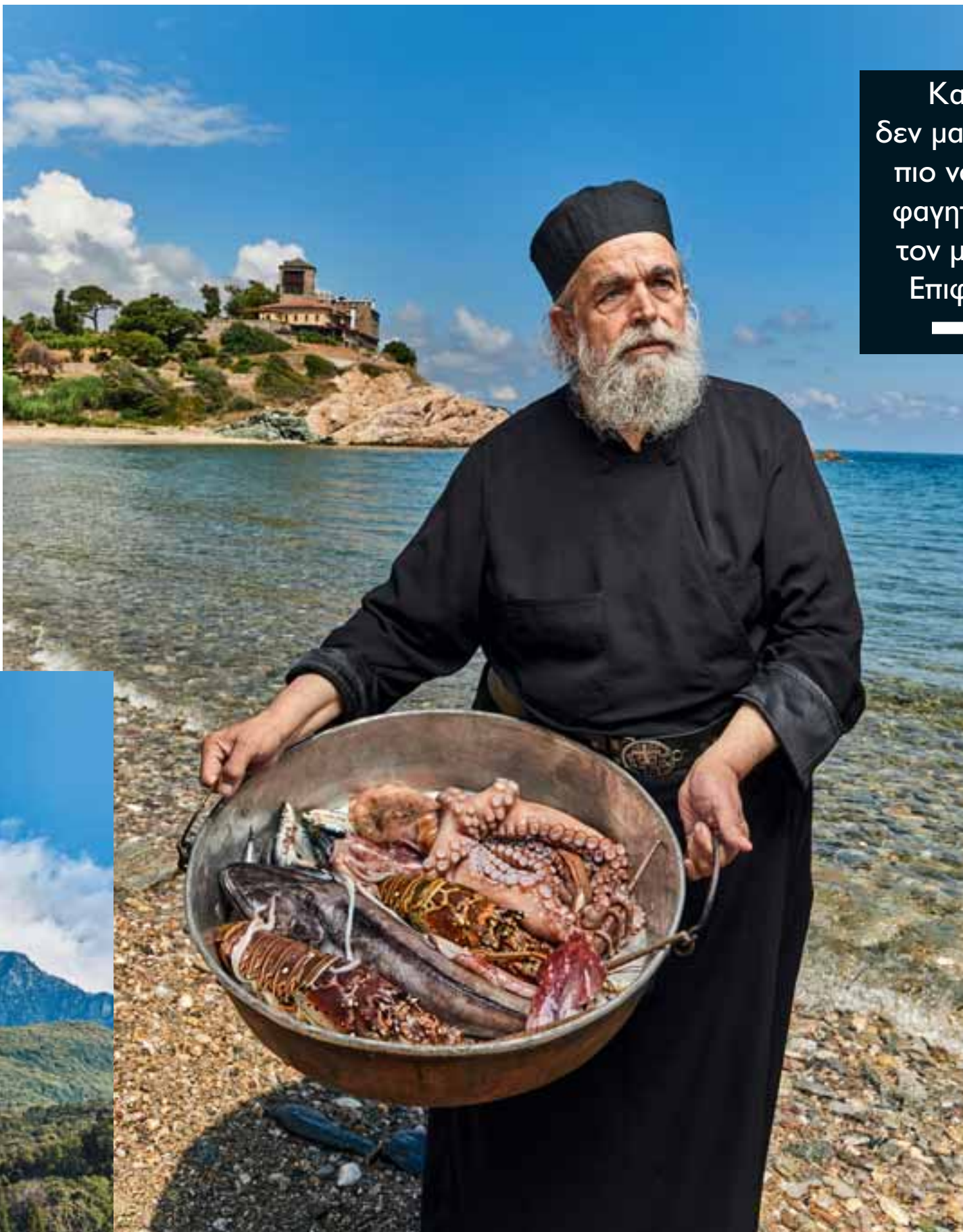
Η αναζήτηση της πρώτης ανυπαρξίας

Η θάλασσα είναι η μητέρα. Η μητέρα είναι στην πραγματικότητα εννιά μήνες μέσα της. Το υποκατάστατο του ωκεανού, μας λέει ο Φερέντσι. Αναζητάμε μέσα στη θάλασσα εκείνη την πρώτη ανυπαρξία. Η ψυχία που υπάρχει στον βυθό είναι ισοδύναμο του ύπνου. «Ο ύπνος είναι ένα περιβλήμα, πέταξε το», λέει ο Γκαίτε στον Φάουστ. Στα όνειρά μας βυθιζόμαστε στον εαυτό μας. Άνδρες και γυναίκες θέλουμε να διεισδύσουμε σε έναν τόπο που μας καλεί αλλά δεν τον αντέχουμε για πάντα. Ετσι, μόνον στιγμές υπάρχουνε πάλι μέσα του. Όπως και στον έρωτα. Στο βάθος της ανθρωπίνης εξέλιξης υπάρχει εκείνη η πρώτη θάλασσα που μας περιέχει ως ψάρια, πολύ πριν εγκαταλείψουμε τα βράγχια και αποκτήσουμε πνεύμονες και πατήσουμε στη Γη. Υπάρχει όμως και η θάλασσα στην οποία βρισκόμαστε εννιά μήνες μέσα της. Το αμνιακό υγρό στο οποίο κολυμπούσαμε μικρά ψαράκια, πριν βγάλουμε χέρια και πόδια. Εκεί μέσα, στη ζεστασιά μιας κολυμπήθρας ονειρευτήκαμε. Οτι είχαμε μια μητέρα όλη δική μας, σε μια σφιχτή αγκαλιά ένωση, που μόνον ευδαιμονία προσέφερε. Και έπειτα χωριστήκαμε. Το νερό μας ξεπλύθηκε, αλλά έμεινε μέσα στο σώμα να καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του οργανισμού μας. Εκεί γεννιέται η σεξουαλικότητα μας. Μέσα στο νερό.

Γαστρονόμος
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΓΕΥΣΗΣ

ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ

Κανείς
δεν μαγειρεύει
πιο νόστιμα
φαγητά από
τον μοναχό
Επιφάνιο!

Η ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗ ΚΟΥΖΙΝΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΟΝΑΧΟ ΕΠΙΦΑΝΙΟ

Στο νέο βιβλίο του Γαστρονόμου μαθαίνουμε τα μυστικά της μοναστηριακής μαγειρικής μέσα από δεκάδες συμβουλές και συνταγές του Αρχιμαγείρα του Αγίου Όρους.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 23 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ